

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Udgivet år og sted | Publication time and place: Kbh., 1850-1851

red. og udg. af Kristian Arentzen og G. Fistaine

Literært Maanedsskrift

1850-1851

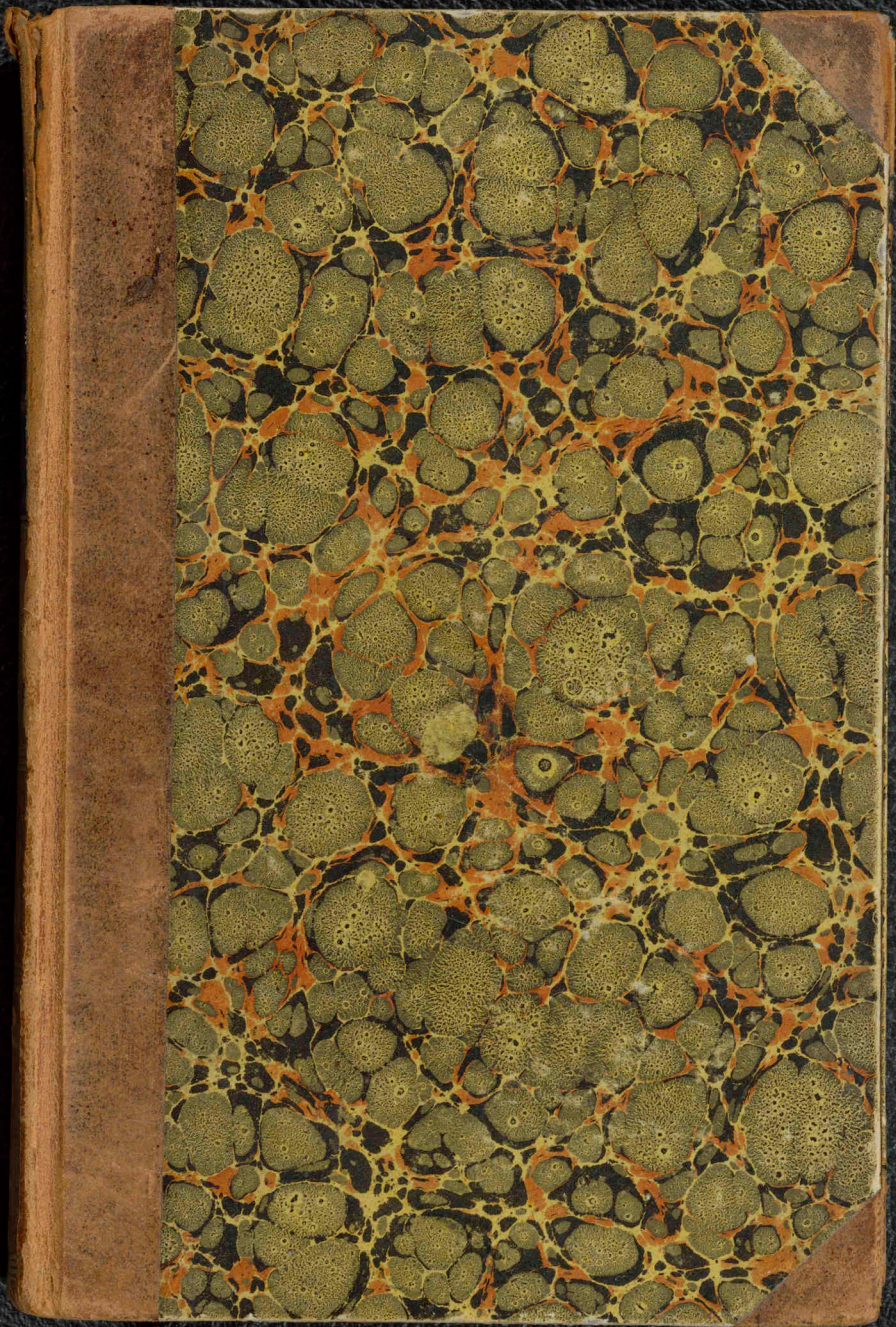
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

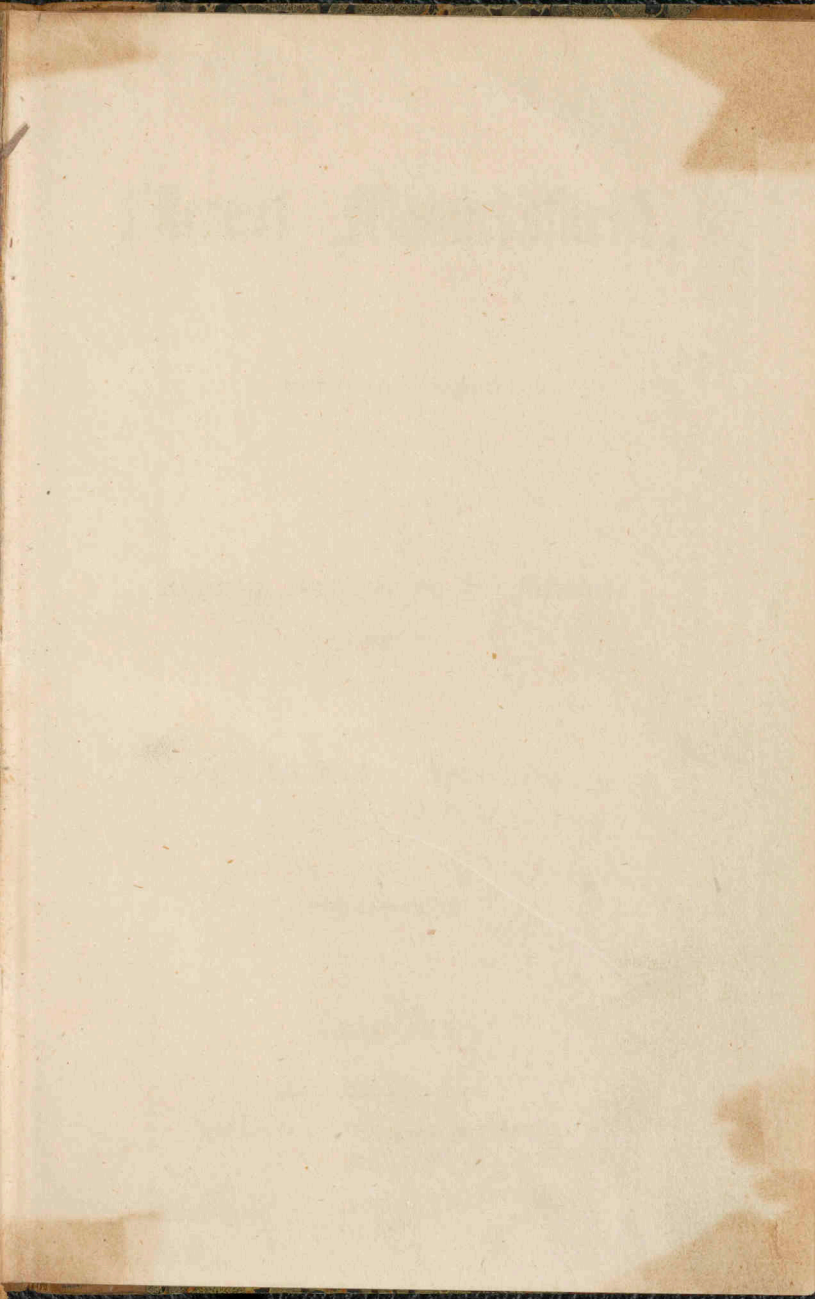
60.-83 - 8

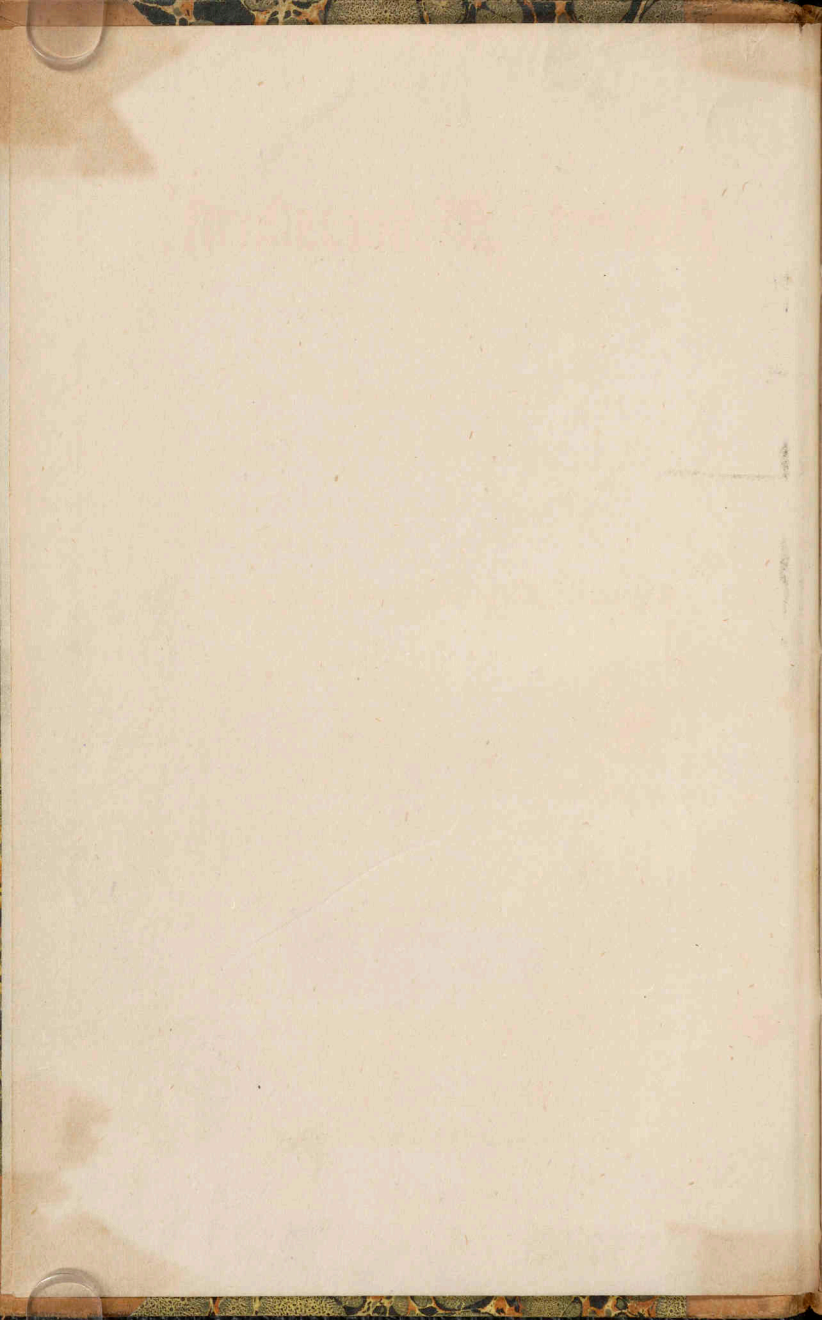
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130024034640

Literært Maanedsskrift,

redigeret og udgivet

af

Kristian Arentzen og G. Fistaine.

Oktober 1850 — April 1851.

Kjøbenhavn.

Chr. Steen & Søn.

Trykt hos J. D. Dvisti, Bog- og Bodestrykker.

Indhold.

Digte

af	Side:
Kristian Arenzen	1.
Erik Bøgh	65.
Liane (en Dame)	129, 302 og 3.
F. J. Hansen	257.
Christian Juul	321.
Efter Hafis. (Af Kristian Arenzen.)	193.
Efter Burns. (Bød R. A.)	331.

Afhandlinger:

Troubadour-Poesien. Af G. Fistaine	17, 91, 143, 217, 273 og 362.
Om Pressen i Frihedens Tjeneste. Af John Ewing	162, 198 og 350.
Balkhyrierne. Af Kristian Arenzen	263 og 333.

Literatur:

Over Religionen af Dr. Dampé. Bedømt fra Humanismens Standpunkt af H—t	42.
Gabrielis' Breve 1826 og 1850	105.
Biser af Erik Bøgh, første Samling	115.
Keineke Fos, ved Chr. Winther. Anmeldt af R. S.	174.
Digte af Caralis	188.
H. N. Clausen: Indledning til de tre første Evangelier. Anmeldt af — e —	232.

	Side:
Rudelbach: Om det borgerlige Egteffab. An-	
meldt af S—t	241.
Christian Winther: Nye Digte, 1851	249.
Clara Raphael. Et „rødt“ Brev	293.
Til C. R. fra en ung Hustru. Af G. C. J.	304.
Christian Juul. Af K. A.	306.
Biskop Mynster: Yderligere Bidrag til Forhand-	
lingerne om de kirkelige Forhold i Danmark	
1851. Anm. af — e —	381.
Striden mellem Ørsted og Mynster eller Viden-	
skaben og den officielle Theologi. Af S—t.	388.
Nicolaus Lenau. (Efter en tydsk Kritiker.)	30.

Theater:

Det kongelige:

Kongens Løge	35.
De hemmelige Fonds	117.
Tjeneren sin Herres Medbeiler	118.
Sardanapal	121.
En forklædt Frier	252.
Kjærlighedens Forsyn	253.

Kasino:

Lumpacivagabundus	39.
Familie-Kjærlighed	123.
Norreports Bagt	123.
Shakespeare som Elsker	124.
Til Saters	126.
Tre for En	128.
Luftens Datter	251.
Nytaarsaften i Kasino	255.
Han gaaer paa Kommers	313.

Fortællinger:

En Time i Tusmørke. (Efter Berthold Auerbach.)	12.
Guillotín. (Efter det Francke.)	74.
En Malers Eventyr. (Efter Adolph Gørling.)	135.

Digte

af

Kristian Arensen.

Synderinden.

Se! I Templet sidder Han, den Høie —
Guddomsstraalen i det klare Døie.

Morgensolen falder om hans Pande
som en Glorie fra Fredens Lande.

Dg fra Læben strømmer Ordets Manna
under Mængdens jublende Hosianna.

Troft han bringer alle dem, som sørge;
Svar han bringer alle dem, som spørge.

(1)

Hjæset kommer Farisæervrimlen,
lig en dunkel Sky paa Sommerhimlen.

Hør! Den ruller Lovens stærke Torden.
Blomsten bøier Hovedet mod Jorden.

Som en knækket og en falmet Lillie
flæbe de en Kvinde henad Lillie.

Se! Nu staaer hun for den store Mester
midt i Kredsen af de mørke Præster.

„Lærer!“ lyder Raabet. „Denne Kvinde
greben er i Hoer som Synderinde.“

Moseloven byder hendes Stening.
Lad os høre Rabbi Jesu Mening!”

Kristus bøier Hovedet bedrøvet,
skrifer taus med Fingeren i Støvet.

I hans rige, fulde Manddomshjerte
gynger hele Verdens Synd og Smerte.

Men han føler dybt i Frelseraanden
Naaden — Naaden seire over Baanden.

Derfor sidder bøiet han, bedrøvet,
skrifer taus med Fingeren i Støvet.

Raabet stiger. Og med løftet Pande
 moder Frelseren de rørte Bände:

„Den af Eder, som er ren i Sinde,
 faste første Sten paa denne Kvinde!“

Blikket sænker atter han, bedrøvet,
 skraver taus med Fingeren i Støvet.

Da fra Jord igjen han hæver Diet,
 ser han Synderinden, angerbøiet,

ene, midt paa Gulvet. Gamle, Unge
 bort har listet sig med bunden Tunge.

„Jungen fører mere mod Dig Klage!“
 — „Jungen, Herre, Jungen er tilbage!“

Kristus taler da i Toner ømme:
 „Heller ikke jeg vil Dig fordømme.

Synd og Død laa over Jorden leiret.
 Nu har Gud og Kjærligheden feiret.

Gaf Din Vei og synd ei mere, Kvinde!
 Kvindens Søn har frelst en Synderinde.“

Se! I Templet sidder Han, den Høie —
Guddomsstraalen i det klare Die.

Morgensolen falder om hans Pande
som en Glorie fra Fredens Lande.

Den hellige Johannes.

Sankt Johannes gammel blev og svag:
døvt hans Dre var og dumt hans Die —
dette Dre, hvormed før han nemmed
Frelsens høie Ord fra Kristi Læber;
dette Die, hvormed før han skued
Himlens Herre vandre om paa Jorden.

Hans Apostelfod var bleven mat.
Det ei standsed ham. Han lod sig bære
hen til Huset, hvori Jesu Benner
samledes i deres Mesters Navn.

Dg der sad han døende, kun Hjertet
levende og varmt endnu som forhen,
og med Stemmens sidste, svage Toner
stammed han: „Børnlille, elsk hverandre!“

Aldrig hørte man ham sige Andet:
naar han kom, var det hans første Lærdom;
naar han gif, var det igjen hans sidste.

Dg de spurgte ham engang, hvorfor han
altid gjentog dette. Dg han svared:
„Det er Herrens Bud, og deri ligge
alle Bud; det ene er fornødent!“

Haandværkersang.

Der gaaer en vældig Mand igjennem Tiden.
 Det suser underligt i Syd og Nord.
 Og midt i al vor Trængsel, al vor Liden
 sig hæver freidigt et Apostelkor.
 Med Tunger, glødende af Hjertets Varme,
 de juble: „Frihed, Frelse for vor Jord!“
 Det rører sig i alle ædle Varme,
 og Tanken bøier ydmygt sig og troer.

O, lad dem spotte i de høie Sale:
 „De ere fulde af den søde Vin!“
 Lad Professorer og lad Præster gale
 og Rotschild skotte til sit Pengestrin —
 De dæmpe skal dog ei den stolte Tale,
 ved Seinen ei og ei ved Drefund;
 thi nu er Folket vaagnet af sin Dvale
 og priser Morgenstund med Guld i Mund.

Nei, hedde skal det ei til sene Tider,
 at „Skrædderen stod feig og slad igjen“;
 thi medens Solen henad Banen sfrider,
 En „Skrædder“ hvo der ikke følger den.

For Lyset, brave Brødre, Tiden strider,
 og vi vil kæmpe med som vi kan bedst,
 om end Beaumonden bitter ad os bider
 og snærrer: "Schuster, bliv dog ved din Læst!"

Erotiske Digte.

1.

Til Deres Ere skal Sonetten klinge.

De Toner, hvori fordem Provençaler
 udaanded deres Elfsøvs søde Kvaler,
 skal her i Norden sig mod Himlen svinge.

Paa sine Versfødder skal den bringe
 en Hilsen, der kun svagt min Dmhed maler,
 om end i "Guders Tungemaal" den taler
 og lader Rimets klare Klokker ringe.

Thi hvo kan ind i Versemaal et tvinge
 blot denne Skjønhed i det sorte Die,
 der funkler under Deres lyse Pande.

Hvad enten Ordene sig bløde boie,
 hvad eller storme opad, himmelhøie —
 her maa en Digers bedste Kræfter strande.

2.

At Lidenstaben ikke
 dit unge Hjerte krænker,
 saa lægger jeg den Vilde
 i Versemaalets Lænker.

Der staaer den saa og stirrer
 paa Dig med Dine klare
 som vilde den din Tankes
 Mysterier forfare.

— Skjøndt blødt er Rhythmebaandet
 som Fenrisulvens Kjæde,
 den slider ofte i det
 af overvættes Brede.

Du er saa ung, saa deilig,
 Du synger, og Du dandsfer,
 med yppig-røde Roser
 dit sorte Haar Du krandsfer.

Der drømmer i dit Die
 en Verden fuld af Længsel —
 af, dette dunkle Die,
 hvor volder det mig Trængsel!

Dg Læben, der kun kysset
 af Broder er og Søster —
 Hvad Under, at jeg raser,
 at jeg min Lænke ryster!

— — Dog frygte skal Du ikke,
 at jeg din Uskyld krænker.
 Min Lidenstab jeg lægger
 i Versemaalets Lænker.

Der staaer den saa og stirrer
 paa Dig med Dine klare
 som vilde den din Tankes
 Mysterier forfare.

Sofokles.

Sofokles, den store Digterolding,
 stod engang for Retten i Athenen,
 af en Søn anklaget for at styre
 slet sit Huus og sine Pengesager.

Sofokles ei svarede sin Klager.

Dp for Dommerne han iffun læste
 en Tragedie, han nylig endte,
 en Tragedie som ingen anden,
 Oedipus af Kolonos, den høie.

Taarer funklede i Hvermands Døie —
 store Løn, den største for en Digter!
 Sønnen domte man i høie Bøder,
 i Triumf hjem til hans Hus man førte
 Sofokles, den store Digterolding.

En Metamorfose.

Jeg sad ved Vinduet forleden Dag.
 Høstvinden fused vildt henover Byen.
 Paa Gaden stode de og sauged Brænde.
 „Åh!“ — tænkte jeg — „Du stakkels, stakkels Bøg!
 Nys stod i Skoven Du blandt dine Brødre,
 høit svang Du Haabets lysegrønne Fane,
 og Drossel, Triff jubled i din Krone —
 nu sauge de Dig, hugge Dig i Stykker
 og putte Dig i Dønen, brænde Dig:
 man skal jo gjøre Nytte her i Verden!

Og Tanken floi til Dig, min stakkels Ven.
 Du stod engang som Bøgen stolt og herlig,
 høit svang Du Haabets lysegrønne Fane,
 og i dit Bryst det jubled og det klang —
 Du var saa ung, saa glad og saa begejstret.
 Nu sidder bøiet Du som Cancellist
 og stirrer Diet blindt paa dumme Acter,
 imedens Du i Sjælen gaaer tilgrunde.
 De sauget har Dig, hugget Dig i Stykker
 og puttet Dig i Statens Døn som Brænde —
 man skal jo gjøre Nytte her i Verden!

En Time i Tusmørke.

(Efter Berthold Auerbach.)

De fleste Mennesker, hvem det er forundt at leve et hyggeligt husligt Liv, holde af at tilbringe Tusmørket i Stilhed. Børnene blive urolige ved den Tid, men de Børne rykke gjerne stille sammen og føre enten gemytlige Samtaler eller sidde hensunkne hver i sine egne Tanker. Man tøver med at tænde Lys; det frembrydende Mørke øver et vist Trylleri; ubevidst gribes Enhver af den hellige Naturmagt, der frembringer Lysets og Mørkets store Under; man vover ikke ret at gribe ind deri og komme med det kunstige Lys. Og hvor gemytligt kan man ikke sidde og tale sammen i Tusmørket! Man ser kun hverandre i halvt tilslørede Omrids, Diet ligesom hviler og Aanden bliver ikke sysselfat ved Synet, Ordet kan derfor virke mere kraftigt. Da klinger ofte et Ord som en ophøiet Musik, man lytter til med halvtillukkede Dine, og gjenlyder tit længe efter i Sjælen.

Saaledes sad gamle Henrik en Aften med sin Kone, sin Søn og hans unge Kone i Stuen. Først Dagen i Forveien havde de to unge Folk havt Bryllup, Glædetonerne fra Festen gjenløde endnu i Alles Sind. Ingen af dem talede et Ord, og dog vare de Alle aandeligt sammen. Den unge Egtemand holdt sin Kone, der sad ved Siden af ham, i Haanden. Maaskee anede den gamle Henrik hvor saligt hans Barns Hjerte bankede. Han sagde — det var som om en Aand talede, han sad i Krogen, hyllet i Mørke: „Ja, Børn, det er nemt nok sagt: „Jeg elsker Dig af mit ganske Hjerte og vil hellesige Dig hele mit Liv!“ men naar det gjælder, naar det kommer an paa at give efter for hinanden og forædle hinanden, da kniber det ofte, da er det ikke gjort med Ord. Der gives Dieblikke, hvor man kunde flytte Bjerge for hinanden, men uden Knurren at drikke en Kop Kaffe, der er bleven kold ved den Elskedes Forsømmelighed, det er strax sværere. Egenkjerligheden er en slem Ting. I se, hvor kjærligt min Kone og jeg leve sammen. I maa imidlertid ikke troe, at det er løbet af uden Kamp; jeg især var noget stiv, da jeg alt fra min tidlige Tid var vant til et uafhængigt Liv. Jeg vil fortælle Eder to Smaahistorier fra vort Samlivs første Dage, som I kunne lære Lidt af.

Hvor glædede jeg mig ikke til den første Søndag, jeg skulde med min lille Kone i Kirke. Vi passerede

længe om Morgenens, og nu gjaldt det at skynde sig. Min Kone gav sig til at klæde sig paa. Jeg var færdig længe før hun, hun havde endnu bestandigt Noget at rette paa sig. Jeg bad hende først med venlige og spøgende Ord at skynde sig, saa blev jeg heftigere og heftigere. Bist tre Gange slog jeg Ild og tændte min Pibe; den gik bestandigt ud igjen, i saadanne Dieblikke staaer man som paa Naale. Blodet var allerede steget mig til Hovedet, da hun langt om længe kom; jeg var ikke istand til at sige et venligt Ord. Neppe vare vi gaaede et Par Skridt, før det faldt hende ind, at hun havde glemt Noget. Alle Nøgler maatte nu igjen for en Dag og alle Stabe luffes op. Jeg stod udenfor og ventede; jeg syntes, det varede en evig Tid. Jeg vilde allerede gaae alene til Kirken, men jeg skammede mig dog. Da hun kom ud igjen med venligt smilende Ansigt og vilde rette lidt paa mit Halstørklæde, vendte jeg mig uvillig fra hende og sagde: „Pynt paa Dig selv, om Du vil, syv Lange og syv Brede!“ Uden at tale et Ord med hinanden gik vi saa til Kirken. Forbittret og dog tillige ærgerlig over mig selv traadte jeg ind. Min Kone gik til sin Stol, jeg lænede mig til en Pille saa stiv som en Stotte. Jeg hørte kun halvt paa Præsten, betragtede af og til Kirken og tænkte paa, hvad for et høit, kjøligt Hus det dog var. Det var aldrig før faldet mig ind; og jeg ærgrede mig nu over,

at jeg var saa adspredt og saa lidt lagde Mærke til Prækenen. Nu slog det mig, at Striden med min Kone var Skyld deri; jeg havde gjerne forsonet mig med hende og saae mig om efter hende. Hun saae imidlertid ikke iveiret, og det ærgrede mig ogsaa. Havde hun ikke Uret, havde hun ikke ladet mig vente, saa det var til at fortrivle over; skulde hun ikke bede mig om Forladelse? Se, saaledes forbittede jeg mig et Dieblit i mit Liv, der kunde have været et af de smukkeste! Misforstaaelsen vilde have været hævet, naar jeg havde taget min Kone i Haanden og sagt et venligt Ord til hende; istedetfor det nu var som vore Hjerter vare adskilte for bestandigt.

Konen vilde her afbryde sin Mand, men han sagde: „Lad mig tale ud, saa kommer Røden til Dig! — Naa, I kunne vel tænke, Børn, at vi snart bleve forsonede. Moder var i sine unge Dage en lystig Person, og vilde jeg se surt lo hun mig ud, og jeg maatte saa le med. Da kunde jeg ikke begribe, hvorledes jeg kunde blive saa vred; det Hele forekom mig saa som en Ubetydelighed, der neppe var værd at tale om.

Endnu en lille Historie, der handler om en lignende Fristelse.

Der var Bryllup her i Nærheden, og vi vare indbudne dertil. Jeg havde spændt den Abildgraa, vi dengang havde, for og knaldede og knaldede foran Døren; det var paa høie Tid at tage aften. Men Moder kom ikke.

Jeg sendte ethvert Fruentimmer, der gik forbi, ind til hende; jeg vidste, hun ikke vilde synes derom, men netop derfor gjorde jeg det, hvorfor lod hun mig vente paa sig? Da hun endelig kom, begyndte jeg at bande. Med sammenpressede Læber steg Moder op. Hele Landsbyen igjennem holdt hun Torklædet for Dinene, medens jeg slog paa den Abildgraa, saa den slog baade bag- og forud. Da vi vare komne udenfor Landsbyen, begyndte Moder at hulke høit og sagde: „I Guds Navn, hvorledes kan Du dog være saadan og gjøre Dig selv og mig tilstamme for Alle og Enhver!“ Det skar mig som en Kniv i Hjertet, jeg tænkte paa Historien med Kirkegangen, gav den Abildgraa Tommen og satte Pidsken i Ro ved Siden af mig, jeg maatte holde mig selv i Tomme. Jeg tør sige, at jeg ærligt har angret min Hidsigthed og at jeg fra den Tid af har lært at være mindre egenkjaerlig. Men I kunne heraf se, hvor lidet der skal til for at lede et Menneſte i Fristelse. Tænk herpaa, naar I komme i lignende Stillinger!“

„Nu er Røden til mig!“ sagde den gamle Kone. „Du har glemt at sige, at jeg fra den Tid af aldrig mere lod Dig vente paa mig, men altid var færdig i rette Tid. — Men nu ville vi tænde Lys, nu have vi havt nok af Tusmørke!“

Og der blev tændt Lys, og Lyset beſkinnede glade Menneſter, fulde af de bedste Forsætter.

Troubadour-Poesien.

(Af G. Fistaïne.)

1.

Troubadour, provencalsk Poesie og Riddervæsen ere Ord, som i Almindelighed vække Tanken om noget Poetisk og Romantisk, men hvormed de Færreste forbinde bestemte og klare Begreber. Og dog vare det provencalske Sprog og dets Litteratur glimrende Phenomener, der udøvede deres forædlende Indflydelse over en stor Deel af Europas lykkeligste Lande. De vandrende Riddere og Middelalderens, saa at sige, reisende Handel bragte Troubadourernes Poesier med sig til Spanien, Italien, Belgien og Normandiet, ja lige indtil England; men deres egentlige Hjem var Sydfrankrig, fra Loire's Bredder indtil Pyrenæerne. Senere maatte imidlertid det provencalske Sprog vige Pladsen for mere begunstigede Rivallier, navnlig det nordfranske (la langue d'oïl), og i vore Dage er det et dødt Sprog, hvis poetiske Skatte kun ere tilgængelige for enkelte Indviiede.

Imidlertid fortjener den provengalske Litteratur at kjendes, idetmindste i dens meest originale og characteriserende Træk, thi dens hele Physiognomie er i hoieste Grad piquant; det bærer tydelige Præg af Sydfrankrigs yppige Clima og varme Sol, og dets oprindelige livfulde Udtryk forhøies endnu ved flere orientalske Træk, som skyldes Maurerne i Spanien.

Inde og Naivitet, Varme i Følelsen og en gløddende Phantasi ere derfor ogsaa Hovedegenskaber i Troubadourernes Digtninge.

Saadan som den provengalske Litteratur foreligger i de Mindesmærker, som ere opbevarede indtil vore Dage, er den fortrinnsviis eller ene lyrisk, skjøndt det ikke lader sig benægte, at Provengalerne allerede meget tidligt besad en udviklet episk Poesie; ja hvis noget europæisk Folk skulde kunne hævde for sig Opfindelsen af Middelalderens Ridderroman, da maatte det være Sydfranskmændene. Men de episke Digtninge i provengalsk ere enten tabte i deres oprindelige Form, eller ogsaa kun for Haanden i Brudstykker. En egentlig dramatisk Poesie besad Provengalerne aldrig.

Altsaa, af Provengalernes lyriske Poesie skulle vi her søge at give en almindelig Fremstilling. Denne repræsenteres udelukkende af Troubadourerne, hvis blomstrende Periode kun omfatter et Tidrum af omtrent

250 Aar, nemlig fra det 11te Aarhundredes Slutning indtil Midten af det 14de.

Man veed at Troubadourerne betjente sig af og uddannede til en høi Grad af Fuldkommenhed og en ganske særegen Harmonie og Bøielighed, det provençalske Sprog, eller, som det ofte kaldes, la langue d'oc, efter Partiklen oc, der brugtes til at betegne et bekræftende Svar, i Modsatning til la langue d'oïl, det egentlige Franske, af oïl (oui), som har en lignende Betydning. La langue d'oc, er det latinske Sprogs forstefødte og maastee skjønneste Datter, men dog indeholder det en Mængde fremmede og navnlig græske Bestanddele, hvilket let lader sig forklare af Grækernes lange Ophold i de Egne, hvor det dannede og udviklede sig.

Imidlertid maa Grækernes Indflydelse i Sydfrankrig ikke blot søges i Former og Ord; den efterlod sig langt tydeligere og varigere Spor i Sæder og Skikke. Disse Spor af græsk Liv og Character kunne endog tildeels ansees som den indirecte Grund til det provençalske Sprogs tidlige Dannelselse og Udvikling, hvilken forresten skyldes Præsterne, der, uden at ville eller vide det, gav den første Impuls til at hæve dette Sprog til Skriftsprog.

Endnu ned i det 9de og 10de Aarhundrede, ja tildeels meget senere, bibeholdt Folkene i Sydfrankrig mange Skikke fra Grækernes Tid; plumpe og uformede

Reminiscencer af Oldtidens Kunster og af hedenste, især græske Fester. Disse muntre og livlige Folkestammer, der grebe enhver Leilighed til at nyde og at komme sammen, bevarede endnu bestandigt en levende Interesse for visse Lege og dramatiske Optog, som ligesom vare vanslægtede Levninger fra det græske Theater. Fra den hedenste Gudsdyrkelse havde de overført i de christne Kirker visse Dandse, som de lidenskabeligt elskede; ligeledes vedbleve de at feire med hedenst Pragt og allehaande profane Ceremonier deres Begravelser; ja selv deres ældre Folkepoesier og Kjærlighedsfange aandede en vis hedenst Frihed og Yppighedsfylde, som ikke stod i Samklang med Christendommens strænge Reenhed.

Disse Hedenstskabets Reminiscencer i Kirken søgte naturligvis Geistligheden af al Magt at modarbejde og udslette, men alle dens Bestræbelser bleve frugtesløse, da Folket hang ved dem, som ved gamle Traditioner. Saaledes blev der intet Andet tilbage for Præsterne end at forsøge en Mediation af det Gamle og det Nye, af det Hedenste og Christelige, hvis man saa tør sige, idet de gave disse hedenste Levninger fra Oldtiden et christeligt Tilsknit. De dramatiserede derfor fromme Sujetter, som de opførte i Kirkerne, og tillode til Ære for Helgenene saadanne Chore og Dandse, som før havde forherliget de hedenste Guddommers Fester.

Det var naturligt, at man ved de her omtalte Forestillinger betjente sig af Folkesproget, som var det provençalske, eller dog idetmindste af et Latin, som nærmede sig meget til dette; og saaledes kom da Præsterne, dem selv uafvidende, til at gjøre dette Folkesprog en vigtig Tjeneste og betydeligt bidrage til dets tidlige Udvikling, især da de for at drage Folkets Opmærksomhed bort fra de hedenske Fabler og Traditioner oversatte paa provençalsk de meest vidunderlige og rørende catholske Legender.

Af denne Slags Munkelitteratur ere der endnu en heel Deel Mindesmærker for Haanden, som ere fremkomne i Tidsrummet fra det 9de til det 11te Aarhundrede, men vi skulle ikke her videre gaae ind paa at characterisere disse, da de ligge udenfor denne Afhandlings Omraade.

Hvad nu selve Troubadourpoesien i egentlig Forstand angaaer, saa staaer denne i saa nøie Forbindelse med Riddervæsenet, at begge gjensidig forklare og supplere hinanden, eller rettere Troubadourpoesien er det nøiagtigste Udtryk for Ridderaanden i alle dens Nuancer, saaledes som den uddannedes og modificeredes i Sydfrankrig i det 12te, 13de og 14de Aarhundrede. Vi ville derfor aldeles ikke være istand til at faae noget klart Begreb om denne Poesie, hvis vi ikke først kaste et flygtigt Blik paa de Institutioner i Middelalderen, som man sædvanligt betegner med det almindelige Navn

Riddervæsenet. Dgsaa her træder Geistlighedens Indflydelse stærkt frem, idet den paa den ene Side stræber at formilde Sæderne, og paa den anden at beherske den raa Kraft ved sin aandelige Overlegenhed. Disse Bestræbelser fra Geistlighedens Side bleve ikke uden gavnlige Følger under det lange Anarchi, som fulgte paa det carlovingiske Dynasties Uddoen. Smidlertid stræbte dog, under den almindelige Forstyrrelse, de forhaandenværende sociale og moralske Kræfter at sætte sig i Bevægelse for at frembringe en Orden, ligegyldig hvilken. Men disse Kræfter virkede desværre ikke i Forening, og kunde derfor heller ikke føre til noget gavnligt Resultat; meget mere hemmede de ofte hinanden indbyrdes og gjorde saaledes kun den almindelige Forvirring større, saa at de forskjellige Classer, eller rettere Kaster, i Staten nu kom til at staae mere fjendtlige over for hinanden end tidligere.

Saagodt som hele den politiske Magt var i Feudal- eller Kriegerklassens Hænder; denne havde bestandigt staaet fjendtlig ligeover for Geistligheden, men nu var Fjendskabet tiltaget i en foruroligende Grad. Kirker og Klostre vare udsatte for de raae Kriegeres Røvsyge og staaensløse Gjerrighed, og Geistlighedens Uafhængighed truedes ved enhver Leilighed, saa at den maatte anvende hele sin Kraft paa at hævede sin Værdighed og sine Rettigheder mod ydre Vold.

Præsterne kunde kun stille aandelige Vaaben mod den materielle Magt og den raa Styrke. Blandt disse var nu ogsaa den Tanke at skabe, af selve Kriegerkassen, der stedse var rede til at forstyrre Samfundet og Kirken, en Stand, der kunde blive en Støtte for begge, og hvis hele Leven og Virken skulde være baseret paa og betinget ved en stærk religiøs Følelse. For at opnaae dette Diemed søgte Geistligheden først og fremmest at modificere Investituren eller den høitidelige Ceremonie, ved hvilken Ridderen optoges i sin Stand som saadan. Investituren var oprindelig en germanisk Skik, og hos de tydske Folkesærd var det en høitidelig Dag den paa hvilken de unge Mænd optoges blandt deres Stammes Krigere. De germaniske Racer, som satte sig fast i Gallien, bragte denne og andre Skikke med sig, og bibeholdt fremfor alt Ridder-Investituren i sin hele Betydning. Hovedceremonien ved denne Leilighed bestod i, at den unge Krieger omgjordedes med en Kaarde eller et Sværd, hvorved han tillige indtraadte i Nydelsen af sine politiske Rettigheder.

Denne Fremgangsmaade fulgtes indtil ind i det 11te Aarhundrede, og indtil den Tid forblev Investituren en aldeles politisk-civil Ceremoni, der laae udenfor Kirkens Competence.

Den yngre Krieger modtog Investituren af en ældre, anseet Høvding, og dette kunde, som det synes, skee paa

et hvilket som helst Sted; heller ikke er det vist, at der ved denne Leilighed aflagdes nogen Eed.

Alt dette forandrede imidlertid i det 12te Aarhundrede, da Geistligheden satte sine Reformer igjennem med Hensyn paa Kriegerklassen. Præsterne kom da i Besiddelse af Eneret til at meddele Investituren, og Cereemonien selv maatte udføres i Kirken, hvorved det Hele antog en langt mere religiøs Character end før. Ridderen maatte nu desuden aflægge Eed til Kirken, et Baand, hvorved denne tydeligt tilkjendegav sin Hensigt at bringe hele Feudalclassen i et Afhængighedsforhold til sig og at udøve en ledende Indflydelse paa hele dens Virksomhed.

Ridderen var nu ikke længer den raa Krieger, der ikke kjendte anden Lov end sin Styrke, ingen anden Ret end Sværdets; han var bleven Kirkens Kæmpe og maatte hellige hele sit Liv og hele sin Tid til Religionens Forsvar, samt overalt, hvor Leilighed gaves, skjærme og beskytte den Svagere mod Vold og Undertrykkelse. Geistligheden undlod ikke at benytte de vundne Fordele og, ved en videre Udvikling af det begyndte System, at binde Ridderstanden end mere til sig.

En storartet Følge heraf vare Korstogene, da Kirken følte sig stærk nok til at udsende som sine Soldater hele Europas Feudaladel og Ridderstand for at bekjæmpe

dens Fjender i Asien og andre fjerntliggende Egne, hvorfra de Færreste atter skulde vende tilbage til deres Hjem.

Saaledes havde Geistligheden virkelig vundet en glimrende Seier; dog var det ikke at formode, at Ridderstanden skulde forblive længe i et saadant Afhængigheds=Forhold. Den materielle Magt var endnu stedse i Feudalclassens Hænder, og med hver Dag fik den en klarere og klarere Bevidsthed om sin egen Styrke. Riddernes personlige Interesser, deres Dyder og Laster havde et altfor ringe Spillerum indenfor de Grændser, som Præsterne søgte at sætte for deres Virksomhed. Den religiøse Enthusiasme, hvorved Geistligheden især søgte at virke paa Ridderne, havde hos disse noget Bagt og Ubestemt og maatte desuden bestandigt holdes i Aande ved ydre Midler. Ridderen vilde gjerne tjene Kirken og Religionen, men han vilde gjøre det paa sin egen Viis og uden at opgive sin egen Individualitet, med Bibeholdelsen af sin Stands Traditioner og Fordomme.

Saaledes løsnede Ridderne stedse meer og meer de Baand, ved hvilke Kirken havde søgt at binde dem til sig. Hertil kom endnu, at Feudalstanden ikke var bleven fremmed for den almindelige Culturs Paavirkning, og allerede henimod Midten af det 11te Aarhundrede viste der sig i det sydlige Europa, og navnlig i det sydlige Frankrig, stærke Symptomer til en begyndende Civilisation i de høiere Stænder. En vis Forsinelse i Sæder

begyndte at blive Tegn paa en høiere Magt og Rang. Allerede begyndte en vis ærbødig Agtelse, en med Dmhed blandet Beundring for Kvinden at gjøre sig gjældende; en Følelse, der i den senere Tid i saa høi Grad characteriserede Ridderen, et af Hovedmotiverne i Troubadourpoesien, og som i høieste Grad hidrog til at afflibe Sædernes Raahed og udvikle Sandsen for det Høie og Edle.

Denne til Tilbedelse grændsende Veneration for Kvinden, var vel først og fremmest en Følge af den ovenomtalte Ridderpligt at beskytte den Undertrykte og Svage mod Dvergreb og overalt at beffjærme Ustyldigheden mod Bold. Men paa den anden Side synes heri Christendommens Aand at gjøre sig stærkt gjældende; thi idet denne frem for Alt lader det almeent Menneffelige komme til Anerkjendelse, og derved netop Ligheds- og Kjærligheds-Principet træder frem i Historien, saa maa den ogsaa, i Modsætning til Hedenskabet og Muhamedanismen, stærkt fremhæve Kvindens Plads og Betydning i Udviklingen. I den catholske Cultus træder dette stærkt frem i Madonnadyrkelsen, hvor Kvinden tilbedes under hendes høieste og meest idealiserede Skikkelse, da hun nemlig er Symbolet paa den høieste og reneste Kjærlighed, som Støvet kan fatte, Moderkjærligheden. Det er derfor intet Under, at Madonnadyrkelsen udviklede sig saa hurtigt, og stedse havde og endnu bevarer en

saa stor Betydning for Sydens varmtfølende Nationer; det er ikke at undre over, at denne Dyrkelse har inspirert Sydens sublimeste Genier og saa godt som skabt den kristelige Kunst. Besynderligt og uforklarligt endelig vilde det være, om den ikke havde udøvet en stærk formildende Indvirkning paa Følelsen hos de livlige og phantasterige Provencalere, især hvor det angaaer Ridderideen i dens Forhold til Kvinden.

Denne større Jorfinelse i Sæder og den deraf følgende større Landsfrihed gjorde Feudalstandens Emancipation fra Geistlighedens umiddelbare Indflydelse fuldstændig.

Men herved ophørte ogsaa Kirken og dens Tjeneste at være det ene Ledende og ene Bestemmende i Ridderens Gjoren og Laden.

Ridderens Pligter, især den overalt at beskytte den Svagere mod den Stærke, vare besværlige, og paalagde ham tunge Dffre. Heller ikke unddrog han sig de største Anstrængelser og Moisommeligheder for at naae sit Maal; og man maa tilstaae, at hvorledes man end vil bedømme Riddernes Anstuelser og Dyder, saa var Udøvelsen af dem uinteressert. Allerede i og for sig var den høiere og lavere Lehnbesidders Liv i høieste Grad bevæget og stormfuldt, bestandigt udsat for Krigens og Fredens Omverlinger og uophørligt plaget af Stridig-

heder og Intriger, men det er vist, at det blev det endnu mere ved Riddervæsenets æventyrlige Fordringer til det.

Men netop derfor var det nødvendigt at Ridderen maatte have en indre bevægende Kraft, der til enhver Tid kunde virke levende hos ham og anspore ham til Handling. Den religiøse Jær havde vel endnu meget at betyde for ham, men den ledtes ikke mere ved Geistlighedens umiddelbare Paavirkning, og desuden havde Hovmod og Lidenstabelighed saa megen Deel i mange af Ridderens Anstuelser og Forpligtelser, at det var umueligt, selv for den naiveste og plumpeste Samvittighed, at sætte dem i Forbindelse med religiøse Bevæggrunde.

Ridderen maatte altsaa have et bevægende Element i Sjælen, der kunde virke kraftigere og stadigere end den blotte Interesse for Religionen i Almindelighed, og dette fandt han i Kjærligheden. Det høieste Maal for al hans Stræben og Virken var at behage en Dame, som han selv valgte, og som baade kunde bedømme hans Fortjenester og, ved sit Bifald, give dem Værd i hans egne Dine.

Under denne Form er det, at den foromtalte Veneration for Kvinden, gjennem Troubadourernes Poesier udviklede sig til en Art Tilbedelse, hvoraf atter udviklede sig et helt System af Galanteri, en fuldstændig Kjærligheds-Theorie, som udelukkende tilhører Provengalerne

i Sydfrankrig. Her var det, at de saa mærkelige
 Kjærligheds-Retter (Cours d'amour) afholdtes, i hvilke
 de skønneste og fornemmeste Damer præsiderede og hvis
 Domme ikke kunde overtrædes eller ringeagtes, uden at
 de Paagjældende paadroge sig offentlig Infami.

Nicolaus Lenau.

(Efter en tydsk Kritik.)

Digteren er ikke mere. Den gruopvækkende Nat, der med sin mørke Skygge havde udbredt sig over hans Tilværelse — han var affindig — er endt med hans Liv. Held ham, at han har udført!

Dg dog fylder hans Død os med Bæmød. Lenau staaer ikke alene. Der ruger en ond Skjebne over vore Digtere. Jo dybere deres Følelse er, desto mørkere er deres Forestillinger, desto mere sty stire de ind i Fremtidens Raos. Mer eller mindre findes denne Grundtone i al vor Poesi.

I de halvhistoriske Billeder, Digteren har fremstillet — Faust, Savanarola, Albigenserne — er det Følelsen af Kontrasterne i hans eget Bryst, af hvilke hans mere fortærende end varmende Farveglød og det Springende, Feberagtige i Fremstillingen fremgaaer. Herfra stammer denne Hadets Energi, i hvilken allerede

undertiden Banvidet anes. I „Natsangen“, der indleder „Albigenserne“, benytter han saaledes Kinesernes sælsomme Fantasi, der hidkalder en Tigeraand til at bevogte deres Bolig.

Welt Schmerzdigte, Koketteri med de Saar, som den trolose Verden har tilføiet det ensomme Hjerter, Anklager mod Himlen og Tanken, der har tilintetgjort det Transcendente, faae vi nok af hos vore moderne Digtere. Man mærker imidlertid snart, hvor Forsængeligheden driver en tom, frivol Leg med den tragiske Maske og hvor det er en syg men sand Følelse, der fordyber sig i sig selv. Hos Lenau havde man ikke den senere indtrædende yderlige skrækelige Stadfæstelse af Sandheden i hans Smertes nødige. Lenau har ikke leget med fine Tvivl, han har ikke behaget sig i ironisk Bevidsthed om Verdens Forkerthed; han har ærligt stræbt efter et Holdpunkt, der kunde hæve ham over hans Tankers Malstrøm; men hans Haand var for svag til at kunne naae det.

Hvad er nu det, der griber alle vor Tids Fibrer og sætter dem i urolig, sygelig Bevægelse? — Hvad hine Rjettere, Albigenserne, Savanorola o. s. v., dunkelt anede og stræbte efter, hvad den tydske Poesies Yndlingsfigur, hin mystiske Sortekunstner søgte ved den djævelske Pakt, fordi han fortvivlede om sine egne Kræfter — det er nu blevet til Problemet, som ikke blot beskæftiger de

mest fremragende Tænkere og Digtere men trænger sig frem i Dagens simpleste Anliggender og stærkere eller svagere vibrerer i ethvert Hjerte.

Det gjælder om at finde Verdensordenen, som man før søgte i Himlen, i Verden selv, at reise Troens Tempel, uden hvilket Støvets Søn fortabes som et unyttigt Atom i Skabningen, med egne Hænder.

Videnstaben forfølger dette Maal med uafslædig Anstrængelse; den kjender ikke til Smerte, fordi den lader Følelsen ude af Spillet. Det sædelige Liv stræber, vaklende og tit feilende, mod det samme Maal; det er imidlertid altfor meget beskjæftiget med sine endelige, enkelte Dnsfer, til at concentrere Tabet af sit hidtilværende Lyngdepunkt i en Totalfølelse. Men Digtningen, det Krystal, hvori alle Verdens Farver reflektere sig, optager den hele skrigende Kontrast i sig; og netop fordi dens Bæsen og Kald er Harmoni, klinger Dissonansen desto grellere.

Hvor sygelig al vor moderne Poesi er, vil Efterverdenen føle endnu mere levende end vi, paa hvis Indre den tærer. Selv vi komme dog alt lidt efter lidt under Veir med, at det som vi ære som den høieste Kunst ikke fortjener sit Navn.

Den lyriske Poesi maa som det mest subjektive Udtryk af Følelsen tydeligst bære Tidens Præg. Lenau er aldeles lyrisk, omendstjøndt han i Savanorola og Albigenferne har taget episk og i Faust dramatisk Tilløb. Og iblandt

de tydske Lyrikere indtager han efter Göthe og Schiller hvad Følelsens Intensivitet angaaer den øverste Plads.

Med Göthe og Schiller affluttedes den tydske Lyriks første Periode. De skønneste af deres lyriske Digte ere Udtryk af ren Menneskelighed, om end i Længselens subjektive Form. De moderne Lyrikere — Uhland, Heine, Rückert, Anastasius Grün, Herwegh, Freiligrath o. s. v. — have tabt sig mere i det Endelige. De ere blevne overvurderede, fordi de med stor Energi anslog en endelig, temporær Stemnings Streng. Uhlands sørlige Genrebilleder og Arabesker med deres milde elegiske Kolorit, Heines Bittighed, der leger med Følelser, Rückerts og Freiligraths store Sands for Melodi og Former, der forgjæves søger efter Indhold, Herweghs rhetoriske Pathos, der har sin Rod i et Dogma, Grüns levende Reflexion, der aldrig fastholder Stemningens Grundtone og Billedets Plastik — alt dette er blot Tendenser. Siden „Die Götter Griechenlands“ af Schiller og „Die Braut von Korinth“ af Göthe er der i Tydskland ikke blevet skrevet noget Digt af Betydning, indre Nødvendighed og kunstnerisk Fulvendthed. Dgsaa Lenau er langtfra at være en Kunstner i Ordets fulde Betydning. Som hos alle østerrigske Digtere trænger udvendigfra et Raos af Forestillinger ind paa ham, som han ikke kan blive Herre over, derfor ere hans Former ubehændige, hyppigt barokke. Men hvad der adskiller ham fra Alle er hin umiddelbare

Sjælskraft, der vel er for ubehjælpelig til at kunne skabe sig en Form, men dog allevegne sfinner igjennem. Han har ikke digtet for at digte, ikke digtet efter dette eller hint Schema; men fordi en indre, mægtig Trang drev ham dertil, hin mystiske Tigeraand, der plagede ham til han udtalte sine Kvaler. Man sammenligne de vilde Følelser, der vibrere i hans ubehjælpelige Billeder, med Herweghs brogede, regelrettere men ofte hule Pathos. Da Herwegh førte sine Friskarer mod den tydske Grændse, fandt en Ven ham, medens hans Folk tumlede sig uden Ly, i Slaabrot paa Sofaen, læsende Don Quixote. „Det er dog den eneste fornuftige Bog!“ mente han. Venens Følelse havde dybere Rodder. Bruddet i hans Tid har ikke været ham en Bittigheds Leg, som det var Heine og Herwegh; han er gaaet tilgrunde ved det. Gid den aandelige Kraft, han har udviklet, hvorved han har befrugtet vor Tanke og Følelse, maa trøste os over det alvorlige Indtryk, hans Skjæbne gjør paa os.

Theater.

A.

Det kongelige Theater.

Kongens Løge,

romantisk Lystspil i fem Akter, efter Shakspeare's "All's well, that ends well" bearbejdet af S. Beyer.

Det er aabenbart, at den lettere Genre i høi Grad dominerer i „det kongelige“ Theater, hvad der desværre vist for en stor Del hidrører fra Direktørens Individualitet. Vi have kun set faa gediegnere Dramaer i denne Saison. Til disse hører den eneste Nyhed, Theatret i næsten to Maaneder har bragt os, det halvtrediehundrede

Har gamle Shakspeareste "All's well that ends well".
 Og vi have ikke engang faaet den store engelske Digters
 Bin blot nogenlunde uforfalsket. Jomfru Beyer, der
 tidligere har bearbejdet "As you like it" („Livet i
 Skoven") og "What you will" („Viola") har kommet
 en god Portion Vand og Sukker deri; „Kongens Læge"
 er kun en ganske velsmagende Toddy. Hos Shakspeare
 tilkæmper Lægens Datter sig (efter Boccaccio) kjæft
 Greven, hun elsker. Kjækheden, hvormed hun gjør det,
 har været Bearbejderinden for stærk; og i hendes Stykke
 er den næsten ganske fordunstet. Og det er slemmt: det
 kunde netop være godt for vor ogsaa i Kjærlighed svæk-
 kede Tid at se en saadan begejstret elskende og derfor
 uendelig daadkræftig Kvinde som Shakspeare's Helena.
 I Originalen fatter den unge Pige selv Ideen at reise
 efter Bertram til Hoffet; i Kopien indgiver Parolles
 hende den. I Originalen fordrer hun Lov til at vælge
 sig en Egtefælle, hvis Kuren lykkes; i Kopien vil
 Kongen belønne hende og gjætter, at hun elsker. I
 Originalen kaarer hun Bertram; i Kopien røber hendes
 Sindsbevægelse, at det er ham, hun elsker, og Kongen
 gifter hende med ham. Ved disse Forandringer er He-
 lenas Karakter bleven trivialiseret. Bertram siger rigtigt:

— — — — „Hun er kold
 og kjedelig af lutter Erbarhed!"

Maaden, hvorpaa Knuden løses, er det uheldigste Punkt i Bearbejdelsen. Jomfru Beyer lader pludseligt Helena træde op som en ganske anden Karakter. Og ikke alene hun forvanskes, men ogsaa Bertram bliver en anden. Bearbejderinden har for sin Oplosning Skyld maattet give ham to Elskovsventyr istedetfor Originalens ene. Herved faaer Parolles's Skildring af ham:

— — „en ung, lappet Fyr, der løber efter alle
 fjønne Piger — — han er ligesom en Haifisk imod
 Fruentimmerne, han vil sluge dem alle, store og
 smaa.“

altfor megen Sandhed. Romantikken i Scenerne mellem den forklædte Helena og Bertram er fuld af uægte modernt Flitterstads. Der er Replikker som „Min søde Herre“ (Side 60), „Du søde Pige“ (Side 65 og endnu engang, Side 83 og endnu engang, Side 85). Saaledes kan hverken Helena eller Bertram tale. Parolles tillægges i det danske Stykke altfor megen Indflydelse paa Bertram, Begges Karakter burde have forhindret det. Det maa endvidere vist anses for en Feil, at Kongens Sygdom ikke angives. I Originalen er det en Fistel; man begriber saa, hvorledes han uagtet sin Sygdom kan fremtræde og tale saameget som han gjør. Hvorledes „Fædrelandet“ har kunnet sige: „Den ypperlige komiske Figur Parolles, der uden Skade for den danske Bearbejders Plan havde kunnet beholdes

saaledes som Shakspeare har stabt ham, har tabt Størstedelen af sin komiske Kraft og er bleven en almindelig sad Tølper og Lykkeridder" forstaae vi ikke, da Bearbejdelsens Parolles, der bliver spillet mesterligt af Rosenkilde, med Undtagelse af enkelte Momenter som f. Ex. det ovennævnte er, den Shakspeareffe Figur. Ovennævnte Blad ønsker Bearbejderinden "al mulig Dymuntring til at levere selvstændige, originale Theaterarbejder"; vi kunne heller ikke dele denne Mening om Forfatterinden af „Ingolf og Valgerd“, hvor, for ikke at nævne Andet, Sagafigurer tale i Kalderonff Versemaal.

B.

Kasinos Theater.

Lumpacivagabundus,

Tryllefarce i tre Akter, fri Bearbejdelse efter Nestroy.

Kasinos forandrede Theater aabnedes denne Saison med en Bearbejdelse af Nestroys bekjendte Farce „Lumpacivagabundus“. Dette „durch und durch“ tydske Stykke vil ikke ret tage sig ud i dansk Kostyme. De tre Haandværksvænde ere altfor nationale Personer til at kunne fordanstes ved en Oversættelse af deres Navne. Den tydske Vittighed, det idelige Jongleuri med enslydende Ord, vil, om den end af og til lader sig gjengive, heller ikke ret tiltale et dansk Publikum. Replikker som, at Smedker Spaan „gaaer i Spaanerne“, at Pengene kunne „flodse“ hos den gamle Smedkermester Klods ere Prøver paa disse Ordspil. Endnu galere bliver det, naar tydske, der ikke haves i Dansk, ligesrem oversættes; saaledes kjende vi idetmindste ikke Talemaaden „at have Spaaner i Hovedet“, der bruges om Hr. Spaan. Unstelig havde det været, om Bearbejderen havde bearbejdet

Karaktererne istedetfor at oversføre dem uforandrede paa vor Scene. „Das liederliche Kleeblatt“, den fortvovlede Snedker, den forsløine Skrædder og den fordrufne Skomager, kunde ved en Smule dramatisk Dpdragelse være blevne ret interessante Figurer. Snedkeren kunde saaledes have søgt at overbyde sig selv i Lystighed for at tilbagetrænge sin Sorg, man maatte af og til skimte denne, men den maatte ikke som nu være hans stadige Omkvæd. Det er en nedrig Bagvaskelse, naar Fru Fortuna i Prologen kalder ham en ægte Soldebroder, han er en kjedsommelig, tydsk-sentimental Person. Skrædderens Karakter er et besynderligt Sammensurium af Papper af forskjellige Rulører. Han er for ærlig til at modtage 100 Rigsdaler af Spaan, der formentlig selv kan behøve dem; derimod generer han sig ikke for at bestjæle sine Kammerater for Guld. Han hjælper sig med at diktere et italiensk Brev, derimod rober han en mythisk Dumhed, da han skal forstaae et Brev, skrevet i hans Modersmaal. At hans hele Dptraeden i anden Akt unegteligt er malet med en temmelig fastig Pensel, vil et tydsk Publikum, som er vant til at more sig over Karrikatur, lettere overse end et dansk, der kun i den Rasortiste Pantomine har set noget Tilsvarende. Skomageren er Stykkets egentlige Atlas; og uden den gode Udførelse, der blev denne Rolle tildel, vilde „Lumpacivagabundus“ neppe være gaaet saa ofte over Kasino-

theatrets Brædder som det alt er gaaet. Det er en sand, maaske altfor sand Figur: man synes at lugte Finkel hvergang man ser ham. Imidlertid har ogsaa denne Person i sit astronomiske Delirium et Modermærke, der hindrer ham fra at optages i det danske Skomagerlaug. Hos os er det ikke Skomagerne, der af Astronomen drages bort fra deres Læst. Enden af Stykket, i hvilken Amorosa, efterat Strædder og Skomager i Drets egentligste Forstand ere gaaede „ad Helvede til“ (∴ af Furier trukne ved Haaret ned igjennem Theatergulvet) viser, hvorledes de engang ved hendes Magt skulle blive, er en mærkværdig dramatisk tour de force. — Imidlertid har Stykket stadigt endt med Applaus — og naar Enden er god er jo Alting godt.

Literatur.

Taler over Religionen af Dr. J. J. Dampe. Første Tale. Om Præstereligionerne i Fortid og Nutid og vor Tids Tilstande i Religionen. Kjøbenhavn 1850. Cibe. (Bedomt fra Humanismens Standpunkt af S—t.)

Da Christian den Ottende i sin Tid halvt benaadede Dr. Dampe, hørte den yngre Slægt for første Gang til sin største Forundring, at der hertillands allerede i Tyverne havde været en Mand, hvis varme Begeistring for den statsborgerlige Frihed havde skilt ham ved den personlige, at i hine Dage en dansk Lærd havde været sværmerisk nok til at haabe at kunne bewirke en Omvæltning i det lille Danmark, Seendrægtighedens og Søvnighedens Hovedresidens. Stort mere fik man imidlertid ikke at vide om denne Mand og hans Skjæbne, og saaledes

glemtes han i sit fjerne Opholdssted. Hvad Christian den Ottende begyndte usikkert, fuldendte imidlertid Frederik den Syvende. Den Regent, der ved sin første Handling, en Kjærligheds og Mildheds Akt mod Pressen, vandt alle Frisindedes Hjerter, aabnede ogsaa det sidste store Fængsel for den gamle Frihedsmartyr og gjengav Samfundet en god Søn. Nu optræder denne Mand paany for Dffentligheden som handlende, nu viser han i Gjerningen, at Fængselslidelsen ikke har formaaet at knække hans Energi, at nedtyngge hans Begeistring for Sandhed og Ret. Paany fremstaaer han som Frihedens Stridsmand, som Sandhedens Ridder; er det end paa et andet Gebet end tidligere, saa er det dog i inderlig Dvereensstemmelse med hine Anskuelser, thi med Sandhed udtaler han den Sætning, at Politiken og Religionen staae i det nøieste Forhold til hinanden.

Gjennem disse Taler aander overalt en sand og dyb Religiositet, en varm Begeistring for den gode Sag og en kraftig Oprigtighed, der med aabent Hjelmgitter kaster Handsken til sin Fjende. Forfatteren vil virke paa Folket, det er ikke til de Værde, han henvender sig, men til enhver, der er begavet med sund Mennekkforstand. Hans Opgave er endvidere en dobbelt: nemlig først at nedbryde de gamle Tilstande i Religionen, forsaavidt disse endnu hos hans Læsere skulde have noget sandt Liv, og dernæst paa samme Tid opbygge hos dem et Tempel for den Gud-

dom, han anerkjender for den sande. Han er altsaa baade kritisk negerende, forsaavidt som han vender sig mod de ældre Anskuelser, og positiv skabende, forsaavidt hans Formaal ikke er at lade Alt ligge i Ruiner, men han tvertimod kun nedbryder for at skaffe Plads for den nye Bygning. For at vinde et Døerblik over hans Virksomhed maa man altsaa først undersøge hvilket hans Standpunkt er, dernæst dette Standpunkts Forhold til Videnskaben, hvorfra han gaaer ud, og Folket, paa hvilket han vil virke.

I den religiøst bevægede Verden kan man nu hovedsagelig skjelne mellem følgende fem Grupper, til en af hvilke ethvert civiliseret Individ vil kunne henføres, men naturligvis ere Grændserne mellem dem ikke saa skarpe, at der jo kan være mange Nuancer, hvor de Nærmestliggende gaae over i hinanden, saa at det altsaa kan have sin Vanskelighed at henføre en Person udelukkende til een af Grupperne, ligesom naturligvis mange paa Grund af Mangel paa Eftertanke slet ikke vide, hvorhen de høre, eller endog henføre sig til en urigtig Side, idet de troe at have dens Anskuelse, medens det i Virkeligheden ikke er Tilfældet.

Da man jo opdrages i Christendommen og medens man endnu aldeles ikke er istand til nogen selvstændig Dom, indpodes dens Lærdomme, begynder man selvfølgelig sin Løbebane som Christen, det vil sige, over-

ensstemmende med den christelige Dogmatik troer man paa den aabenbarede Lære om den almægtige Gud, om hans guddommelige Søn, vor Frelser, og om vor evige Salighed eller Usalighed efter „dette“ Livs Dphor. Den der forbliver paa dette Standpunkt er troende i theologisk Forstand; saaledes fremstilles Sagen for ham, og saaledes lader han sig nøie med den; der er ikke Tale om nogen Prøvelse og derpaa begrundet Antagelse, han gaaer efter Autoritet, ikke efter Tænkning eller Undersøgelse. Men ikke Alle blive staaende herved. Med den større Modenhed voxer ogsaa Selvtilliden, i alle andre Forhold lærer man at staae paa egne Been, først at fælde Dom efter egen Undersøgelse og ikke lade sig lede af den blotte Autoritet; man faaer da let Lyst til det Samme paa dette Gebeet. Man gjør derhos Bekjendtskab med forskjellige andre Religioner: den jødiske, den muhamedanske o. s. v., der alle ligesom den christelige erklære sig for umiddelbare Aabenbaringer af Guddommen og for den eneste sande Lære. Hvem skal man nu give Ret i deres Paastand, da jo kun een kan have det; her maa nu gjøres et Valg, og det bliver jo ogsaa let nok for den Ikketænkende, da han uden mindste Baklen erklærer sin for sand, de øvrige for falske; den Tænkende derimod gaaer ikke saa rask tilværks, han undersøger først Sagen, men saa seer det allerede farligt ud for Troen; thi den raisonnerer ikke. Endelig lægger vor Overgangs-

mand Mærke til, at flere Sætninger i den overleverede Lære stride ligesaameget mod hans daglige Erfaringer, om hvis Paalidelighed han er overbevist, som imod hinanden indbyrdes, naar deres nødvendige Resultater udbrages med nogen logisk Skarphed, nu gjør han Springet, eller rettere sagt nu er Springet allerede gjort, han er redningsløst tabt for den officielle Kirke, han har sat over den første store Kløft, den mellem de aabenbarede Religioner paa den ene Side og Fornuftreligionerne paa den anden Side, Troen er ombyttet med Undersøgelsen, han har forladt Kirken for at løbe over i Filosoffernes Leir, han er in casu ikke længere Christen. Imidlertid opgiver han ingenlunde hele den gamle Lære, han skjærer kun nogle Stykker bort og tilpaffer det øvrige: Aabenbaringstheorien har han opgivet, desuden giver han Slip paa Treenheden, Kristus er for ham kun et Menneſke, om end det herligste af Alle, hermed falder ogsaa den rettroende Forløsningslære, nu forlanger han sig bedømt efter sit Liv, sine Gjerninger, ikke efter sin Tro, liberal optager han alle Rettskafne i Himmerig uden Hensyn til deres religiøse Anskuelse. Vi see altsaa, at han ikke længere med Rette kan regnes til de Christnes Samfund, men endeel af det overleverede har han endnu tilbage, han kjender den almægtige, alvise og algode Gud, Verdens Skaber, Dpholder og Bestyrer, der leder saavel det Heles som den

Enkeltes Skjæbne til det bedste Maal, han tilbeder Forsynet, han har dernæst endnu Forvisningen om det gjengjældende andet Liv. Han er Theist; hans Religion er i dogmatisk Henseende en Slags Jøbedom; forsaavidt den er streng monotheistisk; med Hensyn til Moralen derimod er den modificeret ved den mildere Christuskære. Nogle slaae sig imidlertid ikke her til No, den undersøgende Aand, engang vaft, under dem ingen Dvælen men driver dem rastløs videre paa den brudte Vej. Man har ikke længere den tidligere Kilde til Kundskab om Guddommen, Aabenbaringen, Biblen, desto ivrigere benytter man da den substituerede, Studiet af hans Værk, man undersøger Verden, Naturen, idet man, som man i det daglige Liv er vant til, slutter fra Virkningen til Aarsagen. Medens nu disse Forforskninger føre til Bekræftelsen af de allerede opstillede Sætninger om Skaberens Eenhed, Almagt og Wiisdom, bringer den noiagtige Sammenhæng, man overalt opdager, den strænge Følge i hele Naturen, der ikke nogetsteds lader et Hul tilbage, Læren om Guddommen som Verdensbegivenhedernes umiddelbare Styre, som Forsyn til at tabe sin afgjorte Wiisdom for den Undersøgende. En Tid tumler han med disse Betragtninger, og Enden derpaa kan vel blive, at han gjør det andet store Spring, fra Theist bliver Deist. Han antager vel Gud som Verdens Ophav, det vil sige, Verden frembragt ved en

udenfor samme værende Kraft; men han indrømmer ikke denne Kraft nogen videre Indflydelse paa den engang skabte Verdens Virksomhed. Han benægter altsaa Forsynet, Verden gaaer sin Gang efter sine evige uforanderlige Love, som vel ere den givne af dens Ophavsmand, men forøvrigt unddragne al Paavirkning af ham. Gud bliver liig med den Kunstner, der har forarbejdet et kunstigt Massineri og sat det i Gang, men Verden forsaavidt ulig med Massineriet, som dette behøver stadigt Tilsyn, Verden derimod er paa Grund af dens Ophavsmands Almagt fra først af saa fuldkommen indrettet, at den er sig selv nok. Ved denne Lære sættes Gud ud af al umiddelbar Forbindelse med Verden overhovedet, altsaa ogsaa med Menneskene, hans Virksomhed er ene og alene at skabe; forsaavidt man altsaa vil henvende sig til ham (Bøn, Gudsdyrkelse), bliver det kun fornuftmæssigt, naar man indskrænker sig til at føle Beundring for hans Storhed, og om det skal være, udtale denne Beundring (Lovsang), hvorimod et Forlangende om, at en Begivenhed skal indtræffe eller ikke indtræffe eller faae et andet Udfald (altsaa den egentlige Bedebøn) bliver fornuftstridig.

Disse tre Standpaaer: Christendommens (Aabenbaringstroens), Theismens (den første Fornustreligion) og Deismens (Verdens Uafhængighedserklæring) ere de i praktisk Henseende vigtigste Forstjelligheder i Verdens-

anskuelsen; de to tilbagestaaende ere kun videnskabelige Nuancer, der ikke udøve nogen betydelig praktisk Indflydelse.

Det deistiske Standpunkt er og har været meget udbredt, under den første Revolutionstid var det det almindelige, og endnu kunne franske Tænkere sjelden bringe det videre, hvortil Grunden især maa søges i Mangel paa Indsigt i Naturvidenskaberne, thi disse ere ødelæggende for Deismen, og i Forening med Logiken nøde de da ogsaa den fremdeles tænkende Deist til at gaae et Skridt videre. Han kan saaledes ikke forsones sig med Forestillingen om en udenfor Verden liggende ulegemlig Kraft, forsaavidt han derved skulde forhjælpes til at forstaae det Uforstaaelige. Verdens Oprindelse, maa han erklære sig for ikke hjulpen ved Antagelsen af den deistiske Gud, thi han maa da atter spørge om Guds Oprindelse, der bliver ligesaa uforklarlig, saa Sagen kun er udsat men ikke afgjort. Naturvidenskaben siger fremdeles: I lære, at Verden, Naturen er forgængelig, men det er ikke sandt, den er evig, den har hverken Oprindelse eller Undergang, den kjender ingen Tilintetgjørelse, men kun Forandringer. Endnu mindre beviser eders Sammenligning: „Verden kan ikke være bleven til af sig selv, ligesaa lidt som et Huus eller en By kan bygge sig selv“; thi I sammenligne to aldeles forskjellige Gjenstande, men saa maa de deraf dragne Slutninger nød-

vendigviis blive falske: et Huus er frembragt ved udbortes mekanisk Kraft, Verden er en Organisme, der har sin Grund i sig selv og udvikler sig af sig selv. I bære eder ad ligesom Erasmus Montanus's Modstandere, der ville overbevise ham om det Umulige i Antagelsen af Jordens Rundhed og Antipoder og derfor bede ham prøve paa at gaae hen langs under Loftet som en Flue med Hovedet nedad og Benene opad.

I det man saaledes udelukker Muligheden af en udenfor Verden eksisterende Aarsag til den, men søger dens Oprindelse i den selv, ophæver man altsaa Modsetningen mellem Gud og Verden, sætter Immanensen istedetfor Transcendensen: Gud er ikke udenfor Verden, men i Verden, Intet er udenfor Gud og Intet udenfor Verden, Gud er Verdens selvbevidste Aand og Verden Guds harmonisk passende Legeme, Gud og Verden falde sammen, man kan ikke i et Dieblik blot tænke sig det ene uden det andet. Her have vi Pantheismen.

Det sidste Punkt endelig danner Atheismen. Forskjellen mellem den og Pantheismen er saa godt som kun nominel, men desuagtet lægges der af mange en ensidig Vægt paa denne Forskjel. Atheismen siger: Læren om den selvbevidste Verdensaand er kun en Reminiscens fra den forkastede Theisme; der er vel en Fornuft i Verden, det er det Sande deri, men den fejler ved at tilkjende denne Fornuft Personlighed, den er

tværtimod upersonlig, uden Selvbevidsthed, uden Liv; der er kun en Verdensorden, ingen Gud.

Efter dette System faae vi altsaa følgende fem Grupper: Christne, — Theister, — Deister, Pantheister og Atheister, af hvilke Forskjellen mellem Christne, Theister og Deister er væsentlig, mellem Deister, Pantheister og Atheister derimod mindre betydelig. Ved Siden heraf gaaer som noget Selvstændigt Spørgsmaalet om det menneskelige Individ's Uforgjængelighed, hos den Christne hører Troen derpaa umiddelbart til hans Religion, hos Theisten bevares denne Anskuelse endnu; komme vi derimod længere ned, splitter Masserne sig, idet nogle Deister troe paa, andre benægte Udødeligheden; det Samme gjælder om Pantheisterne og Atheisterne. Ligesom der altsaa gives Folk, der troe paa en (deistisk) Gud og ingen Udødelighed, saaledes gives der dem, der troe paa Udødeligheden, men nægte Guds Tilværelse; og endelig de meest negative, der baade opgive Gud og Udødeligheden.

Til hvilken Afdeling hører nu Dr. Dampe? Dette første Foredrag er kun en Indledning, et Overblik over Menneskehedens religiøse Historie; det indlader sig ikke paa Enkelthederne, men holder sig til almindeligere Betragtninger, hans Standpunkt kan selvfølgelig ikke bestemmes aldeles nøjagtig, men kun omtrent. Han viser sig som Tilhænger af Troen paa Guds Tilværelse og Menneskets

Udødelighed; paa den anden Side udtaler han sig meget stærkt mod Aabenbaringstroen, han er altsaa hverken Atheist eller Christen, men maa sættes midt imellem disse Yderpunkter, altsaa blandt Theismens, Deismens eller Pantheismens Tilhængere. Til den sidste Klasse hører han nu vistnok ikke; mere tvivlsomt kunde det være, om han maa henføres til den første eller anden, dog synes der efter hans hele Forhold til Tilværelsens Udvikling meest at tale for at han er Deist, om end ikke aldeles skarpt begrændset til nogen af Siderne. Efter sin hele Anskuelse og Udtryksmaade synes Dr. Dampe at slutte sig til den bekjendte Gruppe engelske mod Christendommen fjendtlige Deister, der fortrinsviis kaldes Fritænkere, han har med Flid gjort sig bekjendt med Filosofiens Arbejder indtil Kant, men med denne Tænkter synes ogsaa hans Studier at være standsede; Hegel og hele den yngre Slægt: Strauß, Bruno Bauer, Ludwig Feuerbach, Arnold Ruge o. fl. a. ere ham aldeles ubekjendte eller ere i alt Fald blevne uden Indflydelse paa hans Tænkning. Medens det nu bliver meget forklarligt ved hans lange Frihedsberøvelse, kan det dog ikke være andet, end at denne, om end usfrivillige, Forsømmelse af at følge med den fremskridende, aldrig standsende Tid, maa udøve en skadelig Indflydelse paa vedkommende Arbejde, saa at der i det anvendes Baaben, der længst ere opslidte, og fremsættes Argumenter, der ikke længere

ere gangbar Mynt. Den nyeste Tids Virksomhed synes Forfatteren derimod at være kommen bedre ind i, men naturligvis da der er et Hul og det et betydeligt i hans Medleven, vil han ikke altid opfatte de af Fortidens betingede Nutidsfænomener paa den rigtige Maade.

Sin Opfattelse af Religionshistorien koncentrerer Forfatteren til Slutningen paa sin Tales næstsidste Side, Meningen deraf er omtrent dette: Menneffene kunne ikke undvære Religion, de fødes ikke dermed, men med Trangen dertil, saasnart de derfor komme til Bevidsthed, søge de ad Fornuftens Vej at danne sig en tilfredsstillende Gudelære, men dette er hidtil mislykket; mismodig over disse fejlslagne Anstrængelser opgive de da Selvvirksomheden og vende sig til Præsterne, for af dem at erholde hvad de ikke selv have kunnet frembringe. Præsterne ere ogsaa meget villige til at hjælpe dem, men Hjælpen er ogsaa derefter, de have opfundet en Mængde mere og mindre findrige „Fabler“, hvilke de nu meddele Menneffene som de højeste og nødvendigeste Sandheder, og den stakkels eenfoldige Mennefkehed lader sig nøje med at faae en Steen istedetfor det forlangte Brød, da den nemlig staaer i den Formening, at det virkelig er Brød og ikke Steen. Men imidlertid gaaer der en Tid, Tænkningen vinder i Styrke, og ved at anvendes paa Religionen maa den udøve Indflydelse paa dens Tjenere. Filosofterne sige da til Menneffene: „I stakkels Daarer, see I ikke at det

ikke er nærende Brød, men den haarde Steen. Nej kommer til mig, jeg skal give Eder det ægte Brød." Og det hænder nu vel, at Menneskene synes godt om Filosofernes Tale, de bortkaste da Stenen og stimle til disses Boder; men nu er det Ulykken, at Filosoferne heller ikke kunne give det gode Brød, saa bliver da Folket mismodigt og vender tilbage til „Fabeltroen". Imidlertid er det dog ikke Forfatterens Mening, at en holdbar Fornuftreligion overhovedet er umulig at opnaae, han mener kun, at hidtil er der ikke fundet nogen tilfredsstillende.

I denne Fremstilling er der vistnok noget Sandt, men det Hele bærer et besynderlig forældet Præg; man mærker tydelig, at for Dampes er Kant den største Filosof. Han omtaler hele Tiden Præsterne, som om de, for at bedrage Massen, opfandt nogle Eventyr og udgav dem for sande, en saadan udelukkende Opfattelse er vistnok urigtig. Her er det, at Hegel og den yngre Slægt efter ham faaer sin Betydning, idet de paavise Nødvendigheden af de enkelte Mythers Dannelselse. For Dampes er det kun vilkaarlige Præsteløgne, for den moderne Videnskab derimod have hine Begreber i sin Tid deres nødvendige og derved berettigede Opstaaen; en anden Sag er det naturligviis at de maae fjernes, naar den Jordbund, hvori de ere fremvorede, er bortskyllet. Den der som Dampes betragter al Mythologi som blot vil-

kaarlige Dpfindelser, han holder sig paa Overfladen og har ikke gjort sig fortrolig med den menneskelige Natur, og denne svage Side hos ham vil udsætte ham for Nederlag i Kampen.

I Birkeligheden forholder Sagen sig saaledes: Saa snart Menneskeheden var kommen ud af den første raa dyriske Tilstand, hvor dens Liv maatte gaae op i umiddelbar Omfarg for Fødens Erhvervelse, begyndte den at anstille Sammenligninger mellem sine Omgivelser og Betragtninger over disses Forhold; ligesom Barnet altid spørger hvorfor, saaledes maatte ogsaa Kausalitetsbegrebet især sætte dem i Bevægelse. Da nu deres højst mangelfulde Kundskaber ikke tillod dem at opfatte Forholdene rigtigt, og det evige Hvorfor forlangte sit Fordi, saa sluttede man sig til et Svar, det vil sige, man erstattede positive Kundskaber ved Fantasiens, og saaledes opstod de første Myther om Verdens Væsen, dens Oprindelse, Himmellegemernes Natur, deres Bestemmelse o. s. v. Disse Myther vare ingeniunde Løgne, opfundne af nogle Snedige, for at binde andre mindre Skarptseende Noget paa Ermet, tvertimod de vare aldeles subjektivt fande, Dphavsmændene til dem vare de første, der troede paa dem. En anden Sag er det, at de manglede den objektive Sandhed, som de ikke kunde have paa Grund af Dpfindernes indstrænkede Erfaringer og vel ogsaa deres Svaghed i streng logist Slutten. Dette Fænomen

er os ingenlunde ubekjendt i det daglige Liv, naar vi der see nogle mærkelige Begivenheder, der utvivlsomt staae i Forhold til hinanden, men hvis rette Sammenhæng vi ikke kjende, saa slutte vi os til en Sammenhæng, maaskee er vor Slutning urigtig, men den er ingen Løgn, thi vi troe selv paa den. For at forklare sig Himmellegemernes afværende Stillinger til hinanden, opfandt Tycho Brahe sit Solsystem, paa hvilket han naturligtviis selv troede, dem han meddeelte det, bibragte han urigtige Forestillinger, det er sandt, men han løj paa ingen Maade for dem; thi han gav dem det bedste, han havde.

Efterhaanden som nu Menneffene føle Trang til at forklare flere og flere Fænomener, danner der sig flere Myther, saa Kundskaben til disse tilsidst ikke længere er Hvermands Sag, men en særegen Stands, Præsterne. Disse beskæftige sig nu tidlig og sildig med disse Forestillinger og udøve derved betydelig Indflydelse paa dem, de bringe dem i Forbindelse, udvikle de enkelte nøjere, afrunde vel ogsaa Heelheden med nye, men alt dette kan gjerne see godtroende, de fordybe sig i de behandlede Tings Natur og tilføje med Rette de derved frembragte Resultater som nye Kundskaber paa dette Gebeet. Disse Resultater vare nu ofte heelt besynderlige, fordi Udgangspunktet var falsk, men selv vare de relativt sande, fordi de fulgte med Nødvendighed af Udgangspunktet. Den,

der i Sandhed var overbevist om Udgangspunktet, maatte altsaa troe paa dettes nødvendige Konsekvenser. Naar Kirkesædrene saaledes begynde med Marias Undfangelse umiddelbart ved den hellige Aand, saa drives de ved Urimelighedens jernhaarde Konsekvens til ogsaa at forsvare først hendes Jomfruelighed efter Undfangelsen og dernæst hendes Jomfruelighed efter Fødselen, for ikke at tale om alle de skarpsindige og smagsfulde Undersøgelser, dette sidste Punkt igjen gav Anledning til. Altsaa selv idet Præsten forøger Læren ved at udvikle hvad der i sin Spire ligger deri, er han i sin gode Ret og ingen Løgner. Men vel kan der komme en Tid, da han kan blive det. Naar nemlig Læren udsættes for haarde Angreb, der paavise svage Punkter i samme, naar Præsten saaledes seer sin Religions og dermed sin egen Existens truet, da kan det vel være, at han gaaer til Kamp for den og kæmper med Løgnens Baaben, idet han mod bedre Vidende benægter Manglerne eller søger at raade Bod paa dem paa en Maade, der ikke lader sig forene med Lærens oprindelige Aand.

Vi have nu altsaa seet, hvorledes der udaf Menneſteheden selv danner sig en Mythekreds, hvorledes den overgives til Præstestandens Bevaring og Uddannelse, og saalænge er Alt fredeligt og godt, men snart kommer det til et Brud. Mythekredsen udtaler ganske sine Dp-havsmænds Forestillinger, men nu overleveres den fra

Slægt til Slægt, efterhaanden har Menneſſekeheden udvidet ſine Erfaringer og ſtærpet ſin Slutteevne, der danner ſig da en Videnskab, der ikke ſtemmer med Mytherne, hvilke vel udvikles af Præſterne men kun overeensſtemmende med deres oprindelige nu forkaſtede Aand. Saaledes faae vi da en Kamp mellem Videnskab og Religion, mellem Filoſofferne og Præſterne, mellem den nye Tid og den gamle Tid. Af ſaadanne Sammenſtød vil der efterhaanden kunne komme en heel Række, Dr. Dampe kalder dem „Dyrer mod Præſtereligionerne“ og udpeger 3 ſtore: nemlig Dyreret mod Jupiters Religion ved Sokrates, mod Pavedømmet ved Reformationen og mod Chriſtendommen overhovedet ved den nyere Filoſofi. Her tager Forfatteren ikke tilſtrækkeligt Henſyn til en meget vigtig Faktor, nemlig Naturvidenſkaben. Da en ſtor Deel af Mytherne ere Giſninger om Naturlovene og Kræfternes Virkſomhed, er det nødvendigt, at grundigere Kundſkaber om diſſe Punkter i høj Grad maa ſvække de paagældende Religioner. Som Forfatteren at tilſkrive Sokrates Vren for at have ſtyrtet Jupitersreligionen er derfor noget eenſidigt, Sokrates har vel ſin ſtore Betydning i ſaa Henſeende, men er ikke den eneſte, vel ikke engang den vigtigſte, Sokrates er Hovedet for den reent logiſke Dpposition imod Datidens Religion. Den kan vel ogsaa være farlig nok, men den er egentlig ikke populær, de farligſte Modſtandere ere de Natur-

kyndige, og de havde allerede virket før Sokrates, saaledes fortæller Sokrates selv i sin Apologi hos Platon, at Anaxagoras fra Klazomenæ lærte, at Solen var en glødende Steenmasse, og 200 Aar før Sokrates forudsagde en af de 7 Vise, Thales, en Solformørkelse. Naar Lærde kunne beregne slike Fænomener, hvad bliver der da af Gudens Helios's Vilkaarlighed, naar Solen er en Steenmasse, saa er jo Forestillingen om Jøbus Apollon paa Solvognen usand. Det Samme gjælder ogsaa om de senere Katastrofer. Kopernikus gjorde Pavedømmet ligesaa megen Skade som Luther og Kalvin, og hvad den nyere Tid angaaer, er det jo bekjendt nok, at dens Filosofi staaer i et meget nøje Forhold til Naturvidenskaben. Begyndelsen til den tredie religiøse Revolution sætter Forfatteren ogsaa altfor nær ved vor Tid. Det er vel sandt, at Kant var et væsentlig Led i samme, men før ham havde i Tydskland Herder og Lessing virket, i Frankrig havde Encyklopædisterne kæmpet i Storstedelen af det 18de Aarhundrede, og deres Forgjængere vare atter de engelske Deister, ja Spiren til den reent filosofiske Retning i Bevægelsen gaaer heelt op til Spinoza og Descartes (Cartesius). I Begyndelsen af det 19de Aarhundrede skete der ganske rigtig en Tilbagegang ved den romantiske Skole, men længe før 1840, hvad Dr. Dampé mener, tog Revolutionen igjen fat. Længe havde Hegels Virksomhed fremmet den mere

indirekte, men fra 1834, da Straußs udgav sin „Leben Jesu“ brød Krigen aabenbart ud paa alle Kanter, det er vel sandt, at disse Filosofer ikke umiddelbart henvendte sig til Folket, skjønt de fleste af disse Arbejder ere skrevne i et fatteligt, for Skolejargonen befriet Sprog, men de ere dog det videnskabelige Grundlag for den populære Bevægelse, som senere rejstes ved Lybskatholikerne og Usvennerne. Forfatteren gjør ogsaa Danmark Uret, naar han sætter det som fuldkommen uberørt af Bevægelsen, vor lærde Litteratur kan idetmindste opvise to herhenhørende talentfulde Forfattere, nemlig Dr. Fr. Beck (Begrebet Mythos) og Magister Brøchner (en Afhandling om Daaben) ligesom vel ogsaa Magnus Ericssons i Udgangspunkt som Værd temmelig tvivlsomme Polemik ikke er uden Forbindelse hermed. Heller ikke Ronge, som han omtaler, synes Dr. Dampé at sætte paa sin rigtige Plads. Jeg har just liggende for mig et Værk „Das Wesen der freien christlichen Kirche“ von Johannes Ronge, 1847, af hvilket det utvivlsomt fremgaaer, at Ronge er Pantheist. Dampé synes at have stødt sig over, at Ronge holder paa det christne Navn, men hvormeget dette har at betyde, sees let deraf, at Ronge med tydelige Ord forkaster Læren om den guddommelige Aabenbaring og hævder Kristus som Mennecke.

Istedetfor Jupiters Religion traadte efter Forfatterens Fremstilling hos en Mængde den stoiske Filosofi, ligesom senere Kant istedetfor Christendommen, men ingen af disse kunde holde sig; det er ganske sandt, og Grunden dertil er en dobbelt: For det første var nemlig hverken paa Stoicismens eller Kants Tider den store Mængde oplyst nok til at lade sig nøje med den rene og strænge Tænkning istedetfor de fantasirige Billeder, de respektive Religioner ydede dem, og selv affect deraf havde disse Systemer maattet falde. Centrum i enhver Religion er nemlig dens Sædelære, ved Siden af den bliver den mythologiske Staffage noget meget underordnet, men

saavel Stoikernes som Kants Ethik er uholdbar. De tage begge kun Hensyn til een Side af Mennesket og ikke til det hele Menneske, som en Folge deraf ville altid de andre Sider hos Individet gjøre Oprør mod en saadan Lære og berede den sin Undergang. Stoikernes Grundfætning congruenter naturæ vivere (at leve overeensstemmende med Naturen) er vel meget sand, men naar det kommer til Anvendelsen, viser det sig, at de slet ikke vide hvad natura er, eller rettere opstille et grundfalsk Begreb herom.

Vi have nu seet Forfatterens videnskabelige Standpunkt, Deismens, vi have seet, at det ved sin Plads i Rækken idetmindste i praktisk Henseende er ganske tilfredsstillende, og at altsaa forsaavidt Forfatterens Udvikling ikke er uden Værd. Som dens største Fejl maatte udpeges dens Blindhed for den historiske Udviklings Nødvendighed og deraf flydende Fornuftmæssighed, hvortil som mindre væsentligt kom Mangel paa tilstrækkelig Burdering af Naturvidenskabens Betydning for den sande Verdensansfuelses Dannelselse. I nøje Forbindelse med disse Svagheder staaer nu Forfatterens stærke exclusive Retning mod Videregaaende. Efter at have hævdet Religionens Uundværlighed for Menneskeslægten fremsetter han visse Troessætninger nemlig Læren om Guds Tilværelse og Sjælens Udodelighed som ufravigelige Betingelser for at have Religion, den der forkaster disse Punkter fratjendes al Religion. Forfatteren har hermed til Hensigt at bekæmpe den saakaldte Materialisme, men han glemmer herved, at der er to Slags Materialisme, den gode og den slette. Den gode Materialisme er den, der hyldes i de paapegede videnskabelige Systemer, Pantheismen og Atheismen, ja allerede Deismen har optaget store Stykker af den; hos sine Tilhængere fremkalder den en ligesaa levende, kraftig og virksom Overbeviisning som andre Theorier, hvilket noksom viser sig deri, at den har sine begejstrede Apostle saagodt som

nogen Være. Dens Prædikanter søge ved Ord, Skrift og Handling at udbrede Dverbeviisning om, hvad de ansee for Sandhed og Ret, de haabe stadigt paa, at „den gode Sag“ skal sejre og deres Anskuelse blive de almindelige. De nære saaledes Sympathi for reent aandige Interesser, ja mangen Gang bringe de endog deres Dverbeviisning store Dffre, de vise sig altsaa herved i Virkeligheden som sande Idealister og det meget agtværdige Idealister. Den flette Materialisme derimod er af en ganske anden Natur, den har aldeles ingen videnskabelig Charakter, hvorpaa den da heller ikke sætter Priis, da den foragter Videnskab (saanærsom Regning) og Kunst som Drømmeri og Narreværk; den kjender ikke noget til Begejstring eller aandige Interesser overhovedet, den forlanger kun godt at spise og drikke, saa er den tilfreds; paa theoretiske Undersøgelser indlader den sig aldrig, det er derfor vanskeligt at lære dens religiøse Anskuelse at kjende, i Almindelighed vil den dog vise den bondeagtige Bantro (modsat den videnskabelige Tvivl al Filosofies Begyndelse) men hvad Praxis angaaer, kjender den kun een Gud, Pengene; alle mulige Forhold, de være nok saa zarte og inderlige, omsættes af den til en Handelsgjenstand; den sælger sin Dverbeviisning saa godt som sit Arbeide, sine Døttre saa godt som sit Kvæg, sin Person saa godt som sine Klæder. Det er den slemme Materialisme, og det er den der er en farlig Gift i det Samsund den angriber. Uagtet den i politisk Henseende i Reglen vil være en fanatisk Ordensven, fordi det er dens Profit, er der dog Intet, der som den undergraver alle Forhold; ved sin raa, hjerteløse Selvkjærlighed ophæver den tilsidst Muligheden af det menneskelige Samliv og tvinger Slægten tilbage til Barbariet. Mod den skulle I tordne, I Herrer, der bilde Jer ind at kæmpe for Civilisation, Samsund, Religion, Familie og Eiendom (Montalemberts evige Ramsse) men dens Tilhængere maa I ikke søge mellem „Anarkisterne“ „de

Røde“, „de ryggesløse Gudsfor nægtere“, thi alle disse Folk ere gode Idealister, nej, de have hjemme i Eders egen Lejr, de ere Eders bedste Borgere, blandt Eders Grosferere og Banquierer, Aktiespekulanter og Børsriddere, blandt Eders højere Embedsmænd og overordnede Gejstlighed ville I finde dem; pøene Mænd, som „høifalig“ Ludvig Philip og Adolf Thiers, det er Tegnerne for den slette, den farlige Materialisme, det er de Folk, der ville berede Civilisationens og Samfundets Undergang, hvis der ikke sættes en Dømmning for.

Paa Grund af sin Exklusivitet staaer Dr. Dampes ogsaa stadigt i den Formening, at hans System er noget enestaaende, noget ganske nyt. Det er nu vistnok en Bildfarelse: ligesom vi have henført ham til en vis Gruppe efter hans almindelige Udtalelser, saaledes vil vistnok ogsaa hans specielle Læresætninger have deres Paralleler i Filosofiens tidligere Historie. Inden jeg vender mig herfra, skylder jeg endnu Forfatteren den Erklæring, at hans Arbejde indeholder mange sande og træffende enkelte Bemærkninger, der vidne om, at han har opoffret den behandlede Gjenstand betydelig Estertanke og Studium.

Vi skulle nu betragte den anden Side af Spørgsmaalet, nemlig Forholdet mellem Forfatterens Standpunkt og den populære Bevidsthed. I saa Henseende er det vistnok ganske heldigt, at Dr. Dampes er Deist. Deismen kan vel næppe ansees for det dybeste, videnskabelige Resultat, men den ligger det gamle betydelig nærmere end f. Ex. Pantheismen, og naar man vil have Mængden med sig, maa man ikke foretage sig altfor betydelige Spring. Der findes dernæst i den populære Bevidsthed en Mængde sporadiske deistiske Elementer, der kunne danne gode Tilknætningspunkter for en Reformator, hvis Opgave altsaa bliver at bringe dem til tydelig Bevidsthed og omforme de øvrige Begreber i Harmoni dermed. Der er jo saaledes den kristelige

Anstuelſe at ved hver ny Fødsel er der foregaaet en Skabelſesakt, det veed Menigmand godt ikke maa tages ſaa ſtrængt, men at Slægternes Reproduktion finder Sted eſter uforanderlige Naturlove. Om ogſaa mangel En troer paa eller ialtſald ikke er kommen til at benægte den chriſtelige Mythologies Mirakler, vil der dog hos os kun findes meget ſaa, der fæſte Lid til Fortællingen om ſplinternye Mirakler, men ſkære vi Miraklerne bort af Nutiden, ligger det ſaa ſærdeles nær ogſaa at udſlette dem af Fortiden; i den egentlige Fuldblodschiſtenhed, Katholicismen, ſkeer der derfor ogſaa Mirakler den Dag i Dag.

Det er ſaaledes vel muligt, at der kan være nogen Modtagelighed for Dr. Dampes Anſtuelſer i de Kredſe, hanønſter at virke paa, men ogſaa her troer jeg, at hans Miſtkjendſe af Mythologiens Oprindelſe og overhovedet den hiſtoriske Udvikling vil virke ſkadeligt, om den end ikke ganſke vil paralyſere hans øvrige Stræben.

Men hvilke Fremſtridt han end maatte gjøre, hvor frugtesløſe hans Anſtrængelſer end maatte ville blive, eet kan man ikke nægte ham, Auerkjendſe af den Begeiſtring for Sandheden og den Villieſkraft, der endnu eſter et ſaadant Liv ikke har udtømt ſig men driver ham frem til nye Beſværligheder og Kampe.

D i g t e

af

Erik Bogh.

Espebladet.

I Haven under Espen
hifst i det dunkle Krat
jeg sad ved Hendes Side
en deilig Sommernat.
Syrenerne i Klynger
imellem Lovet hang.
Men Purpurrosen drømte
endnu i Knoppens Tvang,
den spulmede derinde
saa elskovsfuld og varm

og længtes kun at aabne
 sin trinde Jomfrubarm.
 Den skjelnste Zephyr svinged
 sig i den stille Luft;
 snart tumled han beruset
 i Havens Blomsterduft,
 snart over Søens Flade
 han lystigt dandsed hen,
 snart mellem Espens Blade
 han hvistede igjen.

Jeg kan ei oversætte
 hans Død i noget Sprog,
 men hvad han hvisted gjætte
 I Elskende jo dog!

Fra Skoven i det Fjerne
 lød Nattergalens Kluf.

Og hele Jorden aanded
 saa vellystfuldt et Suk.

— Men bag Jasminens Grene
 i Ly for Maanens Skin
 vi sad ganske ene
 i Skumring hyllet ind.

Der stod en lille Mosbænk
 i Labyrinthens Skjod,
 den havde Plads til Tvende
 og var som Dun saa blød.

Og Hun — hvor var hun yndig!
 Hun var kun atten Aar,
 hun svalmed just som Rosen
 i den drømmende Vaar
 med Barnets hele Ufskyld
 og Kvindens fulde Ild.
 Og hvor hun var hengiven
 og kjærlig og mild;
 de silkebløde Arme
 omkring min Skulder laa;
 halvt drømmende, tilluffed
 hun Diets dunkle Blaa.
 Hvad sagde dette bristende
 Blik? Jeg veed det ei.
 Men hvad endog det sagde,
 saa var det intet Nei.
 Ha, hvor min Læbe brændte,
 hvor banked hendes Barm!
 Hvert Kys en Flamme tændte.
 Bildt slynged sig min Arm.
 ... Da faldt et Blad til Jorden
 fra Espetræets Top.
 Og som en Rædselstorden
 det's Raslen jog os op.

*

*

*

Jeg glemmer Bladet troligt,
 jeg har det endnu her
 blandt mine Elfskovsminder.
 Hvergang jeg paa det ser,
 saa tænker jeg paa Hende.
 Ak ja! Nu er hun gift.
 Hun er nok Præstekone
 etsteds i Viborg = Stift.
 Men Han, den gode Pastor,
 han aner neppe hvad
 han skylder dette lille
 adrette Espeblad!

Et Rokkebrev.

Til Sophie.

Du beder, at et Rokkebrev
 paa Vers jeg skal Dig give;
 et slikt, som Christian Winther skrev,
 Du haaber det skal blive.
 Du er satirisk mod din Ven,
 det har jeg længe mærket.
 Dog, jeg skal hente Blæk og Pen
 og stride strax til Bærket.

Forsigtig dog Du raader mig
 for Smigreri at spare
 dit Kjen og fremfor Alting Dig.
 O, det har ingen Fare!
 Saasnart jeg hører Rokken gaae,
 kan ei Alverdens Piger,
 ja ikke Du engang formaae
 mig til den mindste Smiger.

Thi Rokken har et Trylleri
 i sine skjonne Toner,
 der hæver allslags Poesi
 til fjerne Regioner.
 Den stygge Sandhed ene staaer
 som Sangmø da tilbage.
 Det er fra hendes Haand Du faaer
 dit Rokkebrev at tage.

1.

Totten.

Hvor Totten bliver trukket
 i Haarene — o ve!
 Se, hvor den bliver plukket —
 skal jeg græde eller le!

Ja Egtemænd, der ser I,
 saa gaaer det just Per Tot.
 Faaer Kvinden Magt, saa ster I
 min Sandten Skam og Spot.

2.

Tenen.

Den hurtigste Ten og det fyrigste Sind
 bli'er snarest omslynget af Pigernes Spind.
 Jo mere Du snoer Dig, jo mer Du Dig dreier,
 jo lettere vinde Smaapigerne Seier.

3.

Garnet.

Naar Garnet skjuler Pigens Ten,
 begynder hun paa endnu en.
 Ja, er først En i hendes Spind,
 hun spinder snart en Anden ind!

4.

Hjulet.

Hurtigt vende sig tilviise
 Rokkehjul og Hvirvelvind —
 men langt snarere end disse
 Kvindegunst og Kvindefind.

5.

Fodstykket.

Naar Tøflen trykker altfor haardt,
vil Spinderiet blive kort.
Træd derfor ei for haard Gallop,
din Hov slaaer af — din Elsker op!

6.

En Paralel.

Jeg Kofke og Kvinder bestandigt skal hædre.
Forøvrigt: jo mindre de høres, jo bedre!

7.

Herkules og Omphale.

Med Kofke og med Lovehud saa stolt Omphale stod,
mens Herkules bag Kofken for sin Daarskab gjorde Bod.
Han bar det med Taalmodighed og gjorde ingen Stoi.
"Es ist eine alte Geschichte — sie wird doch immer neu!"

8.

Arachne.

Arachne fordred Pallas ud
til Bæven og til Spinden.
Hun tabte, og med Grumhed blev
hun straffet af Gudinden.

Med vore lærde Damer gaaer
 det tværtimod: med Bøven
 Minerva flygter bort, saasnart
 hun hører deres Bøven.

9.

Parcerne.

I Himlen sidde trende Piger smaa
 ved Skjæbnens Rok og tyft vor Livstraad spinder.
 Men siden gjøres Knuderne derpaa
 af Jordens Parcer: Tanter og Veninder.

10.

Ariadnes Traad.

Da Theseus vovede sin djærve Daad,
 hans Fare Ariadnes Hjerte rørte,
 og i en Hast hun spandt den lange Traad,
 som Helten gennem Labyrinthen førte.
 Af, paa en ligesaadan Traad, som naaer
 til Kvindehertets Dyb, har nu forgjæves
 de Vise spundet et Par tusind' Aar —
 en lille Ewigbed dertil nok kræves!

11.

Trost.

Om Pigerne, der læse dette,
 i mig en Kvindehader ser,
 da kan jeg som en Trost berette:
 Jeg hader Kofke endnu mer.

12.

Finale.

Dg nu, Sophie, har Du nok?
 Hvad, Du er vred, min Kjære!
 Nuvel, bind Brevet paa din Kof
 og se det aldrig mere!

Guillotin.

(Efter det Franske.)

Henimod Slutningen af November Maaned 1813 gif en Olding langsomt over Dvaien St. Michel og syntes at styre sine Fjed henimod det fattige men folkerige Kvarteer, som dengang omgav den skumle Notre-Dame Kirke. Han var noget bøiet og støttede sig til en Rørstok med en Elfenbeensknep paa; paa Hovedet bar han en bredsfygget Hat. Skjøndt det begyndte at blive mørkt, kunde man dog godt see hans ærværdige og blide Physiognomie, over hvilket der var udbredt en paafaldende Tungfindighed. Mængden, som bevægede sig frem og tilbage, de velgjørende Virkninger af Gangen, den skjønne Aften, Alt dette opklarede af og til et Dieblif hans Træk, men snart blev han atter et Offer for sin mørke Sorgmodighed, og hans Afsyn antog dets forrige Bitterhed. Han syntes at kjæmpe med en ulykkelig Fix-idee, som overalt plagede og forfulgte ham; snart hævede han dog atter sit Hoved og kastede Blikket paa

de Gjenstande, der omgave ham, som for i dem at søge Udsprebelse; men Intet formaaede at lindre den Smerte, der martrede ham, og han faldt tilbage til sin forrige Lungesindighed.

Uagtet Oldingens høie Alder; (han have alt levet 75 Aar), naaede han dog til Notre-Dame Pladsen, hvor han gif ind i flere Huse, arbeidede sig op til tre eller fire Tagkamre, besøgte flere Familier, hvor der vare Syge, og trostede med sine blide og husvalende Ord alle disse stakkels Ulykkelige. De Lidende gav han Haab om snarlig Helbredelse; deres Omgivelser indgød han Mod og Fortrosthing og roste dem for deres Standhaftighed og kjærlige Pleie. Sjeldent gif han bort uden at efterlade de fornødne Penge til Medicin eller til at kjøbe det daglige Brød for.

Da han havde tilendebragt sine Barmhertigheds-gjerninger og ikke havde flere Lægebesøg at aflægge, ikke flere Almisser at uddele, følte han sig træt og udmattet og vilde just til at stige i en Vogn for at kjøre til sin Bolig, da han blev standsset ved en sagte Stemme, som i en undseelig og skamsfuld Tone bad om Almisse. Han vendte sig om og saae, at den Bedende var et ungt Menneske.

„Hvorfor arbejder De ikke?“ sagde Oldingen i en haard Tone til Tiggeren. „Jeg er ikke rig nok til at hjælpe dem, som kunne hjælpe sig selv.“

Tiggeren svarede ikke et Ord, men gav sig til at løbe hen imod Greve-Pladsen, og, efter at han der et Dieblif havde betænkt sig, eller maaskee bedet, vilde han just til at styrte sig i Seinen, da han blev holdt tilbage af en Arm. Oldingen havde begrebet den Ulykkeliges fortvivlede Beslutning, var løbet til, saa hurtigt som hans næsten firfindstyveaarige Been vilde tillade ham det, og kom netop tidsnok for at frelse den Affindige fra Selvmord.

„Tilgiv en diebliffelig Haardhed og Overilelse!“ udbrod Oldingen, idet han rakte ham et Femfrancs-stykke.

Den unge Mand skjød Pengene sagte fra sig og sagde:

„Hvorfor ikke ligesaa godt døe idag som imorgen! Denne Almisfe, som jeg i et svagt Dieblif har begjært, vilde kun udsætte min Dødskamp een eller to Dage længere.“

Med disse Ord vilde han fjerne sig, men var for svag, og faldt udmattet til Jorden.

„Giv mig Deres Almisfe!“ sagde han, idet han udstrakte Haanden, „giv mig den! den Sygdom, som forærer mig, vil dræbe mig inden faa Dage. Bed Deres Almisfe vil jeg kunne møde for Guds Alsyn, uden at han skal kunne læse paa min Pande Selvmorderens

Forbandelse; giv mig den, at jeg kan døe brodefri og uden Samvittigheds kvaler."

Oldingen greb det unge Menneskes Haand og lagde Fingeren paa Pulsen. Den slog heftigt, bevæget af en brændende Feber, og i det Samme viste det flygtige Lys fra en forbigjørende Bogn Patientens stærkt fordreiede Træk, som viste tydelige Tegn paa en alvorlig Sygdom. Lægen kunde tillige see af den Ulykkelige's Paaaklædning og Bæsen, at han ikke horte til Arbeidsklassen.

"Deres Tilstand behøver Lægehjælp" begyndte Oldingen; "betroe Dem til mig, jeg vil yde Dem den."

"Jeg foretrækker Døden for Hospitalet!" svarede den Syge.

"Jeg vil ikke fore Dem til Hospitalet, men til skikkelige Folk, som ere mig hengivne, og som ville behandle Dem som deres Søn. Fat Mod, giv mig Deres Arm; saa gammel jeg er, kan jeg dog endnu være Deres Støtte."

Derpaa førte han den unge Mand til et Huus i Nærheden; der stige de op i tredie Etage til et lille Bærelse, hvor der boede en skikkelig Kunstsnedker med sin Familie.

"Madame Jeanne", begyndte Lægen, henvendende sig til en Kone paa omtrent fyrrethve Aar, "De har ofte tilbuddt at ville tjene mig naar De kunde, fordi det

lykkedes mig at helbrede Dem for Deres sidste Sygdom; en Leilighed tilbyder sig nu. Denne unge Mand, som er en af mine Venner, er syg; tag ham i Kost hos Dem, indtil han er helbredet. See her! — tag denne Pung; deri vil De finde nok til at kunne sørge for Deres Gjæsts Fornødenheder.”

„Vi ville hellere vige vort eget Leie, end at en Person, som De, Herr Doctor, har ført til os, skulde ligge daarligt“ afbrød Snedkeren ham. Derpaa gave de sig begge ifærd med at tilberede en Seng for den Syge, som neppe kunde holde sig opreist. Lægen hjalp saa Folkene med at klæde ham af; aareløb ham, skrev flere Recepter, og gik endelig bort med det Løfte at komme igjen tidligt den næste Morgen.

Den paafølgende Dag havde den Syges Tilstand betydeligt forværret sig. Feberen havde antaget en mere ondartet Character; Patienten phantaserede og sagde en Mængde forvirrede Ting i et fremmed Sprog, som Doctoren erklærede for tydsk. Han anraabte sin Moder om Hjælp, udbrod i fortvilede Klager, hvilke han blandede med Sange fra sit Fødeland; lovede sin Forlovede snart at ægte hende; fort, hans Ideer vare aldeles forvirrede, og hans Nervesystem paa det Smerteligste rystet.

I otte Dage og Nætter vaagede de to skikkelige Folk ved den Fremmedes Leie. Den gamle Læge besøgte ham hver Dag flere Gange og høstede endelig Frugten

af sin utrættelige Omhu. Feberen aftog, Bevidstheden vendte tilbage, og Patienten begyndte at nyde nogle lette Fødemidler. Det var en sand Festsdag i Haandværkerens fattige Bolig, da den Syge blev erklæret for at være udenfor al Fare, thi baade Antoine og hans Kone havde fattet en faderlig Kjærlighed for dette unge Menneſte, ſom nu havde deres omme og opoffrende Omhu at takke for ſit Liv.

Reconvalescentens første Yttringer vare naturligvis Takſigelfer for den Pleie, han havde nydt, og en heel Deel Spørgsmaal angaaende den menneſtekjærlige Olding, hvem han nu ſkyldte Alt. Han blev meget forbauset ved at erfare, at man ikke kjendte hans Navn. Doctoren havde havt en af deres Naboer i Cur, fortalte Antoine. Da denne Nabo vidſte, at Jeanne var ſyg, havde han bedet ham om at ſee til hende. Han havde ſtrar taget hende under Behandling og helbredet hende. En Dag, da han forlod den Bolig, i hvilken han havde bragt Sundhed og Lykke, havde Antoine ſtuffet ham i Haanden tre Guldſtykker, ſom vare indſvøbte i en Lap Papir. Men Doctorens Anſigt havde ſtrar antaget en alvorlig Mine, og han havde ſagt: "Troer De, at jeg udover min Kunſt, for at De ſkal give mig en heel Maanedes Arbeidsløn; De har allerede tabt Tid nok med at pleie Deres Kone." Derpaa var han gaaet

bort, ligesom fornærmet, og de havde først seet ham otte Dage senere, da han bragte dem den Syge.

Disse gode Folks simple Fortælling, som med hvert Ord blev afbrudt ved Lovtaler over Dsdingen, rørte dybt den unge Mands Hjerte og forøgede endnu mere hans Erkjendtlighed mod hans Belgjører. Da denne om Aftenen kom, greb han hans Haand, førte den til sine Læber, og udbrod:

„Jeg skylder Dem Livet, Dem har jeg at takke for, at jeg ikke har begaaet en Forbrydelse.“

„En Forbrydelse! ja! visselig en Forbrydelse, unge Menneſte; thi det er en stor Brode, ved Selvmord at ville unddrage sig de Prøvelser, som Gud paalægger os, selv naar Samfundet overøser os med Uretfærdighed, til Tak for de Tjenester, vi have bevist det. Vore Prøvelser vil Gud holde os tilgode; for Samfundets Uretfærdighed maae vi hævne os med Foragt, eller bedre endnu, ved at tilgive.“

Ved disse Ord sukede den gamle Mand dybt, og man mærkede let, at hans Tanke dvælede med Bitterhed ved ham selv, medens han udtalte dem.

„Hvad!“ udbrod den unge Mand, „De, som er saa god, saa ædel, saa kundskabsrig, har De havt Aarsag til at beklage Dem over Samfundet og Menneſtene?“

„Vi ville ikke oprippe Saar, som ikke engang en Bens Haand kunne berøre uden Smerte. Lader os hellere

tale om Deres egne Planer for Fremtiden, nu da De snart er helbredet. Hvad vil De foretage Dem, og hvormed kan jeg tjene Dem?"

— „Jeg skylder Dem mit hele Livs Historie, selv om den indeholdt Hemmeligheder, men det er kun en almindelig Hverdagshistorie. Jeg er født i Wien. Min Fader var Læge der, og øvede sin Kunst saaledes, at den bragte ham megen Hæder, men ringe Fordeel. Han døde for fire Aar siden, fattig, og uden at efterlade min Moder Andet end de sparsomme Indtægter af et lille Huus, og det uvisse Haab om en Arv, hvorom der skulde føres Proces i Paris. Jeg havde studeret under Sämmering, som har gjort sit Navn berømt ved dybe videnskabelige Undersøgelser. Min Lykke vilde have været fuldstændig, hvis jeg havde været istand til at erhverve mig tilstrækkelig Praxis for at leve deraf og ægte min Cousine Mina, som jeg elskede. Men de unge Læger have kun ringe Udsigt til Praxis og endnu mindre til at erhverve Formue. Efter at et Aar var hengaaet med unyttige Forsøg og feilslagne Forhaabninger, raadede min Moder mig til at reise til Paris for at forsøge at erholde den omtalte Arv, hvortil jeg nu satte mit sidste usikre Haab. Jeg forlod altsaa Wien og reiste til Paris, hvor jeg strax gjorde mig bekjendt med Sagen. Jeg havde aabenbart Retten paa min Side; men for at opnaae Noget, var det nødvendigt at føre Proces, hvorom

der imidlertid ikke kunde være Tale, da jeg manglede Midlerne til at betale Procuratorer og Advocater. Hertil kom, at jeg befandt mig i et fremmed Land, hvor Ingen kjendte mig og Ingen tog sig af mig. Disse Banfeligheder forhøiedes endmere derved, at Tydskland erklærede Frankrig Krig, saa at det blev mig umuligt at vende tilbage til mit Fædreland. Ja jeg maatte endog ansee det som et Held, at min Ubetydelighed beskyttede mig for at blive fængslet som Krigsfange. I nogen Tid levede jeg af at give nogle Studenter Undervisning i Tydsf, men snart berøvede Sygdom mig denne sidste Tilflugt. Aldeles forkuet, nedbøiet, næsten affindig — De veed Resten, — maatte jeg tigge, og uden Dem vilde jeg være død — og død ved et Selvmord! — min Gud!“

— „Deres Faders Navn er mig bekjendt, uagtet den Uvidenhed, hvori vi leve her i Frankrig om de videnskabelige Arbeider, som foretages i andre Lande. Jeg veed, at Medicinen og Naturhistorien ffylde ham vigtige Opdagelser.“

„Min Fader“, svarede den unge Mand, „har især gjort Nervesystemet til Gjenstand for sine Studier. Man ffylde ham Fuldendelsen af de Arbeider og Undersøgelser, som Mojon, Castel, Cabanis, Petit og Lægen Sue have begyndt andetsteds.“

Oldingen blev bleg, og hans Stemme skjælvede da han spurgte:

„Dg hvilket er Resultatet af disse Undersøgelser?“

„At af alle de Dødsmaader, Menneffene have opfundet, gives der ingen saa smertelig som Hals-hugning.“

Lægen havde reist sig, for bedre at blive Herre over den heftige Sindsbevægelse, hvori disse Ord havde sat ham; derpaa faldt han atter tilbage paa sin Stol; han vilde tale, men hans Læber kunde kun fremstamme uforstaaelige Ord.

Den unge Mand vedblev: „Ja, min Fader har havt det sorgelige Mod at gjentage alle de Forsøg, som de nysnævnte Læger have anstillet. For at afvriste Naturen sine Hemmeligheder, har han stillet sig under Skafottet for at opfange de Hoveder, som faldt for Bøddelens Dre; han er derved kommen til den sorgelige Overbevisning, at Bevidstheden, i sin fulde Styrke, forbliver i Hjernen endnu længe efter at Hals-hugningen er foretaget, samt at den vedbliver at være modtagelig for Indtryk. Ligesom Aldini, har han bevist, at Mussflernes Sammen-trækningsevne vedvarer i tre Kvarteer efter Døden. Han har seet, at den Hals-huggedes Dine, et Kvarteer efter at Hovedet var skilt fra Kroppen, lukkede sig, naar man udsatte dem for Lysets Paavirkning. Ved at trække Dielaagene op, har han forvisset sig om, at saadanne

Hoveder vare modtagelige for Paavirkning af ydre PIRRINGSmidler, at Tungen, som hængte ud af Munden, hurtigt blev trukken tilbage naar man stak den med en Naal, og at Ansigtstrækkene paa samme Tid udtrykte Smerte. Han har været istand til at bevise, at Hørelsesorganet endnu i nogen Tid kunne paavirktes. — To Gange har jeg med Rædsel seet hos ham, at Hovederne af to halsbukkede Giftblandere vendte Dinene hen imod den Side, hvor man kaldte paa dem.“

Oldingen skjulte sit Ansigt med begge Hænder — han græd.

„Min Fortælling forsærder Dem, ikke sandt? — Min Fader har kun opoffret sig til disse gruopvækkende Studier, for at bekjempe en fransk Læge, Opfinderen af et grusomt Henrettelses-Redskab, et Redskab, hvortil en retfærdig Straf evigt har fæstet hans Navn — jeg mener Guillotin.“

Oldingen reiste sig med Værdighed.

„Unge Mand“, begyndte han i en blid men myndig Tone, „overlad Bagvaskelse til Hoben, og døm ikke en agtværdig Mand efter løse og lidet troværdige Nygter. Guillotin, den samme Guillotin, som De saa dybt foragter og som var Deres Fader saa forhadet; Guillotin, hvis Navn kun nævnes med Affsty; Guillotin endelig, hvis Navn, som De selv nyligt har sagt, evigt vil være heftet til et Bøddelredskab, fortjener ikke Foragt,

har aldrig forskyldt at overoses med Skændsel og Banære. Vyt opmærksomt til mine Ord, thi jeg ønsker, at det, jeg har at sige Dem, i det Mindste eengang skal blive troet af et reent og ædelt Hjerte.

Da Nationalsforsamlingen foretog sig at omdanne den ældre Straffelovgivning, gif den ud fra den Grundfætning, at Straffene burde være lige for alle Classer og aldeles personlige, saaat ingen Banære skulde kunne falde tilbage paa den Straffedes Familie. Endvidere vilde den, at alle unødvendige Pinsler og Dødsstraffe skulde affkaffes. Guillotin, som forbandes, selv i Tydskland, havde dengang i sex Aar beskæftiget sig med de samme Studier som Deres Fader, men var kommen til ganske forskjellige Resultater, og til en aldeles modsat Overbevisning; støttende sig paa denne, foreslog han, at lade Halshugning træde istedetfor de forskjellige hidtil anvendte Dødsmaader, som Hjul, Strikke, Baal etc. Han var nemlig fuldkommen overtydet om, at Tanken udsluffes idet Hovedet skilles fra Kroppen; men naar Tanken ophører, ophører ogsaa vore Smerter. De nerveuse Trækninger, som kunne meddele Liget en svag Bevægelse, ere aldeles mecaniske og have ikke sin Grund i nogen Reaction af Følelse. Stærk altsaa ved denne Overbevisning udgav han sit Forslag, som eenstemmigt antoges. Nu stod der kun tilbage at fortsætte og fuldende hans Bærf, hans menneskekjærlige Bærf, siger jeg,

thi det sigtede alene til at lindre de Ulykkeliges sidste Dieblikke, som falde som Dffre for Lovens Strengthed. Han angav altsaa, som det sikreste og mindst smertefulde Middel til at udføre Dødsstraffen, en Maskine, bekjendt i Italien under Navn af mania, som er beskrevet af Munken Labat, og som i Aarhundreder har været opfundet, saaledes som det kan sees af et gammelt Maleri af den byzantiniske Skole. Dette er Guillotins Brøde; den allene skylder han den Forbandelse, som følger ham overalt. Ak, hvis man dog kun kjendte hans hele Liv! — hans Liv, som han med Stoltthed tør sige, har været pletfrit for Gud og Menneſter! Men, desværre! Menneſtene forstaae kun at haane og bagvaske ham.

De har hørt hans Retfærdiggjørelse, og De foragter ham nu ikke mere; — ikke sandt, De foragter ham ikke mere? Hør nu ogsaa hans Livs Historie, for at De kan forsvare og retfærdiggjøre ham, og for at i det Mindste een Stemme kan hæve sig for ham! Han er født i Sainter. Sin Løbebane begyndte han med at blive Jesuit i Collège des Irlandais i Bordeaux, hvor han maatte offere sig til en ussel Lærervirksomhed, et Liv som snart begyndte at forekomme ham snævert og ufrugtbart. Han afstøede da Munketittelen og begav sig til Paris, for med lidenskabelig Iver at hellige sig de medicinske Studier; eller rettere (jeg taler til Dem

her, saaledes som jeg vilde tale til Gud selv; jeg skjuler Intet, hverken Godt eller Ondt), hvad der egenlig bevægede ham til at studere Chirurgen, var en indre uimodstaaelig Trang til, saavidt muligt, at lindre alle Lidendes Smerter og at gjøre sig nyttig for sine Medmennesker. Han vakte snart Opmærksomhed ved flere vigtige Værker og udøvede sin hæderlige Kunst med Held og Berømmelse indtil den franske Revolutions Udbrud. Gjennemtrængt af det brændende Ønske at helbrede Manden, saaledes som han før havde helbredet Legemet, sluttede han sig til den store og mægtige Bevægelse, hvilken han haabede vilde frigjøre Nationen. Paa samme Tid skrev og udgav han en Brochure betitlet: „Petition fra Paris's Indbyggere og de sex Corporationer.“ I dette Skrift forlangte man, at Antallet af Representanterne for tredje Stand i Nationalforsamlingen skulde i det Mindste være lige med Antallet af de to privilegerede Stænders Deputerede tilsammen. Dette lille Skrift vakte en levende Interesse hos Folket; Parlamentet kom i Bevægelse og kaldte den dristige Borger, som havde skrevet det, for sin Skranke. Denne lod sig ikke rokke, men holdt fast ved sine Grundsætninger og gik frikjendt bort. Paa Gaden ventede Folkemassen ham med Bisaldsytringer og førte ham jublende og i Triumph til hans Bolig. Da udraabte man med Taknemmelighed og Begeistring hans

Navn, det samme Navn, som nu er forhadet, og som mine Læber ikke tør fremstamme!

Forfatteren til det nævnte Skrift glædede sig længe ved sin Popularitet; han var Folkets Yndling, og blev af den tredie Stand i Paris kaldet til at være en af de Bælgere, som skulde udnævne Medlemmerne til Stændernes Forsamling. Som saadan tog han Deel i at redigere den bekjendte Declaration om Menneffets Rettigheder (déclaration des droits de l'homme), og modtog senere det ærefulde Hverv at redigere et Bærk over de Forbedringer, som burde foretages med Sundhedsvæsenet i Paris, og at organisere de medicinske, chirurgiske og pharmaceutiske Skoler. Ved denne Leilighed var det, at han fattede den ulykkelige Tanke at forsøge en Reform i den criminelle Rettergang.

Til Gjengjæld for dette Forsøg kastede man ham i Fængsel — i et Fængsel, hvor hans Ulykkesfæller vendte sig bort fra ham med Afsky, eller overvældede ham med Sarcasmer. Han ventede Døden med Resignation, ja næsten med Glæde, da Revolutionen den 9de Thermidor gjengav ham sin Frihed. Efter dette var hans forste Plan at forlade Frankrig for at søge et Tilflugtssted i en eller anden Krog af America, for der at kunne leve ukjendt og saaledes unddrage sig den Banstraale, som Dumbhed og Fordom havde udslynget over hans Hoved. Men man bød ham, i hans Lands Navn, at forblive i

Frankrig, og at hellige Fædrelandet Resten af sit Liv. Han betænkte sig da heller ikke længe, men grundede det berømte Selskab, som fører Navn af det medicinske Academie, som alt har viist sig heldbringende for Fædrelandet, og i Fremtiden vil kunne yde det store Tjenester. Man tilbød ham Embeder og Væresposter, men han afflog Alt, hvad der kunde drage den offentlige Opmærksomhed paa ham, paa den ulykkelige Forstodte, som saa smerteligt maatte udsone en Velgjerning, og kun vovede at virke i Skyggen. Siden den Tid udbreder han Vaccinens Betsignelser overalt, gaaer fra Tagkammer til Tagkammer for at trøste de Lidende, og om han end ikke føler sig lykkelig, om end en grusom Tanke overalt følger ham, saa har han dog Bevidstheden om, at han gavner sine Medmennesker, og undertiden den Glæde af at tørre Taarer. Vel, min unge Ven, fordømmer De endnu Guillotin?"

„Han er en Trøstens Engel!“ udbrød Jeanne.

„Hvis jeg nogensinde hører Nogen sige et ondt Ord om ham, saa!“ — bemærkede hendes Mand, og smøgede med det Samme sine Skjortærmer op, saa at hans to muskuleuse Arme kom tilsynne.

„Hele mit Liv vil jeg hellige til hans Forsvar, jeg vil bekjæmpe den nedrige Fordom, for hvilken han er bleven et Offer!“ tilføiede den unge Tydsker.

„Intet formaaer at beseire denne Fordom,“ afbrød Oldingen ham sorgmodigt. „Denne Uretfærdighed har varet til den Dag idag, den vil vedvare fra Aar til Aar, fra Aarhundrede til Aarhundrede! Mit Navn er uddødeligt, men min Gud! hvilken Uddødelighed!

Dog,“ udbrod han atter, efter et Diebligs Tavshed, „i Himlen vil jeg engang finde Retfærdighed; jeg er nær ved Himlen! den bittere Kalk er snart udtømt, den Kalk, som saalænge har vædet mine Læber!“

Hans Anelse stuffede ham ikke. Den unge Mand kunde ved Oldingens Hjælp allerede det følgende Aar vende tilbage til Wien, hvor han kort efter sin Ankomst erfarede, at Dr. Joseph = Ignace Guillotin var afgaaet ved Døden i Paris den 26de April 1814 i en Alder af 76 Aar.

Troubadour-Poesien.

(Af G. Fistaine.)

2.

Uagtet Riddervæsenet ifølge dets Princip maatte være aldeles identift hos de enkelte Individider, saa indseer man dog let, at det maatte træde frem under en noget modificeret Form hos Medlemmerne af de forskjellige Feudalclasser, thi mange af Ridderpligterne var saadanne, at de nødvendige Midler til deres Haandhævelse kun stode til de rige og mægtige Lehnbaroners Raadighed. En Ridder maatte være gavmild i dette Ord's meest udstrakte Betydning, hans Borg maatte staae aaben for Enhver, der vilde benytte sig af hans Gjæstfrihed.

„Vær rundhaandet og spar ikke paa dit Gods“, siger en Troubadour til en ung Adelsmand, som ønsker at blive en anseet og berømmelig Ridder, „hav en smul Bolig uden Dør og uden Lufke: laan ikke Dre til Dretubere, og sæt ingen Portner ved dit Huus, for at slaae med sin Stok hverken Riddersvend, eller Tjener, eller

Landsfryger, eller Gøgler, som ville gaae ind“ etc. En anden Troubadour (Bertrand de Born), udtaler sig om samme Thema i endnu mere energiske Udtryk: „Jeg anseer en Lehnsbaron for ædel *), naar hans Huus koster ham meget. Han er ædel, naar han giver uden Maade, naar han brænder Bue og Piiil. Han er derimod hverken ædel eller nobel naar han Intet sætter i Pant, naar han har mere Korn, Flesk eller Wiin, end han forbruger; han er unobel, hvis han har een Hest, som han kan falde sin egen.“

En saa udstrakt Gævmildhed kunde naturligtvis ikke ndøves af den simple Ridder; han maatte lade sig nøie

*) I Originalen hedder ædel joven, hvilket egentlig betyder ung, og det Modsatte vuelh, gammel. Det er ellers ret characteristisk, at Ordene ung og gammel bruges respective til at antyde de gode og flette Egenstaber hos Ridderen. Birkeligt vare de Dyder, som Ridderne eftertragtede og satte høiest, saadanne, som characterisere Ungdommen, nemlig en poetisk Enthousiasme, en Begeistring, for det Høie og Edle blandet med en Foragt for det blot Materielle i Livet. Riddertiden er ligesom Juglingealderen i det historiske Liv, hvori vi nu have opnaaet Manddomsalderen; det var Ungdommen med dens barnlige Troe paa enhver Høie Illusion, paa hvilken vi, fra vor høie Fornuftstandpunkt see tilbage med et Smiil, ligesom Manden paa sine Ungdomsvildfarelser. Men derfor passede ogsaa Manddommens rolige og fornuftige Beregnen ilde for Ridderen, der alene fulgte, hvorhen hans Begeistring kaldte ham, uden først med Uengstelighed at beregne Følgerne.

med at nyde godt deraf. Ja selv for de mægtige Lehnsbaroner kunde den være besværlig nok; men saa tog man det heller ikke saa nøie med Ridlerne, hvorved man skaffede sig Skatte og Rigdomme, naar Bedkommende blot ikke opdyngede dem, men uddelte dem med rund Haand til alle Sider. Ja, et Sted tager en fornem Lehnsherre ikke i Betænkning at forsvare sig mod de Beshyldninger, som en Troubadour gjør ham for Bold og Røverie, ved aabent at tilstaae, at han vel havde røvet og plyndret, men aldrig opdyngtet Rigdomme, men stedse ærligt og redeligt bortgivet dem og sat dem til: — og dette Forsvar anerkjendte Tidsalderen som fuldkomment gyldigt.

Hvad nu den saa ofte omtalte Beshyttelse angaaer, som det var Ridderens Pligt at yde den Svage mod hans Undertrykkere, saa maatte denne ogsaa dobbelt paaligge de mægtige Feudalherrer. De fattigere Riddere kunde kun slutte sig til disse, og efter Tøne laane dem deres Arm og gode Sværd, for saaledes i det Mindste at lægge deres gode Villie for Dagen. Udøvelsen af denne Pligt træder isøvrigt ofte frem paa en barok Maade, der saa aldeles staaer i Strid med Nutidens Begreber om en ordnet Retstilstand, at man, hvis man vilde bedømme de heraf flydende Handlinger fra vor Tids Standpunkt, vilde komme til de meest feilagtige Anskuelser. Man maa her stedse have for Øie, at hele

Lovtilstanden dengang var langt mere ufuldkommen end nu, og at der i Haandhævelsen af Lovene var noget langt mere Vagt og Ubestemt end en moderne Tids skarpe Retsystemer ville kunne tilstede. Men netop derfor kunde det ofte være gavnligt, at en ydre loyal Magt greb ind, deels for at give Loven den behørigte Kraft, deels for at modarbejde dens Misbrug. Troubadourerne have efterladt os flere end eet Exempel paa, hvorledes rige og mægtige Feudalherrer med væbnet Haand toge den Svages Parti for at hjælpe ham til hvad Samtiden ansaae for Ret og Skjæl.

Saaledes fortæller en Troubadour om Boniface af Montferat, en af sin Tids berømteste Riddere og Herrer, en moersom Historie, som oplyser, hvad vi her have sagt. En af Grevens Vasaller og Venner ved Navn Boson d' Aguilar elskede den yndige Isaldina Abhemar. Dog, allerede dengang vilde Forældrene gjerne udstrække deres Myndighed til deres Dottres Tilbøieligheder, og, som man nu tildags udtrykker sig, de satte sig imod Partiet. Under saadanne Forhold pleiede Datidens Elskere at anvende Bortførelse som det probateste Middel til deres Hensigters Opnaaelse. Dgsaa synes det, at den unge Dames Forældre have frygtet noget Saadant, thi de sendte deres Datter til Greven af Malaspina, der i dette Tilfælde paatog sig at fungere som Argus.

Boson, som det hør og bør sig en om Elsker og brav Ridder, blev syg, gif tilsengs og var nær ved at døe. Kun eet Middel kunde frelse ham, og dette var at skaffe ham sin Elskede tilbage, hvilket imidlertid kun kunde skee ved at bringe hende bort fra Malaspinas Borg med Baabenmagt. Boniface betænkte sig ikke paa at gjøre sin døende Ven denne Tjeneste. Han angreb Malaspinas Slot om Natten, trængte ind i det, fandt Isaldina og bragte hende, tiltrods for hendes Forældre og deres Argus, til hendes døende Elsker, som snart følte sig bedre.

Af dette Exempel, hvilket er historisk, sees det, at Ridderne ikke toge i Betænkning at blande sig i selve Familielivets private Anliggender, for endog der med Magt at hævde hvad de ansaae for berettiget, ifølge noget Høiere end den juridiske Ret, eller selv den faderlige Myndighed ligeover for Børnene. Dette Høiere er den Berettigelse, som er grundet paa de individuelle Følelser, og som Ingen kan kontrollere. I det her citerede Exempel finder Boniface af Montferat den fuldstændigste Berettigelse for sin Handlemaade i de to Elskendes gjensidige Tilbøielighed, som fra hans Standpunkt har langt større Gyldighed end den faderlige Myndighed, hvilken selv, efter vor Tids Begreber, maa ansees for at misbruges naar den vil lægge Baand paa et Barns Tilbøieligheder. Et andet Exempel kan tjene til endmere at oplyse disse Betragtninger.

En fattig Ridder og Troubadour fra Auvergne ved Navn Pierre de Maënsac, som levede i Slutningen af det 12te Aarhundrede, tjente og besang længe Bertrand de Tiercys Gemalinde. Troubadourens Sange have formodentlig været ømme, og Ridderens Væsen og Ydre indtagende, thi Damen forelskede sig i Pierre de Maënsac og lod sig bortføre af ham. Smidlertid fandt vor Troubadour sig dog temmelig forlegen med sin kostbare Prise, thi han havde hverken fast Borg at sætte hende paa, ikke heller Baabensvende til at forsvare hende.

Men Dauphinen af Auvergne var Pierre de Maënsacs Ven, og denne blev ham en mægtig Hjælp i Nøden. Troubadourerne omtale ham som en af de galanteste og tappreste Riddere paa den Tid; ligesaa gavmild som bold, og, som "vidste Meer end nogen Anden af Kjærlighed og Krig". Til en af dennes Borge bragte altsaa Pierre de Maënsac Damen. Det varede ikke længe før hun herfra reclamationeredes af Herren af Tiercy. Dauphinen og hans Protégé nægtede naturligvis paa det Bestemteste at udlevere hende, og den ny Helena undlod ikke at give Anledning til en blodig Krig. Kirken blandede sig endog i Sagen, og kunde naturligvis ikke være Andet bekjendt end at tage den fornærmede Ægte-mands Parti. Dog hjalp dette ikke Noget, og Resultatet blev, at Pierre de Maënsac — beholdt Konen.

Hvad var det vel nu, der bragte en Ridder som Dauphinen af Auvergne, hvem hans Samtidige tillægger alle muelige Dyder og Fuldkommenheder, til at træde op i en Sag, hvis hele Character staaer i en saafkarp Modsætning til vor Tids Begreber om det Sædelige og Sømmelige, og i denne Sag tage netop den Sides Parti, hvor han, saa synes det i det Mindste, burde have søgt de Skyldige og straffet dem, hvis han havde havt Magten dertil? Herpaa kunne vi kun svare som ovenfor, at Dauphinen anfaae de Paagjældendes Handlemaade som fuldkommen berettiget ved deres gjensidige Tilbøielighed, ligeoverfor hvilken Damens Giftermaal med Herren af Tiercy kun var at betragte som en reen Convenientsag. Og virkelig var Egttestabet i Sydfrankrig paa den Tid, vi her tale om, ikke synderligt mere end en reen Convenientsag, hvormed Hjertets Tilbøieligheder som oftest havde Videt eller Intet at gjøre. Dette er en Omstændighed, som ikke maa tabes af Sigte, da netop denne fremfor nogen anden forklarer de Modsigelser og Besynderligheder, som den ofte omtalte Ridderkærligheds-Theorie hvert Dieblif frembyder.

Uden denne Egttestabets saa at sige underordnede moralske Betydning vilde man ikke let kunne forstaae en Sætning som denne: „Giftermaal er ikke en lovlig Undskyldning mod Kjærlighed“, og dog er denne den allerførste Lovbestemmelse i „Le Code amoureux”

eller, om man saa kan kalde den, Kjærlighedsgrundloven, som lagdes til Grund for alle Domme i Kjærlighedsretterne, og disse Domme kunde, som vi allerede ovenfor have bemærket, ikke overtrædes, uden at den offentlige Mening stemplede Vedkommende som infame.

Men vi ville ikke anticipere. Førend vi tale om les Cours d'amour, maa vi sige nogle saa Ord om Ægtestanden i de høiere Stænder i Frankrig i Middelalderen.

Kvinderne kunde nemlig her være Lehnbesidderrinder, og som en Følge heraf være i Besiddelse af alle de dermed forbundne Rettigheder. Da nu paa den anden Side Ærgjærrigheden og Lyften til ved enhver Leilighed at udvide deres Magt var Feudalherrerne's Hovedlidenskab, saa kunde Ægteskaber ofte tjene som ypperlige Midler til dette Diemeds Opnaaelse. Herved bleve de fleste Giftermaal som oftest intet Andet end Freds- eller Venffabsforbindelser mellem de forskjellige Familier. Men Forbindelser som disse, hvori Hjertets Tilboieligheder havde saa ringe Deel, og som vare grundede paa saa ringe moralske Garantier, kunde ikke have megen Fasthed. Naar derfor nyere Interesser kom i Strid med dem, som tidligere havde bevirket et Ægteskabs Afslutning, saa betænkte man sig ikke længe paa at bryde en saadan Forbindelse, og dertil havde man et Middel, som altid var paa rede Haand, nemlig Repudiationen. Hertil gav Kirken i

Almindelighed gjerne sin Sanction, naar blot ikke dens egen Fordeel var derimod, og man indseer let, at Geistligheden herved bidrog Sit til at gjøre Kvindens Stilling i Egtteskabet endnu mere elendig. Den saakaldte Ridderkjarlighed blev herved ligesom en Slags Erstatning for de Følelser, som Egtteskabet under de her beskrevne Forhold ikke kunde yde, og det var saa langt fra, at det i Almindelighed kan siges at tjene som et Behiel for denne Kjarlighed, at Egtteskabet endog ansaaes for at danne en Art Modsaetning til den.

Ridderkjarligheden (*l'amour chevaleresque*) have Troubadourerne analyseret og subtiliseret i det Uendelige, og den udgjor, som bekjendt, Hovedmotivet i næsten hele den provencalske Poesie. For dem er den Grundprincippet for enhver Dyd, for enhver god Egenskab, paa den grunder sig al Ære og al Hæder. Men denne Kjarlighed kan kun existere forsaavidt som den er begrundet i en reen og fri Følelse i Sjælen, og kan derfor, efter Troubadourernes Mening, ikke engang findes i Egtteskabet i sin hele Reenhed og Fylde, da her altid træder et nyt Element til, idet ethvert Egtteskab forudsætter visse Betingelser, der sanctioneres af Kirke og Stat, og som gjøre det kjarlige Forhold mellem Parterne til en juridisk Pligt, der ikke længer er ene og udelukkende begrundet i den frie Følelse.

Ridderkjærligheden, saadan som den opfattes i Troubadourpoesien, bliver altsaa Kjærligheden i dens meest ideelle Form, og meget ofte lykkes det dem at male den med de skjønneste Farver og udtrykke dens Væsen med stor Billedrigdom. „Kjærligheden“, siger en provençalst Digter, „er saa let og saa flygtig, at den undgaaer Diet, som søger at følge den. Dens Fart er saa hurtig, at Ingen kan unddrage sig dens Forfølgelse. Den blanke Piiil, hvormed den træffer sikkert, frembringer et saa dybt Saar, at Ingen kan helbrede for det; og dog blander der sig i Smerten selv en sød Glæde; det vilde være forgjæves om man vilde holde mod Pilen det tykkeste og stærkeste Skjold, thi den træffer sikkert og med uimodstaaelig Kraft etc.“

Følgende Sammenligning af en anden Troubadour, synes os smuk:

„Ligesom Aaret festligt smykker sig med Vaarens Blomster og Efteraarets Frugter, saaledes pryder Verden sig med Kjærlighed; men Kjærligheden har kun Hæder og Værd ved Dem, skjønneste blandt Dvinder; ved Dem besidder den al sin Magt og Vælde; thi alle Ynder og alle Goder have i Dem deres uudtømmelige Kilde; De forener hos Dem alle Fortjenester, al Skjønhed og Forstand; men hvad der gjør disse Egenstaber endnu mere glimrende, og forhøie deres Værd, det er — Kjærligheden.“

Endnu et lille Exempel:

„Kjærlighed! Kjærlighed! enhver Fjende kan man undgaae, kun ikke Dig: man kan bekjæmpe ham med Sværdet, man kan holde Skjoldet mod hans Angreb; man kan gaae af Veien for ham; man kan skjule sig paa ubekjendte Steder; man kan, kort sagt, anvende Magt eller Behændighed mod ham, enten i aaben Feide eller i listige Angreb; man kan tage sin Tilflugt til befæstede Borge; man kan tilkalde Venner og Hjelpe-tropper; men den, som Du forfølger, maa overgive sig, thi jo flere Hindringer han lægger Dig i Veien, desto mindre lykkes det ham at modstaae Dig.“

Det vilde være let at fortsætte disse Citater næsten i det Uendelige, men vi ansee dette for oversflødigt, da de saa ofte omtalte Kjærligheds Netter, som vi nu skulde gaae over til at behandle, ville give os det klareste Begreb om Troubadourernes Maade at opfatte Kjærligheden paa. Kun maae vi endnu bede vore Læsere at tænke sig de Følelser, som vor mangelfulde Oversættelse kun svagt har kunnet gjengive, udtrykte i et Sprog, der i Boielighed og Velklang kunde maale sig med det italienske; hvilke Egenskaber i dette Tilfælde endnu forhøies ved en kunstig og i høieste Grad udviklet Versification.

Kjærligheds-Tribunalerne (*Les Cours d'amour*) vare formelige Netter eller Tribunaler, i hvilke de fornemmeste

og skønneste Damer præsiderede, og som vare sammensatte af Damer, ligeledes af den første Rang og Skjønhed, der domte med Alvor og Strengthed i alle Kjærlighedsfager, som Troubadourerne eller Ridderne indankede for deres Domstole.

Den berømte Philolog Raynouard, der først har bragt Lys over den ældre provencalske Litteratur ved sit fortjenstfulde Værk: "Choix des Poésies Originales des Troubadours" har bevist, at disse Cours d'amour eksisterede i Frankrig allerede fra Midten af det 12te Aarhundrede og til ind i det 14de. Deres første Anledning er maaskee at søge i en Art provencalsk Poesie, som allerede tidligt var meget yndet, og som bestod i en Slags Verelsange kaldet Tenson (af det latinske contentio), eller Kjærlighedsleg (juec d'amor, jeu d'amour), hvori to, eller undertiden flere Troubadourer afhandlede vanskelige Kjærligheds spørgsmål i Derværelse af Voldgiftsmænd, eller Damer, der skulde afgjøre de omtvistede Punkter. Allerede Greven af Poitiers, den ældste Troubadour, fra hvem vi endnu have Digte, og som levede i den sidste Halvdeel af det 11te Aarhundrede, siger et Sted:

„Dg hvis De foreslaaer en Kjærlighedsleg (=: tenson) saa er jeg ikke saa taabelig, at jeg ikke skulde vide at vælge det bedste Spørgsmaal.“

Dette viser, at disse Tensons allerede vare almindelige paa Greven af Poitiers' Tid, hvilket ikke let lader sig forklare, uden man antager, at der paa samme Tid allerede have existeret en Art Tribunaler, en Begyndelse til de senere Cours d'amour, som kunde dømme de omhandlede Spørgsmaal.

De Spørgsmaal, som indankedes for disse Domstole, vare altid saadanne, hvis fine og delicate Natur gjorde dem vanskelige nok at afgjøre. Troubadourerne traadte ved disse Leiligheder op og tolkede gjennem Poesien deres og Riddersnes Følelser og Anskuelser, og de gjorde det for deres Domstol, som ifølge deres hele Stilling i Samfundet maatte ansees for de kompetenteste Dommere; thi hvem kunde vel ansees for mere skikede til at dømme i Kjærlighedsager end Damerne, som vare Gjenstand for Riddersnes Tilbedelse og Digternes Forherligelse. —

Troubadourerne nævne som oftest de Damer, som præsiderede og sad i Retten og som til forskjellige Tider afholdt disse Cours d'amour. De høre, som ovenfor bemærket, alle til den høiere Adels, som f. Ex. Ermanгарde, Bicomtesse af Narbonne; Dronning Eleonora af Aquitanien, først gift med Ludvig den 7de af Frankrig og senere med Henrik den 2den af England; Grevinden af Champagne; Marie de France, Datter af den oven-

nævnte Eleonora af Aquitanien og af Kong Ludvig den 7de o. s. v.

Det hændtes undertiden, at Troubadourerne ikke kunde opnaae en Kjændelse af et Cour d'amour i et eller andet Spørgsmaal, naar nemlig et saadant ikke affholdtes i Nærheden; ogsaa kunde det være mueligt, at de vilde vise visse Damer en Hylldning; i begge Tilfælde valgte de selv de Damer, de ønskede skulde affige Dommen. Ved saadanne Leiligheder fremkom der da et Slags specielle Cours d'amour, hvorfra dog en af Parterne kunde appellere til de egentlige Cours d'amour, som efter Godtbefindende kunde ophæve eller bekræfte den tidligere affagte Dom.

Literatur.

1.

Efterladte Breve af Gabriellis, samlede og udgivne af
F. C. Sibbern. Kbh. 1826.

Udaf Gabriellis' Breve til og fra Hjemmet. Samlet
og udgivet af F. C. Sibbern. Kbh. 1850. Hos Reizel.

Det er næsten en Menneſtealder ſiden ovennævnte første lille Bog udkom. Dymærkſomheden er atter bleven henvendt paa den ved det nyligt udkomne, i nært Slægtskab med den ſtaaende, ſidſte Bærk. Vi ville derfor dvæle noget ved den, inden vi gaae over til dette.

Brevene, den indeholder, omfatte kun et kort Tidsrum: de begynde den fjerde October 1813 og ende den 30 Januar næſte Aar.

Naar man første Gang træffer et Menneſte, ſøger man fra hans Ydre at ſlutte ſig til hans Indre: „es iſt

der Geist, der sich den Körper bauet". I en Bog er Stilen dette Ydre, der først tiltrækker sig vor Opmærksomhed. I Gabrielis' første Breve er Stilen gjærende, den kommer ikke til Ro, krystalliserer sig ikke. Brevene ere skrevne i Prosa, men i en Prosa, der hvert Dieblit søger at bryde sin Larve og svinge sig op mod Himlen som en poetisk Sommerfugl. Gabrielis føler det selv, han skriver den Tende Oktober:

"Ofte staaer det i mig og vil frem, jeg hører Takten og Tonen, Lydenes Fald og Følge, det er som om en Melodi sang i mit Indre, og kun i den Form, i ingen anden ville Ordene i mig frem, men kunne det ikke. Tusinde have den Gave, at Ordene let søie sig for dem til Vers; for mig ville de aldrig artikulere sig melodisk eller metrisk. Intet Ord finder i mig sin Gjentklang i et Rim, saameget det end arbejder og søger."

Hvor Gabrielis skal fortælle brydes han med Stoffet, kun med Møie kan han forme det, det er under store Fødselsmerter det springer ud af hans urolige Hoved. Den 28nde December skriver han:

"Dog jeg vil ikke forsøge at berette hvad hun sagde, hvad vi talte sammen. Allerede i det Lidet, jeg har anført, har jeg ikke kunnet give Ordene igjen som de faldt. Jeg har paa flere Maader forsøgt at faae det ud i en Fortælling hvad der bevægede mig saameget, hvad der endnu bestjæftiger mig, det Første, der i jeg veed ikke hvor lang Tid har bevæget mig saaledes, med et saadant nyt Indtryk. Men det vil ikke gaae for mig. Nu, jeg vil lade det berøe! Saameget det ogsaa gaaer igjen i mig, det vil ikke tage Stikelse til at træde ud. Saa vil jeg

da opgive at arbejde videre dermed. Kun mig, mig allene
 buer jeg til at udtale!"

Dagen efter læse vi:

"Nu troer jeg nok det vil gaae."

Dg Fortællingen følger.

Den Stil er nu den bedste, der noie slutter sig til
 sit Indhold som en Klædning til Legemet. Til et glacé-
 handsket Indhold skal der en glacéhandsket Stil, til et
 omtumlet Indhold skal der en omtumlet Stil. Stilen
 i disse Breve maa derfor kaldes god, den svarer aldeles
 til Indholdet.

Biblen begynder: "I Begyndelsen skabte Gud
 Himlen og Jorden. Dg Jorden var Dde og Tomhed,
 og Mørket var over Afgrunden. Dg Guds Aand
 svævede over Vandene. Dg Gud sagde: Bliv Lys! og
 Lyset blev." Denne Proces gjentager sig meer eller
 mindre med ethvert Menneſke. Ungdommen er et Kaos,
 hvorover Guds Aand svæver. Det er sin stærkt bevægede
 Ungdom, Gabrielis skildrer os under forskjellige naturtro
 Billeder. Han har trukket sig tilbage fra sine Venner,
 fra den unge Pige, der drager ham til sig, men hvis
 Indigheds uendelige Bevægelser blive ham til ligesaa-
 mange Incitamenter for den idelig æggende og hildende
 Begjærlighed (Side 147) for at klare sig; han venter
 paa det guddommelige: Bliv Lys! Under den 11 Januar
 hedder det:

„Det er for mig som om der i mit Indre stod et Hav af Taarer, der ikke kunde komme til Gjennembrud, men at der, om det engang brød igjennem og vældede ud, bag denne Taaremasse var et lysende Punkt i mig og at et Hav af Lys kunde følge paa dette Hav af Taarer.“

Gabrielis er ikke fortvivlet. Han føler godt, at Gros rører sig i hans Kaos og engang herlig vil dukke op deraf. Den 14de J. skriver han:

„Jeg har engang kjendt et Menneske, der i den Indbildning at han var evig forskudt brødes med lutter Fortvivlelse indtil han endte. O, hvorfor følte han ikke, at Herrens fortærende Jld er en rensende og skabende, hvorfor gav han sig ikke villig hen i Herrens Bredde? Thi i Aartusinder er jeg beredt til at smægte efter en Kjølings Draabe, naar jeg kun under denne Dval bestandigen kunne fornemme i mig, hvorledes Guden vorte i min Barm, til han engang, gennemtrængende, vilde bære mig op til Himlen.“

Læseren har ogsaa bestandigt godt Haab om den unge Mand trods al hans Veiløshed, al hans Baklen. Et Par temmelig betydelige Historier dukke op i Bogen (Skolelæreren. Amtmandinden.) og vise, at en saadan Gjæring kan udkæmpes. De ere ligesom Profetier, der spaae Gabrielis' Forløsning. Her indtræder imidlertid efter vor Anstuelse en Mislighed, der især bryder frem i Løsningen af Amtmandindens Historie. Hun er bleven urigtigt gift. Som Kone træffer hun en ung, ugift Læge. Disse To passe sammen. Desuagtet vedbliver hun sit falske Forhold til sin Mand, som hun godt selv føler („Det er frygteligt ifkun at synes og at henleve et

falst Liv!" siger hun (S. 141) og Lægen ægter en
 Anden. Fire Menneskers „dyre Liv" bliver herved,
 Forfatteren sigte hvad han vil, forkvælet. En saadan
 Resignations Theori ansee vi for grundfalsk, Idealet op-
 offres aldeles ved den. Det er ikke uden dyb Betydning,
 at Gabrielis, for hvem det i mange Aar har staaet som
 en Drom, at engang det Dieblis skulde komme, da han
 skulde holde et elsket Væsen i sine Arme, hvile sit Hoved
 paa hendes Skulder og græde sig mæt (S. 118) kommer
 i den største Bevægelse ligeoverfor den gamle Amt-
 mandinde og brister ud i Taarer ligesom hun. Ganske
 uvilkaarlig omslutte hans Arme den gamle Kone, hans
 Hoved hviler paa hendes Skulder, og i hendes Hals-
 tørklæde skjuler han sit Ansigt. (S. 117) „Min Drom
 er opfyldt" — udbryder han, da han samme Dag gaaer
 hjemad i Mørkningen — „men hvor frygteligt!
 Det søde, skjønne Drommebillede er ruineret
 for mig. Skulde det være et Forvarsel? Vil Du saa-
 ledes stifte mig, jernhaarde Skjæbne?" Og det synes
 virkelig at være et Forvarsel; Gabrielis er aabenbart
 ved Bogens Ende paa Veien til at forlade sit søde,
 skjønne Drommebillede og kaste sig i Resignationens og
 Pietismens Arme. Det fremtræder i flere Udtalelser
 mod Slutningen. Vi ville anføre nogle af dem. Den
 13de Januar skrives der:

„Forsøm ikke at give Agt paa hvor der kan aabne sig en Leilighed til at komme i Virksomhed. Kun at der ret bliver Noget at gjøre og Intet, som kræver Aandskraft. Anstrængelser vil jeg udholde, ja jeg tørster efter dem, men jeg duer til Intet, hvortil der hører Ide, Plan, Overblik. Lad mig helst komme til Noget, hvor der Stykke for Stykke foreskrives mig hvad jeg skal gjøre og hvorledes.

Jeg griber efter det Første, der kommer. — — Kommer der Noget, griber jeg til uden alle Staad.“

Gabrielis vil feigt afbryde Kampen uden at have vundet Seir, han vil resignere og kaste sig ind i noget Tilfældigt, Hvadsomhelst. Bogen ender:

„Jeg haaber, at min Bestumning raar at give mig hen i Noget, skal føre til det Bedste. Forlad Dig paa, at jeg tro-
ligen skal vaage over mig selv, over mit rette indre Jeg.“

Uagtet vi nu ikke kunne billige en saadan sig Henkasten, forlade vi dog Gabrielis med det sikre Haab, at han desuagtet troligen vil vaage over sig selv, over sit rette indre Jeg.

Vi have hermed søgt at give et Begreb om denne poetiske lille Bog, tildels ved Hjælp af dens egne Ord; ved en anden Methode er man ved et saa fremherstende Iyrist Arbeide let udsat for at bortfamle dens fine Blomstervov, dens Kosteligste, dens Bedste.

Det ovennævnte sidste Bærf slutter sig noie til det nu omtalte første. Brevene her begynde den 21de Mai 1824 og ende den 8nde Juli, de ere altsaa over et Decennium yngre end de tidligere. Gabrielis er bleven

Mand, han er 36 Aar siger han selv etsteds i Bogen. Dette motiverer en stor Forskjel mellem dette og det forrige Bærk. Stilen er klarere, Forfatteren kan nu ganske anderledes end tidligere magte hvad han vil fortælle: vi træffe ikke heller længere Klager over, at han ikke kan beherske sit Stof. Bogen er heller ikke saa lyrisk som den foregaaende, det Episke er det Dverveiende i den. Den indre Gjæring har sat sig hos ham, han har fundet Fred. Han har slaaet sig til Ro i Kristendommen og ender med at skulle være Landsbypræst. „Om ogsaa mangen En troer paa eller ialtfald ikke er kommen til at benægte den kristelige Mythologis Mirakler, vil der dog hos os kun findes meget Faa, der fæste Lid til Fortællingen om splinternye Mirakler, men skære vi Miraklerne bort af Nutiden ligger det saa særdeles nær ogsaa at udslette dem af Fortiden, i den egentlige Fuldblodskristenhed, Katholicismen, sker der derfor ogsaa Mirakler den Dag i Dag“ — hedder i den Afhandling over Religionen, der sluttede dette Maanedsskrifts første Hefte. Gabriels troer paa den kristelige Mythologies Mirakler, ja han synes endog at høre til de meget Faa hos os, der fæste Lid til Fortællingen om splinternye Mirakler og nærmer sig altsaa „den egentlige Fuldblodskristenhed“. Historien med Amtmandinden i hans første Brev var altsaa virkelig et Forvarsel, „det søde, skjønne Drømmebillede“, den unge, livsfriske Kvinde, er opgivet

Vi udraabe med ham selv: „Hvor frygteligt!“ Af Forordene seer man ogsaa, at han 1812, altsaa Aaret før de første Breves Datum, har opholdt sig i Breslau for at være i Nærheden af Steffens. Man erindrer, at hans Ungdom falder i den Tid, da Romanticiemen og Mystikken begyndte at gribe om sig. En ung Pige dør i samme Time som to Mile fra hende hendes forhenværende Elsker. Og der findes ikke Spor af Grund til dette Sammentræf. „Han blev begravet i samme Time som hun to Mile fra hende“ hedder det derpaa. „Man kunde deraf see, at de To hørte sammen: det er den almindelige Tale“. Men de hørte ikke saaledes sammen — det er tidligere udviklet i Bogen. (At den gamle syge Toldkasererente dør netop paa den Tid, da hun skulde være ved sin elskede Søsterdatters Grav, kan dog forstaaes.) En Kramboddreng har en Vision i vaagen Tilstand af en afdød Kone, han kun langt ude er beslægtet med. Ogsaa her er der ikke ringeste Anledning til Historien. Endnu galere bliver det i Fortællingen om Forpagteren. Han faaer sin Kone ved en Drom og Vision „in's Blaue hinein“. Det aabenbares ham, at han ikke vil kunne svare paa Kirkegulvet, og Aabenbarelsen gaaer i Opfyldelse. Det bæres den skikkelige Mand for, at han skal blive Slave, og han bliver det. Han vil ikke benaades, før han har ligget paa Bolden i Foraarsolen ganske som det var aabenbaret ham,

at han engang skulde ligge — og hans Ven, Præsten, billigere denne Absurditet. „Man ser Gud forunderliggen deri“ siger Grevinden og Gabrielis. Vi se kun Konsens deri. Og Spaadommen gaaer i al sin Detail i Opfyldelse. Ved Siden heraf findes kristelig Haardhed mod anderledes Tænkende. Den fremtræder stærkt i Historien med Philaetherne. (Dette Parties Fremtræden anteciperes forresten, det var omtrent samtidig med Juli-revolutionen 1830). Gabrielis synes næsten at glæde sig over, at Broderen forkastes af Søsteren og Elskeren af Elskerinden. Hvad dette Punkt angaaer er det maaffee ikke uden Betydning, at Bogen er til-egnet hans Excellence Biskop Mynster, der har døbt med Politistofke. Vi komme herved til at tænke paa Linierne af Herwegh:

„Schmähet, schmäh't mir nicht die Jugend,

Wie sie auch sich laut verkündigt!

O, wie oft hat eure Jugend

An der Menschheit still gesündigt!“

Gabrielis skulde lidt mere have lagt sig den theologiske Kandidats Ord om Sekterne (Side 241) paa Hjerte:

„Man bliver besynderlig tilmode, naar man maa sige sig, at de alle have Ret, hver paa sin Maade, da de alle lade sig det være magtpaaliggende at komme til det Ene, som er fornødent, og at holde fast derved. De tænke alle virkelig paa Sjælens Vel og Frelse. Det kan man ei nægte, og jeg

vilde ei vove at raade til at fortrænge nogen af dem. Det Stridsbæsen, som nogle af Tilhængerne af dem nære, vilde uden Tvivl falde bort, naar man gav dem alle lige Ret og erklærede, at man maatte lade Enhver gaae sine Veie. Selv de saakaldte Philalether, som netop først nu dukke op og endnu ei have vovet dem frem i trykte Skrifter, maatte man se saaledes an."

Alt i Gabrielis' første Breve var Kristendommen tilstede, men kun implicite, i Svøb. Her springer den fuldstændig ud.

Vi staae paa et andet Standpunkt og kunne derfor ikke dele Gabrielis' Sympathier.

Hvad der imidlertid maa tiltale Enhver, han staae paa hvad Standpunkt han vil, er det ædle Sind, det rige Gemyt, der paa en Mængde Steder og Maader udtaler sig poetisk i Bogen. Vi skulle til Exempel henvisse til Udviklingen, der begynder:

"Hvorledes bevare vi os vor Ungdom til vor Alderdom? Hvorledes fylde vi os med en Livspoesi, som kan vælde bestandigen? Hvorledes bringe vi en kvægende Romantik til at vorde det Element, hvori vi altid aande eller som dog bestandig kan være os saa nær til Kvægelse og Behag som ved vore Ryster Havets Bølger i varme Sommerdage ere det for den Badende og Svømmende eller som Morgenens dugfunklende Friskhed og Aftenens venlige Luftninger ere os i den deilige Aarstid, om den end har hede Dage?"

(Side 14 v. s. v.)

Endel altfor vidtløftigt udpenslede Beskrivelser, især af Egne, gjøre forresten ofte Bærket trættende.

Viser af Erik Dagh,

arrangerede for Pianoforte, første Samling, Kjøbenhavn,
1850, Chr. Steen & Son.

Vi have forskjellige Slags Viser. Hr. Professor Heiberg forsøgte saaledes i sine „Gadeviser“ at stige ned paa Gaden, men kom ikke længere end til første Sal — og første Hefte. Saa er der Viser som den om Pjaltensborgs Brand, „Den er svær men den kan ta'es“ o.s.v., der kun kunne synges i visse Gader. Der er dernæst Vaudevillecouplets, som imidlertid ofte lide ved at løsriveres fra deres theatraliske Situationer. Dvønnævnte Viser ere den eneste Samling i sit Slags hertillands. De ere ikke Salonpoesier som Professor Heibergs. De ere ikke saa vulgære som Pjaltensborgeren o. s. v., Forfatteren figer i sin Introduktion:

„Indige Damer gjør mig kun den Ære
at tage Plads — det kan de gjøre trygt!
At jeg ei synger smukt, det kan vel være;
men jeg skal ikke synge noget Stygt.“

Endelig ere kun tre af den foreliggende første Samlings ti tagne af theatraliske Arbeider. De syv ere aldeles selvstændige. De otte første ere muntre. Nogle af disse,

f. Ex. „Tolv Maaneder i Egtestanden“ og „Tre Stadier“ aande efter vor Formening vel megen Pessimisme. De to sidste ere alvorlige; af dem har „Feltjægeren“, et lille smukt Krigsbillede, behaget os mest. Externe slutte sig, som sædvanligt hos vor Forfatter, noie til Melodierne. Disse ere vel valgte og paa et Par nær nye for os. Dgsaa Beranger har i mere end $\frac{2}{3}$ af sine Sange brugt ældre gode Melodier. Blandt Bellmanns finder man ligeledes flere gamle (f. Ex. franske Kontradanse og Menuetter; „Solen glimmer blank och trind“ er en fransk Folkemelodi; „Käraste bröder, systreer og vänner med helsa och frid“ er af J. J. Rousseau; så lunka vi så småningom“ af Tybsteren Nauman.)

Theater.

A.

Det kongelige Theater.

1.

De hemmelige Fonds,

Lystspil i 1 Akt efter det Franſke.

Dette lille Stykke ſchildrer et l egert pariſſiſt Egteſkab
 i vor Tid. Manden  der ſine Penge paa en Dandſerinde,
 Konen ſine for at tilfredsſtille en Venindes taabelige
 Lune. I deres Regnſkabsb oger opſ re de diſſe Udgifter,
 der ſvare til Politikkens hemmelige Fonds, under
 Rubrikken: Gode Gjerninger. Stykket er unegteligt
 ganſke livligt men kan kun have liden Interesſe for os
 Danſke, iſ r naar Damerollerne ikke ere godt beſatte.
 Det er, ſaavidt man kan ſ jonne, nok ogsaa allerede
 lagt ad Acta. Vi ſkulle derfor heller ikke dv le l ngere
 ved det.

Tjeneren sin Herres Medbeiler,

Lystspil i 1 Akt af Lesage, oversat af Dverstou.

Bed at opfriske denne gamle Farce for den danske Skueplads, har Oversætteren formodentlig ikke havt anden Hensigt end at skaffe Publicum lidt Moerstab, der kunde bringe det til at le et Dieblif uden at efterlade videre Indtryk. Saaledes synes Publicum ogsaa at have forstaaet det, thi det har applauderet ved dets Dpførelse, og Bladene have gjengjældt Moerstaben med Roes.

Ikke destomindre maae vi tilstaae, at det forekommer os noget smagløst at opsoge og oversætte Stykker af saa underordnet, for ikke at sige ringe Værd, som Le Sage's "Crispin, Rival de son maître", og vi føle os overbeviste om, at Hr. Dverstou kunde anvende sine Kræfter bedre og gjøre Publicum større Tjeneste ved at byde det sund og nærende Føde, saaledes som han har gjort ved at bringe Molières Comedier paa Scenen, Noget, hvorfor de kunstelskende Theatervenner bør være ham takskyldige.

Hvad bemældte Stykke selv angaaer, saa gjentage vi, at vi ansee det for en stor Ubetydelighed. Le Sage erhvervede sig aldrig noget betydeligt Navn som dramatisk Digter, hans Berømmelse skylder han sine Romaner,

kun disse have bragt hans Rygte til Efterverdenen. Det eneste Stykke, som i sin Tid gjorde nogen Opsigt, og som endnu læses med nogen Interesse, er hans „Turcaret“, og dog skylder dette sin heldige Opdagelse tildels den Omstændighed, at det er en blodig Satire paa de dengang saa forhadte Finantsforpagteres (Traitans) Udsugelser.

Noget Saadant anbefaler imidlertid ikke „Crispin“ eller „Tjeneren, sin Herres Medbeiler“. I hele Stykket findes ikke en eneste Characterfildring, fordi der ikke findes en eneste Person, som har en Character, ja ikke engang en løst henkastet Skizze, der kunde vise hvad Forfatteren har villet repræsentere med denne eller hin Person. Dette kan nu vel synes at være berettiget, da Le Sage ikke har villet skrive en egentlig Character-Comedie. Men nu Intriguen? — heller ikke denne er heldig. Den er i høieste Grad usandsynlig og søgt, og udvikler sig gjennem de latterligste Feiltagelser, som aldeles forstyrre Illusionen. De to Tjenere ere kun lidet interessante Skurke, hvis Handlemaade og Optræden ikke engang er piquant, og dog ender den gamle stikkelige Spidsborger Jeronimus med at tilgive dem deres Slyngelstreger som Smaaløier, man maa bære over med. Flere af Personerne ere aldeles overflødige, f. Ex. Magdelone, Jeronimi Kone, og Pernille Pigen, hvilke kun synes at

være tilstæde, fordi en Spidsborger maa have en Kone og en ung giftesærdig Jomfru en fiffig Tjenestepige.

Hvad Oversættelsen angaaer, saa forekommer det os at være en uheldig Localiseren at henlægge Scenen til Danmark og lade Tjeneren Henrik komme tilbage fra Jylland, at forandre Personernes spanske Navne og give dem de holbergste, saa meget meer, som hele Stykkets Character er alt Andet end dansk, og paa ingen Maade kan henføres til den holbergste Maneer; og dette er da ogsaa let forklarligt, da Stykket aldeles er støbt i de spanske Intrigekomediers Form, ja maasse ikke er Andet end en Oversættelse af et eller andet spansk Skuespil af denne Skole.

Vi troe herved tilstrækkeligt at have viist, at Le Sage's Stykke næppe er en Oversættelse værd, og at det i al Fald ikke egner sig til at danne det theaterelskende Publikums Smag i 1850; og dette bør dog især være en Oversætters Diemed, hvis han ikke anser Scenens bekjendte Overskrift for meningsløse Ord.

3.

Sardanapal,

Tragedie i 5 Akter af Byron.

Det er ikke om dette Digterværks Værd, der maa anses for almindelig anerkjendt, vi her ville udtale os, men om dets Opsyrelse paa vor Scene.

Byron siger i sin Fortale til det: „I det jeg overgiver denne Tragedie til Offentligheden, føler jeg mig foranlediget til den Bemærkning, at den er bleven digtet uden det ringeste Hensyn til scenisk Fremstilling.“ Han vedbliver: „Ved en Prøve, der engang blev anstillet af Theaterdirektionerne, har Publikums Stemme tilstrækkeligt givet sig tilkjende.“

Hr. Jeffrey i „Edinburgh Rev.“ antog i sin Tid ikke (som en „æret Indsender“ i „Fædrelandet“, for „at bidrage til at orientere Publikum i dets Dom“ over Stykket, har fortalt os) ovennævnte Uttringer af Byron, at han ikke har taget det ringeste Hensyn til scenisk Fremstilling ved Sardanapal, for alvorlig mente. Hr. Heiberg har ved at lade det opføre hos os viist, at han heller ikke deler Digterens Mening. Den mislykkede Prøve, som Byron omtaler, der synes at bestyrke Rigtigheden af hans Dom, har ikke engang med sit „vestigia terrent“ advaret vor Theaterdirektor.

Proven hos os er imidlertid ogsaa mislykket, man fjeder sig ved Sardanapal paa Scenen.

Er Stykket theatralst, burde det gjøre Lykke paa Brædderne?

Vi besvare dette Spørgsmaal ubetinget med Nei.

Sardanapel er fremherstende lyrisk. Handlingen foregaaer for en stor Deel bag Scenen. Personer komme ind og fortælle den, uden egentlig engang at have synderligt andet Verinde end det samme. Hvorfor komme saaledes Altada og Sfero ind i tredie Akt? For at fortælle om Kongens Tapperhed i Kampen. Kampscenerne i tredie Akt ere omtrent uopforlige. (Se Tragedien!) Hovedkaraktererne ere faa, egentlig kun to, Sardanapal og Myrrha. Monologer og Dialoger ere som en Folge heraf usforholdsmæssig store. Strax i Begyndelsen af første Akt har saaledes Kongen og Salamenes en Dialog paa omtrent en halvsnes Blade, den optager næsten Halvdelen af Akten. Og Karaktererne ere med Undtagelse af Kongens de samme ved Begyndelsen af Stykket som ved Enden, de undergaae aldeles ingen Forandring gjennem Dramaet. Replikker som: Altada: „Hvad er det. Hør!“ James: „Det er kun fjerne Døre der knirke, bevægede af Vinden.“ Altada: „Det klang som Klirren af — Hør! Igjen!“ James: „En stærk Regn pladsfer paa Taget“ — osv. gjøre heller ikke et Arbeide egnet for Scenen.

Publicum har altsaa langt fra viist Mangel paa Skjønsmhed, som „Fædrelandet“ ikke er ganske fri for at befyldte det for, men god sund dramatisk Sands ved ikke at goutere Byrons Værk paa Theatret. Det er saameget mærkeligere, at Heiberg har opført det, da han f. Ex. i Bedømmelsen af Dehlenschlägers „Bühnenfähigkeit“ har viist og endnu viser sig som en streng dramatisk Kritiker.

Hr. Wiehes Spil, der især i den første Halvdel af Stykket var i høi Grad mat og farveløst, skulde heller ikke hjælpe paa Digterværket.

B.

Kasinos Theater.

1.

Familie - Kjærlighed,

Baudeville i 1 Akt.

Ovennævnte Stykke er den anden Nyhed, denne Saison har bragt os i Kasino. Uagtet Placaten Intet melder derom, skal det være en Oversættelse eller Bearbejdelse af en moersom fransk Piece: "La famille de ma femme". Det synes rigtignok næsten utroligt, thi der findes i Sandhed intet fransk Lune, ingen fransk Bittighed og allermindst fransk Finhed i det danske Stykke, hvor omtrent alle Figurerne, Mænd som Kvinder, næsten ere Schofelister. Hvad der ogsaa er den snilde dramatiske Franskmand uligt er, at Egtemandens Ulykke bliver Publikum bekendt først ved hans egen Fortælling og derpaa ved fire Bipersoners Optræden, der ikke have andet Grinde paa Scenen end at bevidne Fortællingens Sandhed. At der over Emnet: Min Kones Familie kunde skrives en god Baudeville, er tydeligt; „Familiekjærlighed“ har viist, at der ogsaa kan skrives en slet derover.

2.

Norreports Dagst. Hans Aften,

Baudeville i 1 Akt af Overskou.

„Bergefene Gedichte sind neue“ siger Jean Paul. Ifølge dette Autoritetsvotum maa ovennævnte Baudeville

betragtes som Saisonens tredie Nyhed i Kasino, uagtet det egentlig er en Antikvitet. En Aften for mange Aar siden blev det under Parterrets Sørgemusik for første og sidste Gang baaret over det kongelige Theaters Brædder. Toget gik til Pulterkamret, hvor det har ligget i hellig Fred og velfortjent Hvile til det nu maatte gaae igjen i Kasino. Saavel Stykket i sin Helhed som de enkelte Figurer og fremfor Alt Valget af Melodierne har vistnok grundede Fordringer paa anti-kvarist Værd, men hvorfor bragte man det da til Kasino og ikke til Musæet for nordiske Oldsager? Var det maaste et Experiment for at vise, at Kasino ikke egner sig til Reservoir for det kongelige Theaters Spildevand? At gaae ind paa en speciel Kritik over dette „Billede af Nutidens Folkelig“ fra salig Frederik den Sjettes Tid finde vi overflødigt, det er engang for alle med Rette dømt dødt og magtesløst at være, og vi ihukomme Digterens Gravskrift:

„Her hviler Madam Godiche.
Hun falbt, fordi hun stod ikke.
Gaf, læser, bort og rod ikke,
ved hendes Legems Bodise!“

3.

Shakspeare som Elsker eller Proven paa Richard den tredie,

Lystspil i 1 Akt, af Duval.

En engelsk Dagbog fra 1601 til 3 fortæller følgende ret pikante Anekdote om Shakspeare:

Engang da den berømte Skuespiller Richard Burbadge spillede Richard den tredie, blev en borgerlig Dame saa forelsket i ham, at hun, forend hun forlod Theatret,

stevnede ham til at komme hjem til sig samme Nat under Løsnet: Richard den tredie! William Shakspeare hørte denne Aftale og gif før Burbadge til Stevnemødet. Og Damen skænkede den store Digter sin Gunst. Kort efter blev der meldt, at Richard den tredie var ved Døren. Shakspeare lod svare at William (Man erindre, at det var Digterens Fornavn) Erobreren kom før Richard den tredie.

Denne Anekdote egner sig unægteligt til dramatisk Behandling. Den kunde give Anledning til en interessant Fremstilling af det bevægede og brogede Digter- og Skuespiller-Liv, der fandt Sted i "the merry old England." Shakspeare maatte naturligvis rage frem som en Kolos mellem de andre Figurer fra den engelske Scene. Elskovsventyret strider ingenlunde mod Shakspeare's Karakter. Det kan man se f. Ex. af hans ikke meget bekendte Sonnetter (lidt over halvandethundrede i Tallet). Mange af disse ere nemlig frevne til en forførerisk Kvinde med sorte Dine og sorte Haar, "mørk som Natten og Helvede". Han spørger i en af dem, hvorfra hun dog har faaet denne uhyre Magt, der betvinger ham, uagtet han tappert kæmper imod den; hvoraf det kommer, at der selv i hendes Slethed er saamegen Fristelse for ham, at han synes, den er ligesaa god som det Bedste hos Andre, hvorledes det kan gaae til at han brænder af Kjærlighed til hende, uagtet der kunde være god Grund for ham til at hade hende. O, elsker jeg hvad Andre fly — ender han — saa bør Du jo saameget desto mere lønne min Kjærlighed!

Duval har benyttet den ovenfor fortalte Anekdote til sit lille Stykke, der tidligere er bleven opført paa det kongelige Theater og nylig i Kasino.*) Han har imidlertid forvandlet Skuespilleren til en Lord, der ikke

*) Bor geniale Digter Carl Bagger har behandlet den i et smukt Digt.

fremtræder paa Scenen. Damen er gjort til en Skuespillerinde, som er temmelig ubetydelig. Shakspear's Figur er ikke lidet forfransket, han raser og skriger altfor meget.

Vi troe, at der kunde være gjort Mere ud af den lille Anekdote end Duval har formaaet. Stykket er imidlertid dog ganske livligt og lader sig ret vel se.

4.

Til Sæters,

dramatisk Idyl med Sange af C. P. Riis.

I den senere Tid have Folkeaaenderne reist sig med Bælde og søgt at gjøre hver sin Individualitet gjældende. Og de vendte sig overalt med Foragt bort fra de i mange Henseender fordærvede høiere Stænder og tyede til Almuen. Fjerde Stand, Blusen, Badmelstroi'en trængte sig i Forgrunden. Først og fremmest stete det paa den store politiske Skueplads. Men ogsaa i Litteraturen viste det samme Fænomen sig. Idyllen, den længe fornemt foragtede Idyl, afløste de gentile, blaserede Poesier. I Tydskland skrev saaledes Berthold Auerbach sine smukke „Schwarzwälder Dorfgeschichten“, i Frankrig digtede George Sand blandt Andet af samme Slags sin henrivende „La petite Fadette“. Hr. C. P. Riis' „Til Sæters“ hører til samme Genre. Studenten Nordal henvender sig i Slutningen af Bogen til Publikum med følgende Ord:

„En Krands af hjemlige Melodier
vi samlet har fra de norske Lier.“

Han vedbliver:

„Lidt godt Humør har vi lagt dertil.“

Dg ender:

„Hvad synes De om vort Stueespil?“

Dette Spørgsmaal skulle vi nu tillade os besvare. Vi hørte med Glæde Melodierne fra de norske Vier. Vi saae med Fornøielse den af Granskov omgivne Sætervold med Sneffeldene i Baggrunden. Vi dvælede gjerne ved Sæterhytten Løverdagsekvelden i den nedgaaende Sols sidste Straaler. Dg den vakkre, nyligt konfirmerede Sæterjente Sigrud henrev os, hvortil Madam Rosenkildes gode Fremstilling ikke bidrog Lidet. Især er hendes Romance med Omkvæd: „Nu er det Lørdagsekveld“ af megen poetisk Virkning. Men hermed er ogsaa omtrent Alt opregnet hvad der fornøiede os. Karaktererne i Stykket ere i en utilladelig Grad løst tegnede. Kompositionen er ligefrem slet. Hvorledes vide saaledes ikke Personerne strax Bested om Alting! Studenterne begribe f. Ex. næsten a priori, at Ragnhild elsker Asmund og at Skoleholderen er en Skurk. De to Bønder Per og Halvor bringe lovlig megen Raahed ind. Vi minde om Udtryk som: „Jeg tør bande paa, at Kjærringen din kommer til at prygle Dig op, istedetfor at Du, naar Alting gif rigtigt til, skulde flemme paa hende.“ De spille om Sigrud, og Halvor afstaaer hende tilsidst til Per for „en Fillemær“. Vi tillade os at spørge Forfatteren, om de norske Piger saae „en Strikkespind“ i Foræring af deres Elsker; en dansk vilde ikke være fornøiet med den Present. Sager som „Kauingen“ have mere naturhistorisk end æsthetisk Interesse. Hr. Riis siger, han har lagt lidt godt Humor til Krandsen af Melodier fra de norske Vier. Scansonen i Verset fordrer, at Accenten lægges paa godt; Stykket, at den lægges paa Lidt, der er overmaade lidt. Vi kunne ikke ende denne korte Anmeldelse af dette Billede fra Norge, uden at udtale vor stærkeste Misbilligelse af Hr. Riisens Fremstilling af Studenteren Nordal, noget Ustjønnerere have vi ikke længe set.

5.

Tre for En,

Baudeville i 1 Akt af Erik Bøgh

(Intrigen efter et tydsk Lyffspil).

Denne lille Baudeville er moersom. Intrigen, der nok egentlig er fransk, er god. En slot Fyr i Kjøbenhavn skriver til sin Onkel i Sverrig, for at slaae ham en Plade, at han endelig er bleven stadig og har giftet sig. Hensigten opnaaes, Onkelen sender ham Penge. Aaret efter beretter han sin ædle Slægting, at hans Kone lykkeligt er nedkommen med et friskt, velstabt Drengbarn. Onkelen sender atter Penge. Hans Kone vedbliver aarlig at faae Børn, og han derved Penge. Fyren vil netop slaae Hovedet paa Sømmet med et Par Tvillinger, da Onkelen melder sin Ankomst. Man tænke sig Mandens Forlegenhed. Han maa i en Fart skaffe sig Kone og Børn. Han prøver sin Lykke med at udgive først En og saa atter En for sin Kone, det mislykkes; og den Sidste, han faaer til at spille Rollen, er tilfældigvis Onkelens egen Kone, som denne er lobet fra.

Dette gode Sujet har Hr. Erik Bøgh behandlet med sit sædvanlige Talent. Dialogen er livlig og Coupleterne gode.

D i g t e

af

Liane

(en Dame).

1.

D, naar Du er borte, da ligger i Ord
mig Hjertet paa Munden —
men er Du mig nær, Du kold vist mig troer,
min Tanke er bunden.

Dg staaer Du for mig og holder min Haand
og ser mig i Diet,

da savner jeg Dig med hele min Aand —

har bort mig dog høiet.

D, jeg kunde slynge om Dig min Arm,
 i Bemod fortæret —
 men stiv jeg mig læner mod Binduets Karm
 og taler — om Beiret.

2.

Derude høit paa Himlen Maanen stod,
 og tyft det var paa Jorden som i Luften,
 og dobbelt stærk fremstrømmet Blomsterduften.
 Jeg vidste det — men bunden var min Fod.

Thi inde, af, herinde Selskab var.
 Man drifter The og taler over Bordet.
 Men om der Hoved, Hjerte var i Ordet
 jeg huffer ei, saalidt som mine Svar.

Jeg huffer kun, at taus Du sad mig nær,
 at jeg Dig spurgte med min stille Tanke:
 Ser hist Du Sven, Popleerne, de ranke,
 og vilde Du med mig ei vandre der?

Af, dine Dine Svar ei til mig bar,
 og rolig var som før din Pandes Bue —
 Du maatte svare netop jo en Frue.
 Dog i dit Suk — kun hørt af mig — var Svar!

3.

Vi gik ved Havet. Luften var saa stille.
 Min Sjæl saa rolig var som Søens Bølge;
 thi Du, Du saae paa mig med Blik saa milde
 og holdt min Haand og kyskede min Pande.

Men hjem vi kom i Stuen, hvor ved Bordet
 man prøved Sjølene — og Thevandsdriften.
 Paa mig de saae, saa fast jeg tabte Ordet.
 Hvorfor? Jeg havde glemt at følge Skikken.

Og siden da de Fremmede var borte,
 saa fik jeg Skjænd, fordi jeg gik alene
 med Dig og skildret blev med Farver sorte:
 Jeg var for fri! Hvad maatte Folk vel mene?

4.

O, det blev Vaar, og alle Blomster dufted,
 og gjennem Skoven Maanelyset brød,
 mildt Aftenvinden over Havet lufted,
 og smukt ved Kysten Bølgesangen lød,
 fra Lovet klang en Stemme, halvt i Klage
 som Bemød snart, og atter snart i Lyst.
 — For mig var Vaar og Sangfugl vendt tilbage,
 da jeg mit Hoved hælded mod dit Bryst!

5.

Den første Rose i den unge Sommer,
 med den til Dig, Du Elskede, jeg kommer.
 Den skal min Hilsen og mit Kys Dig bringe,
 skal hvilke Ord — o maatte sødt de klinge!
 skal — taus for Andre — tale dog til Dig
 om hvor Du gør mig glad og lykkelig.
 — Men naar den visner, synker blegnet ned,
 da ligner den kun slet min Kjærlighed.
 Gjem den da ikke, kast det Døde bort!
 Du eier end en Blomst, og ei saa kort
 er denne Roses Liv: min Kjærlighed.
 Den kan ei visne, synke blegnet ned,
 til den ei Tiden eller Døden kommer,
 den blomstrer Dig ved Vinter som ved Sommer.

6.

Det er en silde Aften. Sne og Storm
 hinanden følge susende i Rummet.
 I Nat og Taage taber Alt sin Form,
 det friske Liv er blegnet og forstummet.
 Se! Hift en Skikkelse langs Muren gaaer.
 Det er en Mand. Han stille hov'det sænker:
 Han føler ei, at paa hans Kind og Haar
 Novemberregnen sine Draaber stænker.

Nu er han i sit Hjem. Den kolde Stue
 kun skjælnes halvt ved Iysets matte Skin.
 Hans Haand er trykket mod hans Pandes Bue,
 hans Suf er dybere end Nattens Vind.

Et ringe Bo! — Men Armod ei ham fuer.
 Han har et Savn kun, det har slugt hans Sjæl.
 Det Billed, han med Tankens Die skuer,
 Hun, Hun den Eneste, hvor er hun vel?

Og Hun — Hvor Lamper lyse og hvor Duften
 af Smiger, Blomster, Frugter, ædel Vin
 bedøvende med Krydder fylder Luften,
 der er hun, klædt i Flor og Silke fin.

Med lette Ord, med Tale som Bonbon,
 med Theen, med Musikken og Kritikken
 man her serverer, som i hver Salon,
 hverandre skyldigst — Alt ifølge Skikken.

Man tager bort. Hun kjører til sit Hjem.
 — Hun er saa bleg. Det synes som hun drømmer.
 „Åh, der, der!“ Hun sit Hoved bøier frem,
 og hendes Hjertes Blod til Kinden strømmer.

Deroppe skinner Lyset endnu mat.
 Der sidder han alene. „For hans Smerte
 lad Engle synge, gode Gud, inat,
 lad mine Suk gjenklinge i hans Hjerte!“

Hvor mangen ensom Stund! — — Og dog de saae
 igjen hinanden, og hans Arm sig slynged
 igjen om hende, hendes Hoved laa
 imod det Bryst, hvortil hun tæet sig klynged.

Da — naar hun stued i hans Dine ind,
 naar hendes Læber han med sine luffed
 og kysfed hendes Pande, Haand og Kind
 og Hals og Lok, som ved hans Bryst sig vugged

og hviffed hine Ord, hvori var gjemt
 hvad vel hun veed — men atter dog vil vide
 — — da var kun Han og Hun — og da var glemt
 hvad tit de led — og atter skulde lide!

En Malers Eventyr.

(Efter Adolph Gørling.)

Naspar Netscher, en af de meest udmærkede Malere i det 17de Aarhundrede, født 1639 i Heidelberg og død 1684 i Haag, hører, da han fuldendte sin Uddannelse i Holland under Terbourg og Dov, til den nederlandske Skole. Han leverede Selskabs- og mindre historiske Stykker og en Mængde Portraiter. Netschers Malerier ere idetmindste ligesaa gode som Terbourgs hvad Tegningen angaaer. Han efterlignede skuffende Stoffer, Atlas, Floiel o. s. v., og Foldekasket i hans Gevandter er ligesaa naturtro som smukt. Hans yndige Figurer og hans harmoniske, kraftige Kolorit bære Fuldbendelsens Præg. Hans Opfindelser ere for det meste simple. Han benyttede sædvanligviis ædlere Scener end mange af Datidens nederlandske Malere til sine Fremstillinger.

Netscher, der efterlod sig en betydelig Formue, maatte i sin Ungdom kæmpe med bitter Armod. Hans Fader, en Billedhugger, døde tidligt, og Drengen blev

af en Læge i Arnheim, ved Navn Tullekens, antaget i Barns Sted. Denne vilde gjøre Netscher til Kirurg; men Drengens Tilboielighed for Malerkunsten gif af med Seieren, og han blev sat i Lære hos en Glasmaler og senere hos de Koster, en Fugle- og Stillebens Maler. Han begav sig derpaa til Haag.

Stræbende efter noget Hviere end den nederlandske Skole, besluttede Netscher at reise til Italien for at gjøre sig fortrolig med den idealere Kunst. Omendkjøndt han var meget fattig og hans Venner søgte at holde ham tilbage, tiltraadte han, omtrent 25 Aar gammel, fuld af Begeistring og Haab, Reisen. Den endte imidlertid snart og paa en romantisk Maade, der var egnet til at faae de kolde, besindige Hollændere til at trække paa Smilebaandet. Netscher kom ikke længere end til Bordeaux og vendte saa tilbage. Da han igjen kom til Haag, gav Gerhard Dov en godmodig Bittighed tilbødeste, som Kaspar Netscher aldrig ret kunde lide at høre, medens hans smukke Kone bestandigt modtog den med et lykkeligt Smil. Bittigheden var: Kaspar har været i Italien! Og han har taget hele sit Italien med sig tilbage til Holland.

Vi meddele her Historien, som denne Bittighed sigtede til.

Kaspar Netscher kom en kjølig Høstasten til det gamle Bordeaux og ffred, aldeles raadvild, gjennem de

krumme, mørke Gader. Mangen skjøn Pige saae med Belvillie paa den unge Mand i den fremmede Dragt; thi Netscher var høitvoren, havde et blidt Kunstneransigt, prægtigt, langt, blondt Haar og et smukt, kruset Skjæg. En svær, med Fjær smykket, oprampet Hat bedækkede hans Hoved; en nederlandsk Vams med røde Silkepus og vide Pluderhoser fremhævede endnu mere hans statelige Væxt. Foriøvrigt saae man selv i Astenens dæmrende Belysning, at Klæderne vare meget slidte; og Alt tydede paa, at den unge Mand ikke eiede mere end hvad han havde i Randselen, han bar paa Ryggen. Det vilde desuagtet, at domme efter Vandrerens trodsige Blik, ikke have være raadeligt at smile af ham, tilmed da en over Randselen spændt svær Kaarde med skjønt ziret Læderskede og et kunstrigt udarbejdet forgyldt Haandgreb syntes at give hans udfordrende Blik det behørigte Estertryk.

Netschers alt ved Afmarschen fra Haag lette Børs, var tre Dagsreiser fra Bordeaux udtømt. Udmattet, hungrig, ene som en Skibbruden, uden Haab om at faae et bekjendt Ansigt at se, travede den stakkels Maler gjennem Gaderne for at finde et Herberg. Han havde alt banket paa forskjellige Døre og spurgt Værten:

„Vil I ikke huse en reisende Kunstner, mod at han maler Eder eller En af Eders Paarørende?“

„Dieu m'en préserve!“ (Gud bevare mig derfor!) havde overalt været Svaret.

Netscher forlod med bedrøvet sænket Hoved de brede Hovedgader for at opsoge fattigere og barmhjertigere Bærter. I en af de smaa Gader stod Døren paa et Herberge aaben. Der var Lys i Bærelserne; muntre, larmende Søfolk gjorde sig lystige i dem; medens en tyk Mand med hvidt Forklæde for med et veltilfreds Smil stod i Døren under den store Lanterne og, naar en Flok tumlende Matroser kom forbi, med den mest indsmigrende Stemme indbød Dem til sit Paradis.

„Vi have ingen flere Penge!“ svarede tre Sømænd, der kom lige foran Kaspar Netscher, Bærten. „Dg saa ere vi, Sang de Dieu! (Guds Blod!) tilovers hos Dig!“

„Hvilken Snak!“ raabte Bærten. „Naar gav Papa Bonnet ikke en ærlig Sømand Kredit? Ind med Jer!“

Matroserne styrede saa ind i Havnen.

Bærtens snøvlende Stemme lød for Netscher som en Engels. Han traadte raskest hen til ham og gjorde sit sædvanlige Spørgsmaal. Bærten var ikke saa gunstigt stemt imod ham som imod hans Forgængere, han sagde imidlertid dog ikke Nei. Han maalte Maleren med et Blik fra Dverst til Nederst, og hans Miner opklaredes.

„Skade, at J ikke er Krigsmand“ — mumlede han — „og har Jeres Kaarde der paa Ryggen til

Andet end Stads! Naa ligemeget! Jeg vil da ikke mærke Eders Tørst syndeligt i min Kjælder. Træd kun nærmere, Herr Maler, og gør Jer tilgode!”

Netscher trykkede den brave Mands Haand, gik ind og kastede Mandsej og Hat fra sig. Bonnet lod dække for ham, Vinflasker paraderede paa Bordet. Bærten satte sig ved Siden af ham og gav sig i Passiar med ham, i hvilken snart en Mængde Søfolk tog Del. Netscher maatte fortælle Nyheder fra Holland. Der blev druffet baade længe og meget.

Kaspar vaagnede næste Dag ikke vel tilmode. Han kunde ikke mindes, hvorledes Drikkelaget var endt. Han forsøgte at orientere sig og forbedre sit høist ubekvemme Leie. Forgjæves. Han var bunden tæt til Muren med begge Hænder og laa paa Straa. Bærelset var bældmørkt. Høit oppe var en lille Luftklap, gjennem hvis Ridsler der trængte sig smalle blændende Solstraaler. Snart mærkede Maleren, at han ikke var alene. Da hans Øie var bleven fortrolig med Mørket, blev han flere elendigt udseende Skikkelser vaer, af hvem han snart fik en forfærdelig Løsning paa Gaaden. Han var geraadet i Hænderne paa en Seelenverkauser.

Nu begyndte en Lidelsesuge for Tydskeren, hvem Bærten og en fransk Søofficer vilde tvinge til at undertegne et Dokument, der forpligtede ham til Militærtjeneste i Kolonierne. Netscher modstod længe, tilsidst seirede

Hunger og Mishandlinger over hans faste Villie, og træt til Døden indvilligede han i Alt og underkrev. Nu blev han bedre behandlet, og man underrettede ham om, at han med det Første skulde gaae tilføes. Man kan tænke sig Kunstnerens Fortvilelse. Det var ham som skulde han føres til Retterstedet, da man befriede ham for hans Lænker for at bringe ham afsted. Udenfor Døren stode Soldater, der skulde eskortere ham. Da samlede Retscher pludseligt alt sit Mod, rev sig løs og løb opad Trappen op paa Loftet. Da han hørte sine Følgere komme ilende efter sig, havde han intet Balg og klattrede ud paa Taget. Her hoit i Guds frie Luft sprang og voltigerede den ulykkelige Kunstner mellem Skorstenene som en Gøgler eller Gemse fra det ene Tag til det andet til han endelig tabte Bærtshusets Tag af Syne.

Han kunde jo imidlertid ikke tilbringe Natten paa et Tag som en Rat.

Indenfor et Kvistvindue blev han en kvindelig Skikkelse vaer. Det var en Sypige. Uagtet sin skrækkelige Stilling blev han fortryllet siddende, hans Kunstnerøie kunde ikke løsrive sig fra det hulde Syn. Det var en ung Pige i Skjønheds og Sundheds fulde Blomstring med et Engleanstigt. Hun sad med sit Ildbækken foran sig og sin store Sykurv ved Siden af sig og syede flittigt. Hun var simpel men smagfuldt paaklædt og havde en skøn

Atlasses Sypude paa Skjodet, der herligt fremhævede hendes halvt blottede Arme.

Netscher besluttede at anraabe Pigen om Medlidenhed og bankede paa Vinduet. Hun var modigere end han havde troet og luffede, skjøndt ikke uden Angst, Vinduet op. Den unge Maler bønfaaldt hende om Bistand. Fanchonette — det var Sypigens Navn — lovede ham den med Taarer og hjalp ham at stige ind i hendes Sønfrubur.

Den skønne Pige forklarede Maleren, at hun ikke vidste anden Udvei end at beholde ham paa sit Bærelse. Tre Dage maatte han tilbringe under den franske Piges Seng. Først sent om Aftenen vovede han sig frem fra sit Skjulested.

Alle Husene i Nærheden af Bærtshuset havde man forgjæves gennemført for at finde Flygtningen.

Fanchonette ilede til den hollandske Konsul. Dyrigheden tog sig af Maleren, og raadede Soldaterne til ikke at forbitte Nederlænderne ved en Voldshandling mod en af deres ikke uansete Landsmænd. Guvernøren i Bordeaux erklærede tilsidst Maleren for fri og stillede ham under sin Baretægt.

Tre Uger efter ægtede Kaspar Netscher i Bordeaux sin reddende Engel. Nu maatte han tænke paa Underhold for sig og Kone, og Reisen til Italien blev idetmindste foreløbig opgivet. Netscher kom der aldrig.

Han vendte kortefter med sin unge Hustru tilbage til Haag, hvor han nu begyndte sin egentlige Kunstner-virksomhed. Fra den Tid af hed det: „Kaspar Netscher har været i Italien!“

Troubadour-Poesien.

(Af G. Fistaine.)

3.

Vi have allerede oftere bemærket, at de Sydfranske "Cours d'amour" i deres Kjendelser stedse støttede sig til bestemte, een Gang for alle antagne Principer, der vare hentede fra en vis Grundlov, en "Code amoureux", og enten anvendtes umiddelbart eller i deres Consequenter paa de foreliggende Tilfælde.

De ældste og berømteste Love have næsten alle en meer eller mindre mystisk og guddommelig Oprindelse. Hele Verden veed, at Moses forfattede sine Love i Røg og Damp paa den øverste Top af Bjerget Horeb, hvor han, omgivet af Ildsluer, taledes Ansigt til Ansigt med Herren selv; det er ikke mindre vitteligt, at Minos skyldte sin Moders, Europas, Faible for Gudernes Konge, der som bekjendt viste sig for hende i en Tyrns Lignelse, og denne havde han atter at takke for den Bisdom, han nedlagde i sine vidtberømte

Anordninger; Numa Pompilius endelig, den stikkeligste af alle de romerske Konger, hentede hos den skønne Nymfhe Egeria, med hvem han havde Rendezvouser om Natten i Lunden Aricia, de herlige Love, ved hvilke han om Dagen gjorde sine Romere lykkelige.

Efter dette formoder man let, at Kjærlighedens Grundlov kun kunde blive til under en ganske særegen Indflydelse af høiere Bæfener, under Medvirkning af de hemmelighedsfulde og mystiske Magter, som hele Kjærlighedens Rige synes at være underlagt. I en saadan Formodning tager man heller ikke feil. Det fortælles nemlig, at en Ridder var redet ud for at opføge den tappre og berømmelige Kong Artus. Det varede imidlertid ikke længe før han forvilde sig i en mørk Skov, hvor han hverken kunde finde Veie eller Sti. En saadan Stilling er kritisk, selv for en tapper Ridder; men vi formode, at han trostede sig ved at tænke paa "La Dame de son coeur", og at denne Tanke snart lod ham glemme alle hans Gjenvordigheder. Vi antage altsaa, at han var hensunken i søde Drømmerier, da hans pludselig blev vakt af disse ved en Haand, som standsede hans Hest. Vor Ridder greb opbragt til sin Landse; men hans Brede lagde sig som det brusende Havs Bolger for den milde Zephyrs Pust, da han saae en skøn Dame staae for sig, som henvendte følgende Ord til ham:

„Tappre Ridder, jeg veed hvad Du søger; men Du vil kun ved min Hjælp kunne finde det. Du har bedet en bretonsk Dame om hendes Kjærlighed, og hun vil kun skjænke Dig den, naar Du bringer hende den berømte Falk, som sidder paa en Stang i Kong Artus' Gaard. Men for at komme i Besiddelse af denne Falk, maa Du bevise ved en Tvekamp, at Din Elsterinde er skjønnere end nogen af de Damer, som elstes af Ridderne, der opholde sig ved Kong Artus' Hof.“

Den hemmelighedsfulde Dame sagde endnu vor Ridder mange Ting, som vi ikke her ville omtale; men fremfor Alt gav hun ham de fornødne Instruxer, hvorpaa hun forsvandt mellem Lovværket. Efter mange romantiske Eventyr var Ridderen saa heldig at finde den saameget ønskede Falk, som sad paa en Guldstang ved Indgangen til Kong Artus' Palads. Ved Stangen var der ophængt, i en lille Guldkjæde, et bestrevet Pergament. Dette var den fameuse “Code amoureux”, som det paalagdes Ridderen at tage med sig og gjøre bekjendt for alle Elskende, i Kongens Navn, hvis han ellers ønskede at bortføre Falken i Fred.

De saaledes fundne Love bleve da fremlagde for et Hof, bestaaende af en stor Mængde Damer og Riddere, som alle eenstemmigt antog dem, og svore, at de evigt skulde iagttages, under haarde Straffe for Alle, som vovede at overtræde dem. Alle Riddere og Damer,

der vare tilstede ved dette Hof, bragte denne Grundlov med sig derfra og gjorde den bekjendt for de Elskende overalt i Verden. Da der dog maaske findes flere Elskende blandt vore Læsere og Læserinder, som ikke kjende den, troe vi at burde gribe Leiligheden til at gjøre dem bekjendte med nogle af dens vigtigere Bestemmelser.

„Le Code amoureux” indeholder 31 Artikler, af hvilke vi her anføre følgende:

„Egteskab er ikke en gyldig Grund til at nægte Noget sin Kjærlighed.

Ingen kan have to Kjærlighedstilbøieligheder paa een Gang.

Kjærligheden maa enten aftage eller tiltage.

Der er ingen Rydelse i de Glæder, som den Ene af to Elskende tilvender sig uden den Andens Samtykke.

En toaarig Enkestand iagttages af den af to Elskende, som overlever den anden.

Kjærligheden pleier at holde sig borte fra Gjerrighedens Bolig.

Jo lettere man opnaaer en Rydelse, desto mindre er dens Værd; den bliver større ved de Vanskeligheder, som skulle overvindes.

Naar først Kjærligheden begynder at aftage, ophører den snart aldeles; meget sjelden vinder den ny Styrke.

Den sande Forelskede er stedsse frygtfom.

Der er Intet til Hinder for, at een Kvinde kan elskes af to Mænd; ei heller, at een Mand kan elskes af to Kvinder.

Enhver sand Elsker blegner, naar han pludselig seer den Elskede.

Den, som plages af forelskede Tanker, sover og spiser mindre" etc.

Disse og lignende Bestemmelser altsaa tjente til Grundlag for enhver Kjendelse, som Kjærlighedsretterne affagde. For end tydeligere at forstaae disse Love i deres Anvendelse, ville vi tillade os at bede vore Læsere og Læserinder, med os, at tage Plads paa nogle af Kjærlighedsretternes Tribuner for at følge Forhandlingerne og overvære Domsfældelserne. De affagte Domme ville vi tillade os at ledsage med nogle faa Commentarer.

Først ville vi da tage Plads i den Cour d'amour, i hvilken Grevinden af Champagne præsiderer. Hun er omringet af en Skare af Damer, som glimre ved Skjønhed og Pragt. Grevinden selv indtager sit ophøiede Sæde med majestætist Bærdighed, og de øvrige Damer ordne sig og tage Plads efter deres Rang og deres respective Ahners Mangfoldighed. Forsamlingen er paa een Gang

imponerende og blændende. Over alle Anfigter er der udbredt en philosophisk No og en spekulativ Alvor; hist og her seer man endog en smuk philosophisk Pegefinger hvilende paa en Næse, som ogsaa er smuk, og som tydeligt viser, at den yndige Gierinde af bemeldte Finger og Næse for Diebliffet er beskjæftiget med det vanskelige Problems Løsning, som strax skal forelægges Retten. Spørgsmaalet er heller ikke af ringe Betydning, og selv i vor oplyste Tid kunde det maaskee være vanskeligt nok at besvare det fyldestgjørende, det lyder saaledes:

„Kan den sande Kjærlighed finde Sted mellem gifte Personer?“

Grevinden af Champagne reiser sig med Værdighed, og under den hele Forsamlings dybeste Taushed, dommer hun som følger:

„Herved kjende vi for Ret og erklære: Kjærligheden kan ikke udstrække sin Magt over ægteviede Personer. De Elskende indromme hinanden Alt gjensidigt og uden ethvert Bihensyn uden at være forpligtede dertil, medens Ægtefolk ifølge Pligt ere nødte til, gjensidigen at underkaste sig hinandens Billie og ikke at nægte hinanden Noget.

Denne vor Dom, som vi have affagt med største Maadehold, og som bestyrkes ved et stort Antal andre Damers Mening, gjælde

for Eder som uomtvistelig og uroffelig Sandhed." — Saaledes dømt Aar 1174, 3 Dage efter den 1ste Mai. —

Som man seer, motiveres denne Dom ved Lovens første Artikel, som siger: „Ægteskab er ikke en gyldig Grund til at nægte Nogen sin Kjærlighed“, og denne er atter begrundet paa de samme Anstuelser, som i en af os i en foregaaende Artikkel anført Anecdote bringe Dauphinen af Anvergne til at beskytte sin Ven Pierre de Maënsac mod hans Elskerindes Mand. Paa hint Sted have vi tillige gjort opmærksom paa, at disse Anstuelser, om ikke aldeles, saa dog tildeels, finde deres Undskyldning i de ægteskabelige Forhold i Sydfrankrig i Middelalderen. Hvad vi ved hiin Veilighed have sagt, ville vi her kalde den meget ethiske Læser i Erindring, for at modvirke en mulig Rødme, som maaffee ellers kunde farve hans Kind ved denne noget flotte og cavaliermæssige Betragtning af Ægtestanden, for hvilken Forfatteren nærer ikke mindre Veneration end Læseren.

Men vi forlade Grevinden af Champagnes Tribunal for at begive os til den ikke mindre gracieuse Ermengarde's, Hertuginde af Marbonne, som just skal domme i et ganske lignende Spørgsmaal, der danner ligesom en nærmere Forklaring til det første. Her spørges nemlig:

„Er det mellem Elskere eller Ægtefolk, at der findes den største Kjærlighed og den meest levende Hengivenhed?“

Ermengarde's Dom:

„Den Tilbøielighed, der finder Sted mellem gifte Personer og den omme Kjærlighed, som besjæle tvende Elskende, ere Følelser, hvis Natur og Væsen ere grundforskjellige. Der kan derfor ikke anstilles nogen fornuftig Sammenligning mellem to Gjenstande, som ingen Sammenligningspunkter frembyde, og som ikke staae i noget Forhold til hinanden.“

Denne skarpt udhævede Forskjel, eller rettere Modsetning mellem det Forhold, der tænkes at bestaae mellem Mand og Kone paa den ene Side og de Elskendes Kjærlighed paa den anden, giver overhovedet meget ofte Anledning til besynderlige Dvæstioner, som stedse maae afgjøres ved at bringes for et Kjærligheds-Tribunal.

Der fortælles saaledes blandt Andet om en Ridder, at han har forelsket sig i en Dame, som heller ikke synes at være ufølsom for hans Kjærlighed, men da hun alt har en Forbindelse med en Anden kan hun ikke give ham Gehør. Imidlertid veed hun, at Intet er bestandigt i denne Verden og at man aldrig kan vide hvad der kan indtræffe, hvorfor det altid er bedst at sikke sig mod

ethvert Tilfælde. Hun lover derfor vor Ridder sin Gunst, hvis hun nogenstunde skulde blive berøvet sin Elfers Kjærlighed. Kort Tid efter dette gifte Damen og hendes Elfer sig. Ridderen, som vel kjender Loven, erindrer, „at Ægteskab ikke er en gyldig Grund til at nægte Noget sin Kjærlighed“, og han er derfor ikke seent til at minde den unge Brud om hendes Løfte, som denne dog nægter at opfylde, under Paaskud af, at hun endnu ikke er berøvet sin første Elfers Kjærlighed. Ridderen kan naturligviis ikke antage denne Undskyldning for gyldig, men bringer Sagen til Doms, og Dronning Eleonora af Aquitanien dømte som følger:“

„Vi vove ikke at modsige Grevinden af Champagnes Kjendelse, eftersom hun ved en høitidelig Dom har erklæret, at den sande Kjærlighed ikke kan finde Sted mellem gifte Personer. Vi ansee det derfor for rigtigt, at bemeldte Dame skjænker Ridderen den Kjærlighed, hun har lovet ham.“

Et Par andre Domme kunne tjene til at vise, hvorledes Kjærlighedstribunalerne udøvede en dadlende og revsende Myndighed, naar en eller anden Elfers eller Elsterindes Forhold ikke fuldkomment svarede til de Dogmer, Kjærlighedens Metaphysik opstillede. Det anføres saaledes, at en Dames Elfer i længere Tid

havde været fraværende paa en fjern Expedition; hun havde derfor ikke længere grundet Haab om at see ham igjen, og man mistvilede ganffe almindeligt om, at han nogenfinde vilde vende tilbage, hvorfor Damen meente sig berettiget til at indgaae en ny Forbindelse. Ikke destomindre satte den Fraværendes Secretair sig herimod og besyldte Damen for Utrofskab. Denne forsvarede sig med følgende Raisonnement: „Eftersom en Dame, efter at have iagttaget en toaarig Enkestand efter sin Elfers Død, ikke længer er forpligtet ved den Kjærlighed, hun var ham skyldig, men ifølge Loven er berettiget til at give efter for en ny Tilbøielighed, saa maa hun ogsaa, med endnu større Ret, efter at lange Aar ere henrundne, kunne erstatte ved en værdigere, en fraværende Elsker, som ikke ved noget Brev eller Budskab har trøstet eller glædet hende, især naar Veilighederne dertil have været lette og hyppige.“

Spørgsmaalet var ikke let at afgjøre, og det gav Anledning til mange Debatter pro et contra, indtil man endelig indankede Sagen for Grevinden af Champaignes Tribunal, som affagde følgende Dom:

„En Dame tør ikke svinge sin Elsker paa Grund af lang Fraværelse, uden at hun har sikkert Beviis for, at han selv har krænket sin givne Tro og overtraadt sine

Plichter; men den blotte Fraværelse af en Elsker formædelst en eller anden hæderlig Grund kan ikke ansees som et tilstrækkeligt Motiv for hende til at berøve ham sin Kjærlighed. — Der er desuden Intet, som mere bør smigre en Dame, end at erfare fra langt bortliggende Egne, at hendes Elsker erhverver sig Hæder, og at han er anseet i de Stores Forsamlinger. Den Omstændighed, at han intet Brev eller Budskab har sendt, kan forklares som den høieste Grad af Forsigtighed; enten har han formodentlig ikke villet betro sin Hemmelighed*) til en Fremmed, eller han har frygtet for, at, dersom han sendte sine Breve uden at gjøre Overbringeren deelagtig i sin Fortrolighed, vilde Kjærlighedens Mysterier letteligen kunne frænkes, det være sig nu ved dennes Ufetterlighed, eller ved hans mueligt indtræffende Død paa Reisen.“

“Les Cours d’amours” dømte ikke altid med saa megen Moderation som her; de dadlede ofte i langt skarpere Udtryk, hvad Tidsalderen misbilligede i Riddernes Forhold til Damerne, og omvendt. Herhen hørte især enhver Mangel paa Discretion og Delicætesse i Kjærlighedsfager, hvilken Opinionen stedse strængt revsede. Et Exempel vil vise dette:

*) Allusion til Loven, hvor det hedder: Hvo som ikke forstaaer at tie, forstaaer ikke at elske.“

En Ridder elskede en Dame. Han havde kun sjælden Leilighed til at see og tale med hende, og man blev derfor enig om at meddele hinanden sine Følelser gjennem en Secretair, hvorved deres Kjærlighed tillige kunde forblive hemmelig og undgaae at vække Mistanke.

Vi holde ikke af et saadant System med en Mellemmand, og Resultatet i dette Tilfælde viste ogsaa, at de Elskende ikke skulde have benyttet det.

Vor Secretairs Stilling i og for sig var temmelig flau, da han jo, som man siger, ikke havde Andet at gjøre end at holde Lyset for sin Herre. Det var sagtens derfor at han, istedetfor at tolke bemeldte Herres Følelser tolkede sine egne. Det er at formode, at Damen i Begyndelsen har antaget en majestætist Mine og afvist Secretairens Propositioner med dyb Foragt, at hun er bleven heftigt bevæget, har truet med at aabenbare sin Elsker Alt, men at hun atter har ladet sig formilde, og endelig har tilgivet Secretairen, der formodentlig har foreholdt hende, at Kjærligheden undskylder Alt, o. s. v., og saa, maastee for første Gang, har Damen seet, at Secretairen havde et behageligt Ydre, og at han forstod at udtrykke sig med Barme og Lidenskabelighed, og endeligt, at i alle Tilfælde en Elsker, som hun stedse kunde have om sig og i sin umiddelbare Nærhed, var at foretrække for en, som hun kun sjældent kunde see, og som for hende ikke var synderligt Andet end en imaginair Størrelse.

Kort, hun skjænkede Secretairen sin Gunst, og det blev nu Ridderens Tour at spille en Rolle, der var nok saa flau som den, Secretairen før havde spillet.

Imidlertid vidste han ingen bedre Trøst, end at indanke Sagen for Grevinden af Champagnes Domstol, som da sammenkaldte 60 Damer, hvorpaa hun afgav følgende skarpe, men for den stakkels Ridder trøstelige Dom:

„Lad den skjændige Elsker nyde saa længe ham lystet saa slet erhvervede Glæder, siden han har fundet en Elskerinde, der er ham værdig, og som ikke har skammet sig ved at samtykke i en saadan Handling; men begge være de for stedsse berøvede og udelukkede fra enhver anden Persons Kjærlighed; lad ingen af dem nogensinde blive indladt i Damers Forsamling eller vise sig ved noget Ridderhof, thi Elskeren har krænket den ridderlige Tro ligesom Damen den kvindelige Blufærdighed, da hun har nedladt sig til en Secretairs Kjærlighed.“

Saaledes endte denne Sag, hvorved Ridderen vandt en glimrende Seier over sin Rival. Imidlertid kunde der vel være Spørgsmaal om, hvo af de To, Secretairen eller Ridderen, der i Realiteten var heldigst situeret. Vi ville overlade til Læseren at afgjøre dette Spørgs-

maal overensstemmende med hans Følelse og Temperament, og imidlertid anføre endnu et Exempel af lignende Art. En Elsker havde nemlig været udelikat nok til at udbrede saadanne Kjærlighedshemmeligheder, som stedse skulde forblive de Interesseredes private Eiendom; men Damerne i Gascogne lode heller ikke Synderen ustraffet, men traf ham med følgende Dom:

„Den Skyldige skal for Fremtiden være berøvet alt Haab om Kjærlighed; han skal være foragtelig og foragtet i ethvert Hof af Riddere og Damer, og hvis nogen Dame er dristig nok til at krænke denne Statut, da paadrage hun sig for stedse enhver hæderlig Dames Uvenskab.“

Dog var det ikke blot Principspørgsmaal, af den anførte Art, som bragtes for Kjærlighedsretternes Domstol, eller blot dadlende eller straffende Kjendelser, man afæffede dem. Dste var det ganske specielle Spørgsmaal, som Troubadourerne debatterede i deres Tensons, angaaende hvilke de udbade sig et Tribunals Afgjørelse, og vi have allerede ovenfor bemærket, at det var denne Art Debatter, der gave den første Anledning til Kjærlighedsretternes Tilblivelse. Saaledes behandle f. Ex. Troubadourerne Giraud og Peyronet, (begge fra det 12te Aarhundrede) i en Tenson, følgende Spørgsmaal:

„Hvo elskes meest, den tilstedeværende eller den fraværende Dame? Hvad bringer meest til at elske, Dinene eller Hjertet?

For at blive enige i denne vanskelige Dispute, henvendte vore Troubadourer sig til Kjærlighedsretterne i Pierrefeu og Signe, to Slotte i Provence, om vi ikke feile, og disse værdigede sikkert Sagen den behørigte Opmærksomhed; imidlertid berettes det ikke, hvad Resultatet blev, saaat vi desværre ikke kunne sige vore Læsere hvad man bør antage i denne Henseende.

Det er allerede tidligere bemærket, at Troubadourerne, naar en eller anden Grund hindrede dem fra at henvende sig til en Cour d'amour, undertiden gjorde en eller flere Riddere eller Damer til Boldgiftsmænd eller Dommere i tvivlsomme Kjærligheds-spørgsmaal. Det var saaledes, at Troubadouren Guillaume de Bergedan, gjorde en Herre af sine Benner til Dommer angaaende en Uenighed, der var opstaaet mellem ham og hans Elskerinde.

Troubadouren havde nemlig elsket en Dame, medens hun endnu var Barn. Da hun blev ældre, erklærede han sin Kjærlighed, ved hvilken Leilighed den unge Pige havde lovet ham et Kys, naar han vilde besøge hende. Man skulde synes, at dette var en meget uskyldig Ting; og dog fik den unge Dame Skrupler, og afflog at

opfyldte sit givne Løfte, under det Paaskud, at, da hun gav ham samme, var hun endnu for ung til at kunne forstaae eller beregne de muelige Følger af et Kys.

Dommeren var noget forlegen ved den Sag, man forelagde ham; thi Tilfældet var ikke forudseet i Loven. Dog hjalp han sig ud af sin Knibe og afgav en Kjendelse, der i Wiisdom ikke stod tilbage for de Domme, den fameuse Kong Salomon i sin Tid fældede, om hvem det er bekjendt, at han havde et særegent Talent til at dømme i slibrige Tilfælde. Vor Voldgiftsmand resolvede som følger:

„Damen skal paa Raade og Unaaide overgive sig, og Elskeren er berettiget til at tage et Kys, hvilket han dog skal være pligtig til strax at give hende tilbage.“

Man kunde ikke miskjende den dybe Wiisdom, der laa i denne Dom, og saavidt vides bleve begge Parter tilfredsstillede.

Hvor komiske, snurrige, raffinert-naive, (thi jeg veed ikke ret med hvilket Tillægsord, jeg skal betegne deres Character) disse Kjærlighedsretter og deres hele Virksomhed end kunne forekomme os i vor Tid, maa

man ikke glemme, at de have Betydning som historiske Facta, og at de som saadanne ere af største Vigtighed til at kjende den Tids Sæder, Tænkemaade og hele Landsretning. Middelalderen er en Dvergangs- og Udviklings-Periode, i hvilken de gjærende chaotiske Kræfter langtsomt ordne sig, og hvori Folkene, rigtignok ubevidste, bestandig stræbe fremad til national Eenhed; de moderne Samfund ere Resultatet af denne Stræben. Men fordi denne Udvikling endnu ikke er bleven Folkene bevidst, er deres Verdensanskuelse svævende og ubestemt; de forstaae endnu ikke at vurdere Tingene efter deres egentlige Værd; overalt er Begeistring og Enthusiasme det Ledende; deraf denne bestandige Blanding, i Sæder som i Character, af det Naive med det Raffinerede, af det Edle og Høie med det Smaalige og Egoistiske, af det Alvorlige og Erværdige med det Latterlige og Komiske, o. s. v., som man overalt træffer paa i Middelalderen. Saaledes finde vi, at Ridderen er rundhaandet og gavmild, men dog ikke tager i Betænkning at røve og plyndre; han beskytter den Svage og Undertrykte, men er dog i Hjertet despotisk og foragter Menneskerettigheder saagodt som Nogen; hans Tro er barnlig og naiv men fuld af den krasseste Overtro, og han er saa intolerant som nogen moderne Theolog; for ham er Kvinden en Gjenstand for en Hviagtelse, der

grændser til Tilbedelse, og dog tager han ikke i Betænkning, ved enhver Leilighed at opoffre hendes hele Vel og Bøe for rene materielle Interesser, idet han gjør Ægteskabet til en blot Convenientsag.

Forsaavidt som vore Bemærkninger hidtil have givet Læseren et Billede af Riddertidens Sæder og Tænkmaade i Middelalderen i Sydfrankrig, saa have de ogsaa paa samme Tid givet Hovedtrækkene af den provengalske Litteraturs Character, eller, som vi have kaldet den, Troubadourpoesien; thi der er ingen Side, ingen Nuance i det sydfranske Riddervæsens Character, som Troubadourerne ikke have givet en poetisk Form. Det gjælder derfor i høieste Grad om den provengalske Litteratur hvad der gjælder om enhver Litteratur i Almindelighed, at den er et nøiagtigt Billede af sin Tids hele Aandsretning og Tænkemaade. Den er aristokratisk i sit hele Væsen, thi den slutter sig ene til Feudalaristokratiets Opfattelse af Livet og idealiserer Riddernes og Feudalherrerne's Følelser og Anskuelser, deres Dyder og Laster, deres Tro og Fordomme; derfor er den ogsaa paa een Gang kraftig og vellystlig, energisk og blodagtig, varm i sit Udtryk og yppig i sine Billeder;

den udmærker sig ved en høi Grad af Elegance og
 Fiinhed i Formen og danner herved en stærk og affit-
 tende Modsætning til den nordfranske Folkepoesies simple
 og ligefremme "bon Sens", temmelig prosaiske Betragt-
 ning af Livet og dets Forhold og uformede, stive og
 ubøielige Form.

Om Pressen i Frihedens Tjeneste.

(Af J. E.)

1.

Friheden skabes som bekendt ikke ved et Charte: den ligger dybere; ellers var Benævnelsen "Eternal spirit of the chainless mind" (det lænkede Sinds evige Aand) en Usandhed; men nu indeholder den paa een Gang den klareste og den dybeste Sandhed. En kan sige: "Jeg er fri — jeg er friere end Noget anden — Jeg er Keiser — Jeg er Pabisha — Jeg er Shah-in-Shah" og dog være den elendigste, foragteligste Træl: og en Anden kan være smedet i Lænker og ligge paa et mørkt Fængsels Gulv, og dog være i Ordets sandeste og ædleste Betydning fri.

"Brightest in dungeons liberty thou art!" (Mest straalende er du i det mørke Fængsel, o Frihed!) Dette er vel gammelt men sandelig ikke forslidt, saalænge vi daglig see hele store Nationer gjøre mislykkede Forsøg paa at skabe Friheden ved Charter, uden at have en Gnist af Gud-

inden i Hjertet, og naturligviis, tiltrods for de udstrakte Frihedsbreve, blive ligesaa ufrie som før.

Man maa oprigtigt og af ganske Hjerter elske Friheden, førend man kan for Alvor og overhovedet af nogen højere Grund end Modesyge eftertrage eller med nogen Sikkerhed afbenytte den.

Men da dog Friheden — ubetinget og absolut — maa anerkjendes som et Gode af et Fornuft-Væsen, hvorledes skal man da bære sig ad paa Tider, naar Friheden ligesom ved en ydre Havstrøms-Impuls vælder ind paa alle Sider, og der dog — formedelst en tusind-aarig Ufriheds Bane — aldeles mangler Huusrum — jeg vilde sige Hjerterum for den? Hvorledes skal Friheds-Kjærligheden blive til? Hvorledes skal den stærke Attraa, den kraftige Bestræbelse for dens Opnaaelse fremtrylles — uden hvis Tilstedeværelse Charte-Friheden ingen Fordel eller Nytte bringer?

Alle Naturkræfter ere gjensidige. Alt Negativt forudsætter, for at komme til Uttring, noget tilsvarende Positivt. Den gølge Negativitet existerer sporløs, virkningsløs, livløs i et tiltrækningsløst Vacuum af Intethed: i det foreliggende Tilfælde: Chartet alene, som et ufrugtbart og blot negativt Element bliver uden mindste Virkning i det politiske Vacuum hvor Folke-Hjerternes Attraction mangler.

Hvad formaaer nu at frembringe dette positive Element?

Opdragelsen? — D ja, tilvisse: men hvormange Generationers? Hvormange Seclers? — Nu vel: Kom blev ikke bygget paa een Dag.

Men dog Religionen? Unegteligen: men hvis nu Religionen ogsaa er død — og den har hidtil aldrig overlevet Friheden synderligt — Hvad saa? — Dersom Saltet har tabt sin Kraft, hvormed skal man da salte?

Men Folkeforsamlingerne? — Den offentlige Tale? — Disse ere langt snarere at betragte som Frihedens Frugter end som dens Ulekræfter. Til at forsvare, frede, værne om den igjennem Tidsaldere befæstede Frihed ere de vigtige: til at vedligeholde Friheds-Kjærligheden ere de til stor Nytte men næppe til at skabe den; — tvertimod, hos det til offentlige Forsamlinger uvante Folk fremkalde de ofte den ganske modsatte Følelse: Talelysten (uden Tanke), Forfængeligheden, de smaalige Videnskaber, den politiske Reitethed gjør dem ofte latterlige, ja, tilfsidst modbydelige — og dette skrives af de Uerfarne paa Frihedens Regning. Forat Folkeforsamlingerne kunne anvendes med Nytte og Sikkerhed maa der forudsættes en velorganiseret Stat som længe har været fri, der maa have megen politisk Erfaring, megen Patriotisme, megen Dplysning — kort den sande Friheds-Kjærlighed maa allerede være tilstede. Dog erkjende vi,

at igjennem alle Frihedens Udviklings-Stadier ere Folke-Forsamlinger nødvendige; men Forstjellen mellem dens tidligere og senere Stadier er den, at i de første ere de uundgaaelige, i de senere uundværlige.

Men Pressen? — Pressen udretter vistnok Underværker hos et dannet, læselystent, tænkende Publicum; men der er og Pressen selv, nødvendigviis, alsidig oplyst og velorganiseret. Imidlertid pleier det at gaae med Pressen, for en Del, som med Forsamlingerne: den er kraftigst og virksomst der, hvor Friheden allerede er hævdet; hvor den er ung virker den hyppigt ligesaameget mod den, som for den: dog er den tillige, til alle Tider, og igjennem alle Frihedens Stadier nødvendig i Frihedens Tjeneste. Men, formaaer den dog at fremtrylle Friheds-Kjærligheden, hvor den er undertrykt eller uddød? — Vi svare med et andet Spørgsmaal: Have vi et brugbarere Bækkemiddel? Kald den et Palliativ: et Bækkemiddel er den dog; ja, anvendt med Klogt og Behændighed bliver dens Virkning, i Henseende til Udstrækning og Varighed, ofte større end Virkningen af de uhyre drastiske, de blodige, politiske Bækkemidler. En oplyst Presse i Forbindelse med et efter Friheden aspasset Opdragelses-System synes, af de hidtil bekjendte, at være det virksomste Middel for et Folks politiske Regeneration.

Men skal Pressen anvendes som Bækkemiddel for Friheds-Kjærligheden saa er det aldeles nødvendigt, at

organisere den — at inddele og proportionere dens Former og Virksomheds-Arter.

Det er uden Tvivl gavnligt for Folk, som, formeldst langvarig Ufrihed, ere blottede for politisk Erfaring, at kaste et Blik paa Pressens Former hos de frie og oplyste, det vil sige, de egentligen politiske Nationer; hos hvilke den politiske Trang, virkende som en Art af physisk Nødvendighed, allerede har givet disse den bequemmeste og hensigtsmæssigste Stikkelse og Afrunding.

Det forstaaer sig af sig selv, at vi her i Særdeleshed tale om den periodiske eller Journal-Pressen: det er jo den som meest anvendes og tilvisse er meest anvendelig som politisk Redskab: det er fornemmelig den, som altid befinder sig i en Berelvirknings Tilstand med Friheden, i det den baade kan gjøre sit til at fremme og beskytte Friheden, og den igjen selv fremmes og beskyttes ved denne. Men for at den kan opnaae sin fulde Kraft, Sundhed og Modenhed er dens Organisation nødvendig.

Bed Pressens Organisation forstaae vi her en fornuftmæssig og forholdsmæssig Fordeling af dens Functioner mellem dens forskjellige Former.

Hos et politisk d. e. et frit Folk er, saa at sige, hver Green af den periodiske Presse politisk.

Hos et oplyst og dannet Folk er hver Green af den periodiske Presse et kraftigt Middel til at udbrede Folke-Dplysning.

Naar nu disse Udtryk opfattes rigtigt, saa staaer det fast, at et politiskt Folk altid er et oplyst Folk, og et virkelig oplyst Folk, idetmindste i nogen Grad, maa være politiskt. Men dog kan der ved Pressens Organisation spores en Overvægt, en stærkere Fremtræden af det ene eller det andet Princip: I England og de forenede Stater f. Ex. mere det politiske: I Frankrig Oplysning, Kunst, Literatur.

Det er og egentlig kun i disse Lande, at man med Føie kan tale om Pressens Organisation som allerede bestaaende: dog ville vi her meest tage Hensyn til England.

Den periodiske Literaturs naturlige Inddeling er følgende:

1. Dagbladet.
2. Ugebladet og Ugeskriftet.
3. Maanedsskriftet (Magazine).
4. Kvartal-Skriftet (Review).
5. Aars-Skriftet (Annals, Annual Registers, Annuals).
6. Flyveskriftet (Pamphlets).

Dagbladets, Ugeskriftets, Maanedsskriftets, Kvartalskriftets og Flyveskriftets Omraade er uindskrænket. Disse kunde hvert for sig omhandle og behandle alle menneskelige Anliggender, dog under den Forudsætning at den omhandlede Gjenstand finder paa

den Tid, eller i det mindste kan ventes om søie Tid at finde Interesse hos det store Publicum; men de behandle hver Gjenstand paa forskjellig Maade.

I. Dagbladet tilstøder den meest forskjelligartede Behandlingsmaade, hvorvel som allerhyppigst dets Behandlingsmaade enten er debatterende, eller livligt fortællende. Lune, Sarkasme, Persiflage, skarpt forsegtede Parti-Anskuelser ere paa rette Sted i Dagbladet. Selv den under Control holdte Lidenskab kan til visse Tider udtale sig der med Virkning og Nytte, men en forelæsningsmæssigt docerende Tone er af alle Foredrags-Maader den utaaleligste i et Dagblad. Dagbladet bør altid have en politisk Farve — bør være et Parti-Blad. Det bør forsægte bestemte Principer. De upartiske, de farveløse Blade ere unyttige i den politiske Debat. De ere en Uting, ligesom en fri Stat uden Partier er en Uting. En saadan Stat mangler politisk Liv, og saadanne Blade mangle, i Regelen, Overbevisning.

Da det er en Hovedfordring til Dagbladet at det hurtigt og behændigt griber ind i Begivenhedernes Gang, saa følger deraf at det ofte — at det som oftest — ikke kan ventes at det behandler dem med Grundighed. Det maa være nok naar det livligt og skarpt behandler dem fra sit Parties, fra sit Systems Standpunkt. Dog kan derved ikke undskyldes factisk Incorrecetheit eller Unøiagtighed. Et Blads Sag staaer sjønnest og bedst i den

offentlige Debat, naar det kan afbenytte sin Modstanders Fremstilling af Facta og derpaa bygge sin egen Commentar. Det er overhoved et slemt Tegn i Henseende til Pressens Tilstand, naar der finde hyppige Stridigheder Sted om det Factiske. En saadan Presse staaer aabenbart paa et meget lavt Standpunkt og befinder sig i uberettigede Hænder.

Dagbladet bør i Regelen afflutte sin Behandling af hvert Emne i det foreliggende Nummer, og selv naar et Anliggende af overmaade stor Betydning i længere Tid fængsler Publicums Opmærksomhed, bør hver Artikel, i hvert enkelt Nummer, som angaaer samme, udgjøre et Hele for sig. Derfor kan ligesuldt et saadant Anliggende behandles hver Dag i en længere Tid. En Afhandling, som fortsættes gjennem mange Nummere, er sædvanligviis paa urette Sted i et Dagblad. En saadan finder en langt bequemmere Plads i Ugebladet eller Maanedes-Skriftet.

Feuilletonen, — Grisette-Literaturen — er en fransk Opfindelse: den taler ikke meget for det Folks politiske Udvikling, som har opfundet den og ynder den. Det synes næsten at denne Opfindelse maa være beregnet paa et Publicum, som ikke har bragt det meget vidt i den Kunst at læse og som foretrækker at stave sig igjennem et lille Stykke hver Dag, hellere end læse en Fortælling eller Roman i nogenlunde Sammenhæng. Feuilletonens

Indhold tilhører ifølge Pressens organiske Love Maanedsskriftet i. e. Magazinet: paa den Maade kan den billige Fordring: at læse i Sammenhæng langt bedre tilfredsstilles. Det er et Tegn paa et svagt og sygeligt politisk Liv, naar der findes Plads for en Feuilleton i et Dagblad. Hvor ubetydelige, eller hvor slet behandlede maa Dagens Anliggender være, hvor man nødsages til at fylde sit Blad med en Feuilleton. Denne Form af Literatur er i enhver Henseende overmaade barok. Hyppigt maa Fortællingen afbrydes paa et ubequemt Sted; ja undertiden maa Fortrinet gives til vigtigere Emner, og Feuilletonen afbrydes i flere Dage. I Magazinet derimod udgjør Feuilleton-Fortællingen en Hoved-Artikel og der bliver den afbrudt paa bequemme Steder, medens de tiloversblevne Stykker af Arket fyldes med Anecdoter og Smaa-Notitser, som kunde tilsnittes efter Behag.

I Henseende til Indhold ere i øvrigt Dagbladets væsentligste Bestanddele følgende: 1. Avertissementer, som ikke bør være noget enkelt Blads eller enkelte Blades Privilegium, da en saadan Indretning er trykkende for Pressen og strider imod Trykkefrihedens Aand. 2. Udførlig og nøiagtig Beretning om alle offentlige Debatter, i den lovgivende Forsamling, i Folkeforsamlingerne, for de offentlige Domstole, Beretning om Valg og Valgkampe v. s. v. Det er en stor Feil, indført af de Francke, at lade Forhandlingerne i den lov-

givende Forsamling rapportere officielt og trykke dem paa Statens Bekostning. Ikke allene er hele denne Fabrik af Hurtigskrivere og andre unyttige Officianter meget kostbar for Staten, men, det som er det allerværste, den hele Indretning er ret beregnet paa at neddæmpe den Interesse Publicum ellers muligt kunde føle for Forsamlingerne, og ligesom tilintetgjøre det vigtigste Forbindelses-Led mellem Folket og den lovgivende Forsamling. Hvor dette officielle Justeri ikke finder Sted, der maa Pressen selv forsyne sig med Hurtigskrivere, og Bladene kappes med hverandre i at rapportere Debatterne fuldstændigt og nøiagtigt. Disse komme saaledes umiddelbart ganske friske ud i Folket, og de blive paa denne Maade temmelig almindelig læste, hvilket ikke er Tilfældet med den officielle Tidende, hvoraf Exemplarer i Tusindvis ligge og raadne paa Paklosterne. Saa købe den officielle Tidende, selv om den gjøres nok saa priisbillig, fordi den indeholder Intet andet end Debatter, og Dagbladene tør ikke levere mere end saare magre Uddrag, thi Abonnenterne vide dem kun liden Tak for at aftrykke den officielle Tidende. Resultatet af den officielle Indretning bliver saaledes, at Folket bliver ubekjendt med Debatterne og ligegyldigt for dem, og Dagbladene berøves et vigtigt dem med Rette tilhørende Materiale, ved hvis Behandling, under en fri Concur-

rence, Redacteurer og Subredacteurer vilde faae Veilighed til at uddanne sig for det offentlige Liv, samt til, paa en ret værdig og anstændig Maade, at veile til Folkegunst. Det synes umuligt at noget Blad bliver aldeles foragteligt der, hvor det heromtalte Materiale er overladt til Pressen. Under saadanne Vilkaar for Pressen maatte selv en „Lyve Pose“ forædles: den kunde ellers ikke bestaae. 3. Ledere, eller Ledende Artikler. Ogsaa for disse ere de offentlige Debatter en af de vigtigste Hjælpesilder; men en saadan Hjælpesilde er kun afbenyttelig forsaavidt som Debattens Indhold i Forveien kjendes. Det er som oftest trættende og forvirrende baade for Forfatter og Læser, naar Debatten skal refereres og bedømmes i samme Mandedræt. Alle offentlige Begivenheder, Arbejder, Foranstaltninger, Opfindelser, Forhandlinger, samt store og gode Handlinger saa vel som alffens Udaad, Fordærvelse og Misbrug ere isvrigt „Ledernes“ legitime Materiale. 4. Beretning om offentlige Lege og Forlystelser især de mandige som meest bruges af frie Folk og udføres under aaben Himmel, hvortil hører Jagt, allslags Beddeløb, Raproening, Regattaer, Boldspil, Bryden, Nævesætninger o. s. v. Theater og Schakspil falder og under Journalistens Behandling dels for faktisk Beretning, dels for Bedømmelse. 5. Alle de under Nr. 3 anførte Gjenstande som i Lederne

for det meste behandles kritisk, bør ogsaa i et Dagblad have egne exegetiske Rubrikker. 6. Metrologer, Ulykkestilsælde, Særsyn, Døds- og Fødsels-Lister, meteorologiske Observationer, Anekdoter ere de Miscellanea hvormed Hullerne i et Dagblads Spalter pleie at udfyldes.

II. Til Ugebladet kan der med Billighed i Henseende til Stiil og Foredrag gjøres større Fordringer end til Dagbladet: ogsaa gives der nogle Londonfke Ugeblade f. Ex. "Examiner", som fyldestgjøre saadanne Fordringer. Ofte er dog Ugebladet ikke synderligt andet end et Nyheds Blad, som samler og sammendraget største Dele af sit Indhold af Dagbladene. Dets egentlige Bestemmelse er at træde i Stedet for Dagbladene, deels for den mindre bemidlede Abonnent, deels for den fjerne Colonist, der ikke altid har Tid eller Lyst til at gjennemgaae en stor Pakke Dagblade, som naae til ham i Colonien kun een Gang om Maaneden eller paa visse Steder hver tredie eller fjerde Maaned. Iøvrigt er det politiske Ugeblads Indhold det samme som Dagbladets.

Literatur.

1.

Reineke Fos, oversat af Christian Winther.
(Anmeldt af N. S.)

For enhver Tænkende maa Historien have Interesse. Nutiden hviler paa Fortiden og forstaaes først rigtig af denne, og en sund Opfattelse af Fortid og Nutid tilfammen lader os endog saa skimte et Billede af Fremtiden, vel i svage Træk, men dog altid et Billede. Men Historien, der fortæller os Gangen i Menneskehedens Udvikling, har tillige en anden Bærdi; det er nemlig usfravigeligt, at det enkelte Menneske i sin aandelige Udviklingsproces gaar samme Vej som Menneskeheden, som Videnskaben er gaaet. De samme Afsnit maa lægges tilbage, de samme Spørgsmaal opkastes og besvares. Menneskehedens Udvikling gjentager sig i hver Enkelt.

Nogle fuldføre ikke Arbejdet men standse paa Halvvejen eller før, de naa ikke deres Tids Standpunkt, forstaa den derfor ikke, derimod finde de mere Behag i en tidligere Periode, da de netop dele dens Verdensanskuelse, disse ere af Naturen reaktionære og det i alle Retninger ikke blot i Politik men i Religion, Videnskab og Kunst. Andre give ikke saa tidlig tabt som disse, de gaa eet, to Skridt videre og bringe det netop til at være i Niveau med deres Tids almindelige Standpunkt, disse ere paa en Maade de heldigste, thi de forstaa Tiden, kunne finde sig tilrette i den og befinde sig vel ved den. Endelig er der endnu nogle, som, bedre begavede og mere uførtroede end begge de foregaaende Klasser, endnu ikke hermed kunne slaa sig til Ro, de forarbejde det Modtagne videre og komme saaledes foran deres Tid, men dette har ikke de behageligste Følger for dem; forsaavidt de færdes i Hverdagslivet kalder man dem sære, forsaavidt de fremtræde i Literaturen blive de ikke forstaaede men undervurderede, først Efterslægten yder dem den fortjente Anerkjendelse, de ere Fremtidens Bærere.

Menneskeheden har havt sin polytheistiske Tid; det vertil svarende hos Individet er vel noget tilbagetrængt ved de kristne Lærdomme, som strax bibringes Barnet, men der findes dog Tilknætningspunkter. Som de gamle Hedninger personificerer Barnet sine livløse Dmgivelser,

Som disse og af samme Grund som disse — Mangel paa Kundskab — tillægger det dem overnaturlige Kræfter, det er derfor, at Børn saa gjerne ville høre overnaturlige Sagn og Eventyr, da disse stemme saa godt overens med deres hele Tankegang. I en senere Alder forlader Individet den umyndiggjørende, hengivelsesfulde Katholicisme for at indtræde i den mere selvstændige Protestantisme, ja Mangen gaar vel senere videre. Og ligesom Menneskeheden ikke har kunnet tilegne sig en Tankefreds, før den har været tilstrækkelig forberedt, men de tidligere fremtraadte enkelte Ytringer have maattet bukke under (Huss) saaledes er det samme Tilfældet hos Individet. Undertiden kan dette ved et Spring sætte over et af Trinene i Verdensanskuelsens Udviklingskala, men det hjælper til intet, det nødes til at gøre samme Spring tilbage for nøjsommelig at tilkæmpe sig den selvsamme Plads, som det havde villet erobre ved Overrumpling. I Tankens Verden faas intet uden Kamp, der kan man ikke faa i Foræring, men alt maa selv erhverves.

Nu kunne vi i det daglige Liv af simple Hverdagsmennesker høre Spørgsmaal drøftede, som for Artusinder siden have været særdeles omtvistede Stridspunkter i Videnskaben. Bekjendt er jo Saducæernes Faldgrube for Kristus, naar en Mand her paa Jorden har havt 7 Koner efter hinanden, hvilken af dem skal han saa have

efter Opstandelsen, hvad Kristus svarede veed Læseren uden Tvivl. For ikke længe siden gjorde en mere troende end bibelfast Dame mig samme Spørgsmaal. Den Tanke altsaa, som for omtrent 2000 Aar siden havde beskæftiget de jødiske Lærde, havde nu paatrængt sig en dansk Kvinde.

Hvad der nu gælder om den hele Historie i Almindelighed, gælder endnu særdeles om en enkelt af dens Afdelinger, Middelalderen. Det er paa Middelalderens Ruiner at vore nuværende Samfundsforhold ere oprejste, Middelalderen er rig paa stærke Brydninger i Aandens Verden, igjennem den gaar en Traad af Kjætterier, der tilsidst endtes i en Knude, Reformationen; Revolutionen er kun den paa Livet anvendte Reformation. Gjennem hele Middelalderen gaar en Aand, der paa een Gang er os bekjendt og fremmed og netop derved bliver tiltrækkende, Middelalderen staar i et hemmelighedsfuldt Dæmringslys, der stærker Begjerligheden efter at se.

Allerbedst lærer man nu en Tid at kjende gjennem dens egne Skildringer af sig selv, da den alene er i Besiddelse af det nødvendige Materiale; Dymærksomheden henvendes saaledes nærmest paa de samtidige eller nærmest følgende egentlige Historiefrivere. Men hvis man var indskrænket til disse, vilde man savne meget Væsentligt. En samtidig Historiefriber forudsætter nemlig mange Ting som bekjendte og forbigaar dem derfor, han for-

tæller kun hvad han anser for det Vigtigste, han giver os aldrig noget tilstrækkeligt Indblik i den hele private og offentlige Tilstand, i Individets indre Liv, i Familiernes og Stændernes Forhold. Vor Kundskab herom maa vi væsentlig søge ad andre Veje, og her kan da nævnes 3 Slags Værker: Videnskabelige Skrifter, der give et Billede af den da forhaandenværende Kundskabsmasses Omfang og Værd, Digtninger, der tydeligst lade os se det hele daværende Liv, som de fremstille i et fuldstændig udarbejdet Maleri, og endelig Lovarbejderne, der ere paalidelige Monumenter om den Kulturgrad, der fandtes paa deres Tilblivelses Tid og Sted. Hver af disse 3 har igjen Underafdelinger, hvis Værd i den heromhandlede Henseende ikke er lige stort.

Hvad saaledes Digtningen angaar, ses det let, at det Iyriske Digt, saa vigtigt det end er for at betegne Individets Standpunkt, dog efter sin Natur er af mindre Betydning, hvor det gælder at faa et Begreb om mere almindelige Forhold. Dramaet maatte synes frugtbarere i saa Henseende, men Middelalderens dramatiske Arbejder beskæftige sig i Reglen ikke med deres Tids Tilstande men behandle kun bibelske Emner (de saakaldte Mysterier, som især opførtes af de Studerende). Den Interesse, de have, vil nærmest falde sammen med de videnskabelige Skriftders. Der bliver os saaledes tilbage den episke Digtning, som da ogsaa kan blive af stor Betydning,

naar den henter sit Stof fra sin egen Tids Forhold. Saadanne findes nu, og til disse horer det Bærk, der her skal omtales, nemlig det gamle tyffe Digt, „Keineke Fos“.

Dette Digt er en satirisk Skildring af sin Tidsalder. Under den gamle Form, Fablen, revser Forfatteren med Bitterhed sine Omgivelses Fejl, som han fører os for Dje i Dyrenes Leven og Færden. Forfatteren er en Moralist, men tillige Pessimist, derfor ender Bærket med en Dissonans, det Onde sejrer tilsidst, men Forfatteren lovsynger ikke dets Sejr som noget glædeligt, tværtimod toner helt igjennem hans Fortvivlelse. Han ser det Onde trives i Verden og harmes derover, og i denne sin Utaalmodighed opgiver han Haabet om, at det nogensinde vil blive bedre, at det Gode nogensinde vil kunne bestaa Kampen, derfor lader han Ræven staa med Palmer i Hænderne, men just i denne det Ondes Triumf udtaler han indirekte sin Forbandelsesdom. Der er derfor en uendelig Underlighed i den sidste Linie: „Gud hjælpe os til sin evige Glorie“, thi der er en dyb Følelse af Hjælpens Uundværlighed.

Smidlertid er der foruden Forfatterens Pessimisme endnu en anden Grund til Rævens endelige Sejr. Den snilde Ræv, der ligger i Kamp med de stærkere Dyr, Ulven og Bjørnen, er nemlig Repræsentanten for Middelstanden, der mod den mægtige Adels Bold ikke

kunde værge sig uden ved List. Hvorvel altsaa Rævens Skurkestreger ikke roses, kan den demokratiske Forfatter dog kun glæde sig over de Pudser, der spilles Ulv og Bjørn, derfor skildres disse heller ingenlunde fra nogen fordelagtig Side men afmales som voldsomme og dumme. Naar nu Rævens Maade at hævne sig paa ikke altid er den fineste eller ædleste f. Ex. hans Dpførsel mod Ulvens Gemalinde, da er det et Bidnesbyrd om det Had, som Borgerstanden nærrede mod sine overmodige Undertrykkere. Da dengang Aristokratiet fandt Medhold i Staten, som den var organiseret, forverlede man Statens tilfældige Form med dens Bæsen og kastede sit Had til Adelen tillige over paa Staten som saadan, medens Ræven, der ligger i Krig med Samsundet, faar Sympathi for sig. Dette vil man nu ikke kunne gaa ind paa, fordi man mangler Forudsætningen, Hadet. Nu vil man ikke lade sig nøje med det Negative, at Ræven fører Krig med Samsundet; skal han have vor Deltagelse, maa vi hos ham finde noget positivt godt, man kan vel endnu føle Sympathi for en romantisk Røver, men det ikke, blot fordi han er Røver, men paa Grund af hans ædle Egenstaber, men dem mangler Keineke. Vi maa derfor anse Keineke for en stor Skurk, og det gjør vel Forfatteren ogsaa, men hos ham er det en stor Undskyldning, at de andre vare ikke bedre men kun dummere og stærkere.

Bærfets hele Ide er altsaa i sin Grundvold moraliserende, undertiden fremtræder denne Tendens mere direkte, saaledes klages bittert over de Højtstaaendes Røverier og Uretfærdigheder, over Præstestandens Sletthed i det Hele og navnlig den høje romerske Gejstligheds Bestikkelighed. Saadanne Taler klinge nu helt synderligt ved at lægges i Munden paa Reineke, der just ikke skal rose sig af at være noget Dydsmonster.

Ligesom nu Fortællingens hele Anlæg noksom vidner om Tidens store Brostholdenhed i det Hele og de Bedres Sorg over en saadan Tilstand, saaledes gives der mangfoldige Bink til at oplyse Samfundsforholdene i enkelte Retninger og navnlig Rettergangen og Familien:

Bed at se den store Banskelighed, man har med at faa Ræven stævnet og bragt til at møde, faar man strax et Begreb om, hvor lidt Datidens Stater lignede vore, med hvor liden Ret de kunde kaldes ordnede Helheder. Nu er dog idetmindste Retsvæsnet ordnet, og under det maa enhver bøje sig, men dengang var det ikke saa, naar en Anklaget ikke ansaa det for fordelagtigt at underkaste sig Domstolen, anerkjendte han den slet ikke. Da Ræven taler om at flygte bort, svarer hans Kone, Fru Ermeline ham omtrent som Marsk Stigs Kone sin Mand, at det var bedre at blive i Landet og modsætte sig Kongen i deres faste Borg.

Side 101 opfordrer Reineke sin Anklager til at træde frem med Vidner og sætte op som Pant „sit Dre, sit Guds og Liv mod mit at miste“; efter Nutidens Forhold bliver dette uforstaaeligt, men det hører hjemme i Middelalderens Rettergang, der fulgtes nemlig den Regel, at den ubeviste Anklage faldt med sin hele Styrke tilbage paa Anklageren, den, der altsaa anklagede en Anden paa Livet, blev selv henrettet, hvis Klagen be fandtes falsk, paa samme Maade i Guds- og Vressager. Om den sidste Slags Sager har man heraf det Ord- sprog, „hvo Vre vil vinde (v: fra den Anden, berøve den Anden), han Vre maa vove“. Det er ogsaa derfor at de gamle Dvekampe saa ofte endte med en Henrettelse; thi Kampen opstod ved at en haard Bestyldning skulde bevises ved denne „Gudsdom“. Blev den Bestyldte nu overvunden og ikke dræbt med det samme, saa blev han dømt fra Livet som overbevist om den ham tillagte Forbrydelse; sejrede han derimod, da henrettedes Klageren, som den, der uretsfærdig havde anklaget en anden paa Livet.

Der forekommer mange Gange Hentydninger til, at man kunde straffes for Andres Forbrydelser, saaledes Side 84 „han tilgav Reineke hvad om hans Fader var fortalt“, et andet Sted „udrydde hans hele Slægt til 10de Led“, Side 111 „men Soning være skal den Slyngel Bellin med samt sin hele Yngel“ o. s. v. Dette vil forekomme os meget uretsfærdigt, men det var i sin

Orden i Middelalderen. Da udgjorde hver Familie, og det ikke blot Forældre og Børn men de fjernere Grene medindbefattede, en lille Stat for sig, en Enhed mod Inderverdenen. Naar der nu var begaaet en Forbrydelse af en af Familiens Lemmer, brød man sig ikke saa meget om at faa fat paa Gjerningsmanden, men man holdt sig til den hele Familie og straffede den; hvor Forbrydelsen kunde affones med Bøder, kunde de alle komme til at deltage i disses Udredelse. Dette hang sammen med den middelalderlige Anskuelse af Straffen, der ikke betragtedes som Gjengjældelse mod Forbryderen men som Skadesløsholdelse og Hævn for den Forurettede. Herved faar ogsaa Blodhævnen sin Forklaring: naar En var bleven fornærmet, hvilede der en Plet paa den hele Slægt, som den ivrig stræbte at afvaske. Dengang havde Familieforbindelsen en ganske anden Styrke end nu. Hvis man nu vilde udpante en Fader for de hans vorne Søn idømte Mulkter, vilde han med Rette beklage sig, men i Middelalderen var det i sin Orden. Hvis nogen dengang havde anet, at den Tid kunde komme, da Enhver maatte svare for sig, da vilde han vist som de nuværende Franke Hylere have opløstet et ynkeligt Strig over „Familiens Oplosning ved de anarkiske Lærdomme“; men Historien gaar sin Gang uden at bryde sig om de Kortsynedes Raab. Som en Følge af denne snævre Familieforbindelse understøttede Slægtningerne ogsaa hin-

anden ved enhver Leilighed, Hr. Keineke har sig derfor et Par fuldtro Benner i Grævlingen og Aben.

Naar vor Forfatter et Steds klager over Pengevælden, „o, Penge alt nu jævne kan“, har han vist været i sin gode Ret, men han har dog ikke kunnet føle Trykket deraf i den Grad som vor Samtid; thi dengang var der ogsaa andre vigtige Faktorer, der gjorde sig gældende; men efterfom disse have tabt deres Indflydelse, har Pengemagten tilrevet sig det Hele. Men ligesom Hierarkiets Glandsperiode blev afløst af dets Undergang, og Aristokratiets Almagt var dets Oplosnings umiddelbare Forgænger, saaledes vil det ogsaa gaa med Pengevælden, den modnes for at falde.

Veilighedsvis lader Digtet os ogsaa kaste et Blik ind i Tidens religiøse Anskuelse, saaledes naar Keineke efter at have fortalt sine Misgjerninger siger: „Min Sjæl er nu ren for Synder“, da stemmer dette godt overens med den store Bægt, Katholicismen lagde paa Skriftemaalet, idet man forverlede Skriftemaalet og Angeren, men den hoverende Tone, hvori Keineke her fortæller sine Bedrifter, viser just, hvor langt der kan være mellem disse to Begreber.

Disse Antydninger ville være tilstrækkelige til at vise, at Bærket har Interesse ved det Lys, det kaster over mærkelige Datidens Forhold, men Bogen har flere Fortjenester. Den har ogsaa et selvstændigt Værd som

satirisk Digtning. Den formaar helt igjennem at vedligeholde Læserens Interesse saavel ved sine Fortællingers underholdende Indhold som ved sin livlige og vittige Fremstilling. Den satiriske Tendens har betinget Formen; thi dengang kjendte man ikke nogen anden Indklædning for Satiren end Fablen. Havde en Forfatter dengang i en satirisk Digtning villet anvende menneffelige Figurer f. Ex. Kongen, Præsten, vilde han udsat sig for Ubehageligheder, da man ikke kunde komme ud over den Forestilling, at ved „Kongen“ maatte menes den bestemte da og der regjerende Konge o. s. v. Naar der derimod i Fablerne tales om Løven, Dyrenes Konge, saa fattede man godt, at medens Dyrene betød Menneffer, sigtede Løven ikke saameget til netop denne eller hin Konge som meget mere til denne Bærdighed i sin almindelige Fremtræden.

En saadan Indklædning hentet fra Dyreriget kan nu ogsaa være morsom nok, men har tillige sine store Bæmskeligheder. Opgaven er nemlig at sætte sig ind i Dyrenes hele Bæren, saa at sige tale med deres Tunger og dog ikke blive uforstaaelig for Menneffene. Dette formaar H. C. Andersen med en mærkværdig Virtuositet. Keineses Forfatter har derimod taget sig Sagen meget lettere, han bruger vel Dyrenavne men ellers er hans Figurer næsten i et og alt Menneffer; mindre væsentligt er det i saa Henseende naar han lader Ulven gaa i

Kloster og Ræven bansættes af Paven, men han forlanger af de forskjellige Dyreslægter, at de skulle indrette deres Levevis efter Mennesket. Af Naturen er jo saaledes Ræven anvist at leve af Rov, naar han rover, er han altsaa ligesaagodt i sin Ret, som Agerdyrkeren, der lever af sin Marks Frembringelser, men saaledes opfattes det ikke her, thi de fleste Klager over Ræven rejse sig af hans Røverier. Ligeledes vil Kragen ikke tilstaa, at hans Kone havde ifinde at æde af den døde Ræv, skjønt det ogsaa var hendes lovlige Næringsvej.

I sine Skildringer af Rævens Streger udfolder Forfatteren stor Snildhed og Kundskab til Menneskenes svage Sider. Allerede Grævlingens Forsvar for Keineke er højt findrigt, alle Klagerne fordrejes og fortolkes med stor Kunst, men det bærer dog ikke Vand mod Rævens eget. Da han optræder for at rense sig for de haarde Bestyldninger, veed han først at vække sine Tilhøreres Opmærksomhed og Interesse ved at berøre en Sammensværgelse mod Lovens (hans Dommers) Liv: De sidste gode Reaktionsaar have noksom vist, at naar Folk først ere blevne bange, kan man faa dem til at tro Alt, dette veed Keineke og forstaar at benytte sine Kundskaber. Endvidere spænder han deres Havesyge ved at tale om en stor Skat, og efterat saaledes Bedkommendes Dommekraft er omtaaget af Frygt og Pengegridstthed, lægger han den sidste Sten til Bygningen ved at anklage

sin døde Fader samt sin levende Ven og Slægtning, Grævlingen, hvem han skylder saamegen Taknemmelighed. Han gjør nemlig Regning paa, at Dommerne ville slutte saaledes: „hvis det ikke var den strængeste Sandhed, vilde han ikke saaledes kompromittere sine Nærmeststaende“, og han tager heller ikke Fejl, Løven glemmer ganske rigtig den Forsigtighedsregel, at Kategorier hentedede fra retstafne Folk kun med Barsomhed kunne anvendes paa Kæltringer. Flere Gange gjør Forfatteren imidlertid Sagen temmelig let for sin Helt; saaledes maa det være paafaldende, at Kongen efter een Gang at have ladet sig narre af Rævens Skattehistorier, anden Gang vil bide paa samme Krog, ligesom at han slet ikke bringer det forrige Bedrageri paa Tale.

Bogens livlige Handling afbrydes utilbørlig længe fra III Bogs 6 Kapitel, hvor der indskydes en lang Række Episoder, hvoraf vel flere ere ganske vakre, men de indtage en uforholdsmæssig Plads, og det just paa et Punkt, hvor der ikke godt kan taales nogen Afbrydelse. Imidlertid have disse Episoder en anden Interesse, idet de nemlig vise, at Forfatteren maa have haft Bogkundskab, altsaa efter de Tidens Tare været en lærd Mand; thi han fortæller her Stykker af Homer, Æsop, Fædrus og sigter til samtidige Værker f. Ex. det vidtløftige af Adenez le Roi.

Christian Winthers Oversættelse er meget god, der findes vel enddel plumpe Udtryk, men det er ganske i sin Orden, thi Hensigten er ikke at levere en sirlig Samarbejdelse men at gjengive den middelalderlige Digtning i al dens naive Kraft og Kyndighed.

Der gives foruden denne flere danske Behandlinger, blandt Andre har Hr. Schaldemose udgivet en „Mikkel Ræv“, der er et meget agtværdigt Arbejde, men dog ikke kan siges at have gjort Winthers overflødig; thi Schaldemoses er en selvstændig Bearbejdelse, der altsaa ikke som Winthers formaar at give et anstueligt og paalideligt Billede af hin mærkelige Tid.

2.

Digte af Caralis. Kbh. 1850. Søstis Forlag.

Der er i ethvert Menneskes Liv en Periode, der kan kaldes den lyriske, eller om man vil Sangperioden; det er den tidlige Ungdoms. Dette Afsnit af Livet er fremfor noget andet Følelsens og Stemningens. Da lever og blomstrer Alt. Himmel og Hav ere svangre med Hemmeligheder, og Vinden, der stryger hen over de svaiende Blomster, bringer Hilsner, hvis Indhold Tanken synes at ane og som Hjertet griber med Instinktets

Kraft. Er denne Periode forbi, faae Himmel og Hav et andet Udseende, vel ikke mindre vidnende om den iboende Aand, men det drømmeriske Skjær, der hvilede over dem, er borte. Den Musik, der klang i og om Bryttet, taber i Fylde, de melodiske Ord blive saa at sige mere kantede, og Phantasieens Seenerver, der forhen berortes til Virksomhed ved det svageste Lysglimt, fordrer stærkere Lys for at virke og tjene. Kun hos Enkelte varer denne Lyrikens Periode længere, ja endogsaa hele Livet igjennem, det er hos de med Kraft til Digtingen Begavede. Deres Sag er det hos deres Medmennesker at værne om, at Sangens Timer ikke blive for faa, deres Sag er det at arbeide til, at Anefsen lever og holder sig vaagen i dem saa længe som muelig. Lyrikerens Kald er saaledes ikke ringe, og der fordres meer end at være glad eller tungsindig bevæget, og meer end at kunne ordne Versemaalets lange og korte Stavelser, til at udfylde det. Men meget ofte bliver denne Fordring underkjendt, og Mange, hvis hele lyriske Fond kun var det, som Ungdommens første Periode skjænkede ham, eller maaskee endogsaa kun en svag Efterklang deraf, sendte Digte ud i Verden i den Tanke, at han skulde være den, der tjente som Vejviser ind i og omkring i Anefsens hellige Rige. At dette nu ganske skulde være Tilfældet med Forfatteren af den ovenanførte Samling Digte, vil jeg just ikke sige, tværtimod troer jeg, at han er af dem, hos hvem det lyriske Livsaffnit er noget længere end hos de Fleste; men om dog den Stemningens Binge, der gaves ham til Flugt, er stærk nok til at holde ud i Længden og bære ham syn-derligt høit, vil jeg lade staae hen.

Af den overskrevne Samlings mange Digte at udfinde Forfatterens Livsanskuelse, vilde være en noget vanskelig Opgave; man maatte da først og fremmest i sit Indre kunne samle dem alle, saa at sige til eet, deraf danne sig et personligt Billede, og af dettes hele ydre Holdning og Væsen gjette sig til hvad der boede

forinden. Men dette lader sig vanstelig gjøre. Hvert Digt staaer isoleret for sig, uden eget Præg, uden den Eiendommelighed, som er nødvendig for at Billedet kan blive skarpt begrændset. De ere næsten alle, mere eller mindre, ikke forte frem af Forfatterens egen Følelse, af hans egen Tanke; i den større Deel af dem mærker man sig til den Digter, Forfatteren i det Dieblik han skrev, har tænkt paa, og ikke alene til Digteren, men til det enkelte Digt, hvis Tankegang, hvis Stemning og hvis Tonefald har baaret ham frem. Men hvor agtværdigt ethvert Studium af en hoitbegavet Digter er og saa anbefalende enhver Frembringelse, der er udgaaet af et saadant Studium er, af saa liden Betydning er ethvert Arbeide, der kun er Esterbyrden efter den store Digtets Fostre. At dette Sidste i al sin Strengthed skulde være anvendelig paa Caralis' Digte, vil jeg dermed just ikke sige; men vist er det, at der af disse ikke taler nogen selvstændig Idee eller selvstændig Personlighed, og den, som stundom dukker frem, er, man tillade mig det, saa svag, at man ikke ret vil faae Interesse for den. Saaledes s. Ex. Side VIII: „Du er en Bølge, stille Moe! Jeg er den svage Planke“ (Reminiscens fra Heine) eller Side 86: „mit Bryst er koldt, min Sjæl er mat, Min Trost er hvad jeg savner“ (Reminiscens fra Chr. Winther) o. s. v. Imidlertid — Forfatteren kan jo under Kamp med sig selv og under Udarbeiden af sit Indre, engang give denne sin Personlighed mere Styrke og bringe de oprindelige Livskilder i bedre Strømning, og Anmelderen af denne Digtsamling skal derfor langt fra være den, der fra denne drager bestemte Slutninger om en følgende.

Seer man nu bort fra Ideen, der skulde have gjennemtrængt Digtene, og fra Personligheden, der saa at sige skulde have givet dem Holdning og Præg, og betragter den fra Digtets Væsen adskilte Form — en Adskillelse, som forøvrigt ikke kan finde Sted, thi Formen i et Digt er jo ikke blot Sproget og Berse-

maalet, men det legemlige Udtryk for den usynlige Tanke og den uhorlige Følelse, saa ere vi just ikke bedre farne, thi hverken Versemaalet eller Tonensaldet er reent, end sige, at det skulde være melodisk og sangfuldt. Men gaae vi, hvad Formen angaaer, videre, fordre vi en Sammensluttethed i Digtet, hvorved alle dets enkelte Vers blive til et Hele, en Afrundethed, hvorved man ved Digtets sidste Vers siger til sig selv: Her er det endt, og her kan Intet tilføies uden at skade; fordre vi en saadan Orden i Billederne, at Parallelerne stille sig klart for Diet, det Herredomme over Sproget, som gjør, at det bøier sig smidigt under Tanken, den accentuerede Bægt paa Ordene, som gjør at Digtet kun kan læses saaledes og ikke anderledes, og endelig den Musik i Versene, der holder Sanserne fangne, og viser, at der er Sangbund i det Instrument, Forfatteren har spillet, gjøre vi, siger jeg, disse Fordringer, der ingenlunde kunne lades ude af Die, saa kunne Caralis' Digte endnu langt mindre bestaae Proven. Paa de fleste Steder vil man kunne indflette eet Vers eller flere, eller føie dem til ved Slutningen; i de fleste Billeder mangle Parallelerne den nødvendige skarpe Begrændsning eller ere endog ganske forfeilede; det Sprog, der kan hengive sig ømt til Følelsens zarteste Udtryk som bruse hen under Kraftens Ytringer, er ikke afløstet Noget af dets Rigdom, og ikke sjeldent stødes Dret ved Rhytmernes unufikalste Fald.

Det vilde fordre mere Plads end der er givet denne Anmeldelse, om jeg skulde citere Exempler paa alt dette; thi der er neppe nogen Side; hvor ikke nogle af disse Feil ville findes. — Men vilde man nu sige, at med alt dette har Digtsamlingen jo ingen Værdi saa vil jeg dog ikke ganske indromme dette; thi alle Digtene vidne mere eller mindre om en letbevægelig Følelse, og navnlig har Forfatteren i de malende Digte viist et aabent Die for Naturen og et vist frist Penselsstrøg i dens Udmaling, noget der i vor intet mindre end idylliske Tid ikke just er almindeligt. Som Exempel paa et af disse smukkere malende Digte vil jeg anføre:

Erdeneveir.

Paa Himlen Skyen hænger saa døsig, tung og mat,
 som var den til at falde hvert Dieblit parat.
 Belystlig varm er Luften, som Fløiel at føle paa,
 det er som om man klappes af bløde Hænder smaa.
 Og Solens Aande brænder saa heftig, febervarm;
 med hed Begjær den dier af Jordens fulde Varm.
 I Riidens tørre Leie nu glimter Hiffens Skjæl —
 Snart visner Alt, hvis Himlen ei aabne vil sit Bæld.

Men see! i Brede famler den alt de mørke Bryn;
 dens Stemme det er Torden, dens Blik er røde Lyn;
 saa truende den hænger uoover Jordens Varm,
 det er, som skar den Tænder alt i sin bittre Harm. —
 Og Skoven vildt sig vaander, og Bølgen skyder Ryg,
 bag Hjemmets Arne Ingen sig længer føler tryg.
 Men Bonden heel forsigtig sit Hoved stikker frem,
 med Haand paa Bryst han beder: „Gud spare Huus og Hjem!“

Og Mutter tripper ængstlig og minder tidt Enhver:
 „Alt, lille Børn! kom Dvnen for Guds Skyld ei for nær!“
 Selv Koen staaer og luder paa Markens grønne Sti —
 den lider ikke heller saadant Fyrværkeri. —
 Men dybt i Krogen sidder en sextenaarig Mø,
 med Rinden skjult i Haanden, af Angst nærvæd at døe;
 hun hørte Zephyrs Hvidsten og plukked Rosen rød
 langt heller, end hun skuer de vilde Flammers Blod.

Dog — Himlen alt formildes, snart glemt er hendes Rød —
 den fældes Taarer, ret som sin Harmen den fortrød;
 dens Afsyn bli'er saa venligt, dens Pande klar og reen,
 og Solen spiller atter paa friske Blad og Green.
 Og med dens Straaler Glæden til Hjerterne fandt Bei:
 Mens Luften aander Kjøling og Rosen aadner sig
 den muntre Pige hopper i Havens Gange frem,
 og Alle takke Himlen, der spared Huus og Hjem.

Foruden dette Digt vil jeg endnu nævne „Middags-
 hvile“, „Naturens Vinterliv“, „Octobervise“ og „En
 Skizze“, og sluttelig vil jeg udtale det Dnske, at Ingen
 af de paapegede Mangler vil lade sig forlede til ganske
 at affee fra hvad Samlingen besidder af Godt.

Efter Havis.
(Af Kristian Arengén.)

1.

Seg priser Gud, der Dag og Nat har sat
— dit Nafsyns Dag og dine Loffers Nat!

2.

Med at tornestrøe os Veien
fromme Hænder ikke raste.
Lader os til Gjengjæld, Venner,
Kjærlighedens Roser kaste!

3.

Ikke i min stakkels Hjerne
maa Forstand og Raad Du søge!
Af, derinde Luth- og Fløite-
Melodier ene spøge!

4.

Hjernt være Rosen og dens Pragt ---
 en Rosenmund, se, det er nok!
 Hjernt være Lykken og dens Gunst ---
 min Elftes Gunst, se, det er nok!

Af, send mig ei til Eden hen
 bort fra dit Kammer, smukke Barn ---
 det lille Rum at synde i, —
 o søde Synd! — se, det er nok!

Jeg fik ei nogen mægtig Aand,
 jeg gjorde aldrig store Fund —
 men finder jeg Tabernens Dor,
 det lille Fund, se, det er nok!

For evig Evigheden er
 for Fantasi saa svag som min —
 o, ved Suleimas Barm et Blund,
 den Evighed, se, det er nok!

Af hvilken Grund er jeg nu her?
 — Og var det ei for Andet end
 at kysse dine Fødders Støv,
 den lille Grund, se, det er nok!

5.

Stjæler jeg mig fra Moscheen — dadl mig ei!

Fler til Tabernen hen jeg — dadl mig ei!

At, Imamens Præken er saa tør og lang,
og Tabernens Vin saa liflig — dadl mig ei!

Naar jeg, o min Sol, i dine Straalers Glands
dreier mig, et stakkels Støvgran — dadl mig ei!

Naar jeg, arme Poppegoie, til din Mund
om en Smule Sukker flyver — dadl mig ei!

Uden Ende klager Rattergalen ømt,
klager altid ømt din Sanger — dadl mig ei!

Dver mig de Fromme hyle At og Be.

Stille, stille, forte Ravne! — dadl mig ei!

6.

De Bise med de sure Raad,
hvor volde de mit Hjerte Rød —

var ei Tabernens søde Vin,

var jeg forlængesiden død!

7.

Paa en spændt Fod med hinanden

Verden og min Ringhed staae —

har Du kjær dit gode Rygte,

ædle Ben, Du fra mig gaae!

Men ifald den gamle Snerpe
 Du har op sagt Huld og Tro,
 o, saa kom hvor Roser vinke,
 slaae hos Hafis dig til No.

Zubeltoner skal Du høre,
 Hjertet svulme i dit Bryst,
 thi fra mine drufne Læber
 strømmer Sangens rige Lyst.

Sohre*) selv har paa dem sænket
 Paradisets Melodi,
 saa omkring mig alle Himle
 dreie sig i Harmoni.

Hafis.

Mohamed Schemseddin er født i Sciras i Persien i det 14de Aarhundredes Begyndelse. Han hørte til et Selskab af Dervischer og Sosis eller kontemplative Bise og Mystikere. Han kunde hele Koranen udenad og fik

*) Sohre: i den persiske Mythologi den himmelske Sangerinde og Luthspillerinde, der leder Stjernernes Dands.

deraf Tilnavnet Hafis, Koranens Bevarer. Han beskæftigede sig med theologiske og filologiske Arbejder og opstemmede i affetist Begeistring de mest ophøiede, alt Sandseligt under Fødder trædende Sange, hvorfor han blev kaldet den mystiske Tunge. Han var en berømt Lærer, der havde en Mængde Disciple og gav Undervisning ved Hoffet; en Storbizir lod ham endog bygge en egen Skole. Da han blev ældre, digtede han de yppige Sange, der have baaret hans Navn over Tidens Bølger. I dem skildrer han, hvorledes han, en ny Jonas, lykkeligt blev udspøjet af Mystikkens Balsiskebug, i dem erklærer han kun Skjønhedens Koran for authentisk og sælger gjerne sin himmelblaa Rutte (Sofis' Dragt til Tegn paa deres Beskæftigelse med det Himmelske) for Vin. Hadet af Zeloterne, elsket og æret af de Edlere, døde han i Slutningen af Aarhundredet. Zorerne søgte forgjæves at berøve ham Begravelsens Hæder; han blev jordet i Mosella, en skøn Forstad ved Sciras. Man valfarter endnu den Dag i Dag til hans Grav. Zeloterne erklærede, for at hjælpe sig, hans livsglade Digte for aandelige Allegorier.

Zoranstaaende Digte af ham ere gjengivne efter G. F. Daumer.

Om Pressen i Frihedens Tjeneste.

(Af S. E.*)

2.

Ogsaa Magazine eller Maanedsskriftet kan behandle en meget stor Deel af Dagbladets Indhold,

*) Fra Forfatteren af denne Artikkel har Redaktionen modtaget følgende Brev:

Til Redacteurerne af

Literært Maanedsskrift!

Vordingborg, den 5te Januar 1851.

Idet jeg efter mange Aars Fraværelse befinder mig her i et kort Besøg, faaer jeg ihænde 3die Hefte af Deres "Literært Maanedsskrift" og studser noget ved at see, at De har mærket min Artikel "Om Pressen i Frihedens Tjeneste" med mine Begyndelses-Bogstaver (J. E.) Jeg er bekjendt her i Vordingborg, hvor jeg, som Ejer og Dyrker af en lille Bondegaard, opholdt mig i Aarene 1807 til 1814, og blev af mine Naboer som oftest betitlet "Den Engelske Matros" og undertiden "Den Tjærede", og derfor faldt det mine Bekjendte her paa Stedet slet ikke vanskeligt, at

men paa en helt forskjellig Maade. Den offentlig Debats Gjenstande skal det behandle udførligere og grundigere, ligesaa Literaturen, hvis Behandling overhovedet finder bedre Plads i Magazinet end i Dagbladet eller Ugebladet: dets Indklædning bør i Regelen være humoristisk.

Magazinet er et saare nødvendigt Stadium for den offentlige Menings Bearbejdelse. Er et offentligt Emne først gaaet igjennem den mundtlige samt Dagbladenes flygtige Debat, saa ere der afmærkede visse divergerende

gjætte, at J. E. ikke var nogen anden Person end gamle "John Ewing". Da mit Incognito saaledes er røbet for mine Bekjendte, seer jeg ingen videre Grund til at fordølge det for den langt større Deel af det Danske Publicum, som ikke kjender mig, og tør De derfor nu gjerne meddele Deres Abonnenter Følgende:

Jeg kom til Danmark i Aaret 1807 og nedsatte mig, som sagt, i Vordingborg; i Aaret 1814 kjøbte jeg mig en noget større Ejendom i Jylland i Nærheden af Skagen, hvor jeg, saa at sige bestandig, har opholdt mig siden den Tid. Min nærværende Adresse er "John Ewing Esq. Skagen". Nu reiser jeg dog i et kort Besøg til Mexico, men bliver neppe 3 Maaneder borte; hvilket jeg bemærker for at de som maatte ønske at skrive mig til ikke skulle vente Svar inden min Tilbagekomst.

Ærbødigt

John Ewing.

P. S. En Meddelelse af presserende Vigtighed kan dog tilstilles min Broder Willm. Ewing Esq., Nr. 9 Argylestreet, Glasgow, da han veed min Adresse paa hiin Side Atlanter-Havet.

Retninger for den offentlige Mening. Det foreliggende Emne har gjennemgaaet den første Gjæring. Ansuelserne have opnaaet en vis Grad af Modenhed. Fordommene saavel som Grundsætningerne have foreløbigt udtalt sig; mueligt luttret sig til nogen Klarhed. Nu indtræder altsaa med Fordel Magazinet's omhyggeligere og mere flersidige Drøftelse. Undersøgelsen kan gaae til dybere Kilder (f. Ex. Historie og Jurisprudens) end i Dagbladet; men Tonen maa dog overalt være livlig; den kan for Resten være ironisk, sarkastisk, polemisk, lunefuldt, men aldrig dogmatisk; selv et belærende Indhold maa indklædes i en Form, som ikke har noget docerende Tilfuit.

Naar kun dette iagttages, saa tilhøre iøvrigt alle Literaturens Fag og Former Magazine: alle exegetiske Foredrag, være sig Historie, Biographi, Reiser, eller Fiction, ere dets Eiendom. Den saakaldte Feuilleton-Roman finder ogsaa her, som før bemærket, sit rette Sted. Livlige Dialoger og dramatiske Skitser pleje at finde en venlig Modtagelse i et Magazin. Hvo kjender ikke Lockhart's og Wilson's (Christopher North's) *Noctes Ambrosianæ* som i lang Tid skaffede *Blackwood's Magazine*, eller som det stundom kaldtes "Gamle Ebenholt" en meget udstrakt Udbredelse. Ethvert Fag af den classiske Literatur og enhver Gren af Literaturhistorien kan ogsaa behandles i et Magazin. Et Dag-

blad af nogen Betydning optager Bers kun yderst sjældent, et Magazin vil kun sjældent undvære Bers. Dets velforstaaede Interesse er at lægge sig efter den størstmuelige Mangfoldighed.

Magazinet bør dog ligesom Dagbladet have en bestemt politisk Farve, derfor er og Indholdet af dets Ledere politisk: det kan kun trives hvor der findes politiske Partier med bestemte Anskuelser. De farveløse Magaziner ere kun brugelige i Rusland.

Der er næppe nogen Literatur-Form saa godt flittet som Magazinet til at vække og udbrede Læselyst blandt alle Klasser: ingen hvor de højere og lavere Klasser saa meget mødes paa et fælles Terrain. Der er Grund til at tvivle om Englands tusinde Bibliotheker vare blevne til, hvis Magazinerne ikke havde været. Hvor mange ere først gennem Magazinerne blevne bekendte med Italiens, Spaniens, Frankrigs, Tysklands Mesterværker og derved opmuntrede til at gjøre sig mere fortrolige med dem? Men hvor udbredt er og Kundskaben om disse i England? Og hvor indskrænket er deres Bekjendtskabs Kreds i andre Lande! Ariosto, Tasso og Dante f. Ex. ere saa almindelig bekendte i England, at den maa ansees for at staae paa et lavt Dannelses-Trin, som ikke er ret fortrolig med deres Mesterværkers Indhold; ogsaa have af hvert især af disse flere end

een engelsk Oversættelse; af Ariosto i det mindste tre*). I andre Lande derimod, som dog henregne sig til de oplyste, have vi truffet flere Digtere, ja Digterkonger, hvis Bekjendtskab med den italienske Digtekunst var saare ringe og overfladisk, ja hentet paa anden Haand fra Tydskernes kritiske Bærker. Der gives Lande, som i de geographiske Lærebøger siges at staae meget højt i Dplysning og Dannelse, hvor der er stor Grund til at drage i Tvivl, om der gives en halv Snees Individer, som kjende de her nævnte Digterverdenens Coryphæer mere end blot af Navn; men Lope Felix de Vega Carpio, Calderon, Cervantes, Garcilasso,

*) Dplysningens Tilstand blandt Menigmand i England bliver ofte meget feilagtigt skildret i danske saavel som tydske Skrifter: Vi ville hidsætte en interessant Anecdote uddraget af et nyligt Nummer af "Times":

"Dplysningens Fremskridt. — En Boghandler, som havde sit Udsalgssted paa Torvet i Newcastle upon Tyne, havde nyligt ti Exemplarer af "Emerson's Fluxions" (Emersons Bærk om Differentialregning) iblandt sit Bogforraad, hvilke han alle sammen folgte for 7 sh. 6 d. (omtr. 3 Rbd. 2 Mk. 8 Sk.) Stykket til Kulgravere. Han sagde, at disse vare uden Sammenligning hans bedste Kunder, og at et mathematisk Bærk af anerkjendt Fortjeneste aldrig laa længe paa hans Udsalgsbænk, thi de optjebte det strax. En anden Dag saae man ved samme Boghøkersted tre Mænd, een kjøbte et Bærk om Algebra, en anden spurgte om en græsk Anthologi, en tredie læste en spansk Grammatik. Disse vare alle **Stenfulshuggere!**"

Boscan, Friarte, Moratin kjender saa at sige Jngen, eller blot af Navn. Det er aldeles afgjort, at Magazinerne have i England fra Begyndelsen af bidraget meget til at udbrede Kundskaben om disse; ligesom og i de sidste 20 Aar den tydske Literatur er bleven det engelske Folk bekendt især igjennem Magazinerne og *Reviewerne*. Jngen Green af den periodiske Literatur har en mere almindelig humaniserende Tendents end Magazinet indrettet efter det engelske Monster. Dets Omraade naaer til alle Folkeslag og alle Tidsalbre. Det er fortrinligt skicket til at vække Estertanke hos Læsere af alle Samfundets Klasser. Det forbinder Tanke med Tidsfordriv. Uoplyste Folk have en naturlig Affky for al Tænkning og alt Tænkende: det uvante Arbeide at tænke, falder dem saa svært som at gaae i en Trædemølle. Det synes som om den russiske Regjering erkjender dette. Noget Tænkning — naturligviis holdt inden visse Grændser — vil den tilstede, ja opmuntre, og ganske i Overensstemmelse hermed trykker Censuren Magazinerne langt mindre end den trykker andre Grene af Literaturen. Magazinerne efterspørges og med længselfuld Begjærlighed paa de Russiske Poststationer strax ved Postens Ankomst og have en udbredt Læsefreds. Magazinet er den Vinter-Solhvervs-Straale, som synes at være bestemt til at oplyse og opvarme det intellectuelle Sibirien. Magazinet viser sig saaledes at være et overmaade vigtigt

Behikel for Dannelse og Oplysning, saavel hos de meest, som hos de mindst oplyste Nationer: hvorvel det hos de første bevæger sig meest paa Politikens Gebeet, og hos de sidste aldrig berører dette. Hvo kan da betvivle at det hos Folk, som befinde sig imellem disse Yderpunkter, maatte kunne stifte megen Nytte.

Friheden behøver, for at aabenbares i Rjødet, et Tænkings=Materiale — en Tænkings=Næring. Gudinde=Roeret skulde finde denne sunde Mælk i Magazinet.

Opleve vi ikke daglig, at de upolitiske Folkesærd, som i Mode=Kruusen paa en affecteret Maade begejstres for den ukjendte Frihed, inden stakket Tid grue for den, affky den, ja længes efter at brænde Teglsten og Leer-potter igjen og atter at sidde ved Despotismens Rjød-gryder? Skulde dette ikke ligge deri, at de Faa, som ville, som eftertragte Friheden med Bevidsthed, havde forsømt at gjøre hvad de formaaede for at modtage Gudinden paa en værdig Maade? — Og er dette forsømt, saa har man ikke altid strax en Moses ved Haanden, som nedbeder Manna fra Himlen og aabner Rildens Dør i Klippen.

Friheden behøver mange Røster i Orken — mange Johanneser — tildels af den Aarsag, at de senere Tidens Propheter ere kun smaa: der behøves alisaa mange af dem til at udrette saa meget som een stor: mange ere desuden falske — mange kun Mormoniter og raabe

ragt: ja kalde Folket til Guldkalven og Baal, istedenfor til Gudinden, som skal komme. — Magazinet, tro vi, kan gøres til en Habakuk.

Det er allerede antydet, at Magazinet har spillet en vigtig Rolle i Englands saavel politiske som litteraire Udvikling. Dog turde det være en Overdrivelse, at Tjeneren hos Goldsmith (*Vicar of Wakefield*, 19de Kap.) for omtrent et Aarhundrede siden taler om 17 Magaziner. Men selv om Antallet for den Tid burde indskrænkes til 7, saa bliver det let at indsee, at man ikke kan overvurdere Betydningen af disse mægtige Organers Virksomhed, som uafbrudt har været fortsat i saa lang Tid, og til hvilken mange af Landets meest udmærkede Mænd have leveret Bidrag. Nogle af disse ere udgivne og redigerede af Damer, og rimeligviis ere Bidragene for største Deelen leverede af det smukke Køn. Et *Ladies' Magazine*, saavel som et *Gentleman's Magazine* eksisterede allerede paa Goldsmith's Tid, og blev siden fortsat i en lang Række Aar: og disses Virkning indskrænktes ikke blot til den Tid paa hvilken de udkom. Mange af hine Bind, skrevne og redigerede af Englands Qvinder for hundrede Aar siden, læses endnu med uformindsket Interesse ikke blot i selve England, men over hele den civiliserede Verden. Magazinsalen udgjør en ret betydelig Afdeling i britiske Bibliotheker, og dens Bind ere bestandig i Brug. De ere

nyttige ikke blot for den, som blot læser for Tidsfordriv, men for Politikeren, Biographen, Historikeren, Kritikeren, Digteren.

Rahbek's *Minerva* og *Hesperus* ere vel i Henseende til Plan af ringere Omfang end de engelske Magaziner; men i Henseende til Udførelsen komme de, iblandt danske periodiske Skrifter, disse nærmest, og blive til alle Tider et agtværdigt Mindesmærke om en oplyst og aandrig Mand's Kamp ikke blot mod ugunstige Bilkkaar for Pressen, men tillige mod mange andre locale Banfæligheder. Rahbek's hundrede Bind ere unegteligen mærkelige Særsyn i den danske Literatur.

For end mere at anskueliggjøre Ideen om et Magazin, indrettet for Danmark under nærværende Tidsforhold, ville vi hidsætte en imaginair Indholdsliste af et Nummer:

1. Betingelser under hvilke den føderative Statsform er ønskelig, oplyst ved en stor Stat for hvilken den er fordærlig, ved en lille Stat, som savner den, samt ved stor Stat, som for en vis Tid blomstrer under den.
2. Om Accise og Indkomstskat.
3. Om Troesfrihed, Hykleri og Ugudelighed.
4. Mormoniter-Pesten.
5. De indkomne Planer for Kjøbenhavns Vandledning, Gloater og Belysning.
6. Hr. Sørensens Sætter-Maskine.
7. Ruslands Resourser.

8. Pius den Niende: 1) som Biskop af Spoleto, 2) som reformerende Pave, 3) som landsflygtig, 4) som restitueret og impertinent Pave.
9. Britania-Broen.
10. Den Chinefiske Sørover (en Fortælling).
11. Brødrene Willis (som fandt Californiens Guld). En Fortælling.
12. Jenny Lind i America. (En Sonet).
13. En Dialog mellem F—t Sch—n—g, Djævelen og Metternich: Til Slutning et Nytaars-Dusse til D— —g.
14. Ivanowitj og Jomfru B—r, Fr. Fürst og Shakespeare.
15. En Rigsdag paa Blocksbjerg (i Aristophanes' Manceer).
16. Politisk Dagbog for N. N. Maaned.
17. Nekrolog.

Indholdet af et andet Nummer:

1. Fordelene af den treaarige Borgerkrig vejede med Upartisthed.
2. Danske Statsmænd (Ussing, David, Bang).
3. Fremskridt og Reaction.
4. Aristoteles og Alexander — Humboldt og Friedrich Wilhelm.
5. Tycho Brahe; Videnskabens Beskytter; Christian IV., Videnskabens Forsølger.
6. Til hvilken Nytte er Island for den danske Stat. (Politisk-metaphysisk Gjallarhorns Bragesnak af Pastor Grundtvig.)
7. Det Engelske Drama paa Tudorerne's Tid sammenlignet med det Spanske i Philip II.s Tid, af J. L. Heiberg.
8. Gongorismen af Samme.
9. Hvorledes flere Statsmænd anvende 50,000,000 Rbdlr. til Fordel for deres Fædreland, oplyst af en stor Statsmand. (Indsendt fra Bessle).
10. Grønlands Cultur-Historie og Missions-Væsen, fremstillet af en lærd Grønlander.
11. Om Sundtolden af L. Algreen-Ussing.

12. Lord Palmerston, en Skitse af en russisk Statsraad.
13. Brevveksling mellem den franske Republiks Præsident og Cardinal Wiseman.
14. S. E. Dr. Mynster, Bræstrup, den Amerikanse Minister og Apostel Snow. (Et Kapitel af Mormoniternes Historie).
15. En Samtale mellem Lord Palmerston, Treschow, Overflov, Edward Meyer og Reventlau-Preeß.
16. Theatret.
17. Politisk Dagbog for N. N. Maaned. — Nye Skrifter. — Nekrolog etc.

Emner, som disse, behandlede paa den rette Maade, vilde udgjøre ret interessante Nummere.

Muligt kunde man opkaste dette Spørgsmaal: Ere der tilstede hos os de fornødne intellectuelle Kræfter til at sætte i Gang og vedligeholde et Magazin? Dette vil man dog vist uden lang Betænkning besvare bekræftende. Hvorvel dette vilde, især i Begyndelsen, være for os en uvant Aands-Virksomhed, saa er der dog ingen Grund til at frygte, at at der jo vilde have et tilstrækkeligt Antal Arbeidere. Den humoristiske Indklædning er vel en væsentlig Betingelse, da denne bidrager saare meget til at udbrede og befordre Læselysten, og muligen kunde der i denne Retning spores nogen Mangel paa det vakkelige Assortiment af Talenter; dog vilde denne Omstændighed næppe foraarsage nogen uovervindelig Vanskelighed. Det er sikkerligen ikke de intellectuelle Kræfter, som mangle hos os; men vel Lyft eller Talent til at organisere og samvirke. Denne

Mangel spores i alle Grene af vort offentlige Liv, og sandelig ikke mindst i vor literaire Virksomhed; men Magazine fordrer fremfor enhver anden Green af den periodiske Presse den størst muelige Forstjellighed af Talenter, og dog tillige Enhed i Princip, d. e. en smagfuld, kundstabsrig, sig selv bevidst, consequent Redaction. Men disse ere jo det offentlige Livs uafviselige Fordringer; og formaaer man ikke at bringe et Magazin istand, saa er der Grund til at befrygte, at Folke-Representationen ikke ret længe vil bestaae.

Et Folk, som vil være politisk, d. e. frit, maa lære den Kunst at straffe sig selv, uden at lægge Fingrene imellem. Det maa lære at have en streng og aarvaagen politisk Samvittighed. Enhver Paatale af Fordærvelse, Brøst og Slethed bør ikke begynde med denne Indledning: „Hvorvel vi i mange Henseender fuldkommen staa ved Siden af, og i andre ere betydeligt videre fremrykkede i Udvikling end de fleste andre civiliserede Nationer, saa lade dog vore Forhold i N. N. Væsenet endnu noget tilbage at ønske“. Eller: „Uagtet Conferentsraad N. S store Fortjenester af N. Faget ikke blot i Fædrelandet men over hele Europa nyde den fuldkomneste og retsferdigste Anerkjendelse, saa“ etc. Magazine bør ikke drukne sin Dadel i en Syndflod af Smiger, ikke forsøde hver 3 Grans Pille med et Lispund Suffer. Noget Smiger skal der vel sagtens til; men den bør

ikke være daglig Kost. Den bør uddeles sparsomt, ja karrigt, og med Smag, og helst ikke have Udseende af at være hvad den er. Beludførte offentlige Foretagender, store Dpoffrelser for almeennyttige Djemed, vigtige Dp-dagelser i Videnskaben, betydningsfulde Dpfindelser i den nyttige Konst, ere dens legitime Gjenstande; og naar den indskrænkes til disse eller saadanne som disse, saa gives der mange Folkesærd i Verden, som igjennem en Række af Aarhundreder aldrig faae en gyldig Leilighed til Smiger.

Magazinet er fortræffeligt skiftet til at være et Organ for et Folks Samvittighed. Hvorvel det har dette Kald tilfælleds med Dagbladet, saa er dets Function dog af en høiere Art. Det er en højere Instantz i den politiske Rettergang. Dets Roes saavel som dets Daddel huskes længere, lever længere, falder med sværere Bøgt. Det staaer paa Historiens Grændsestsjæl. Derfor bør det og anvende stor Flid og Strængbed paa sine biographiske Skitser og Necrologer.

Vi ville her, ligesom Bladene udsøge Candidater til Rigsdagen, forsøge at udpege saadanne tilstedeværende Kræfter, som ved indbyrdes Samvirkning synes fortrinlig skikkede til at stifte et godt dansk Magazin.

1. Algreen-Ussing. Hvorvel det er aldeles overflødig at hidsætte nogen Motivering ved dette Navn, saa bemærke vi dog, at hans offentlige Særd er saa

velbekjendt, at saavel hans Fjender som hans Venner erkjende, at han staaer langt fremme i den forreste Række af vore politiske Capaciteter. Hans Modstandere have vel bekyldt ham for absolutistiske Tendenser; men denne Dom er umotiveret og saare overfladisk. At han ingen stor Forkjærlighed har for den nu gjældende Grundlov, er beviist; men deri ligger intet Beviis for en absolutistisk Aandsretning. Hans Protest mod Grundloven viser heller ikke mindste Spor af Absolutisme, men harmonerer ganske med et ægte constitutionelt Sindelag. Der haves ikke den ringeste Grund til at antage, at Algreen-Ussing af 1851 er mindre frisindet end Algreen-Ussing af 1836. Desuden har han efter Grundlovens Udstedelse afgivet den Erklæring, at siden den er bleven til Landslov er derved intet andet at gjøre end at efterleve den. Men hvad der er langt mere værdt med Hensyn til et Magazin er at denne Mand besidder fremfor de fleste en politisk Forfatters Talent: Klarhed og folkeligt Sprog uden Mathed og Affectation, Bestemthed og Strengthed i Tanke, ukunstlet Lune, Bid og Sarcasme holdte under streng Control og en heldig Takt til at afbenytte sit Kundskabs Forruad og drage den fuldeste Nytte deraf. For Magazineet kunde Ussing præstere i Danmark hvad Canning præsterede i England.

2. Bang (Domaine-Directeur) har gjentagne Gange viist, at han har en Statsmands Blik og kjender

Statsprinciper. Han har dog ikke altid været lige heldig i at opretholde disse. Men hans Værdom og Kundskaber vilde gjøre ham til en vigtig Bidragsyder til et Magazin.

3. David nyder stor Anseelse for politiske Kundskaber. Hans Stil er lidt tydsk, d. e. langtrukken, docerende, trættende. Men hans Talent og Indsigter burde aldrig savnes i et politisk-literært Foretagende af større Omfang.

4. Schouw vilde være langt vigtigere som Videnskabsmand end som Politiker.

5. Det samme gjælder om Professor Ramus og, skjønt mindre, om H. C. Ørsted.

6. En bedre Bladartikels Forfatter end Orla Lehmann høves ikke i Danmark. Vi tale her ikke om Principer, men om tiltrækkende Form og Foredrag. Sikker vilde hans Magazin-Artikler ogsaa meget søges og læses. Og hvis Magazine stilledes sig paa Grundlovens Side, saa vilde han ligesom Monrad have et særligt Kald til at forsvare den, forsaavidt den maatte blive angreben. Disse to Tydskere — thi i aandelig Henseende ere de Tydskere begge to; den første med lidt Tilfætning af Fransk; den sidste en puur Tydsker — høre til den livlige, lunefulde tydske Skole, og forstaaes derfor godt i et Land som Danmark, hvor Kulturen er næsten ganske tydsk.

7. Baron Dirckind-Holmsfeldt er ogsaa en Lydster, men har dog en let og livlig Pen, en betydelig Bersatilitet og den sjældne Egenkab, at hele den europæiske Literatur, den ældre saavel som den nyere, er ham tilgængelig, da han besidder megen Sprogkundskab. Han forstaaer sikkert ogsaa fremsfor mange andre at tilegne sig nye Former. Saadanne Kundskaber som hans ere vistnok af stor Værd for et Magazin.

8. A. S. Drsted maa nævnes her om ej for andet, saa dog i det mindste for at imødegaa den barnagtige Fordom, at en Geheimeraad skulde være ophøiet over at skrive i et Magazin. Var han en serdobbel Geheimeraad, ja Hertug, saa vilde en saadan Virksomhed ingenslunde være under hans Værdighed; men hans store Indsigt og Statsmands-Erfaring vilde være usfatterlig. Dog er han nu betydeligt fremrykket i Alder og igjennem en lang Række Aar kun vant til Forretnings- og Cancellistil, som ingenslunde er den ønskeligste i et Magazin. At iøvrigt en høj Alder ikke nødvendigviis gjør usfattet til at arbejde i den offentlige Presse, beviser Hertugen af Wellingtons Exempel.

9. Hvis Dr. Mynster føler sig opfordret til ved Pressen at knuse saavel Haven som Mormoniterne — og det vilde være saare forklarligt om han følte en saadan Tilskyndelse — saa vilde han gjøre dette med langt større Virkning i et Magazin end i et Flyvestrift.

10. Grev Knuth til Knuthenborg har i en stormfuld Tid ikke været en heldig Statsmand; men det er billigt at spørge: Hvo vilde have været heldigere paa hans Plads? Derimod hver Gang han har viist sig som politisk Forfatter, har han været i den Grad heldig, at han næsten syntes at danne en ny Skole, som kanske rettest kunde betegnes ved Navnet: Den elegante Skole. Hans Stil er paa en Gang pyntelig og uaffecteret, værdig og vindende, mere klar end concis og dog altid behagelig. Hvilken Støtte vilde en saadan Mand ikke være for den offentlige Presse?

11. Lutein til Marienlyst synes at høre til samme Skole.

12. I Spidsen for denne Skole burde dog vel med Rette stilles Johan Ludvig Heiberg dog, neppe som Politikker men som Stilist. Denne aandrige Forfatters Liv deler sig i forskjellige Perioder: en spansk, en fransk, en tydsk, og tilsidst en fransk-dansk, og om alle gjælder: *nil tetigit quod non ornavit*. Ingen Dansk kan skrive en bedre Magazin-Artikel end denne Forfatter. Dog vare hans Intelligentblade ikke heldige. Årsagen var, at Planen var ganske forseilet. Magazinet Grundlov: „Mangfoldighed! Varietet!“ var overtraadt. De bedste Magazin-Artikler af kritisk, poetisk eller philosophisk Indhold kunne ikke alene vedligeholde et saadant periodisk Skrift.

13. Henrik Herz's blotte Navn er en concis Lovtale, som ingen Tilfætning behøver.

14. H. C. Andersen vilde i det exegetiske og overhovedet i det litteraire Fag være en Panfratiast for et Magazin.

15. Christian Winther kunde præstere alt det for et Magazin, som Delta (Δ) i mange Aar præstere de for Blackwood.

16. Den danske Ariosto og Byron, Paludan Müller, vilde sandsynligviis blive heldigere end den brittiske Skjald som Arbejder i et Magazin.

17. Det samme gjælder om den danske Schiller, Prof. Hauch, som vel er meget tydsk, men en ædel Tydsker.

18. Endog Islændere kunde nævnes af hvilke der kunde ventes noget fortrinligt i dette Fag. Som de mest bekendte bør hidfattes Magnus Eiriksson og

19. Grimur Thomsen (Diplomat).

Sikkert kunde man ogsaa vente mange fortræffelige Bidrag fra Norge.

Denne Liste, som sikkert kunde fordobles, er affattet uden alle Parti-Hensyn, blot for at vise hvilke Magazin-Kræfter her forefindes *).

*) En af mine yngre danske Venner, som jeg viste denne Liste, der — deels som en Følge af min fremmede Nationalitet, dels paa Grund af mit fjerne og isolerede Staae her i Landet — nødvendigviis kun kan være ufuldstændig, har leveret mig følgende Supplement til den. Selv med dette tør den dog ikke gjøre Fordring paa Afsluttethed.

Der stod endnu noget tilbage at erindre om Magazinet's ydre Form, men Artiklen er maasse allerede bleven for lang og afbrydes derfor.

Grüne. Hans Birken i „Kjøbenhavnsposten“ i en Række Aar under meget ugunstige Vilkaar er maasse noget af det Hæderligste, vor Journalistik har at opvise. Han har baade trængt paa de sociale Reformer, der altfor meget ere tilfidesatte, og æresuldt kæmpet mod de senere Aars nationale Bornethed og Fanatisme. Dr. Bøch, hvis ærfende Element paa mange Punkter er af stor Nytte. Goldschmidt, der dog vel meget er en koket Feuilletonist efter fransk Tilsnit uden tilstrækkelig Alvor, Dybde og Grundighed. Blandt de yngre Digtere maa nævnes: Hofstrup. Han er mere gemytlig spøgende end grundig komisk. Kaalund. I hans „Fabler og blandede Digte“ hersker i mange af Digtene en Friskhed og Aidel, man ikke ofte finder. Hans „Fabler“ med Billeder af Lundby ere ypperlige. Chiewitz. Dennes Polemik mod vore snerpede Umgangsforhold i „Saaledes forholder det sig“ og „Fra Gaden“ er talentfuld. I den senere Tid har han ikke uden Held kastet sig paa det Dramatiske. Han rober vel meget Studium af det Francke. Erik Bøgh har viist ikke ringe satirisk Evne. Han holder sig noget for meget til Specialiteter og savner ideelle Udgangspunkter. Chr. Juul er et næsten ubekjendt Navn, han har imidlertid i sin sidste Digtsamling flere alvorlige Digte (især et Par med Damenavne over) af meget Værd. Faber har viist Talent i den lette Genre. Carit Etlar har ikke holdt hvad han lovede især i „Eiaghs Sønner“, han synes ogsaa at have lagt Poesien paa Hylben. Som Kritikere maa P. L. Møller, der dog ofte er noget ensidig, og N. S., der af og til er vel tydst og tung, ikke forbigaaes.

Troubadour-Poesien.

(Af G. Fistaine.)

4.

Som Udtrykket for de Følelser og Anstuelser, vi ovenfor have skildret, deler Troubadourpoesien sig ganske naturligt i tre Hovedbrancher. Først og fremmest er den erotisk, og beskæftiger sig med Ridderkjerligheden, hvis Theorie den udvikler, idet den debatterer og subtiliserer i det Uendelige alle herhen hørende Problemer. Dernæst er den krigerisk, eller maaskee krigerisk-religiøs, og aander som saadan ikke sjælden en vild Begeistring, især naar det kommer an paa at opmuntre Samtidens Krigere til Deeltagelse i Korstogene og til Kamp mod de Vantroende. Endelig er den satirisk, og udfolder da ofte en Styrke og Energie i Udtrykket, om hvilke vor Tids Satirer kun kunne give et svagt Begreb. Satiren er derhos aldeles personlig; især er det ofte Tilfældet, at Troubadourerne, naar de i deres Sange hædre en eller anden afdød

Ronges eller Fyrstes Minde, gribe Leiligheden til med det Samme at dable og gjennembegle en heel Deel Andre, som de saaledes lade tjene som Skygge i deres Malerier.

Alt Troubadourpoesien med en vis Energie maatte udvikle Satiren var ganske naturligt, da den, saa at sige, var lovgivende i Alt, hvad der angik Riddervæsenet og Livet i de høiere Feudalclasser, og den maatte derfor skarpt dable Enhver, der overtraadte de Theorier, den opstillede. Men dens Satire er stedse, som vi ovenfor bemærkede, af en ganske speciel Natur, den giver sig ikke af med at dable de menneskelige Svagheder i Almindelighed, men gaaer løs paa Ridderne, forsaavidt som de overtræde de Pligter, der paahvile dem som saadanne.

Til de her nævnte Hovedbrancher af den provençaliske Poesie henføres nu en heel Deel Arter, hvis Forskjel deels bestemmes efter Metrums Forskjel, deels efter deres særegne Indhold og Anvendelse. Vi skulle længere hen komme til at betragte dem mere specielt, men først troe vi at burde introducere for Læseren den ældste Troubadour, fra hvem vi endnu have Digte; nemlig den tidligere omtalte Greve af Poitiers. Denne Digter staaer paa en Maade isoleret blandt de øvrige Troubadourer, da den provençaliske Poesie hos ham endnu ikke har udpræget sig med et bestemt Physiognomie.

Det er piquant nok, at den første og ældste Repræsentant for den aristokratiske provencalske Poesie, er en Fyrste, og en mægtig Fyrste paa sin Tid, nemlig Wilhelm den 9de, Greve af Poitiers og Hertug af Aquitanien.

Hans provencalske Levnetsbeskriver omtaler ham med faa Ord, men siger dog Tilstrækkeligt for at Characterisere ham som en temmelig flot Personlighed, der var hævet over smaalige Fordomme og bornerte Hensyn. „Greven af Poitiers“, hedder det, „var en af de galanteste Mænd i Verden, og den største Kvindesforfører; han var en vaabendygtig Riddermand og riig paa Kjærlighedshandler. Han forstod godt at digte og at synge, og drog længe omkring i Verden for at bedaare Kvinder“ *) o. s. v.

Denne Roes, for at være en begavet Digter, som her tillægges Wilhelm, have andre Forfattere ikke betaget ham; tvertimod fortælles, at Greven, efter sin Tilbagekomst fra det hellige Land, hvorhen han kun nedigt var draget, ofte, med megen Inde og Bittighed, besang i rimede Vers sine Ulykker og sit Fangenskab i Palæstina, og at han hver Gang han foredrog disse Sange for

*) Le Concs de Poitiers si fo uns dels maiors cortes del mon, e dels maiors trichadors de dompras; e bons cavalliers d'armas, e lares de dompnciar. E saup ben trobar e cantar: et anet lone temps per le mon per enganar las domnas etc.

Fyrster og fornemme Herrer i christelige Selskaber, indhøstede stærkt Bifald.

Grevens Frihed i Sæder og, som en moderne Theolog vilde sige, uethiske Vandel, som den provengalske Levnetsbeskriver omtaler, bekræftes ikke mindre af Historiefriverne. William af Malmesbury fortæller saaledes et Træk af ham, der tillige beviser, at han ikke var syndelig gennemtrængt af sin Tids Religiositet. Greven, siger han, havde i Nærheden af Poitiers ladet opføre visse Bygninger, indrettede ligesom Smaaklostre, og havde erklæret, at det var hans Hensigt der at grunde et Abbedie for visse „Courtisanes“*), og at han vilde udnævne de anseteste Damer, hvilke han nævner ved Navne, til Abbedisser og Priorinder, de øvrige derimod til Søstre. Man veed ikke om han har udført det Forehavende. Formodentlig har det dog kun været et muntert Dieblis hurtige Indskydelse, som aldrig er blevet til Noget videre, siden det ikke omtales af andre Biographier.

Forresten var Wilhelm af Poitiers smuk og indtagende, og synes i det Hele at have hørt til den Slags Menneffer, man undertiden betegner med Navnet: „aimables mauvais sujets“, hvem vi gjerne tilgive en saadan Tanke, ja selv dens Realisation, da vi altid have havt en vis Forkjærlighed for denne Klasse Folk.

*) Af Sømmelighedshensyn bruge vi dette franske Ord; vor Rilde bruger et endnu mere energisk Udtryk.

Wilhelm den 9de af Poitiers (dette havde vi næsten forglemmt at fortælle) blev forresten født i Aaret 1071, og han var neppe 16 Aar gammel, da han arvede sin Faders, Gui Guillaume den 8des, Lande, der indbefattede hele Gascogne, næsten den sydlige Halvdeel af Aquitanien, Poitou, Limousin, Berry og Auvergne.

Hans Fader var en from og uhyre ethisk Mand, og gaafe det Modsatte af Sønnen, der begyndte sin Regjering med at komme i Uenighed med Paven, fordi han ikke viste Kirker og Præster den behørigte Agtelse, og sit huslige Liv med at komme i Uenighed med sin Kone, en Prindsesse af Anjou, hvem han snart repudierte, for at ægte Phillippa af Toulouse, et Ægteskab, der gav Anledning til mange Stridigheder, som det dog vilde være for vidtløftig her at opholde os ved. Deels disse Stridigheder, deels Mangel paa den fornødne Portion Religionsværmerie, Noget som er mærkeligt nok paa den Tid, holdt Wilhelm fra at tage Deel i det første Korstog i 1095. Først senere, da Esterretningen om Jerusalems Indtagelse og det christne Riges Grundlæggelse i Syrien, som et Glædes- og Seiersbudskab, havde gjenlydt fra den ene Ende af Europa til den anden, da Skarer af Korsfarere strømmede sammen fra alle Kanter for at forstærke den lille christne Armee i Syrien, lod ogsaa Greven af Poitiers sig henrive og sammenkaldte sine Undersaatter til at møde sig i

Limoges, hvorhen han selv begav sig i Foraaret 1101. „Forsamlingen“, siger Faurel, „var talrig og glimrende, den bestod af 30,000 Krigere, Aquitaner og Gascogner, uden at regne de ubevæbnede Pilgrimme. Der vare med alle Korstogene mange Kvinder, som hverken vare Clorinder eller Heminier, men med et Korstog af Aquitaner, som ansørgtes af Wilhelm den 9de, maatte der vel være flere end med ethvert andet; en Historieffriber tæller indtil 30,000; en anden siger blot, at Greven af Poitiers indrullerede til sin Expedition Sværme af unge Piger“. Honni soit qui mal y pense!

Imidlertid var Wilhelm ikke begejstret nok for denne Krig, til ikke at være heftig bevæget ved Tanken om at skulle forlade sit smukke Provence med alt hvad han der efterlod. I det Dieblit han skulde afreise udaandede han hele sin Smerte i en Art Afstedssang til sit Land og sin ældste Søn, et Barn paa 3 à 4 Aar. Vi meddele her en Oversættelse af nogle Vers af den:

„En Trang til at synge har grebet mig, og jeg vil synge en smertelig Sang. Jeg forlader nu Limousin og Poitou. Som en Landflygtig drager jeg bort; jeg efterlader min Søn omgivet af Krigens Rædsler og Farer, udsat for alle hans Fjenders Ondskab.

Tungt er det for mig at forlade mit Herredømme over Poitiers; men jeg maa det. Idet jeg forlader

det, stiller jeg min Søn og mine Lande under Foulques af Anjou's Beskyttelse.

Staffels Søn! Hvis Foulques af Anjou, hvis Kongen, min Herre, ikke beskytter ham, saa ville de Andre, naar de see ham saa ung og saa forladt, kaste sig over ham“.

Han vedbliver i denne Tone og ender endelig med disse Ord:

„Farvel nu Ridderespil og Lege; Farvel nu Peltsværk og bløde Maar; Farvel smukke Klæder og Silke!“

Vi ville ikke følge Greven paa hans moisommelige og uheldige Tog, hvorfra han først vendte tilbage i Maret 1102. Han levede under mangehaande Stridigheder med Paven og Krige med sine Naboer indtil 1127.

Foruden det citerede Digt haves endnu 9 Digte, som tillægges denne Forfatter, hvoraf dog 2 ikke antages for at være af ham. Der bliver saaledes 7 i det Hele, som med Sikkerhed kunne antages at have Wilhelm til Forfatter. De ere alle af erotisk Indhold.

I flere af disse finde vi allerede Spiren til den provengalske Kjærlighedspoesie, som først senere fuldkommen udfoldede sig med hele sin Duft. Dette gjælder blandt andet om følgende lille Digt:

„Jeg elsker en Glæde, til hvilken jeg vil hengive mig fuldkomment; jeg vil leve og elske, og derfor bør jeg vel være lykkelig. Min nye Tanke er for Fremtiden min skønneste Prydelse; Verden skal see og høre det.

Jeg bør ikke nedsette mig selv, og jeg vover ikke at rose mig. Men hvis nogenstunde Kjærlighedens Glæde kunde blomstre frisk, da bør min, fremfor enhver, bære sin Frugt; over enhver anden bør den glimre ligesom Solen gjennem en taagesuld Dag.

Al Stolthed bør bøie sig for min Dame, enhver Magt maa adlyde hende for hendes hulde Benlighed og for hendes yndige, indtagende Blik etc.

Af Glæde over en saadan Dame kan en Døende helbredes; ved hendes Brede henvisner den meest blomstrende Sundhed; den viseste Mand kan den gjøre til en Daare, og den Smukkeste styg; den Galanteste forvandler den til en plump Bonde, og gjør den plumpeste Bonde til den fineste Herre.

En skønnere end hende kan Ingen finde, intet Die see, og ingen Mund nævne. Jeg har derfor valgt hende, mit Livs Lykke, for at forfriske min Sjæl og

indgyde mit Legeme ny Kraft, at det ikke maa føle
 Alderdommens Magt.

Dg hvis hun stænkter mig sin Gunst og sin Kjærlig-
 hed, da modtager jeg Gaven med ydmyg Tak; jeg
 er rede til Taushed og til at bringe hende min Hylb-
 ning; hendes Dasser skulle være min Lov; jeg vil
 stedse holde hende i Ære, og vidt og bredt vil jeg
 forkynde hendes Roes.

Dog vover jeg Intet at sende hende af Frygt for
 at paadrage mig hendes Brede! Ja, min Frygt for
 at feile er saa stor, at jeg ei engang selv vover at
 skildre hende min brændende Kjærlighed. Dg dog
 burde hun have Medlidenshed med mig, da hun veed,
 at hun ene kan helbrede mig."

Denne Sang staaer vel under de bedste Kjærligheds-
 sange, som senere bleve digtede af Troubadourer, der
 levede paa en Tid, da Kunsten og Smagen havde ud-
 viklet sig til en større Fuldkommenhed. Imidlertid er
 den i samme Genre som disse Compositioner i Alminde-
 lighed. Dette gjælder derimod ikke i samme Grad om
 en anden lille Sang, der egentlig ikke kan siges at høre
 til nogen bestemt udpræget Art, men hvor Digteren
 synes blot at ville udtrykke et sieblifteligt Drommerie,

ligesom han ogsaa selv siger, at han forfattede den halv sovende. Vi give her en Oversættelse, som dog kun er istand til svagt at gjengive Originalens Indtryk:

„Min Sang skal dreie sig om Intet; jeg synger ikke om mig selv, og ikke om en Anden; ikke om Kvindegunst, og ikke om Kjærlighedens Kvaler, nei, ikke om saadant Tant.

Sovende paa Bjerget Chenal skete det, at jeg fandt min Sang. Bevissheden forløb mig, og jeg følte hverken Glæde eller Sorg, hverken Kulde eller Varme, og dog blev min Sang fuldbragt; thi saaledes indgav en Fæe mig den paa Bjergets Top i den stille Nat.

Jeg veed ikke, om jeg vaager eller om min Søvn endnu vedvarer, hvis Ingen kan sige mig det. Men mit Hjerte er næsten fortæret af idel Kval; dog agter jeg den ikke en Myg værd, ved St. Martial!“ etc.

Forsfatteren fortsætter nu i 4 andre Stropher, og fortæller, at han besidder en Veninde uden at kjende hende og uden nogensinde at have seet hende, dog er han glad over ikke at see hende, thi han veed En, som er endnu skjønnere; dog veed han ikke hvor hun boer, paa Bjerg eller i Dal, osv.

Man seer, at hele Digtet er sammensat af Tanker og Udtryk, som ere aldeles modsigende, som kun synes at være satte mod hinanden for at overraske og more Læseren et Dieblit, uden at efterlade noget bestemt Indtryk eller blivende Billed. Ikke destomindre findes endnu enkelte andre provencalske Digte af lignende Art, som f. Ex. et af Troubadouren Raymbaud d'Orange, hvilket Digteren meget passende kalder: „Jeg veed ikke hvad“; og denne Troubadour er endda ikke den Eneste, der har skrevet saadanne Sange, men det kan vel antages, at Greven af Poitiers har givet det første Exempel i denne snurrige Maneer.

Dog var det den egentlige Kjærlighedsfang, hvori Greven af Poitiers havde sin Styrke. Dette sees allerede af de citerede Exempler, hvortil vi endnu vilde føie eet, der maaskee i høiere Grad end de andre besidde denne Genres Hovedtræk:

„Nu see vi atter Markerne blomstre, og Træerne at grønnes paany, medens Bækkene rinde og Kilderne rulle deres krystallklare Bølger, og de milde Bindeklare Luften; nu er det den rette Tid, at Enhver høster den Glæde, som tilkommer ham.

Om Kjærligheden kan jeg kun tale godt, selv om jeg ikke vinder det Mindste ved den; maaskee fortjener

jeg ikke bedre. Og dog! en Smule Haab; hvor herlig en Glæde vilde det være, og hvor let at give!

Saaledes har steds min Lod været! Aldrig har jeg været lykkelig, fordi jeg har elsket, og aldrig vil jeg blive det. Men jeg gjør hvad mit Hjerte tilsiger mig, og jeg veed vel, det er forgjæves.

Saaledes ligner jeg Daaren, der onsker hvad han ikke kan opnaae. O, tilviis! Ordsproget siger sandt: Den, der nærer høie Forhaabninger, maa besidde stor Magt, ellers, vee ham!

Hvo, som vil elske, bør være rede til at tjene Alle; han maa forstaae at handle nobelt og vel vogte sig for Lavhed i sin Tale." etc.

Denne Sang, endnu mere end den ovenfor citerede af lignende Art, indeholder virkelig de Hovedtræk, der characterisere den provencalske erotiske Poesie. Det er en entusiastisk Følelse, fuld af Delicatesse, der forhoier og idealiserer sin Gjenstand; — det ridderlige Galanterie med dets Forfinelser, Billeder og Udtryksmaade.

Blandt Wilhelm af Poitiers' efterladte Digte have vi allerede fundet Exempler paa to Digtarter, hvilke begge i høi Grad uddannedes af de senere Troubadourer, nemlig

Klagesangen (Planh) og den egentlige Kjærlighedsfang. Wilhelm's anførte Elegie ved hans Afreise til det hellige Land kan tjene som et svagt Exempel paa den første af disse Arter, og de anførte erotiske Digte paa den anden. Men endnu en tredie Art finde vi Exempler paa hos ham, nemlig den fortællende Poesie, de saakaldte "novelas", i hvilke der i Almindelighed omhandles alle Slags Kjærlighedsøventyr. I disse Compositioner er vor Digter temmelig letfærdig, men mangler dog ikke Lune og Bittighed, to Egenskaber, for hvilke alle hans Biogramer rose ham. For at give vore Læsere et Begreb om denne Slags Romanzer, ville vi slutte denne Artikkel med et Eventyr, som Digteren foregiver selv at have oplevet, og hvor han fortæller et heldigt Coup, han gjorde ved at spille døystum paa en Reise igjennem Auvergne:

„Engang drog jeg gjennem Auvergne, hinsides Limousin; ene, uden at tænke paa Noget, stødte jeg der paa Garins og Bernarts Gemalinder. De hilste mig ugeneert og ønskede mig Lykke paa Veien, ved Sanct Leonard.

Den ene sagde venligt til mig: „Gud være med dig vakkre Pilgrim; du synes mig at være af den rette Art, saavidt jeg kan see; mange, kun altfor mange, Taaber, fare ad denne Bei.

Men her kun hvad jeg sagde, ikke et Ord om Lænker og Jern*), men jeg svarede dem følgende Raaderbællst: "Tarra habart marta babelio riben sara ma hart".

Da sagde Agnes til Ermesse: „See, her have vi fundet hvad vi søgte; lader os huse ham, gjøre ham vel og elske ham, thi han er stum. Bed ham kan vor Hemmelighed ikke blive bekjendt.“

Den Ene indvillede mig da i sin Kappe, og de førte mig til deres Urne og gjorde mig alt muligt Godt; Ilden gjorde mig godt, og jeg varmede mig med Behag ved den store Dvn.

Kapuner gave de mig at spise; Brodet var friskt, Vinen var god, og jeg spiste med god Appetit. Ingen Rok var tilstede; der var ingen Andre end os tre.

„Søster, Knægten vil narre os og lader være at tale for vor Skyld. Bring os hurtigt vor røde Kat, at den kan faae ham til at sige Sandhed, hvis han lyver.

*) Allusion til St. Leonard, hvem man tiltruede den Egenskab at kunne bryde de Jangnes Lænker. Damerne havde hilset Digteren i denne Helgens Navn.

Da jeg saa det glubste Dyr komme med dens store Kløer og lange Knebelbart, blev jeg ikke synderlig glad eller veltilmode; jeg blev ganske bange, nær var hele mit Mod og min Kjærlighedsflamme forgaaet mig.

Da vi saa havde drukket og spist, maatte jeg aflæde mig, og de vare skjændige og trolose nok til at sætte Ratten paa mig; de reve den ned ad mig fra Hoved til Hæl" etc.

Greven taalte imidlertid, som en Martyr for den gode Sag, denne Tortur, og udstod Proven uden at lade et eneste klagende Ord undslippe sig. Damerne troede da, at han var virkelig stum, og toge ikke i Betænkning at forlade sig paa ham. Sat sapienti. —

Digteren ender sin Sang med at paalægge sin Jongleur eller Spillemand at bringe den til bemeldte Fruer :

„Monet, imorgen skal du gaae for mig og bringe min Sang til Borsfi, lige til Garins og Bernarts Gemalinder, og sig dem, at de for min Skyld maa dræbe Ratten.“

Literatur.

1.

Fortolkning af de tre første Evangelier af Dr. S. N.
Clausen. Indledning. Kjøbenhavn. 1850.
Reizels Forlag.

„De bedste Timer i disse Aaringer — rolige og fredelige Timer midt i Ufredens og Spændings Dage — har jeg havt dette Arbeide at takke for; maatte til Gjengjæld mit Arbeide ikke være uden al Betydning for Evangeliefortolknings store Opgave.“ (Fortale, S. VI.)

Man skulde ved at læse disse Ord let falde paa den Antagelse, at det nærværende Skrift ikke er polemisk, men heri vilde man tage høiligen Feil. Theologen er ikke mindre polemisk eller apologetisk end Ministeren. Det hele Værk er en fortløbende Polemik mod en vis Retning

den nyere Evangeliekritik. Denne Polemik er yderst selvtilidsfuld; i Grunden antager Forfatteren, at hans Modstandere allerede ere kastede til Jorden (see Pag. 75!), Hovedsagen afgjort, det er kun til yderligere Bestyrkelse af de engang opnaaede Resultater, at Forfatteren foretager denne Recapitulation af den nyere apologetiske Beviisførelse.

Desværre synes Forfatteren ikke usigtig at have gjort sig Rede for, hvilke hans Modstandere ere. De, som have angrebet Evangelierne som historiske Kildekrifter, have nemlig gjort det fra ganske forskjellige Standpunkter, og have saaledes tildeels angrebet hinanden. Det skarpeste og med størst Sag- og Detailkundskab gjorte Angreb hidrører fra den tübingiske historisk-kritiske Skole, Baur, Zeller, Schwegler og Ritschl, hvis Arbejder egentlig ganske have fortrængt de Straußiske og B. Baueriske fra Skuepladsen. Men uagtet Forfatteren viser, at han kjender disse Bærker af den tübingiske Skole, saa tager han dog en høist ringe Notis af dem, og holder sig til Strauß og Weiße, som hine Forfattere allerede have gjendrevet.

Dette har givet Forfatteren Anledning til at komme ind paa det egentlige theologiske Gebeet, hvor han synes at føle sig mere hjemme end paa det historisk-kritiske. Havde han nemlig holdt sig til Tübingen-Skolen, da maatte han ogsaa have holdt sig til den reen historiske Kritik, og enhver theologisk Afstifter vilde da være bleven

umulig, just fordi denne Skole slet ikke kæmper med andre end reen historiske og kritiske Vaaben. At Forfatteren veed, at en saadan Skoles Tilhængere hylde en vis Theologie eller Philosophie, kan ikke berettigge ham til at indblande noget Hensyn hertil i sin Polemik, ligesaa lidet som man ellers i en offentlig Debat tør tage sin Tilflugt til Personligheder. Men nu er det aabenbart Hr. Ministerens Mening, at den theologiske Fordømmelse, som rammer Strauß og B. Bauer, der have ladet en filosofisk eller theologisk Anskuelses Indflydelse paa deres Kritik skinne igjennem, ogsaa skal ramme den nyeste kritiske Skole, hvis Kritik ingen bestemt theologisk Charakter har. Forfatteren udtaler det vel ikke ligesom, men det maa dog vel være hans Mening, da denne Skole, som ellers er en af Hovedgjenstandene for den theologiske Polemik endog her hjemme, i modsat Tilfælde vilde blive ganske uberørt af Forfatterens Angreb.

Det er umiskjendeligt, siger han Pag. 71, at den hele mythiserende Behandling af Evangelierne falder, som enkelt Utring, som speciel Anmeldelse, ind under en almindelig Aandsretning, en eiendommelig Opfatning af de guddommelige Ting og deres Forhold til den menneskelige Aand. Og nu gjør Forfatteren et Forsøg paa at udvikle sine Modstanderes Anskuelse og dennes Sammenhæng med deres Evangeliekritik. Efter denne Anskuelse skal Naturen og Historien være de tvende store

Aabenbaringsformer, i hvilke Aanden (skal være Ideen)
 udfolder sin skabende Magt og den historiske Fremstillings
 Værdi være afhængig af dens Ideefylde og ikke af dens
 Overeensstemmelse med det Passerede. Til Nød kan
 dette passe paa Weise, men ingenlunde paa Hegel, som
 visstelig ikke stiller den evangeliske Historie høit, paa
 Grund af dens Ideefylde, men derimod meget lavt, paa
 Grund af dens Overeensstemmelse med lignende upaalide-
 lige Skrifter fra samme Tidsalder. Egeoverfor dette
 System — det svimlende Hvidepunkt af den tydske
 Abstractions Aand — maatte man vise en vis Resigna-
 tion, saalænge det terroristisk herskede paa alle Videns-
 skabens Enemærker; man maatte vente paa bedre Tider,
 da det maatte lykkes en fyldigere af Naturens og Livets
 Rigdom befrugtet Verdensanskuelse at sprede det logiske
 Koglerie, da en sund Fromhed atter skulde faae Magten
 til at bryde den ubegrændsede Selotillid o. s. v. Hvor
 har nu Forfatteren opdaget al den Herlighed? Hvilken
 er den fyldigere Anskuelse, hvor er den udtalt og gjennem-
 ført? Af den moderne Schelling maaskee? Hvor er
 den saakaldte naturlige Fromhed, som atter skal have
 faaet Magten?

Om alt dette oplyser han os ikke, men bemærker
 kun, at det omtalte Omsving tør antages at være fore-
 gaaet. Man kommer ved dette „tør“ uvilkaarlig til at
 tænke paa visse optimistiske tydske Publicister, som altid

bringe deres velsindede Indbildninger eller vitterlige Falsa til Torvs med det vaklende, ængstelige "tør". "De Farer, der hidtil truede, tør nu ansees for lykkelig overstaaede", s: jeg vil tillade mig at ansee dem for overstaaede. Da Forfatteren aabenbart maa have tænkt paa Tydskland som det Sted, hvor Dmsvinget skal være gaaet for sig, saa havde man vel kuunet ventet, at han havde angivet de Kjendsgjerninger, hvortil han sigter. Mon det skulde være til Forhandlingerne i Paulskirken, til det protestantiske Lysvenfskab og den tydske Katholicisme, eller maaskee til Berlins Hoffsynoder? Men i sidste Tilfælde vilde han kun bevise, at et Dmsving var foregaaet indensfor den theologiske Corporation, hvad der er noget ganske andet end et Dmsving i den almindelige Videnskab eller den offentlige Mening.

Forfatteren føler sig dog ikke ganske tryg; uagtet de egentlige Stormangreb ere slaaede tilbage, saa finder han dog, at der er den alvorligste Opfordring for Theologien til at overveie dens Stilling (Pag. 81). Resultatet af denne Overveielse skulde da være en Adskillelse mellem det Væsentlige og Uvæsentlige i den evangeliske Historie, efter hvilket man kunde beholde hiint, om man end opgav dette. Dermed er imidlertid Afgjørelsen overladt til den rene Vilkaarlighed, som kan henføre Hvadsomhelst under enhver af disse Kategorier. Det er desuden ubegribeligt hvad der skal opnaaes ved

en saadan Adskillelse ligeoverfor en Kritik, som just bygger sine destructive Resultater paa det „Væsentlige“ hos enhver Evangelist. Naar f. Ex. Baur benægter Johannes=evangeliets apostoliske Oprindelse, da skeer det just paa Grund af dets væsentlige Eiendommeligheder.

Naar Forfatteren vilde føre Undersøgelsen over paa et metaphysisk Gebeet, saa havde det været hans Opgave at eftervise Falskheden af Modstandernes Metaphysik, men i det Sted har han kun bragt en aldeles tor Efterretning om at denne magre Metaphysik er fortrængt af en fyldigere. Skulde en saadan Efterretning tillægges nogen Betydning, da kunde den jo gjerne udstrækkes ogsaa til det historisk-kritiske Parti af Undersøgelsen, og dette affærdiges med den Bemærkning, at ogsaa Stormen her er afflaaet af de velsindede Theologer.

Dog forsøger Forfatteren her at indtage en selvstændigere Stilling. Pag. 5 finde vi en Afhandling med Overskrift: de tre Evangeliers Anerkjendelse i Kirken, hvori de forskjellige kirkelige Bidnesbyrd om deres Tilværelse paa en vis Tid ere samlede. Resultatet af denne Undersøgelse finde vi angivet Pag. 7. Altsaa i den anden Halvdeel af andet Aarhundrede, omtrent 100 Aar efter Evangeliernes Affattelse, møde vi de fire Evangelier udgjørende en Samling, der anerkjendes som Halvdeel af den hellige Kanon. Paa den Kritik af de kirkelige Bidnesbyrd, som Forfatterens Modstandere have udført,

indlader han sig ikke det Mindste. Han forsikkrer kun, at en Kritik, som den omtalte, anvendt paa Literaturens øvrige Enemærker, vilde gjøre den hele Oldtidsliteratur til Værker af anonyme Forfattere osv. Forfatteren overseer imidlertid, at det afgjørende Moment her ligger i Publicitetens Udstrækning; Skrifter, som strax ved deres Udgivelse opnaaede den udbredteste Dffentlighed i utallige Afskrifter, kunne ikke nær saa let forvanskes eller skjule en tvivlsom Oprindelse, som saadanne, der snege sig omkring i Mørket og dukkede op i adspredte Conventikler. Bigesaaalidet som Begivenhederne, der fortælles i Evangelierne, ere foregaaede paa en historisk Skueplads, der nøiagtig kunde controlleres, har den evangeliske Literatur fra Begyndelsen af noget med den store Dffentlighed at gjøre, og det er just derfor, at en Strænghed maa anvendes ved Constateringen af deres Oprindelse og Identitet, som vilde være paa urette Sted ved Skrifter, der strax ere komne paa Verdensmarkedet. Denne Strænghed er nu bleven anvendt saavel i Kritiken af de kirkelige Bidnesbyrd som af selve de evangeliske Skrifter, i hvis individuelle Bestaaffenhed man har fundet positive Data for deres Oprindelse og videre Historie. Men som sagt, alt dette eksisterer ikke for Forfatteren. Men derfor mangler ogsaa hans Slutning den nødvendige Bestemthed. „Naar de foransførte enkelte Beviisligheder samles i en Hovedsum (Pag. 11), da er det unægteligt, at de ikke

hverken i Henseende til Fuldstændighed eller Bestemthed
 slutte sig saaledes sammen i en Beviis kjede, at der ikke
 skulde findes aabne Stæder, igjennem hvilke Tvivl og
 Indsigelser kunne skaffe sig Indgang. Imellem Apostlene
 og de ældste af de anførte Vidnesbyrd ligger et halvt
 Aarhundrede, hvorfra ingen Stemme lyder til os om
 Tilværelse og Brug af vor Kanons hellige Bøger.
 Det maa endvidere indrømmes, at et kritisk Identitets-
 beviis mangler: at deraf, at Matthæus og Johannes,
 Markus og Lucas have skrevet Evangelier, endnu ikke
 følger, at disse ere de samme, som vi have under disse
 Forfatternavne. Paa en saadan Beviisførelse vil der saa-
 meget mindre være at tænke, som de paagjældende Citater,
 der i denne Henseende skulde komme til Hjælp, ofte ere
 givne i en friere Form, saa at de ikke med Bestemthed
 vise tilbage til Kilden, hvoraf de ere tagne". Sammen-
 holder man denne Tilstaaelse om de 50 Aars fuldkomne
 Læshed med det ovenfor om den første Publicitets Be-
 skaffenhed Anførte, hvoraf følger, at de første Vidnesbyrd
 kun bevise Noget for enkelte Menigheders Bedkommende,
 sammenholder man fremdeles det om det manglende
 Identitetsbeviis Udtrede med det Factum, at der cirku-
 lerede Skrifter af foregiven apostolisk Affattelse i enkelte
 Menigheder, som senere ere forkastede som nægte, da
 maa man vel give den ærede Forfatter Ret, naar han

fordrer (Pag. 15), at det Manglende i Beviset skal udfyldes fra anden Side, nemlig som Følgeslutning af Troen.

Det følgende Afsnit „om eiendommelige Forhold ved de enkelte Evangelier“ har for liden almindelig Interesse til her at kunne blive nærmere omtalt. Kun ville vi, som Prøve paa Anvendelsen af Forfatterens ovenomtalte Distinction mellem det Bæsentlige og Ubæsentlige, anføre: at han Pag. 24 seer en udsmykkende Traditions Indflydelse i enkelte Træk af den evangeliske Historie og Pag. 34 en lignende Udsmykning i de kirkelige Vidnesbyrd om Evangelisten Markus' Forhold til Apostelen Peter. Naturligviis kan enhver Anden med samme Ret erklære det for sagnagtig Udsmykning, som ikke tilfiger hans Smag.

Noget interessantere er det følgende Afsnit om Evangeliernes indbyrdes Forhold. Dette har man deels tænkt sig som en fælleds Afhængighed af en selvstændig Kilde, der enten kunde tænkes skriftlig som det Eichhornste Arevangelium, eller som stereotyp traditionel Form, hvilket Sidste blev antaget i den nyere Tid, indtil Wille, Weise og B. Bauer, som atter vende tilbage til Forestillingen om en skriftlig Kilde, hvilken de fandt i Markusevangeliet. Den sidste Anskuelse hyldes ogsaa af Forfatteren, uden at han undervurderer de Andres historiske Troværdighed. Men af hvilke Grunde han saa bestemt holder paa denne

Troværdighed, have vi allerede seet ovenfor, de ere mere subjective end objective.

—e—

2.

Dr. A. G. Rudelbach: Om det borgerlige Ægteskab.
Kjøbenhavn. 1851. Otto Schwarz's Forlag.

Hvilken Mand i Landet er saa ubekjendt med Iververdenen, hvem har levet saa indesluttet i sig selv, at han ikke har hørt tale om Spandets Lovforslag om Trosfrihed, og paa den anden Side hvor Faa, ja hvor Enkelte ere ikke de der have nogen sand Indsigt i dette Spørgsmaal? Hvor megen Bevægelse har denne Rigsdagsepisode ikke vakt og hvor liden Fornuft i denne Bevægelse? Hvor meget er der ikke skrevet i dette Spørgsmaal, hvor have Boghandlerne ikke havt travlt med at avertere fanatiske og taabelige Piecer, hvor har „Berlingske“ ikke bugnet af Dumheder, for ikke at tale om „Flyveposten“, og hvor lidet af al denne Uendelighed af trykte Sager har holdt sig til Spørgsmaalene, har klaret Anstuelserne? Foruden flere mindre betydelige Bladartikler i „Kjøbenhavnsposten“ og „Nord og Syd“ samt Spandets forskjellige Erklæringer i „Berlingske“ tilkommer Wren i Bladlitteraturen hovedsagenlig den gamle, ofte uklare og ofte haarde, men altid

oprigtige og hjærve Grundtvig, der om dette Spørgsmaal har leveret flere værdifulde Afhandlinger i sit Blad „Danstereu“. Blandt Pieerne stod hidtil Pladsen aaben for det fornuftige Ord, medens Forvirringen gjorde sig bred i Højsædet, endelig er det kommet og kommet med Bægt i en lille Bog af den lærde og nidhjære Herrens Stridsmand Dr. Rudelbach. Spandets Forslag er bleven forsvaret fra tvende Sider, fra den politiske, idet Mændene af Venstre med Føje have viist, at en saadan Lov er ligesaa begrundet i den af Friheden beaandede borgerlige Bevisthed, som den er nødvendig ifølge Grundlovens Bestemmelser, og fra den kirkelige, idet de tillidsfulde, af Christi Rige virkelig stolte Mænd have gjort gjældende, at ogsaa Kirken maa vnske Frihedens Basis, at den er bedst tjent med at undvære al Politihjælp og Stofkebrutalitet.

Men hvorfra er da Modstanden kommen, siden saavel Staten som Kirken, de to Sagens Parter, maa være tilfredse? Modstanden er kommen fra tre Sider, fra Statens, fra Kirkens og fra Folkets. Fra Staten forsaavidt en Mængde Birkedommere og Herredsfogeder have indrulleret Religionen blandt de brugbare Politimidler til god Ordens Bedligholdelse og nu frygte for, at se denne Hjælp for Politistoffen glide sig af Hænderne. Fra Kirkens, idet alle Hierarkerne, alle de farisæiske Skarer, der ville bruge Kirkens Hyrdestav som et Myndighedens Scepter, der ville gjøre Bispestolen til

en osterlandsk Kongetrone, der ville benytte St. Peders himmelske Røgler til at lukke Statsfængslet og aabne Pengeskrinet, have skjælveth ved at se den Time nærme sig, da Staten traak sin tvingende og straffende Haand tilbage, og de saaledes stode overladte til deres egne Kræfter, til at kæmpe med den Tro, der kun havde været Middel, og den Kjærlighed, der kun havde været en Lyd. Modstanden er kommen fra Folkets Side, forsaavidt som Uvidenheden er bleven skræmmet med gruelige Skrækbilleder om det Kommende og falske Paastande om det Nærværende, og Mængden saa har givet det Effo, som de foresyngende Korsførere ønskede. Og hvilke Midler ere ikke blevene anvendte? Hvor have vore Kirker ikke gjenlydt af Kvindernes Skrig og Hulken, naar en Herrens Tjener med himmelvendte Dine nedbad Straffedommen over den forhærdede Slægt! Hvad skal man sige, naar hans Eminence, den danske Gejsstligheds Ypperste har havt det — Mod offentlig at paastaa, at naar det borgerlige Egtteskab indførtes, kunde man gifte sig med en Kone den ene Dag og den næste Dag jage hende væk og tage sig en Anden. Hvad skal man mest beundre, Mandens Uvidenhed eller hans Fripostighed?

Af det Spandetske Forslags forskjellige Afdelinger have ogsaa de andre vaakt større og mindre Modstand, men det egentlige Ramasfrig opløstes dog mod det borgerlige Egtteskab. Hvad er det da for en Belials

Indretning dette borgerlige Ægteskab? Proklamerer det maaske Prostitutionen som sit Motto, tillader det Polygami eller Konesalg? Al nej, intet af alt dette, det borgerlige Ægteskab er simpelthen det samme Ægteskab som det vi hidtil have kjendt, den hele Forssjel er, at hiint sluttet for den borgerlige Dyrighed, dette for den kirkelige, hiint paa Raadhuset, dette i Kirken. Alle de Bestemmelser, der have gjældt efter den danske Lovgivning med Hensyn til Betingelserne for Ægteskabets Indgaaelse, det rettlige Forhold mellem Ægteskællerne og endelig Ægteskabets mulige Oplosning ved Skilsmisfedom eller Bevilling blive aldeles uforandrede. Ved Indførelsen af det borgerlige Ægteskab bliver saaledes den legale Kjønnsforbindelse hverken lettet eller besværliggjort, Konen bliver hverken sat højere eller lavere og Skilsmisse hverken lettere eller vanskeligere at opnaa, som sagt alting bliver i det Væsentlige som det er, kun at enkelte Formaliteter blive lagte i andre Hænder end tidligere. Men spørger man, hvorfor skal Vielsen affattes? Saa sagte, saa sagte! Vielsen bliver ikke affattet, kun dens Nødvendighed. Staten erklærer det borgerligt indgaaede Ægteskab for gyldigt, men den forbyder ingensunde den kirkelige Vielse. Det staar enhver frit for at lade sig vie, men det er ingen Nødvendighed, det overlades til Bedkommendes fri Selvbestemmelse. Men anse I en Vielse for et Gode, er det da saa sørgeligt, at I ikke længere blive

dette Gode paatvungne men frit kunne vælge det og altfaa skjønne paa det? Skulde Eders Modbydelighed ikke rejse sig fra den gamle Historie, at I ville have Frihed for Eder selv men ikke unde Andre det samme Gode?

„Men“, invender man videre, „naar nu det virkelig forholder sig som du siger, at Forskjellen er aldeles ubetydelig, hvorfor skal der da gjøres Forandring, hvorfor ikke blive ved det gode Gamle, hvorfor al den Ulejlighed for saa lidt?“ „Fordi“, er Svaret, „det Gamle er ikke godt og hvad Ulejligheden angaar, saa er det Eder selv, der have fremkaldt den.“

Det borgerlige Ægteskab er nødvendigt af flere Grunde:

For det første er det det principmæssige, idet Ægteskabet er en borgerlig Akt og ikke nogen specifiisk religiøs. Ved Ægteskabet stiftes Familien, der er Grundlaget for det politiske Samfund, men Religionen vender sig til Individet. Med Daaben, Konfirmationen og Nadveren forholder det sig paa en ganske anden Maade end med Ægteskabet, de ere rent religiøse Akter. Ved Daaben indlemmes Individet i den kristne Kirke, men ikke i Staten, thi af Staten er Mennesket Medlem ved sin blotte Fødsel. Ved Konfirmationen ratihaberer Personen sin Daab, sin Indlemmelse i Kirken; Indlemmelsen i Staten, Fødselen derimod behøver ikke udtrykkelig at ratihaberes, det sker stiltiende ved det simple Faktum at Livet fort-

sættes. Ved at nyde Nadverens Sakrament bekræfter Individet sit Forhold til Kirken, og dette Forhold kan ønske en saadan gjentagen Bekræftelse, eftersom det er et frit Valg, og altsaa Villien kunde have forandret sig; Staten behøver ikke nogen saadan Bekræftelse af Forholdet, thi det er nødvendigt og ikke frit paa den Maade. Enten Folk ere Kristne eller Hedninger, Evropæer eller Avstralboere, ville de altid have Egttestabsforhold, eftersom dette ligefrem er et Led i Naturens Husholdning, men at Daaben og de øvrige her nævnte Akter ikke ere noget saadant Led, ses deraf, at Millioner undvære dem.

Det borgerlige Egttestab er dernæst tilraadeligt af politiske Grunde, idet Kirken og Staten, ifølge deres forskjellige Karakter, ikke altid ville fastsætte de samme Regler for Egttestabet. Kirken er i sit Væsen idealistisk, Staten realistisk, Kirken ser hen til det Unfselige, Staten til det Virkelige; som en Folge deraf kan Staten tillade meget „for Hjerternes Haardheds Skyld“, som Theologerne sige, som Kirken om ikke ligefrem fordømmer dog heller ikke kan velsigne. Saaledes ville mange Kirker ikke se med gunstige Dine paa Egttestaber mellem Personer af forskjellige Trosbekjendelser, medens Staten ikke tager saadanne Hensyn, saaledes ser den kristne Kirke med Ugunst det andet Egttestab, medens Staten intet har derimod, saaledes indrømmer Kirken kun meget faa Skilsmisseg Grunde (1 eller 2), medens Staten maa

Iade flere gjælde, saaledes vil Kirken ikke tillade den Fraskiltes Ægteskab, medens Staten tillader det. Hvad skal man nu gjøre ved disse stridende Meninger, skal man tilveiebringe Enighed ved Tvang eller tilintetgjøre Striden ved Frihed? Bælger man Tvangen, hvilken Part skal saa give efter. Staten? Det har ofte været forsøgt at indrette de verdslige Ægteskabslove aldeles konformt med de geistlige, men mon Samsundet har befundet sig vel derved? Nej langt fra! Ægteskaberne bleve vel tilsyneladende mere ideelle; men udenfor Ægteskabet tiltog Usædeligheden under alle Former, som Prostitution, som Lejermaal og som Hor; medens man altsaa troede at omgærde det ethiske Liv, nedbrød man det. Skal da Kirken give efter, skal Staten tvinge den til at velsigne hvad Staten bestemmer, men Kirken i sit Hjerte ikke kan anerkjende? Denne Vej have vi i Birkeligheden gaaet her, idet Staten ordnede Ægteskabet efter sit Hoved og tvang Kirken til at sanktionere alle Ægteskaber. Men mon ikke ad denne Vej saavel Stat som Kirke nedværdiges? Runne de altsaa ikke forenes, lad dem da skilles i Fred, idet Staten fastsætter hvad den kræver til et gyldigt Ægteskab, og Kirken hvad den kræver til et kirkeligt. Alle Statens Undersaatter skulle for at indgaa et Ægteskab opfylde Statens Betingelser, men Kirkens har kun Betydning for dem, der endnu ønske den kirkelige Indvielse

udtalt over deres borgerligt legaliserede Kjønnsforhold. Ved denne Fordeling kommer hver Side til sin Ret.

Nu vilde maaste Noget sige, at denne Afhandling modsiges sig selv, idet der først bevises det borgerlige Egtteskabs Uskadelighed ved at paastaa dets Identitet med det kirkelige, og siden dets Nødvendighed ved at fremhæve Forskjellen imellem dem. Men det er ikke Tilfældet. Jeg har ikke paastaaet det borgerlige Egtteskabs Identitet med det kirkelige, men med det hos os her i Danmark de facto og jure bestaaende, hvilket imidlertid som paavist ingenlunde falder sammen med det kirkelige. Men man er jo ikke misfornøjet med vort nuværende Egtteskab, idet man med højroftet Jværl raaber, at det skal beholdes, altsaa kan det kun være Mangel paa Indsigt, at modsætte sig Indførelsen af det borgerlige Egtteskab, der kun er dette vort gamle tilvante Forhold bragt i en adækvat Form.

Dr. Rudelbachs Arbejde om dette Spørgsmaal har den Fortjeneste at stille sig paa det rigtige Standpunkt, men især faar det sit Værd ved de mange i høj Grad interessante historiske Oplysninger, som det meddeler. Forfatteren paaviser saaledes med en Sikkerhed, der tilintetgjør al Modsigelse, at det er saa langt fra, som de Tusinde have paastaaet, at det borgerlige Egtteskab skulde være en ukristelig Institution, en Frugt af den franske Revolution, at det tværtimod anerkjendes lige fra

Kirkens Begyndelse, og Wielsen først under Karl den Store gjordes til Betingelse, ligesom ogsaa Reformationen atter med stor Kraft hævdede dets Gyldighed, der findes udtalt i dens Augsburgske Konfession. Det var vist i det Hele taget ønskeligt om „Lutheranerne“ huffedes lidt mere paa Luther end de virkelig gjøre, mange af hans Skrifter ville have blivende Værd, saaledes er idetmindste efter Titlen at dømme hans „Liden Wielsebog for de enfoldige Præster“ endnu et aldeles tidssvarende Arbejde.

Omtrent samtidig med Dr. Rudelbachs Bog udkom et Produkt under Titlen „Betænkninger, nærmest foranledigede ved Spandets Lovforslag om borgerligt Egtteskab af a. g.“, som kun nævnes her for at advare Læseren. Det er en tanke- og indholdslos kvassifilosofisk Skvalder, som der hører en Recensents hele Taalmodighed til at komme igjennem.

H—t.

3.

Digte af Christian Winther. Kjøbenhavn. 1851.
Reizels Forlag.

Christian Winther's Navn har med Rette havt en god Klang i danske Dorer. Han fremtraadte i de bedste af sine lyriske og episke Arbejder med en Sundhed og Livslyst, gjengivet i en ypperlig Form, der umuligt kunde forseile sin Virkning. I mange af hans senere Værker spores imidlertid tydeligt, at mørke Skygger have trængt sig ind i hans Liv og forstemt hans glade Muse. I det foreliggende Arbejde synes han at være kommen til noget større No. Det er ogsaa hans egen Mening, han udtaler det paa flere Steder i Bogen, vi skulle kun henvise til Digtet: „I Havn“ (Side 8). Det er neppe heller uden en vis Hentydning dertil, han kalder disse sine sidste Digte „nye“. En saa fremherskende lyrisk Natur som Chr. Winther's er imidlertid i Regelen noget zart; naar Livet berører den for stærkt med plumpe Hænder,

bortfamles næsten altid endel af Psychens fine Blomsterstøv. Chr. Winther synes heller ikke at have undgaaet denne haarde Skjebne. Disse "nye Digte" ere vel roligere end mange af deres umiddelbare Forgængere, men de røbe desværre ofte Spor af Mathed efter en haard og lang Kamp.

Som Noget af det Friskeste i Bogen og Noget af det, der mest nærmer sig hans tidligste og bedste Arbeider, skulle vi hidsætte det lille Digt: "Kong Volmer paa Reisen" (Side 58).

Mig tykkes alt fra min høie Hest
at høre min Due kurre.
O Deiligste, snart er jeg din Gjest
i din Rede, det grønne Gurre!
Alt som jeg farer i Skovene frem
gjennem Moser og dunkle Dale,
synes mig høre omkring dit Hjem
de fløitende Nattergale.

Mit Die iler saa langt foran
mine rappe, hvæsende Rakker;
mig lokker ei bag det stille Vand
Hjorten med kneisende Taffer.
Men Dig, som seiler i Luften blaa,
misunder jeg vel din Vinge —
Du liden Sanger, fremad lad staae,
min første Hilsen at bringe!

Hvo skulde dog tænkt, o Lovelil!
at din Fletnings gulbrune Slange
skulde vorde en Snare, stærk og snild,
Dannerkongen at fange?
O Lovelil! hvo skulde troe,
mens Livets Brændinger larne,
mig vilde skjænke sød Havn og No
saa gudsvelfignede Arme?

Nu dæmrer Dag: de Fugle smaa
alt vaagne i Krattets Bure,
klart speilende sig i Søens Blaa
jeg skimter de røde Mure.

Mig tyktes alt fra min høie Hest
at høre min Due kurre.
O Deiligste, snart er jeg din Gjest
i din Rede, det grønne Gurre!

Nogle af Digtene f. Ex. „Nattetanker“ (Side 25)
og „Den 18de August 1843“ (Side 35) ere vel per-
sonlige. Ting som „Brev fra en Flødekande“ (Side 30)
„Til en Ven“ (Side 32) og „Det Farlige“ (Side 34)
fortjente ikke at trykkes.

Formen, der ellers pleier at være saa korrekt hos
Chr. Winther, er af og til forsømt i denne Digtsamling.
F. Ex.: I Digtet „Til en Ven“:

„Jeg veed det, gode Carl, Du Livets Dster
har aabnet heldigt.“

Det er for at faae Rim paa „forlyster“.

Af samme Grund hedder det videre:

„Men Flødessum er Lykken. Fede Bøster
ei altid er vor Lod“.

Det er en egen Sag i et populært Rimbrev at
bruge et saa ubekjendt og ubrugeligt Ord som „Bøster“
(Molbech forklarer det i sit Lexicon ved: Boven eller
Skinken paa et Svin).

I „Et Billed“ (Side 35) hedder det, at Pigen laa
„med Smil paa Mund, med Diet luft,
med Staal i Barm og — Blomsten plukt.“

Atter en Smagløshed, og det en slem, for Rimets Skyld
à la Heibergs Historie om Blomsten, som Blomsterpigens
stjuler „i Kjølen“ i hans maleriske Atlas. I Digtet
„Et Par“ (Side 60), der tidligere har været trykt som
Feuilleton, forekommer:

„Mit Bryst sig ikke kerer“

3: forandrer sig (kehren?)

Gid Efterveerne efter Kampen snart maatte svinde
hos vor Forfatter, gid han snart atter maatte staae
fuldkommen frisk og freidig med sin klingende Lyre i Haand!

Theater.

A.

Det kongelige Theater.

1.

En forklædt Frier,

Baudeville i 1 Act.

Cooper har skrevet en lille Fortælling, der 1844 er bleven oversat paa Dansk under Navnet: „Fantasiens Virkninger“. Pointet i den er, at en Dame antager en Kudsst for en forklædt Frier. Dette er lagt til Grund for ovennævnte Baudeville. Kudsstens Figur, der spilles fortræffeligt af Phister, er ypperligt tegnet. Motiveringen af, at en Dame kan antage en saadan Person for en Elsker, er langt bedre i den nordamerikanske Original end i den danske Esterligning; Kudssten siger der langt flere Replikker, der med nogen Fantasie og god Willie kunne misforstaaes, end i Baudevillen. I den engelske Novelle er den duperede Dame en ung, lidt forskruet Pige hvis Katastø løber af med hende: dette er ogsaa heldigere end den danske „Sanne“, da baade en saadan halvgammel Hebermo, om hun end er gistesyg, dog tillige pleier at være lidt praktisk klog, og desuden er en noget ufsjon Figur, især saaledes som hun er skildret i Baudevillen. Stoffet egner sig forresten ogsaa langt bedre til episk

end dramatisk Behandling, man troer lettere Forverlingen ved at læse den end ved at se den. Den Lyrik, der forekommer i Stykket og som synes at røbe en af vore bekendte lyriske Digtere, er af og til malplaceret.

2.

Kjerlighedens Forsyn,

Lystspil i 5 Acter af Dverfkou.

I Slutningen af dette Drama siger en af Personerne med Pathos: "Det er Kjerlighedens Forsyn!" En Tilskuere i Parkettet skal ved den første Forestilling have høit have repliceret: "Nei, det er sku Dverfkous Forsyn!" Denne Bittighed er den korteste og bedste Kritik, der kan gives over dette store og — ikke gode Arbeide. Man sporer i Sandhed intet til Kjerlighedens Forsyn i disse 5 Acter, men bestomere til Dverfkous. Forfatteren har villet efterligne Scribe's Intrigestykker. Man har sagt om denne franske Dramatiker, at han ikke er nogen Digter, men heller ikke nogen gammel Mand, for at betegne, at der vel ikke er synderlig Poesi, men dog ungdommelig Livlighed og Lethed i hans Arbeider. Dette nye Lystspil kunde friste En til at sige om Dverfkou: Han er ikke nogen Digter og — en gammel Mand. Der er kun liden Poesi og endnu mindre Finhed og Lethed i dette Drama. Det er en klodset Efterligning af den behændige Franskmands sindrige Forviklinger. Man seer alle Traadene i Stykket, thi de ere tykke som Ankertoug. Vi ville ikke nærmere eftervise dette, da det dels vilde være høist trættende, ligesaa trættende som Lystspillet, og dels vanskeligt, eftersom Arbeidet endnu ikke foreligger trykt. Det er saameget mindre fornødent, som Meningerne herom neppe ere delte og Stykket vel derfor snart vil blive

henlagt. Disse faa Bemærkninger om Stykket i dets Helhed udelukke naturligtviis ikke, at der er mange gode Enkeltheder: til disse henregne vi f. Ex. Magisterens Karakter. „Fædrelandet“ synes, at „Tidsalderens — 1677 — Tone og Karakter ere godt holdte“; denne Mening kunne vi ikke dele.

B.

Kasinos Theater.

1.

Lustens Datter,

Tryllekomedie i 4 Akter, efter „La fille de Pair“, af Brødrene Cogniard og Raymond.

Smød den kristelige Lære, at Jorden er en Jammerdal, har der til alle Tider hævet sig begejstrede Stemmer. Ingen har maaste genialere kæmpet mod den taagede Transcendens end den store persiske Digter Hafis. Blandt hans Digte findes et, der begynder (vi citere Daumer's ypperlige Oversættelse):

„Er ist ein Stern vom erhabenen Himmel gefallen,
herab in's irdische tolle Getümmel gefallen“.

Det skildrer saa, hvorledes den fra den ophøiede Himmel til Jorden faldne Stjerne ser Urterne og Blomsterne paa Markerne og finder Behag i deres brogede Brimmel — hvorledes den hører Hjordens Klokker ringe og frydes over deres idylliske Klang — hvorledes den ser en Hest flybe let som en Pæl hen over Heden og jubler over den herlige, rappe Ganger — hvorledes de hyggelige Menneskeboliger, de løvsfulde Træer, ja selv en ensom Træstub i Skoven tiltaler den. Og Slutningen lyder:

„Nicht wieder empor zum erhabenen Himmel verlangt er;
er blieb was er war, blieb gerne vom Himmel gefallen.“

Det er tildels samme Polemik, der ligger til Grund for Tryllekomedien „Luftens Datter“ som for flere lignende Arbejder. Azurine, Datteren af Aandernes Dronning, er en fra den ophoiede Himmel til Jorden falden Stjerne, der foretrækker Jorden, hvor den elskede Rutland er, for atter at flyve „in's Blaue hinein“. Paa flere Punkter bryder denne Polemik endog frem i Replikker. Saaledes siger Boreas, idet han i sidste Akt skænker Champagne: „Det er Nektar. Den er bedre end den vi har deroppe. Jeg skal huske at tage en Prøve hjem med!“

Denne Tryllekomedie er forresten temmelig langtrukken, den vilde have vunden ved at indskrænkes til tre smaa Akter. Som den nu er, er den altfor overfyldt med Sangnummere og Hofuspokus. For en strengere Kritik vil den imidlertid, selv om den blev betydeligt beklippet, neppe kunne bestaae. Boreas' Figur er noget af det Bedste i Stykket.

Bearbejdelsen synes os at være foretagen med Omhu og i det Hele taget med Smag. De komiske Partier ere de mest lykkelige.

2.

Nytaarsaften i Casino,

dramatisk Rococo i 1 Akt af Erik Bøgh.

Erik Bøgh introducerede sig ifjor Nytaar hos os som Forfatter med sit „Nytaarsnat 1850“ ligesom Aaret iforveien i Christiania med dens ældre Broder. Han gjorde ikke ringe Lykke ved sin Optræden. Han har ogsaa unegteligt ikke lidet satirisk Talent. Han holder sig imidlertid (som der meget rigtigt er bemærket i den foranstaaende Artikkel: „Om Pressen i Frihedens Tjeneste“) altfor meget til Specialiteter, hvad der, som det synes, nærmest har sin Grund i, at han mangler tilstrækkeligt positivt

Fond, Begeistring og Ideer, der ene kan give et mere storartet Overblik over Tiden. Derfor er han ogsaa af og til udsat for at blive mat og at gientage sig selv. Begge Dele er Tilfældet med „Nytaarsaften i Casino“, den er ikke saa frisk som det forrige Aars Arbeide og minder af og til om dette.

„Kasnonissen“ synger i Begyndelsen af Stykket:

„Mig De kjender jo tilvisse!
 Jeg er jo den lille Nisse,
 Som saa tit gjør her i Huset
 Recensentens Hoved kruset.
 Nu skal vi ha'e Loier, ja,
 Hopsa, Heisa, Hopsasa,
 Thi Kritikken holder jo
 Juleferie endnu!“

Kritikken holder nu vel aldrig Juleferie, men den er naturligviis billig nok til ikke at gjøre store Fordringer til saadanne Ting som dette „dramatiske Rococo“.

Noget af det Morsomste i Stykket er Manden med Guffakassen og Syl med hans Bise. Pjerrots Figur er forfeilet (hvad der gjør os ondt for hans gode Bises Skyld) Bøgh samler alle Maffekomediens Figurer i hans Person. Trop er for langtrukken. Bøgh bestjæftiger sig overhovedet altfor meget med Literaturen og in specie Døgnliteraturen, samt Literatorer i sine Arbeider. Den megen og forcerede Patriotisme i Stykket har alt „Fædrelandet“, skjøndt, som man kan vide, med paaholdt Pen, dabled, Naar selv Brutus siger det — saa! Forfatteren synes selv at genere sig lidt ved denne noget plumpe captatio benevolentiae, der naturligviis kommer mod Slutningen af Stykket og bruger derfor et Fjif. Han lader som det er i Mode at foragte Patriotismen og begynder sine „patriotiske, dannebrogede Udgydelse“:

„Moden — Moden — Moden!

— For Modens Bind har jeg ingen Frygt.“

Digte

af

F. J. Hansen.

I Mørke.

I Mørke,
 naar stille Skygger sænke sig om Jord,
 og Livets Rester tie,
 mens Aandestarer hvidste Løndomsord —
 Naar lyse, frie,
 til Himmelflugt sig alle Tanker vie:
 Jeg føler Guden mægtig i mit Bryst,
 jeg føler Aanders Rald og Aanders Lyst.

I Mørke

det lyser op til Høitid i mit Sind.
 To Dine for mig sfinne,
 en Rosenaande følger om min Kind.
 O! det er Hende,
 min Sjæls Idol, Juvelen i mit Minde!
 Hun er mig nær — mig lyser hendes Blik,
 mig toner Stemmens smeltende Musik!

I Mørke

mig gjefter Bennen med de ædle Træf.
 Fra fjerne, fjerne Strande
 han kommer hid, — sig løfter stolt og kjæt
 hans klare Pande,
 i Diet Spøg og Alvor mildt sig blande.
 Jeg føler sagte Trykket af hans Haand,
 Hans Tankes Lue luer i min Aand.

I Mørke

trindt om Erindrings Blomsterurner smaa
 balsamist op sig lukke;
 fra dem en vinget Hær af Alfer gaae,
 sig hæve, dukke,
 og i forsvundne Timers Lyst mig vugge.
 Jeg svinger Thyrsusstaven som en Gud,
 og hvirvlende de sværme paa mit Bud.

I Mørke,

naar Glemsel dækker Støvets Id og Strid,

naar dulgt i Skyggen viger

hvad snart henveires af en flygtig Tid —

En Verden stiger

Livsfuld frem — mod den min Længsel higer!

Der findes Alt hvad BARNET saae i Blund,

hvad sødt blev drømt i Livets bedste Stund.

O, Mørke,

londunkle Nat, min Tankes Helligdom!

Ansigt til Ansigt skuer

jeg ham, hvis Herlighed Du fatter om

med strakte Buer,

mens Stjerner flamme høit som Pintseluer!

Jeg føler stolt Din Guddom i mit Bryst,

Jeg føler en usynlig Himmels Lyst!

Amoriner.

En Flugt af Tanker over Land
 fløi hen mod Dig med lyse Miner;
 saasnart de kom Dig nær, paa Stand
 de skabtes om til Amoriner.

1.

Hver søger Dig — kun Tiden flyer,
 af Din Elskværdighed forjagen:
 At Tiden er en gammel Fyr,
 det lægger meer end klart for Dagen.

2.

Du har mig lært, at dvæle tit
 i eensom Drøm af Fryd og Smerte:
 Mit hele Liv som Eremit
 tilbringe gad jeg — i dit Hjerte!

3.

Min Lykke hænger i et Haar —
 Jeg seer det med bekymret Mine!
 At sikke den kun Du formaaer:
 D! fæst den ved en Lok af dine!

4.

Din Haand om Bonnens Bog er lagt;
 lad ned til mig den anden glide!
 Den ene Haand — er os jo sagt —
 bør hvad den anden gjør ei vide.

5.

Nei siger Munden, Ja dit Blik.
 Mod Een er To: Du vel fornemmer,
 at her min Ven igjennem gif
 med stor Majoritet af Stemmer!

6.

Mig dine Kinder, hver saa varm,
 lig Søstre to, skinsyge trykkes:
 Den venstre rødmer flux af Harm,
 naar paa den høire Læben trykkes.

7.

Du gi'er mig Haanden koldt — O, nei!
 Dens Tryk formilde sødt min Smerte!
 Min Gud! jeg veed jo ellers ei,
 om den har Fuldmagt fra dit Hjerte!

8.

D, skænk mig Rosen ved dit Bryst!
 Hvert Blad dit Hjertes Sprog bevarer:
 I den studerer jeg med Lyst
 et Bind af Hjertets Memoirer.

9.

Du er et Tempel — Templets Aand
 ud fra dit Die Lysset spreder;
 med Læben mod din hvide Haand
 i Templets Forgaard taus jeg beder.

10.

Jeg gaaer til Dig, Columbus lig —
 En Verden vil jeg der opdage:
 Ja! i din Sjæl, saa skjøn og rig,
 min Verdens=Deel er end tilbage!

Valkyrierne.

(Af Kristian Arentzen.)

1.

Der findes neppe ret mange nordiske Mytebilleder, det er mere fortryllende at stirre paa end Valkyrierne, neppe ret mange, gjennem hvilke den nordiske Oldtids Aand udtaler sig mere karakteristisk.

I „Völuspá“ se vi dem som Odins Møer, bærende Skjolde, beredte til at ride ud. I „Grimnismál“ bære de Ælhornene til Einherierne. I den yngre Edda skildres de som Kvinder i Balhal, der frembære Drikke. Odin udsender dem til enhver Strid: de udvælge dem, som skulle falde, og raade for Seiren. De bivaanedes Balder's Ligfærd med Odin. Vi træffe saavel i „Völuspá“ som i den yngre Edda den yngste af Nørnerne, Skuld (Fremtidens) iblandt dem. Alle Navnene ere karakteristiske og sigte til Kamp.

De fremtræde altsaa her som Odins skjoldbæbnede Mæer, der ride til Striden, raade for Seieren, udvælge dem, der skulle falde, og række disse som Einherier i Balhal Dhornene.

Ragnar Lodbrog ender sin Svanesang: „Diferne, som Odin har sendt mig fra Balhal, byde mig did. Glad skal jeg drikke N med Nser i Høisæde.“ I „Eiriksmål“, der besynger Erik Blodøres Fald, drømmer Odin, at han bereder Balhal til at modtage Erik, byder Valkyrierne bære Vin frem o. s. v. I „Håkonarmål“ sender Odin Valkyrierne Gondul og Skogul for at vælge hvem af Kongerne (Hakon Adelfstensfostre eller Erik Blodøres Sønner) der skal fare til Balhal. Med Hjelm paa Hovedet, Skjold paa Armen og Spyd i Haanden ride de til Kamppladsen. Gondul byder, eftertænksomt støttet paa sit Spydstkæft, Hakon fare til Odin. Skogul mæler saa: Nu skulle vi ride til det grønne Gudhjem at melde Odin den mægtige Konges Ankomst!“

I „Njála“ hedder det: Langfredag gif en Mand ved Navn Dørrud ud paa Katanes (i Skotland, bebygget af Nordboere). Han saae Tolv ride hen til en Høi og forsvinde der. Han gif derhen og figede gjennem en Glug derpaa. Han saae Kvinder derinde, som havde opført en Bæv af Mandehoveder, Mandstarme, Sværd og Pil. De vævede og kvad, at de vare Valkyrier og vævede som Varsel om Mandefald. De

endte: „Lad os nu med dragne Sværde ride ud herfra!“ og reve saa Bæven ned og itu. Dørrud gif hjem. Kvinderne bestege deres Heste og rede bort, sex sydpaa og sex nordpaa. — Et lignende Syn havde en Mand paa Færøerne.

Her væve Valkyrierne Kampens blodige Bæv ligesom Nornerne i „Helgakvida Hundingsbana“ ved Helges Fødsel i den stormfulde, maaneklare Nat spinde Skjæbnens gyldne Traad og fæste dens Ender i Vest og Øst, Syd og Nord — Grændserne for den Nyfødtes tilkommende uhyre Magt.

I den senere „Sturlungasaga“ fortælles om en Mand paa Island, at han drømte, at han kom ind i et stort Hus, hvori der sad to blodige Kvinder, der ligesom roede. Det tyktes ham, at der regnede Blod ned paa Gluggerne. Den ene af Kvinderne kvad, at de vare Gunnr og Gøndul, der roede for Mandefald.

Saxo fortæller, at Hother i Norge engang han var paa Jagt soer vild i Taage og traf paa et Hus, hvori der vare nogle Skovjomfruer. De hilste ham ved Navn, og da han spurgte dem hvo de vare, fik han til Svar, at de raadede for Seier i Strid. De gave ham en Kjortel, der gjorde ham usaarlig og lovede ham Held i Kamp mod Odins Søn Balder, hans Medbeiler til Rannas Kjærlighed. — Da Hother siden to Gange var bleven overmandet af Balder, vankebede han fortvivlet om

i Sverrig paa affides Steder. I en Skov fandt han en Hule, der var beboet af de samme Jomfruer, han tidligere havde truffet. De spurgde ham hvad han gjorde her. Han svarede, at han var bleven overvunden af Valder trods deres Løfte. Kvinderne svarede, at Valder havde mistet ligesaa mange Folk som han, og at han forresten vilde seire, naar han kunde faae fat paa en forunderlig Mad, der foryngede Balders Kraft.

Det er, som Enhver vil se, nordisk Mythologi vi her møde i middelalderligt historisk Klædebon.

I de heroiske Digte i den ældre Edda fremtræde Valkyrierne i en Skikkelse, der er endel forskjellig fra den, hvori vi hidtil have set dem. Det er denne, der i høi Grad er poetisk, vi især ville dvæle ved.

I Historien om Volund møde vi dem først. Der fortælles:

Tre Brødre, Sønner af Finnernes Konge, Slagfid Egil og Volund, løb engang paa Skier og jagede. De kom til Uldale ved Ulofsø og byggede sig der et Hus.

Tre Valkyrier, Drrun, en Datter af Kong Riar i Balland, og Gladgud Svanhvide og Hervor Alvid, Kong Rodvers Døttre, fløi fra Syd i Svanehamme. En Morgen tidlig kom de til Ulofsøen og spandt herlig Hør — deres Svanehamme laae paa Jorden ved Siden af dem.

Slagfid, Egil og Bølund fandt dem der og førte dem hjem med sig. Slagfid favnede Hladgud, Egil Druun og Bølund Herber Alvid.

Syv Vintre boede Kongedøttre = Valkyrierne hos Kongesønnerne.

Den ottende Vinter længtes imidlertid Valkyrierne efter Kampen.

Den niende fløi de bort engang Brødrene vare paa Jagt.

Da Slagfid, Egil og Bølund kom hjem, fandt de deres Sale tomme, deres Hustruer vare forsvundne.

Slagfid foer saa bort paa Skier mod Syd for at oplede Svanhvide og Egil mod Ost efter Druun.

Den lyse Bølund derimod blev siddende hjemme. Han var en stor Kunstner, der slog det røde Guld til Ringe. Han tænkte Dag og Nat paa sin forsvundne Hustru, den unge yndige Alvid og nærrede bestandigt det dunkle Haab, at hun vilde vende tilbage.

Da han engang kom hjem fra Jagt paa Skier og favnede en af sine paa Lindebast trukne syvhundredede Ringe, som den guldgribske Konge i Sverrig, Ridud, havde ranet fra ham, tænkte han: „Maaske er Alvid kommet tilbage og har taget den for at gjække mig!“

Hun vendte imidlertid ikke tilbage. Vi høre heller ikke mere tale om hendes to Ledfagerinder.

Her drages Valkyrierne ned til Jorden; de ere

Kongedøttre, der komme fra Syd i Svanehamme og favnes af Kongesønner. De drages imidlertid uimodstaaeligt tilbage til deres høiere Kald paa Valen.

I Historien om Helge Hjørvardssøn fremtræde de paa en lignende Maade.

Hjørvard, Konge i Norge, fik med Sigrlin, en Datter af Kong Svafner i Svaveland, en stor og smuk Søn. Han var taus, og intet Navn blev fast ved ham. Navnet er i Oldtiden noget karakteristisk; til den tause, daadløse Kongesøn kan intet Navn fæste sig.

Engang sad han paa en Høi.

Ti Valkyrier kom ridende gjennem Luften og standfede ved ham. Den anseligste af dem, Kong Gilimes Datter Svava, kvad:

„Sent ved at tie
vinder Du, Helge!
Hæder i Sangen,
Ringe og Land.“

Kongesønnen udbrod: „Hvad giver Du mig i Navnfæste, lyse No! — Alt er dog Intet uden Dig!“ Svava anviste ham et Sted, hvor der laa et Sværd, hvis Lige ikke fandtes, og kvad:

„Sværdet maa gribes,
oves Bedriften,
for Dig Valkyrien,
aabner sin Favn!“

Nu gif Helge til sin Fader og fik Skibe og Kæmper. Han hentede derpaa Sværdet, Svava havde betegnet ham, og drog saa i Leding.

Hvilket herligt Billede fremstilles ikke i disse korte Træk for os! Den unge, tause, drømmende norske Kongesøn sidder paa Høien. Han stirrer hen for sig, Fremtiden ligger dunkel som en Gaade for hans Blik. Da kommer den kongelige Valkyrie i Spidsen for Søstrenes Skare og opfordrer ham til Bedrift, til at løse sin Fremtids Gaade. Henrykt gribes den unge Helt af den hulde Skikkelse. Valkyriens Favntag skal være hans Løn efter Kampen.

Valkyrieideen fremtræder aldeles tydeligt her: det er Helteidealet. Kan der tænkes noget skønnere nordisk Stof for en Maler end denne Scene mellem den unge Kongesøn paa Høien og Valkyrierne paa deres Heste i Luften!

Helge fælder nu Kong Hrodmar, der har dræbt hans Morfader, og udfører mange andre mandige Bedrifter: hans Valkyrie bestjærmer ham bestandigt i Striden.

Kamplivet i Oldtiden maa — idetmindste i sin Helhed — ikke anses som en blot vild, planløs Dvælse af Kræfterne: det var Aser mod Tætter, det gode Princip mod det onde, Helte mod Ildgjerningsmænd.

Det onde Princip personificeres ogsaa i denne Hi-

florie. Valkyrien Svava har en Antipode i Jættinden Ringerde.

Helge dræber den vældige Jætte Hate, der sad paa et Bjerg ved Hatefjorden. Hans Kone lægger sig saa i Fjordens Indløb for at hindre Helges Flaade fra at løbe ind i den; men Helge tager en Stang, støder hende tilside dermed og seiler ind. Om Natten nærmer Ringerde, Hates Datter, der kommer fra at drukne nogle Kongesønner, sig Helges Skib; hendes Hale pladsker i Vandet. Hun beiler til hans Elskov. Da han haanligt afviser hende, udbryder hun spødsk: "Du holder mere af den guldfinnende No, der følger og skjærmer din Flaade! Hun red foran de andre Noer, lys under Hjelmene. Gangerne rystede sig: af deres Maner foer da Dug til de dybe Dale og Hagl til de høie Skove med Frugtbarhed i Folge. Ledt var det mig!" I det Samme hævede Solen sig, Helge raabte: "Se mod Ost, Ringerde!" Og Jættinden forstenedes i Dagens klare Straaler.

Hvilket Billede er ikke ogsaa dette! Den liggraa-dige Jættinde med Fiskehalen pladskende i Vandet frister i Natten den unge Kongesøn. Dagen kommer, og Trollden bliver til Sten.

Helge har nu overvundet det i Jættinden personificerede onde Princip selv, hans Seier er fuldstændig. Nu drager han til Kong Gilime og beiler til

Swava. Hun trykker et Kys paa hans Læber og siger:
 „Nu er jeg din!“

Helge drager atter i Feding. Livet maa aldrig
 være daadløst.

Historien ender tragisk.

Helges ældre Stedbroder, Hedín, gaaer en Jule-
 aften, da det begynder at mørknes, fra en Skov i Nær-
 heden af Faderens Kongeborg hjem til Julegildet. Han
 møder en Troldkvinde, som rider paa en Ulv med Slan-
 ger til Tømme, der tilbyder ham sit Følgeskab. Han
 frabeder sig det, og hun ler ondskabsfuldt: „Det skal
 Du komme til at undgjælde ved Bragebægeret!“ Jule-
 gildet begynder. Kæmperne gjorde Løfter ved Brage-
 bægeret. Hedíns Sind forvirredes, saa han lovede at
 bemægtige sig sin Broders Elskede. Han havde imidler-
 tid neppe gjort Løftet, før han inderlig fortrod det.
 Fortvivlet drog han ud af sit Fædreland og vankede for-
 vildet om gjennem mange Lande. Han kom til Syden,
 hvor han traf Broderen. „Hvi kommer Du ene hid?“
 spurgte denne. Hedín fortalte ham saa Alt. Helge
 svarede venligt: „Om tre Nætter skal jeg i en Eves-
 kamp, og jeg aner, at jeg ikke kommer levende fra den.
 — Alt kan endnu blive godt!“ — „Jeg fortjente snarere
 Døden for din Haand end din Kiærlighed!“ sagde den
 ulykkelige Hedín. Paa Kampdagen fik Helge Banesaar,
 som han havde anet.

Han sendte Bud efter Svava. „Bed hende at
 skynde sig, hvis hun vil træffe mig endnu engang i
 Live!“ var hans Ord. Svava ilede til sin Elsker.
 Helge sagde: „Hil være Dig, Svava! Denne vor
 Sammentomst er den sidste paa Jorden. Blodet strømmer
 af mine Saar, Alfs Sværd er trængt nær til mit Hjerte.
 Græd ei, min Elskede! — Hvis Du agter mit Ord,
 saa ægt Hedin!“ — „Jeg har svoret Dig Trostabs“ —
 svarede Svava — „aldrig skal jeg tilhøre nogen Anden!“
 — „Kys mig da, min Valkyrie!“ hviskede Helge og
 udaandede ved hendes Læber. Her ender Historien.
 Man kunde maasse supplere den saaledes: Hedin kæmpede
 med Alf. Broderens Død maa hævnnes. De falde for
 hinandens Sværd. Hedin maa døe: Løftet ved Brage-
 bægeret kan ikke opfyldes, men heller ikke tilsidettes.
 Svavas Hjerte brast af Sorg.

Troubadour-Poesien.

(Af G. Fistaine.)

5.

Vi have i det Foregaaende henført Troubadourernes Poesi til trende Hovedarter, hvorunder de forskjellige Underafdelinger sortere. Vi skulle nu gaae over til at betragte disse Underafdelinger lidt nærmere, idet vi tillige meddele en Deel Prøver af de enkelte Genres.

Blandt de mere udviklede Arter, som nærmest maae henføres til Troubadourernes erotiske Poesie, horer Klagesangen (Planh eller Complainte), som i Almindelighed helligedes en Elskerinde, en Vens eller Belgjørerens Minde, eller vel ogsaa en eller anden offentlig Ulykke. „En rørende Blanding af Kjærlighed og Smerte, af Fromhed og Resignation, et Anstrøg af Melankolie og Dmhed“, siger Raynouard, „characterisere denne Art Poesie, til hvilken Troubadourernes sædvanlige Følsomhed gjorde dem saa skikede.“ Disse Træk, som Raynouard

her antyder som egne for den provençalste Elegie, finde vi stærkt fremtrædende i efterfølgende "Planh", hvori Grevinden af Die klager over, at hendes Elsker har forladt hende:

„Mine Sange skulle være sørgelige og smertelige
 Bee mig! jeg maa beklage mig over ham, som jeg
 elsker saa vmt; jeg elsker ham høiere end Alt i Verden;
 Intet kan gavne mig hos ham, ikke min Kjærlighed,
 ikke min Venlighed mod ham, hverken min Skjønhed,
 eller mit Værd, eller min Aand. Jeg er stuffet og
 forraadt, som om jeg havde begaaet en Feil imod ham.

Hvad der dog trøster mig, det er, at jeg aldrig
 glemte min Pligt mod Dig, elskede Ven, aldrig ved
 nogen Veilighed! Stedsse har jeg elsket Dig, endnu
 elsker jeg Dig, høiere end Seguin elskede Valence;
 ja! jeg trøster mig ved Tanken om, at jeg overgaaer
 Dig i Omhed, o dyrebare Ven! ligesom Du over-
 gaaer mig ved Dine glimrende Egenstaber. Men,
 hvorfor viser Du dog Haardhed mod mig i din Tale
 og dit Væsen, medens alle Andre rose din Godhed
 og Forekommenhed?

O! hvor forundret er jeg dog, kjære Ven, over
 at Du viser mig saa megen Haardhed; kunde jeg vel

andet end bedrøves derover? Nei, det er ikke Ret, at en anden Dame skal berøve mig Dit Hjerte, hvor stor Godhed og Forekommenhed hun end viser Dig. O! huff paa Begyndelsen til vor Kjærlighed! Gud forbyde at Grunden til et Brud skulde komme fra mig!

Dine fortræffelige Egenstaber, den Magt, som omgiver Dig, berolige mig. Vel veed jeg, at der er ingen Dame her i Egnen, eller i de fjerne Egne, som, hvis hun vil elske, ved at foretrække Dig jo vilde gjøre et hæderligt Valg; dog, min elskede Ven, Du kjender Kjærligheden, og Du veed hvo der er den oprigtigste og sømmeste Kvinde; — huff vore Aftaler!

Jeg burde regne paa mit Værd og min Rang, paa min Skjønhed, og fremfor Alt paa min sømme Hengivenhed; derfor sender jeg Dig, kjære Ven, til de Steder, hvor Du opholder Dig, denne Sang, der skal være min Kjærligheds Budskab og Tolk; ja, min smukke, min elskværdige Ven, jeg vil vide, hvorfor Du behandler mig paa denne haarde og barbariske Maade! Er det af Had? — Er det en Virkning af dit Hovmod?

Jeg paalægger mit Bud, at minde Dig om, hvor
 skadelige Hovmod og Haardhed undertiden ere."

Læseren kan maaskee selv af denne affalmede Over-
 sættelse føle den Lethed og Ynde i Udtrykket, hvormed
 Forfatterinden har skildret sin ømme og fyrige Liden-
 skab. En anden Troubadour, den krigerste Bertrand de Born,
 til hvem vi ville komme tilbage, udtrykker ikke mindre
 gracieust end energist sin forelskede Smerte i følgende
 Klagesang:

„Skjønne Dame, siden De ikke længer har nogen
 Agtelse for mig, siden De har forladt mig uden at jeg
 har givet Dem nogen Grund til Deres Haardhed mod
 mig, saa veed jeg ikke til hvem jeg kan henvende min
 Klage; aldrig vil jeg hos nogen Anden kunne opnaae
 den Lykke, jeg haabede af Dem. Ak! hvis jeg ikke
 finder en Dame, der kan ligned med den, jeg har
 tabt, saa renoncerer jeg for steds paa al Kjærlighed.

Efter som jeg ikke kan finde nogen Dame, som er
 Dem liig i Skjønhed, i indre Bærd, i ædle Følelser,
 i Elskværdighed; en Dame, som har en ligesaa smuk
 Holdning, en ligesaa fri Munterhed og ligesaa megen
 Oprigtighed i sit hele Væsen, saa vil jeg gaae omkring
 overalt og samle en skjøn Egen-
 skab hos hver Dame,

for deraf at skabe een, der er fuldkommen, indtil jeg finder Deres andet Selv.

Skjønne Cebeline, af Dem vil jeg laane den Ungdomsfriskhed, som udbreder den blomstrende Rødme over Deres skjønne Ansigt; ogsaa vil jeg tage Deres sømme, elskovsfulde Blik, og endda vil De beholde glimrende Under tilbage, thi ingen mangler Dem, af dem, som udmærke Kvinden. Eli's vil jeg bede om hendes elskværdige Conversation, om hendes piquante Munterhed; hun skal hjælpe mig til at pryde min Dame med de Skjønheder, som jeg søger, og saa vil hun glimre ved sin fine Forstand og sin Samtales Ynde.

Wicomtesse'n af Chales vil jeg bede om at give mig sin alabasthvide Hals og sine skjønne Hænder; derpaa gaaer jeg videre og ankommer til Rochehouart, den skjønne Agnes vil jeg der bede om hendes Haar, der sikkerligt overgaaer den vidtberømte Yseult's, som blev elsket af Tristan*).

Uagtet den skjønne Audiart viser sig streng imod mig, saa vil jeg dog laane af hendes indtagende Væsen,

*) Tristan et la Belle Yseult, en Ridderroman, som hører til Classen af dem, der slutte sig til Sagnene om Kong Artus og Ridderne om det runde Bord.

thi hun besidder mere Ynde end nogen anden Kvinde: hendes Omhed er standhaftig og oprigtig. Meer End Fortræffelig*) vil jeg bede om hendes fuldkomne Legemsskjonhed, at jeg tilfulde kan nyde den Lykke at slutte min Dame i mine Arme.

Damen Faidit vil jeg bede om en anden Gave, hendes skjonne hvide Tænder, hendes indtagende Maade at modtage Alle paa, og de venlige Svar, hun forstaaer at give med saa megen Ynde de Personer, som opholde sig ved hendes Hof. Jeg vil, Bels mojols**), skal give mig sin Livlighed, sin ædle Holdning og den Kunst, hvormed hun forstaaer at forhøje sine smukke Egenstaber, som aldrig fornægte sig.

Skjonne Herskerinde***), jeg forlanger kun af Dem, at kunne føle hos andre Damer de samme Længsler, som

*) Ordret Oversættelse af Originalens "Meils-de-be", hvilket er en Art allegorisk Udtryksmaade, hvorpaa findes hyppige Exempler, ikke blot hos Troubadourerne, men ogsaa hos de nordfranske Trouvères.

**) Skjonne Speil.

***) I Terten staaer "Bel-seigner", hvilket egentlig betyder "Skjonne Herre" o: Lehnsherre, et Billede, som er taget af Forholdet mellem Lehnsherren og hans Vasal. Vi have tidligere bemærket, at Ridderkærligheden i sin Form efterlignede de Former, der iagttoges i Feudalsæfenet.

jeg føler i Deres Nærhed; en uovervindelig Kjærlighed beherster mig; den piner mit Hjerte saa stærkt, at jeg foretrækker Deres Afslag for de største Gunstbeviisninger, som andre Damer ville skjænke mig. Bee mig! Hvorfor støder den Skjønne mig fra sig, da hun veed, at min Lidenſkab for hende er saa heftig?

Papiol, Du ſkal gaae til min Aziman og ſige hende i din Sang, at Kjærligheden er miſkjendt, at den har miſtet hele ſin Magt.“

De Træk, ſom characteriſere diſſe Elegier, ere maaſkee endnu ſtærkere fremtrædende i den følgende “Planh”, forfattet af Troubadouren Pos de Capduelh (1180—1190) i Anledning af hans Elſkerindes, Alazais de Mercurer’s Død. Digteren havde ſtedſe næret en virkelig, dyb Lidenſkab for denne Dame, og havde været ſaa lykkelig at finde Gjenkjærlighed, da han pludſelig faaer den beſynderlige Idee at prøve ſin Venindes Dyrigtighed ved at henvende ſine Sange til en Anden, nemlig Audiarz, Herren af Marſeille’s Gemalinde. Denne ſynes imidlertid ikke at have ladet ſig røre ved Troubadourens Sange, og han vandt ikke Andet ved ſit Forſøg, end at forſpilde Alazais’ Gunſt. Dette tog han ſig meget nær, og ſkrev i denne Anledning en heel Deel Klagesange,

som imidlertid forbleve uden Virkning. I en af disse hedder det:

„Hvo som begaaer en stor Feil, ham kan det kun geraade til Skade; naar jeg lider for en saadan, og min Dame straffer mig, saa skeer det med Rette, thi en Daarstab har jeg begaaet, for hvilken jeg fortjente at døe af Smerte og Angst.“

Et andet Sted siger Digteren:

„Skjønne Hersterinde, maatte dog Eders Dyd frelse mig; aldrig har en Ulykkelig, en haardt straffet baaret sin Skjæbne med større Taalmodighed end jeg; min Lidelse er mit Liv og Haab; De burde af Kjærlighed til Gud forbarme Dem, og skjænke mig nogen Medlidenhed, thi jeg er Deres Vasal, og hvis De viser Godhed mod mig, saa over De Mildhed og Ret.“

Men, som sagt, alle disse Klager hjalp ikke, og det var først paa tre andre Damers Forbøn, at Alazais de Mercuer lod sig bevæge til at tage sin Ridder til Raade igjen. Dog, han nød ikke sin Lykke længe, thi hans Elskerinde døde kort efter, ved hvilken Leilighed Pos de Capduelh udaandede sin dybe Sorg i følgende rørende Sang:

„D jeg Elendigste af alle Elendige! Den ynkeligste
 Jammer er bleven mit Lod; D! at Døden maatte
 forbarne sig over min Kval, thi mit Hjerte vil
 briste. For mig er Livet kun Angst og Sorg, siden
 Døden har røvet mig min elskede Adalasia. Dybt
 føler jeg Tabet! Død! — Forræder, nu kan Du
 pralende sige, at Du har bortmeiet den Bedste, denne
 Verden eiede.

Forløst, lykkelig skulde jeg være, hvis Gud havde
 forundt mig at døe for hende! — Ei længe vil jeg
 udholde det her! — Du tilgive hende, Herre Jesus!
 Gud! Du, som ene er sand, retfærdig og almægtig,
 Du være hende naadig! Hulde Kristus! Sanct Petrus
 og Sanct Johannes befale Du hendes Aand: thi alt
 Godt, som vi kunne fatte, pryder den, Intet ondt
 kan den fatte.

Herre! for hende skulde Alle græde, thi et saa
 huldt Billed skabte Gud endnu-aldrig. Hvo var nogen-
 sinde prydet med saamegen Ynde? Dog, hvad nytter
 vel her den forenede Skjønhed og Dyd? Hvad gavne
 Forstand og Vittighed, Venlighed og et elskende Hjerte?
 Hvad hjælpe os stolte Bedrifter og ædel Tale?
 Sorgelige Verden, i Hjertet hader jeg Dig, for mig

har Du tabt Dit Værd, siden Din største Prydelse har
forladt Dig!

Det er fuldbragt! Hendes Aand har forladt os!
Derover juble de salige Englestarer — man siger os
jo, og klart staaer det skrevet, at den finder Naade
for Herren, hvem Jorden loypriser. Dette vidner for
os, at hun boer i den stolte Himmelborg, at hun
throner under Roser og Lilier; der forherlige Engle
hende med Jubelsang, thi aldrig var hun falfk, og
fremfor Alle maa hun høste sin Løn i Paradis.

Ben, forandrede ere mine Fdrætter; for stedse tager
jeg Afsted med Kjærligheden!"

Dg virkelig synes den her antydede Forandring hos
Digteren ikke blot at have været en poetisk Bending; thi
fra nu af forlod han den erotiske Muse og begyndte at
skrive krigeriske Sange, der indeholdt Dymuntringer til at
tage Deel i Korstogene, og saavidt vides drog han selv
senere til det hellige Land, hvor han endte sit Liv i
Kampen for Religionen.

Men det var ikke udelukkende Kjærligheden, der
afgav Emnet for den provençalske Planh. Troubadou-
rernes elegiske Talent hævede sig undertiden til mere op-
høiede Gjenstande end reent personlige Sorger og Smerter.

„Saaledes“, siger Raynouard, „begræde de ofte i elegiske Sange, offentlige Ulykker, de christne Kongers Død eller Fangenskab, Krigens Omverlinger, Jerusalems Ulykker, den hellige Grav, som var udsat for de Bantroendes Profanationer, og fremfor Alt, Kors hærenes sorgelige Nederlag.“

En stor Deel Troubadourer have forsøgt sig i denne Art Planh. Vi meddele her en saadan, forfattet af den ovenfor nævnte Bertrand de Born (1180—1195), hvori Digteren i energiske Udtryk beklager Kongen af Englands tidlige Død:

„Hvis al Sorg, alle Taarer og Smertes og Ulykker og Elendigheder, som fylde dette Aarhundrede, vare samlede, saa vilde de alle forekomme ubetydelige i Sammenligning med den unge engelske Konges Død. Hans Fortjenester og smertelige Hæder overleve ham, men Verden er formørket, affalmet og fordunklet, berøvet al Glæde, fuld af Sorg og Fortvivlelse.

De brave Krigere klage sørgmodige og bedrøvede, og Troubadourerne og de muntre Jongleurer have fundet en altfor grusom Fjende i Døden, thi den har berøvet dem den unge engelske Konge, i Sammenligning med hvem de Gævmildeste vare karrige. Aldrig, troe mig! vil vort Aarhundrede finde Taarer og Fortvivlelse nok for dette Tab.

Grusomme, sorgbringende Død! hovmod Dig! den bedste Ridder, som nogensinde en Nation kunde opvise, har Du reven bort med Dig, thi der gives ingen Fortjeneste, som ikke fuldkommen fandtes hos den unge engelske Konge. Bedre skulde det være, om Gud vilde det, at han maatte leve, end mangan Misundelig, som stedse forarsagede de Brave Sorg og Fortvivlelse.

Hvis Kjærligheden forlader dette feige Aarhundrede, som kun er opfyldt med Sorger, saa anseer jeg dets Lykke for en Løgn; thi der er Intet i det, som jo ender med Sorg; hver Dag see vi, at Idag er værre end Igaar. Enhver speile sig i den unge engelske Konge, som var den Tappreste blandt de Tappre. — Nu er hans blide elskende Hjerte draget bort herfra, hvor der kun er Smerte, Modløshed og Fortvivlelse.

Han, som for vor Elendigheds Skyld kom til denne Verden, han som udrev os af Ddelæggelsen, og, for at frelse os, leed Døden, den milde og retfærdige Herre, ham ville vi anraabe, om han i sin Raade vil tilgive den unge engelske Konge, og føre ham til de Salige, der hvor der aldrig var Sorg, der hvor der aldrig skal findes Bedrøvelse!

Bertrand de Born var ikke den eneste Troubadour, der digtede Klagesange af denne Art, og hvis det indskrænkede Rum tillod det, kunde vi endnu anføre en heel Deel flere. Imidlertid vare de provencalske "Planhs" dog oftest af erotisk Indhold. Dette gjælder ogsaa om de saa tit omtalte "Tensons", hvilke dog egentlig mere beskæftige sig med Kjærlighedens Theorie end med Kjærligheden selv, og istedetfor at blive Udtrykket for ømme og dybe Følelser, opstille og debattere de forfjællige, Riddervæsenet og Kjærligheden betræffende Problemer. Herved faae disse Compositioner ofte et didactisk Anstrøg, som ikke forhøier deres poetiske Værd.

Det omhandlede Problem debatteredes i Almindelighed af tvende Troubadourer, som svarede hinanden vekselsvis i Stropher af samme Form. Men en Tenson behøvede dog ikke altid at opstille et saadant Problem til Løsning; undertiden var det en blot Vexelsang mellem tvende Personer, som i tilsvarende Stropher henvendte Bebrejdelser til hinanden; Tensonen antog i dette Tilfælde ofte en temmelig satirisk Character. Til andre Tider indeholdt den forelskede Klager, som to Elskere henvendte til hinanden, som f. Ex. i følgende Vexelsang mellem Grevinden af Die og Troubadouren Rambaud d'Orange:

"Min Ven, for Din Skyld føler jeg Kval og tunge Smerter; og dog troer jeg ikke, Du føler Noget til

min Lidelse; hvorfor være min Elsker, naar Du overlader til mig hele Kjærlighedens Lidelse? Thi vi dele den ikke ligelig."

"Dame, saadant er Kjærlighedens Bæsen, naar den fængsler tvende Venner, at hver føler dens Sorg og dens Glæde paa sin Maade; thi jeg troer, og jeg tager ikke fejl, at jeg tilfulde har min Deel af den haarde Hjertesorg."

"Ven, hvis Du kun sølte en fjerde Deel af den Smerte, som omtumler mig, saa vilde Du fatte min Kval; dog nei! kun lidet bryder Du Dig derom; thi nu, da jeg ikke kan bekjæmpe min Lidenstabs, hvad jeg end gjør, saa er Du ligegyldig ved min Skjæbne."

"Dame, da Bagvadskerne ere de Fjender, som plage Dig, saa vil jeg bryde med Dig, ikke paa Grund af Ustandhaftighed, fordi jeg er borte fra Dig, men fordi onde Tunger have saaledes befnæret Dig, at vi ikke nyde en lykkelig Time."

"Ven! ringe Tak vil jeg give Dig, thi allerede holder min Skade Dig fra at see mig, som kun sukker for Dig; og hvis Du tager Dig mere af min Skade end

„jeg selv vil, saa anseer jeg Dig for mere omhyggelig end dem i Hospitalet.“

„Dame, jeg frygter høieligen, — thi, jeg taber Guld, men Du, kun Sand — at Baggvadsterne ved deres Taler skulde fordærve vor Kjærlighed; derfor bør jeg passe paa, langt mere end Du i Sandhed; Thi for mig gjælder Du mere end Alt.“

„Ven, jeg veed, at Du er en saa stor Smigrer, og saa forfaren i Kjærlighedens Veie, at jeg troer, Du fra Ridder er bleven flygtig; og dette bør jeg vel minde Dig om, thi Du forekommer mig at tænke paa en Anden, siden Du ikke længer tænker paa mig.“

„Dame, aldrig skal jeg bære Falk paa min Finger, ikke heller jage under klar Himmel, hvis jeg nogen- sinde, siden Du stjenkede mig Din hele Gunst, har bedet en Kvinde om hendes Kjærlighed; nei! jeg er ikke en saadan Forræder; af Misundelse foregive de æreløse Fjender det, og udgive mig for en Ridding.“

„Ven, jeg vil troe Dig, naar jeg stedse maae elske Dig, som min oprigtige Ven, thi aldrig skal min Tanke dvæle ved nogen Anden.“

Undertiden havde en Tenson flere end to Personer, og da opstod, hvad man mere specielt kaldte Torneyamen, 3: Tournering, i hvilken hver Person vorelviis svarede paa de Dvriges Indvendinger og forsvarede sin egen Mening. Til Exempel paa denne Art kan tjene den følgende Torneyamen, hvis Anledning er ret piquant. Tre Herrer, nemlig Savarics de Malleo, en rig Baron, Elias Rudel de Bergerac og Jausre Rudel de Blaia, elskede Bicomten af Gavarets Gemalinde. Damen, som synes at have været coquet, havde forstaaet at omgaaes sine Elskere saa siffigt, at Enhver af de tre troede at være den Lykkelige. Da de en Dag besandt sig hos Bicomtessen, bade de om hendes Hjørlighed, og hun forstod at tilfredsstille dem alle tre, dog saaledes, at den Ene ikke mærkede hvad Faveur hun skjenkede den Anden, saaat hver for sig troede at være den Foretrukne. Jausre Rudel sad ligeoverfor Damen og blev begunstiget med forelskede Blik, medens hun trykkede med Omhed Elias de Bergeracs Haand; hvad Savari de Malleo angaaer, saa fik han Lov til at trykke Damens Fod med sin. Da Elskterne forlode Bicomtessens Huus, roste de to sig af den Gunst, de havde nydt, medens derimod Savari Intet sagde, men troede dog, at han havde været den meest begunstigede af de tre. For imidlertid at blive sikker i Sagen, raadspurgte han to Troubadourer, og denne Discussion fremkaldte følgende Torneyamen:

Savarics de Malleo :

“Gaucelm, trende Kjærligheds-spørsaal foreslaaer jeg Dig og Seigneur Ugo *); Enhver tage det, han anseer for bedst, og lade mig beholde det, I finde for godt at tildele mig. En Dame har nemlig trende Tilbedere, og deres Kjærlighed falder hende i den Grad til Besvær, at naar alle tre ere hos hende, saa viser hun paa Skromt Kjærlighed mod Enhver af dem; den Ene betragter hun med forelskede Blikke, medens hun ømt trykker den Andens Haand; med et Smil træder hun sagte paa den Tredies Fod: saadan er Sagen; siig nu, hvilken af de Tre hun viser den største Kjærlighed.”

Gaucelm Faidit :

“Seigneur Savarics, viid, at den Ven modtager den smukkeste Gunst, som frit og oprigtigt betragtes med et Par smukke og blide Dine; denne Blidhed kommer fra Hjertet, og derfor er Kjærligheden hundrede Gange større. Et Haandtryk derimod betyder hverken Godt eller Ondt, thi denne Gunst skjænker en Dame ganske almindeligt som et Velkomsttegn; og ved at træde paa Foden indseer jeg ikke, at en Dame viser

*) Ugo de la Bacalaria og Gaucelm Faidit vare de to Troubadourer, til hvilke Savarics henvendte sig i denne Anledning.

noget Tegn paa Kjærlighed, og heller ikke bør det betragtes som saadant."

Ugo de la Bacalaria :

"Gaucelm, Du siger kun, hvad der behager Dig, og forsvarer kun dette. I disse Blikke seer jeg ingen Gunst for den Ven, Du forsvarer; og hvis han stoler derpaa, saa er det Daarskab, eftersom Damens Dine see paa ham og Andet meer, og ellers ingen Magt have; men naar den handskeløse hvide Haand blidt trykker en Vens, da kommer Kjærligheden fra Hjertet og Følelsen. Lad nu Seigneur Savari, som saavel forstaaer at stille Spørgsmaal, vise hvad det betyder at træde sagte med Foden, thi dette Spørgsmaal vil jeg ikke forsvare."

Savaric de Malleo :

"Seigneur Ugo, siden Du overlader det Bedste til mig, saa vil jeg forsvare det og ikke sige nei. Jeg siger altsaa, at denne Træden med Foden er et fint Venskabsstegn, som forbliver skjult for Bagvadskere, og det forekommer mig tydeligt, at Kjærligheden er oprigtigt meent, og den, der anseer et Haandtryk for en større Gunst, tænker som en Daare; heller ikke forstaaer jeg, hvorledes Seigneur Gaucelm, hvis han

forstaaer saameget af Kjærlighed, som han sagde, kunde agte et Blik høiere.”

Gaucelm Faidit :

“Seigneur, De som anseer Blikket og de venlige Dietast for noget Ubetydeligt, De veed ikke, at de ere Budstaber, som Hjertet udsender, thi Dinene aabenbarer for Elskeren, hvad Frygten holder tilbage i Hjertet; de omfatte alle Kjærlighedens Glæder. Men ofte trykker en Dame mangen Mand's Fod smilende uden anden Hensigt end at have ham til Bedste. Seigneur Ugo forsvarer en Bildfarelse, thi det at blive trykket i Haanden betyder Intet, og jeg troer ikke, at det tyder paa Kjærlighed.”

Ugo de la Bacalaria :

“Gaucelm, Du taler imod Kjærligheden, Du og Herren af Malleo; thi Dinene, som Du har valgt, og som Du forsvarer som det Bedste, have ofte bedraget mange Elskere; og om en Dame med bedragerisk Hu trykkede min Fod et heelt Aar, vilde mit Hjerte dog ikke glæde sig derover; nei, et Haandtryk betyder sikkerligen hundrede Gange meer, thi hvis det ikke behagede Hjertet, vilde Kjærligheden aldrig give Haanden dette Bud.”

Savarics de Malleo :

“Gaucelm, Du er overvundet i Disputten, Du og Seigneur Ugo, tilviisfe, og jeg vil, at min Garda Cors*), som har beseiret mig, skal affige Dommen, og Damen Maria, hvis Pris er stor.”

Gaucelm Faidit :

“Seigneur, jeg er ingenlunde beseiret, og jeg undsaaer mig ikke for at møde for Dommeren; derfor onsker jeg, at Damen Guillelma de Benagues ogsaa skal være tilstede, hun som saa gracieust forstaaer at tale om Kjærligheden.”

Ugo de la Bacalaria :

“Gaucelm, mine Argumenter ere saa mægtige, at jeg betvinger Eder begge, og forsvarer mig selv. Jeg kjender En, som vinder alle Hjerter, til hvem Afgjørelsen skulde overdrages, men jeg seer, at trende ere alt tilstræffelige.”

*) Bevogter af Hjertet; hun, som eier mit Hjerte.

Literatur.

1.

Clara Raphael. Tolv Breve, udgivne af J. L. Heiberg.
Andet Oplag. Kjøbenhavn. 1851. Reizels Forlag.

Til den profane Jomfru.

T*gaard paa Strandveien.

Elfsede Maria!

Du har med Interesse læst den nye lille Bog af den unge Pige, der har gjort saamegen Opmærksomhed over den — de offentlige Organers iberegne — have forvirret Dig, og Du ønsker nu at høre min Mening, som Du sætter Pris paa, da Du baade anser mig for en i Grunden sund Natur og tillige tiltroer mig endel Dannelse, og det af temmelig god Bonitet. Jeg skal opfylde dit Forlangende.

Det første af Clara Raphael's Breve er dateret den 8de November 1848, det sidste den 7ende Juli 1849. Alle Brevene ere skrevne fra N*, en Forpagtergaard, hvor Clara Raphael er Guvernante. Denne Pige er ung, smuk og udrustet med rige aandelige Evner. I sin Tantes Hus, hvor hun tidligere levede, har hun følt sig oprørt ved de fleste Menneskers Sjaltethed, men især ved Kvindens indre og ydre Forfuethed. Med Foraaret 1848 oprandt et nyt Liv for hende som for hele Europa, og hun rev sig som Verden i det Hele dengang ud af sine gamle Forhold. Hun mærker imidlertid snart, at hendes nye Virkekreds ikke passer sig for hende; hun føler, at hendes eget aandelige Væsen trænger til at udvikles og at hun ikke formaaer at have med Andres at gjøre. Denne Udvikling gjør hun nu til sin Opgave. Hendes Væsen er "rødt", om end kun blegrødt; hun er et Revolutionens Barn, Foraaret 48 har bragt hende til Verden i Ordets dybere Forstand, gjensødt hende. Hun er Kvinde: det er altsaa Kvindens Væsen, specielt saaledes som det individualiserer sig i hende, hun vil udvikle. Hun føler, at de gængse Begreber om dette, som om alt Andet, ere forældede og maa hæves. Ens Væsen staaer nu ikke isoleret, det er paa utallige Maader knyttet til Omverdenen og afhængigt af den, Kvindens især. Hun kommer derfor til at kæmpe for Kvindens Emancipation: den Stilling, Kvinden indtager i Samfundet,

maa naturligviis hæves i samme Forhold som hun selv, og at Kvinden kan hæves høit over hendes nuværende Sfære er jo den „røde“ Clara's Tro.

Dette er i kort Resumé Bogens Tankegang.

Hvad nu dennes Udførelse angaaer, deler den sig naturligt i to Dele: Polemikken mod de gamle Anskuelser og Forfægtelse af de nye. Den første er unegteligt den bedst lykkede. De Konservative og Reaktionære — selvfølgelig især i Retning af Kvindens Emancipation fra indre og ydre Lænker — skildres og budflettes ypperligt. Dens sidste Opgave, som er den sværeste, kommer Forfatterinden ikke saa godt fra. Hun forsvarer rigtignok Sagen i dens Almindelighed vel, skjøndt mere begejstret, instinktagtigt end logisk overbevisende; men om Detaillen veed hun ikke synderligt at sige. Det maa man imidlertid ikke forundre sig over, Socialismen er i Diskussionen om Kvinden som paa alle Punkter — og endnu mere paa dette end paa andre — knap halvvaagen. Deri ligger imidlertid langt fra noget Bevis mod den. Det Bestaaende har naturligviis altid Klarheden forud for det Nye: det har havt Tid til at udpræge sig i faste Gestalter, medens det Frembydende er indhyullet i Morgentaage, først senere spreder Solen denne og viser Alt i tydelige Omrids.

Jeg strider nu til at omtale den Bei, ad hvilken Clara Raphael vil kæmpe for Revolutionen paa Kvindens

Gebet. Hun er bleven bange for Mændene. Disse have gennem Aarhundrederne lænkbundet Kvinden, fordømmeste rigtignok, idetmindste i den senere Tid, efter Clara's eget Udtryk, med forgyldte Lænker. Kvinderne have ladet sig forlede til a tout prix at søge at behage dem og derved bidraget deres til at lette Underkuelsen. Clara Raphael vil derfor ikke vide af Amor at sige, det er jo ham, der har smedet Lænkerne, hvori Kvinden indadtil og udadtil forpines. Denne Tankegang udtrykkes i Bogens Slutning i hendes Forhold til den unge Baron Axel, hvis Skildring forresten ikke er lykkedes — Forfatterinder have sjelden kunstnerisk Overlegenhed nok til at afbilde deres Elskere. Clara vil kun indgaae et søsterligt Ægteskab med Axel. Vor mandlige Pøbel — den literære ikke mindst — har troet her at finde en Afkøleshæl, hvori den kunde saare den unge Pige. Uden Grund! Clara Raphael's Polemik mod Amor og Ægteskabet er kun relativ. For Dieblicket hindrer Kjønnsforbindelsen Kvindens indre og ydre Emancipation, derfor maa den indtil videre sættes tilside for det Vigtigere. Paa samme Maade siger Apostelen Paulus, at det er bedre ikke at gifte sig, paa en Tid, da Ægteskabet ligeledes kunde være til Hinder for Realisationen af større Opgaver. Hvorfor spotte vore Herrer, Theologer som Profane, ikke Apostelen Paulus? Det skulde da ikke være, fordi denne har Imprimatur, Clara Raphael ikke;

fordi det er fordelagtigt at holde sig gode Benner med "Folketirken", der er i Majoritet, fordelagtigt at haane en revolutionær Kvinde, der er farlig for "Ordenens Sag" ved sin Begavelse!

Jeg maa altsaa i det Hele taget erklære mig i høi Grad tilfreds med Bogen og forsaavidt underskrive Udgiverens stærktrosende Forord. Jeg er "rød" — ligesom Du, Maria! — og deler Clara Raphael's Mening, at Kvinden baade indadtil og udadtil trænger til at emanciperes, naturligtvis overensstemmende med hendes legemlige og aandelige Natur. Igjennem Oldtid og Middelalder er hun jo alt blevet det mere og mere, hvorfor da ikke videre? End er jo ikke alle Dages Ende! Eller skulde vi maaske med "Ordenens Benner" paa dette som paa alle Punkter hyle: Halleluja, Alt er saare godt!

Der er imidlertid en Ting i Bogen, som i høi Grad har stødt mig — og vist ogsaa Dig. Det er Forfatterindens stærke Idealisme. Jeg troer paa Anden i Naturen, paa Sjælen i Legemet, paa Gud i Historien; men jeg troer ikke paa Anden udenfor Naturen, Sjælen udenfor Legemet eller den Gamle paa Loftet. Jeg veed, at Du, Maria, er af samme Tro som jeg. Det er det, der knytter os uadskilleligt sammen. Sympathier, der grunde sig paa enkelte fælles Stemninger, enkelte fælles Arbejder eller vel endog kun paa Banen at drikke Kaffe sammen om Formiddagen, kunne forgaae, og afløses af

andre; men Sympathier, støttede paa fælles Livsanskuelse, bestaae. — At, jeg var ung, meget ung, jeg var nylig bleven Student. Jeg havde hvad man kalder en Ven. Han var poetisk begavet. Jeg har endnu et lille Digt, han sendte mig paa min Fødselsdag. Det er smukt, og jeg vil hidsætte det:

— "Den gyldne Sommer er svunden hen
for Vinterens dræbende Binde,
men i mit Hjerte jeg glad igjen
dens rige Gaver kan finde.
Dg Solens Gløden og Larkens Sang,
den skulpende Bølge og Blomsten paa Bang
og Stjernen, som tindrede til vor Gang,
faae atter Liv i mit Minde.

Dg medens jeg samler min Sommers Frugt
for Vinterens Trang at lindre
udfolder et Billede, klart og smukt,
sig ukaldet i mit Indre.

I hvert et Minde jeg skjælnet med Lyft
et sagte Haandtryk, en Broderroft,
hver sommerlig Tone i mit Bryst
maa mig om Vennen erindre.

Du kjære Ven, som mer end Du troer
er fast til mit Hjerte bundet,
hvor finder min søgende Læbe Ord
for hvad jeg i Dig har fundet!

Mat var mit Hjerte og dorst mit Sind;
men Kjærlighed trangte i Sjælen ind,
Du kom som en kjælende Morgenvind
og vakte den Kraft, der blunded.

D, Gud velsigne min unge Ven
 og lade ham Freden vinde.
 og stille sin dristige Vandring hen,
 mod det, som aldrig kan vinde!
 Gud stærke og styrke vort Broderbaand,
 at det maa lægge Kraft i vor Haand
 og hæve vort Hjerte og klare vor Aand"

Digtet endte :

"Jeg Rimet ikke kan finde!"

Det var ikke blot i Poemet, der kom en Mand
 med en Glæde i Veien — ligesaa i Forholdet. Jeg
 kan nu supplere Digtet :

"Jeg Bennen ikke kan finde!"

Tilgiv mig denne Digression. Jeg bliver snaskom
 som en gammel Mand, naar Talen kommer paa denne
 Ungdomserindring. Han var elskværdig, jeg, har bestan-
 digt holdt af ham — jeg gjør det nok endnu! D, naar
 jeg mindes „Solens Gløden“, „Lærkens Sang“, „den
 skulpende Bølge“, „Blomsten paa Bølg“ og „Stjernen,
 som tindrede til vor Gang“ hin Sommer, da vi to unge
 Studenter livsglade drog tilfods giennem vort deilige
 Nordsjælland! — Engang vilde jeg forsøge at knytte det
 brudte Baand og indbød ham til mig. Jeg købte en
 Flaske kostbar Rhinssvin — jeg ryffes endnu for Be-
 talingen for den! — to smukke grønne Glas paraderede

paa mit Bord tilligemed Frugter. Det var en yndig Sommeraften. Han kom. Jeg modtog ham jublende:

„Hier ist Bacchus, hier ist Ceres' Gabe;
und Du bringst den Amor, liebes Kind!“

Men, af, Amor var et Spøgelse som „Die Braut von Korinth“, og dem skal man ikke fremmane! — Nu er han Præst og beder maasse i dette Dieblis — Gud forlade ham hans slemme Synd! — for mig Verdens Barn.

Endnu engang, tilgiv mig denne Digression! Dog, hvorfor bede om Forladelse, jeg skriver jo ikke nogen lærd Kritik, men et ulærde Brev. Du har jo desuden profiteret et smukt Digt derved. Det manglede nu kun, at min salig Ven skulde forarge sig om muligt endnu mere end før over mig „Verdens Barn“ fordi jeg har brugt hans Vers, der nu naturligviis ere ham en Pæl i Kjødet!

— Det jeg slap fra var Clara Raphael's overveiende Idealisme. Jeg er nu Materialist i den Betydning, jeg ovenfor har angivet. Men jeg forstaaer godt hvad der har bragt den unge Pige til Idealismen. Auch ich bin in Arkadien gewesen! Ogsaa jeg har levet og lever tildels endnu under smaa, trykkende Forhold. Under saadanne svæver den stakkels, plagede Sjæl, gjerne „in's Blaue hinein“ og lægger hvad den ønsker over Skyerne, „Himlen“. Husker Du, da jeg førstegang stødte sammen

med Dig? Da var jeg en saadan taaget Idealist. Men Du, kjærnesunde, livsfriske, yppige, sandselige Barn lo ad mine Drømmerier, Du, profane Jomfru, prædikede Rjødets Evangelium for mig. Og nu elfter jeg Naturen og Legemet som Aandens ædle Tempel. Kun gjennem Aanden i Naturen, ikke gjennem Aanden alene, ikke heller gjennem Naturen alene — Begge ere jo uadskillelige, et Attentat mod en af disse siamesiske Tvillinger vil altid hevne sig — kan Idealet naaes.

En anden Ting i Bogen, der ligeledes har forarget mig, er Forfatterindens exclusive Patriotisme. „Den 21de Marts oprandt et nyt Liv for mig“, siger hun (Side 6). Men hun glemmer, at den 21de Marts var et Barn af den 24de Februar, og det er et slet Barn, der glemmer en herlig Moder. Paa Bæggen i hendes Bærelse hænge hendes „berømte Mænd, men kun de danske“. Det er saameget utilbørligere, som der for hendes Opgave: Kvindens Emancipation dog er gjort Noget i Frankrig, ja selv i Tyskland, men Intet her. Naar skulle vi i det Hele taget endelig blive fri for disse nationale Opstød, der nu græssere? Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra!

Clara Raphael's Breve have vakt Opsigt. Den Begavelse, hvormed de ere skrevne, er ikke Hovedgrunden dertil — nei, Sagen er: de dreie sig om et virkeligt, et væsentligt Spørgsmaal. Ja, Kvindens Emancipation

er ikke en Frase, man a la Goldschmidt kan affærdige som en østerlandst Sultan, løbe over med en Harefod og passiare aandrigt om i Nord og Syd. Mange ædle Kvinder vente med „αποκαρadoxia“ paa den. I dette Maanedsskrifts tredie Hefte (December 1850) stod der saaledes nogle Digte af en ung Pige (Liane), der bæres af en lignende Stemning som Clara's Breve. Hun er i Familie med mig og har foræret mig flere af sine beaandede Produktioner. Jeg skal hidsætte Fragmenter af et Par. I et Digt klager hun melodisk over, at hun ikke kan

„sig kaste ned,
paa Solens Gulv
sit Hoved hvile.“

Dg vedbliver:

„Dg naar jeg ensom
iblandt de Mange
gaaer gjennem Staden,
da maa jeg tie,
og med et Smil,
et Smil! jeg binder
det Sjælens Skrig,
som vilde“ etc.

Jeg forærede hende til Nytaar Hæftis, som baade Du og jeg betragte som et Evangelium. Nogle Dage efter spurgte jeg hende hvad hun syntes om ham. Jeg troede mismodig at bemærke, at han ikke ret havde gjort

Indtryk paa hende. Tænk Dig min Glæde, da jeg fik
et Digt sendende fra hende, der begyndte saaledes:

„Du troede, mig Hafis' Vers ei hued.
Saa troede Du, fordi Du ikke saae
mig dybt i Sjælen, naar mit Die stued
den Skrift, hvori Hafis' Tanke laa.

Du Kunde troe det! Og hvorfor? Fordi
Du ved mit ydre Væsen ikke fatter
den Bemod, høie Lyst, jeg lever i
hvergang jeg lytter til hans Graad og Latter.

Ja, jeg den kender, denne skønne Magt,
der aander i hans underfulde Sange!
Den som en magisk Ring sig længst har lagt
omkring min Sjæl — jeg er hans Sanges Fange!

Hvad klinger herligt som hans Versesald,
hvad Farver ligne de, hvormed han maler?
Hans Ord har Duft som Vin i Guders Sal,
og gyldne Lyrer tone, naar han taler!

Jeg knæler for Hafis, den Herlige,
den store Sanger, som i Friheds Tanker
sig viser Aand og Kjød — et Menneske:
ei mere syndig end — Gud er hans Anker!

Ja, der er magisk Styrke i hans Ord,
fordi han kjæk det Sande for os stiller,
fordi hans Digte er Gud og Jord —
de leve evige som Livets Kilder!”

Dog — mit Brev svulmer op. Den ene Arabeste efter den anden truer med at slynge sig fantastisk og i løs Forbindelse om Hovedsagen. Jeg vil derfor ende. Lader os takke Clara Raphael for hendes Bog og ønske, at det Held, der har fulgt hende med dette Indlæg i den gode Sag, ogsaa fremdeles maa følge hende!

Kjøbenhavn, den 24de Februar 1851.

Din Elsker,

Ridder af den profane Mand.

Efterskrift.

Jeg opdager først nu, at min megen Lærdom har gjort mig rasende og at jeg af og til skriver Latin og Græsk til Dig, min Maria, der jo ikke er nogen ædel, klassisk dannet Englænderinde eller Amerikanerinde, men en stakkels forsømt lille dansk Pige. Dog, das Bestie soll stehen bleiben! Naar jeg kommer ud til Dig, har Du jo et Lexikon i mig!

2.

Fem Breve til Clara Raphael fra en ung Hustru. Kbh.
1851. H. J. Bing & Søn's Forlag.

Denne lille Bog er ligesom Clara Raphael en psykologisk Digtning, idet den giver os et Karakterbillede; men den kan paa ingen Maade endog kun tilnærmelsesvis

komme i Betragtning ved Siden af hint betydningsfulde Fænomen. Den fremtræder som Repræsentant for en meget talrig Klasse Kvinder, nemlig de smaa godmodige, ubetydelige Gæst, Folk, der kunne have deres Værd i Hverdagslivet men intet have at gjøre med Literaturen. Den unge Hustru føler sig glad og stolt af sin Mand og sin Dreng. Dermed skulde hun have ladet sig nøie, thi her synes hun saa nogenlunde at være paa sin Plads; men naar hun optræder for at gjendrives „Clara Raphael“, hvem hun naturligvis slet ikke kan forstaa, thi til at fatte en begavet Mand hører Begavelse, saa er hun alt andet end paa sin Plads. Som den almindelige (o: trivielle) Kvinde har hun kun private Interesser for sine personlige Bekjendte og Omgivelser, men formaar aldeles ikke at hæve sig til nogensomhelst ideel Betragtningmaade, hun danner følgelig en stærk Modsætning til Clara Raphael, men ikke nogen god Modsætning: istedetfor Mandfuldheden faae vi her kun den pjattede Godmodighed. Som blottet for aandeligt Blik er det altsaa et stort Misgreb af den unge Hustru at ville belære en Anden om hendes „Misforstaaelse“; den unge Hustru maa da ogsaa lade sig nøie med Paastanden og bliver os Bevist, skyldig, hvilket er slemt, da det unægtelig kunde være rart at vide f. Ex. hvorledes Schillers taabelige Ord om die reine Jungfrau skulde forstaaes, naar Claras Opfattelse er misforstaaet. At se en saadan lille Gæst

indlade sig paa de dybeste og mest omtvistede Spørgsmaal kan kun gjøre et komisk Indtryk, hvilket navnlig kulminerer i hendes fortræffelige Apologi a la Jesper Ridefoged for Kristendommen.

Ligesom Bogens Indhold vel kan passe paa et ubetydeligt Fruentimmer, saaledes er Stilen ogsaa fruentimmerlig blød; imidlertid kan Forfatteren dog derfor gjerne have Baffenbarter, thi der gives jo som bekjendt ogsaa kvindagtige Mandfolk.

G. C. J.

3.

Christian Juul.

Medens Fænomener som Bournonville, M. A. Goldschmidt, H. P. Holst, Casino, Flyveposten etc. lægge Beslag paa Folks Opmærksomhed — og Punge i et i Relation til deres virkelige Værdi høist irrationelt Forhold — gaar mange gode Frembringelser næsten sporløst forbi.

Ligesom det nu er en stor Glæde for en omstreifende Botaniker i en ensom Egn at støde paa en smuk Blomst, der hidtil har været ubekjendt, og gjøre Verden opmærksom paa den — saaledes er det en ikke mindre Glæde for en Kritiker at opdage upaaagtede værdifulde Værker og bringe dem for Dagens Lys.

Et saadant i vor Literatur med Urette næsten ubekjendt Navn er det, jeg herved vil søge at henlede Dpmærkheden paa.

1844 udgav Christian Juul sine første „Digte“ (25 Ark). Ringegagten stod ved deres Bugge, de havde ingen Forlægger men vare „i Commission“. De indeholde Poesier fra 1830 til 38 og fra 1839—44 samt „Skygebilleder“. Det Aarstal, Chr. Juul's første Digte bære, er ikke uden Betydning. Julirevolutionen 1830 er Moder til de fleste af denne Samlings Poesier. Det taler til Fordel for vor Digter, at de store Verdensbegivenheder gribe og begeistre ham. Her indtræder imidlertid det Uheld, at Bourgeoisliberalismen fra 30 ikke var synderlig poetisk. Socialismen er den eneste poetiske Politik. Juul's Oppositionsdigte fra Fredrik den sjettes og Christian den ottendes Dage, hans Pathos a la „Fædrelandet“ fortjener derfor heller ikke — idetmindste i det Hele taget — synderlig Dpmærksomhed.

Det gjør derimod unegtelig hans sidste Arbeide: „Nogle Digte“ fra 1849 (12 Ark). Disse vakte først min Dpmærksomhed for ham. Denne Samling indeholder Digte — rigtignok ikke mange — der staae ved Siden af det Bedste i vor Literatur. Den er ligesom den første „i Commission“ og desuden trykt i et af vore ringere og billigere Bogtrykkerier; noksom Tegn paa, at vor Forfatter ikke har fundet Publikum.

I „Nogle Digte“ er Christian Juul bleven træet af de konstitutionelle Fraaser. Han føler Tidens Impotens og karakteriserer den kjæft i Digtet: „Til Byron's Aand“ (Side 124):

„En Slægt, der praler fræk med Troens Anker,
forbi den aldrig foer paa Tvivlens Hav —
en Slægt, der leger med de Vises Tanker
og frygter Intet mer end Tidens Krav —
en Slægt, der taler høit om Heltetodet,
men kun naar Bindunst har gjort Hjernen varm —
en Slægt, hvis Mænd kun faae lidt Ild i Blodet
ved Synet af en blottet Jomfrubarm!“

Melankolien, der alt i den første Digtsamling af og til bryder frem, bliver nu hans Muse. Symbolist smykket Titelsejdet paa „Nogle Digte“ med et Motto af Nicolaus Lenau; foran de Skygebilleder, der ogsaa findes i denne Bog, staae følgende Linier:

„Min Sjæl er mørk, for mig er Glæden bange,
og Verden gif mig stundom haardt imod;
derfor jeg skrev ei mange glade Sange,
men hvad jeg skrev, det skrev jeg med mit Blod!“

Johannes Ewald og Byron synes at være blevne hans Yndlingsdigtere, Begge vier han Mindekvad.

Jeg vil lade ham selv karakterisere sig. I Digtet „Til Marie“ (Side 29) siger han:

„Kast engang dit Blik paa mine Kinder,
paa den Skrift, som i mit Die staaer.
Føl hvor mat og langsomt Blodet rinder,
føl hvor asmaalt dette Hierte staaer!“

Disse Kinder blussede før saa røde,
 Diet toned Glædens lyse Flag,
 Hjertets Strømme let og kraftigt fløde,
 med ungdommelige Bølgeslag.

Men jeg tabte Haabets Morgengave,
 Troen paa saameget Herligt svandt,
 og i Kjærlighedens Alfshave
 jeg for Roser stundom Torne fandt.
 Al min Rigdom er kun bittere Minder,
 de har fanget mig i Sorgens Net!
 Derfor nu mit Blod saa langsomt rinder,
 det som rullede før saa raff og let!"

Hvad der ikke lykkedes „Libertas“ lykkes „Nordens mørke No Melankolia“, hun gør Christian Juul til Digter: Klagerne, der strømme over hans Læber, blive melodiske Sange. Som et Bevis paa denne min Paa-stands Rigtighed vil jeg hidsætte Digtet „Di! Clara Aurelia“ (S. 107).

„Jeg stod dig nær i Glædens lyse Sale,
 berust af Straalen fra dit Dies Ild,
 og lytted som i Drømme til din Tale,
 der lød saa kjæ, kjønt dog den var saa mild.
 Men da du taug, sneg jeg mig bort itide,
 hvor kunde Læben vel jeg aabne der?
 thi for en Verden ei Du maatte vide,
 at mest af Alle Dig jeg havde kjær.

Jeg stod dig nær, hvor Tonens Bølger rullede
 og heftede Binger til din lette Fod,
 mens Haabets Fløitetrille sagte lullede
 det Savn, som vakte i dit unge Blod.

Men med et Suk jeg sneg mig fra din Side,
 hvad agter Terpsichore Færens Skær?
 og for en Verden ei Du maatte vide,
 at mest af Alle Dig jeg havde kjær.

Jeg gik med dig i Stovens dunkle Sale,
 der hvor kun Hjorten ellers har sin Gang,
 og trindt omkring et Chor af Rattergale
 om Baarens Haab og søde Længsler sang.
 Da lod hver Blomst jeg salme ved din Side
 for Biddets Frost og Tankens Maanestær;
 thi for en Verden ei Du maatte vide,
 at mest af Alle Dig jeg havde kjær.

Jeg vidste jo, der gik en dunkel Skygge
 i mine Spor og kaldte mig forladt,
 at under Tag med mig der ingen Lykke
 sig vilde hvile blot en Sommernat;
 at mine Tanker evigt did maac hige,
 hvor Fælten slukkes skal i Tidens Flod;
 at jeg kun elsker den Udødelige
 trofast som Lyset og mit Hjertes Blod.

At jeg i Mulm paa Tvivlens Dyb maa gynges,
 til Døden luffer kold mit Die til;
 at kun min Aand i Sandhed kan forynges
 ved Musens bløde, melancholiske Spil;
 at kun ved vaagen Drøm i vaagne Nætter
 jeg skimte kan et Blink fra Haabets Havn,
 naar Sorgens Engel Hvile mig forjætter
 i Jordens stille, moderlige Favn.

Jeg skulde grunt dig lære Savnets Smerte
 og vække Høstorkaner i dit Sind?
 Jeg skulde skræmme Baaren af dit Hjerte —
 og knække Rosen paa din fine Kind?
 jeg skulde lære Dig med Angst at stride,
 hvor Stjernen sluffes over Nattens Skær?
 Nei, bedre da, Du aldrig fik at vide,
 at mest af Alle Dig jeg har havt kjær!

— Og dog hvad hjalp det vel, jeg tvang min Billie?
 hvad frugted mig den vilde Kamp, jeg stred?
 En Storm i Baaren knækked dog min Lillie
 og hvirvled ynkløs den i Graven ned. —
 Dengang de sanked dybt din sorte Baare
 i Jordens Skjød, da stod jeg sidst dig nær,
 og til din Gravfrands hvidsked tyft min Taare:
 Du var den Eneste, jeg har havt kjær!

Men skal jeg se dig hist bag Livens Bølge,
 hvor Alt i Aand gjensødes skal paany,
 hvor Sorg og Savn i Glemsels Dyb sig dølge,
 hvor alle Skygger maae for Lyset flye:
 da vil jeg kvæges ved dit Djes Lue
 og lægge Læben til dit Dre nær,
 og hviste dig, min lille hvide Due:
 Du er den Eneste, jeg har havt kjær!"

Jeg skal desuden nævne Digtene: „Til Alvilde“
 (S. 48) „Gaa kun forbi“ (S. 121) det rørende lille
 „Skyggebillede“: „Sypigens Søndagsfang“ (S. 142)
 „Til Marie“ (29) af hvilket Digt de to næstsidste Vers
 ere citerede ovenfor, den anden Aftensang (103) og „Til
 min Sanggubinde“ (114). Det sidste Digt ender:

„Du kommer ei! — og dog jeg offred Dig
 hvad her paa Jord man offre kan og give
 — Saa far da hen! Men Et Du skylder mig:
 Du paa min Ligsten skal mit Navn mig skrive!“

Det er for at bidrage Mit til, at dette maa ske,
 jeg har skrevet denne lille Artikel.

„Jeg tænkte sorgfuld paa den usle Seier
 det Lette tit paa Tidens Bølge vinder,
 naar blot det bøier sig for Bind og Veir
 og sorgløst sig i Strømmens Voldtægt finder.

Men det, der stræber kjæft mod Himlens Blaa,
 det bliver bøiet af de vilde Storme,
 indtil det dybt i Støvet segne maa
 til kraftløst Rov for Maddiker og Orme.“

(Se Digtet „I Stoven“ — Side 45!)

Hermed slutter jeg denne Artikel. Jeg helliger den
 til den mig personlig ubekjendte Digter. Han betragte
 den som et broderligt takkende Haandtryk for hans „bløde,
 melankolske Spil“!

K. A.

Theater.

Rasinos Theater.

Han gaar paa Commers,

musicalst Farce i fem Acter. Frit bearbejdet efter Nestroy.

Ovnevante Stykke (Ein Jur will er sich machen) udgjør tilligemed „Talismanen“ og „Lumpacivagabundus“ (das liederliche Kleeblatt) et Treklover af Farcer, der efter i en lang Rarrække at have floreret paa alle tydske Folketheatre, ogsaa tilsidst er bleven omplantet i dansk Jordbund. Da vi i Oktoberheftet af dette Tidsskrift anmeldte Lumpacivagabundus, omtalte vi de Banffeligheder, der ere forbundne med at fordanske slige gjennemtydske Localfarcer, og nærværende Bearbejdelse har ikke forandret vor Mening i saa Henseende. Den samme Tydsfhed i Figurerne, i Dialogen, i Coupletterne, ja selv i de enkelte Vittigheder møder os baade i denne og de to andre bearbejdede Nestroy'ske Farcer.

Vi ville betragte Hovedfiguren. Det er en Kræmmer-svend, som hedder Rasmusen og er fra Roskilde —

forfaavidt er han danff. Han har hele sit Liv igjennem været lænket til Butiksdiften, men bliver pludselig og uventet af sin Principal udnævnt til dennes Compagnon, en Udnævnelse, som han selv kalder Indholdet af Lykkens Overflødighedshorn. Desuagtet har han neppe hørt Ordet „Compagnon“ udtale, før Tanken om hans Fremtids Lykke aldeles fortrænges af det Indfald, at benytte Dagen, der ligger mellem hans Trældom og hans Herrestand til at erhverve sig den Bevidsthed: „Ogsaa jeg var engang en allerhelvedes Karl“. Han beslutter at reise til Kjøbenhavn og „gaae paa Commers“ og det skal ikke være i det Smaa — Nei, han synger:

Med Penge vil jeg ødsle som
min Pung ei kunde blive tom,
uagtet dens hele Indhold kun er ti Rigsdaler og:

Med Vigebørn i Snesetal
jeg Amors Glæder nyde skal,

skjøndt han kun har 24 Timer til sin Disposition. Han sover paa sin Idee og bringer den derpaa til Udførelse. En saadan Person gjør man ikke til danff Kræmmerfvend ved at kalde ham Rasmusen.

Vil man alligevel være føielig nok til ikke for Characterens Skyld at nægte ham Indfødsret (om Frøken Fattel ville vi ikke tale — hun er vildtydss) røber hans Maal alene, at han er en Tydffer. Af hans første alenlange Skvadronade om Handelsstanden og

Menneskeheden hører man strax, at han er en naturlig Broder til Titus Feuerfux, Mauser, Fröhlich, Stummüller osv. Samtlige Medlemmer af denne Familie, til hvem man har overdraget Hovedrollerne i de tydske Farcer, tale nemlig det selsamme eiendommelige Sprog, som den oversatte Hr. Kræmmer-svend — ligemeget om de ere Studenter eller Barbeersvende, gode Hoveder eller Dosmere. Maneren er den samme! Hr. Rasmusen, der „kun af ucomplete Maculaturbøger veed noget om Verdenslivet“, lader Bearbejderen tale paa følgende Maade:

„Kaste vi et Dje paa Handelsstanden, hvormange Galanterihandler see vi da ikke, og kaste vi et Dje paa Menneskeheden, hvor handler den ikke som oftest uden alt Galanteri, hvor bliver navnlig den blide, søllesfulde, til Galanteri berettigede Slægt behandlet uden Spor af Galanteri af den indbildt dannede, sporebepændte, cigarrygende, besteforstandige og hundepdragende Slægt?“ o. s. v.

Saaledes taler ingen Danst — mindst Kræmmer-svenden fra Roskilde.

Tydskerne have en egen Slags Vittighed, det tidligere omtalte Drdjongleuri, der er bragt til Culmination ved Dr. Saphir*) For en Snes Aar siden for-

*) Farceforfatterne Joh. Jolin, Aug. Blanche og Maur. Gramær have i de sidste Aar indført dette Slags Vittighed i Dialogen paa det svenske Folketheater. Den førstnævnte især kan maale sig med hvilken som helst Tydsker.

søgte man sig rigtigt nok ogsaa hos os i denne Genre, men allerede derved at disse Bittigheder fik Navnet „Kjældermænd“. viste det sig hvilken Plads den danske Smag indrømmede dem i Skjæmtets Tempel. „Kjældermændene“ forekom ogsaa kun enkeltviis. Ingen lagde sig efter at uddanne og tale et „Kjældermændsprog“. I Tydskland (navnlig i Berlin) træffer man derimod ikke sjelden Folk, hvis hele Conversation er en uafbrudt Parforcejagt efter deslige „Witze“, og i Farcerne falder bestandig den ene Wit over den anden. Vi ville, som Prøve, anføre Lidt af en Monolog i Kalisch's Posse: „Hunderttausend Thaler“. Det er en yderst ensfoldig Berliner=Dogenicht, der har Ordet:

„Es ist wahr! Meine Studien=Laufbahn wurde sehr früh unterbrochen, ich bekam in Tertia das Consilium abeundi, und meine Studien eine freie Laufbahn. Nachdem ich abgegangen worden war, beschäftigte ich mich mit Berliner Local=Interessen; d. h.: ich interessirte mich für Bier= und Wein=Locale, und bemühte mich den Einfluß des Bayrischen Biergenusses auf die Bevölkerung der Hauptstadt in politischer, socialer und sanitätlicher=thätlicher Hinsicht zu ermitteln. . . . Und was war am Ende Schuld an Allem? — ein schlechter Wit! Ein gutes Wortspiel auf einen schlechten Lehrer — den die besten Witzen werden eigentlich schlecht, wenn man sie nicht festhält, da man sonst von Andern festgehalten wird, und das — ist immer ein schlechter Wit.“

Skjøndt mindre overfyldt end „Talismanen“ og „Lumpacivagabundus“, har nærværende Bearbejdelse vel mange af dette Slags Wize. Wittigheder, som:

„Bierne sværme dog paa en nyttig Maade, medens der ikke kommer saameget som et Lod Puddersukker ud af de Fruentimmersværmere.“

„Men Kosten — Kosten maa være kostelig!“

„Bliv Casinoactionair, bliv Tivoliactionair, bliv Klampenborgactionair, men bliv barestens ikke Reactionair.“

kan man i et danst Stykke kun betragte som tydske „Brandere“.

En Frihed, som de tydske Farceforfattere have taget sig, og som Bearbejderen ligeledes har ført sig tilgode, er den, at putte løse Wiser om hvadsombhelst ind i et Stykke hvorsombhelst. I Slutningen af anden Act behøves f. Ex. et lille Knald — dette tilveiebringes ved at sveitse en Wize til Dialogen paa følgende Maade. Rasmusen taler om at sætte sit Uhr i Pant — „det er fatalt, men hvad gjør saa det? Der er saameget hvorom man kan sige at det gjør Jngenting, men det er dog fatalt“ — og nu synger han tre Anekdoter om Manden, der gif paa Mafferade med sit Navn paa Ryggen, om Søndagsbrytteren, der betalte for en Hest som skulde gaae til Skoven og fik en, som gif til Amager, og om Manden der til sin Ven gjorde Bemærkninger om en Dame i en Theaterloge, og da han hørte at det var Bennens Søster,

vilde reparere Notitsen, ved at overføre Bemærkningen paa en anden Dame, der uheldigvis var hans Kone. Alt dette „gjør Jngenting, men det er dog fatalt“. At disse Anecdoter allerede tidligere have kunnet glæde sig ved en udbredt Popularitet, og at et fjerde Vers om Clara Raphael (senere indlagt) synes at hidrøre fra en Literaturanmeldelse i Kjøbenhavnsposten, gjør heller ingen Ting „men det er dog fatalt“. I femte Act kommer Rasmussen heldigvis til at bruge Ordene, „det passer sig ikke“, „men“ — siger han — „man forsøger saa meget i denne Verden, der ikke passer sig“ — og paa denne Replik hænges nu fire Vers om Debitorers Grovhed, om somme Folks Lyst til at sige andre Folk Uartigheder, om Indskrænkninger i Herremændenes Jagtret og om de Spandetste Ugteffaber — alt dette „passer sig aabenbart ei“ — derom ere vi aldeles enige med Forfatteren. Der er en gammel fransk Vaudeville som hedder „Jovial“. Saavidt vi erindre er den af Melesville. I denne forekommer en gammel Politibetjent, der skriver Biser om alt Muligt. Hvergang han hører et Mundheld eller en staaende Talemaade, siger han strax: „Stop lidt! Det har jeg en Bise om!“ Og saa synger han den. Jovial var den Første, men han er ikke den Eneeste, der producerer sine Biser paa denne Maade.

Om Farcen i sin Helhed er der ikke meget at sige, thi den har moren ingen Helhed. Hr. Rasmussen siger i første Act: „at han for enhver Pris maa have Commers“; men han lægger ingen Plan for at opnaa den. Nestroy har sagt det samme og efterladt det samme i alle fem Acter. Derfor har Stykket mange morsomme Scener, men et yderst løst Sammenhæng. Der kunde uden Skade tages fra og sættes til i det Uendelige om Bearbejderen havde havt Lyst. Vi vilde ønske, at han havde foretaget een Forandring. Havde han tegnet Md. Emma Lund som et overgivent forvovent lille Bæsen, vilde man kunne have undskyldt Meget hos

hende. Nu derimod, da hun er skildret som rolig og beregnende, bliver hun en farlig Figur. Hun tager i Skoven med en ubekendt Herre, som hun selv erklærer for en forelsket Galning eller en Spøgefugl, gaaer ind paa at agere hans Kone, kysser ham, trækker ham op efter bedste Evne, og da han siden for at frelse sig ud af en Forlegenhed, gjør hende en Kjærlighedserklæring, tager hun ham strax paa Ordet. Hendes Veninde, M^{rs}. Stork, der forenes med Principalen, lader ikke til at være stort bedre end hun, og der er saaledes ved Leppets Fald stor Sandsynlighed for, at Huset Vindegaard & Comp. vil faae betydelige Leverancer til Kammagerlauget. Dette er Resultatet af hele Stykket, thi for det stedmoderligt behandlede Elskerpar, Lange og Clara, har Publicum ingen Interesse. Ved at fremstille Emma Lund, som lidt mere elskværdig, og ved at anbringe nogle Replikker i 3die Act, der tydede paa en mellem hende og Rasmussen opstaaet gjensidig Tilbøielighed vilde meget kunne have været glattet.

Sammenligner man imidlertid „Han gaaer paa Kommerz“, med de to andre bearbejdede Nestroyffe Farcer, maa man indrømme, at det staaer over disse. Localiseringen er her bedre gennemført end i begge de andre. Maneren er mindre tydfærdig end i „Talismanen“, og man mærker strax, at Stykket er gaaet igjennem andre Hænder end de, der have sammensliffet de kummerlige Vers, og sammenstrabet de fortærskede og uheldige Melodier, der udmærke den danske „Lumpacivagabundus“. Her ere Melodierne ialmindelighed vel valgte og flere af Coupletterne helbige og virksomme. Dog skulle vi ikke ubetinget rose alle Viserne. De Elskendes Duet i første Act tager sig lige slemt ud baade paa Scenen og paa Papiret — og den Romance, hvori Lange opfordrer Maria til, at „drikke Mod af Maanens rene Luc“, kunne vi heller ikke rose. Hist og her viser Bearbejderen, eller som man ligeoverfor Coupletterne bør kalde ham

Forfatteren en utilbørlige Lyst til at invertere. Sætningen:
Bort med Skjærmen, at man kan see det hele Selskab,
som tør tee sig saa schofelt — stiller han op paa følgende
Maade:

2	3	1	4	5	6	7
Med Skjærmen bort, at man kan see						
8	9	10	11	14	13	
det hele Selskab, som sig tee						
15	16	12				
saa schofelt tør.						

Dette er just ikke nogen god dansk Construction. Rim
som gal og Karl ere paa rette Sted i et lystigt Couplet,
men Mand og Galan passe daarligt sammen. Metret
generer stundom Forfatteren, og da tager han sig Friheder
som følgende:

Selv Fuglen som fløi mod Himlens Blaa,
for sin Eiendom Aristokraten ansaae.

Men Metret hevner sig. Naar Rasmusen synger:

Men Manden, hos hvem han har leiet sin Dragt,
har hans Navn paa en Seddel bagpaa den anbragt
kan Ingen forstaae Andet end at Manden

Har hans Navn paa en Seddel bag Potten anbragt.

Vi skulde ikke have berørt disse Smaating, om vi
ikke vare overbeviste om, at de skyldes Skjodesløshed og
ikke Mangel paa Evne deres Tilværelse.

Digte

af

Christian Juul.

1.

Paa Aæsset.

Naar jeg sidder i Kvæld paa det tungede Aæs,
mens sig Solstraalen slukker i Blod,
og den stjernede Blomst i det duftende Græs
med hver Bind leger Skjul ved min Fod:

Mindes grandt jeg den Stund, da jeg sad her med Dig,
og Du plukkede Blomsten itu; —
hvad Du tænkte derved, blev forborgent for mig;
men Du syntes tungsindig i Hu.

Jeg var takfuld selv, men dog freidig og fro:
 der var Fred i min Sjæl og mit Sind;
 det var ret som en Engel i Hjertet mig lo,
 naar Du titted i Diet mig ind.

Thi jeg elsked Dig længst, men jeg vidste det ei;
 der var Ungdommens Glæde om min Lok,
 og de deiligste Roser stod trindt paa min Bei,
 og at se dem — ja, det var mig nok. —

Sidenefter som Mand har paa Livsglædens Strøm
 jeg mig tumlet hel mangan en Stund;
 men hos Dig har jeg drømt dog min deiligste Drom,
 skjøndt jeg aldrig har kysset din Mund.

— Derfor sidder jeg tit paa det tungede Næs,
 naar sig Solstraalen slukker i Blod,
 og den stjerneede Blomst i det duftende Græs
 med hver Bind leger Skjul ved min Fod.

Ved Grotten.

Dmsfust af svale, duftsvangre Binde,
 luffed hun Diet i Grotten derinde.
 Drømmenes Bæger
 vist hende kvæger;
 lad hende drømme, den smægtende Kvinde!

Spraglede Smaafugl, stands med din Trille!
 Væk ei min Sværmerste! Stille, o stille!
 — Ret saa! fra Grenen
 høit i Syrenen
 tit kun til hende med Dinene milde!

Roser af Kindens Snemark opdukke;
 traf selv i Syden Du Roser saa smukke?
 Dybets Koraller
 blegrode falder
 mod disse Læber, som Sukke nu vugge.

— Hvad? Kan sliig Bon at trodse Du nænne?
 Drømmenes Almagt Du selv vel maa kjende!
 Tænk, om nu Arme,
 kjærlighedsvarme,
 vellystfuldt zittrende, krystede hende!

— D, hun var vaagnet! Jublende Lille!
 Nu jeg forstaaer Dig: Du lod dig hilse,
 troede at skue
 Morgenens Lue
 om to Fiolbede smægtende spille.

3.

Betleren synger:

Mens Bonden gaaer krum bag sin Harv og sin Plov
 og tæller de Fald, han kan faae,
 jeg ligger og ser paa den viftende Skov
 og Skyen, den solklare, blaa.

Mens Gnieren, søvnløs i Sengen af Frygt,
 tit vender og dreier sig om,
 jeg sover med Hunden paa Gaden saa trygt;
 jeg veed jo, at Lommen er tom.

Mens Biislingen grunder og sælger sin Fred
 for Rynker og snehvide Haar,
 jeg tænker som saa: Skal vor Jord gaae af Led,
 jeg ei den at standse formaaer!

Mens fornemme Folk sig i Silkeormsspind
 indhylle med raslende Larm,
 jeg svøber mig tyst i lidt Solstraaler ind,
 den Klædning er billig og varm.

Som Betler man stiller sin Sult og sin Tørst,
 foruden at slide, hel nemt;
 og ligger i Hullet dernede man først,
 er Stolthedens Grille dog glemt.

4.

Den fangne Fugl.

— „D Fader, se dog blot den dumme Fugl!
 For Dagens klare Lys den søger Skjul;
 se kun, hvor mat og slap dens Binge hænger!
 Før, da den flagred om fra Bust til Bust,
 sang den vist lystig, selv i Blæst og Ruff,
 og her hos mig vil den ei synge længer!

I Skoven led vist tidt den Sult og Nød,
 der ingen Sjæl om vilden Fugl sig brød,

og her min Haand hver Dag den trolig mætter!
 Jeg gav den ei blot Skjul mod Regnens Sky;
 men her den fandt et lunt og sikkert Ly,
 naar Stormen tuded i de lange Nætter!”

— — „Hvor Myren røder, har ei Fuglen Hjem,
 den fik jo Binger for at bruge dem,
 raft gjennem Luftens Rige maae de strækkes.
 Og Han, der skabte Himmel, Hav og Jord,
 han „dækker selv de vilde Fugles Bord“,
 og lærer dem at finde hvor det dækkes.

Men Himlens Fugl ei lever blot af Brød;
 Guds Sol sit Purpur om dens Bugge god
 i Skovens tause Dyb blandt Roser vilde.
 Det varsled om, at med et magist Baand
 den skulde knyttes til Naturens Aand
 i Baarens Liv, det drømmerste, det stille.

Og hvis Du tvivler, hvis Du mig ei troer,
 kan Fuglen selv bevise hvert mit Ord:
 opluk blot Buret for den stakkels Fange!
 Lad ham igjen blot føle Friheds Lyst!
 Lad ham i Lusten bade blot sit Bryst!
 Og høit mod Sky skal juble snart hans Sange.”

— — „Ja, lad ham kun sin prisste Frihed faae!
 Saa skal han lære først at skjonne paa
 den Skat, han kasted bort af stolte Nykker.
 Lad ham kun flyve! Han var altid stum,
 og naar jeg spille, sad han kold og dum,
 ret som han haaned mine Floitestykker.“

— — — Dens Buur blev aabnet; men i Bustens Nat
 den søgte Ly; dens Binge var for mat,
 det slove Blik ei turde Lyset møde.
 Dens egen Slægt opdaged den tilsidst
 og hugged den, til fra den mørke Kvist
 den syge Fugl til Jorden faldt og døde.

Som denne Fugl det mangen Digter gaaer:
 først slaaer ham Verden dødelige Saar;
 han tæmmes skal bag Fordoms Gitterstænger:
 flyer han, for ret at veie — Sorgens Vægt,
 da blier han myrdet — af sin egen Slægt,
 fordi den veed — han ei kan synge længer.

5.

"I Graven er Fred!"

Beed du saa sikkert, at Freden har hjemme
hist under Grønsbærrets natkolde Gjemme?

Beed du saa vist, at der aldrig en Tanke,
aldrig en Drøm tør paa Gravdøren banke?

Beed du, om Hjertet ei sfulmer dernede,
hvergang en Fugl synger høit paa sin Rede?
Om det ei higer med tvivlsbitter Trængsel,
hvergang en Frøspire bryder sit Fængsel?

Om det ei vugges paa Zittringer omme?
Om det har glemt sine Kjærlighedsdrømme?
Om det ei føler hvor Gifftaaren brænder,
den, som en Kjær gjennem Græstørvan sender?

Om det ei sukker, som Trærnes Toppe,
hvergang naar Hofstøvet rasler heroppe?
Om det ei skjælver med Bæven og Gruen,
hvergang naar Sneelaguet tynger paa Tuen?

— Hvi staaer der Angst i de stirrende Blikke?
 Blegner du? — Seer du, du veed det jo ikke.
 Feig du fra Striden vil flye som en Kvinde,
 Sløvhedens No kun er hvad du vil vinde.

Nei! Under Grønsværets natkolde Gjemme,
 der har kun Død og Forraadnelse hjemme,
 der ligger Aanden i Støvet ei hildet,
 dersom jeg skabtes i Guddommens Billed.

Her har jeg kæmpet med Kval og med Trængsel,
 vaaget og bedet med Haab og med Længsel,
 elsket med Jubel og hadet med Smerte;
 derved har Baaren jeg frelst i mit Hjerte.

Ei vil jeg klage ved hvad jeg forliste;
 Hjertet beholdt jeg, det kan jeg ei miste:
 det kan ei kølnes i Gravnattens Dvale;
 thi det har stræbt imod Stjernernes Sale.

Der skal dets brændende Kamptørst ei slukkes,
 der skal af Haab og af Længsel det vugges,
 der skal med Kjærligheds Uro det hige
 opad og opad i Lysaanders Rige.

6.

Et Raad.

Er der befindig Alvor i din Id,
 saa mød med taus Foragt kun Spot og Rid!
 Med Spot og Rid faaer du dog aldrig Bugt,
 og Drmen gnaver ei paa daarlig Frugt.

7.

Under Thorvaldsens Billede.

Skjønhedsgudinden, som Phidias, saae under Græken-
 lands Myrther,
 bragte Du, christnet og døbt, hid til vort undrende
 Nord.

For ung til alt at giftes bort!

(Efter Skotskenderen Burns, af K. A.)

Min Moder har kun dette Barn,
 som ei er løs paa Traaden, Sir!
 At gaae tilfængs selvanden gjør
 mig angst og bange, gode Sir!
 For ung til alt at giftes bort!
 For ung til alt at giftes bort!
 For ung — det vilde være Synd
 at tage mig fra Moder bort!

Dg Hallowmas*) er alt forbi,
 saa lang er Vinternatten, Sir!
 og I og jeg i samme Seng,
 det tør jeg ikke vove, Sir!

*) Den 31 Oktober.

For ung til alt at giftes bort!
 For ung til alt at giftes bort!
 For ung — det vilde være Synd
 at tage mig fra Moder bort!

Hvit hylser nu den kolde Vind
 igjennem nøgne Skove, Sir —
 men falder Veien her forbi
 til Sommer, er jeg ældre, Sir!
 For ung til alt at giftes bort!
 For ung til alt at giftes bort!
 For ung — det vilde være Synd
 At tage mig fra Moder bort!

Valkyrierne.

(Af Kristian Arensen.)

2.

(Slutning.)

Den kongelige Valkyrie Svava gjensødes tilligemed hendes tappre Elsker i den følgende Historie om Helge Hundingsbane, der er en Slags Fortsættelse af Kvadet om Helge Hjørvarðsøn.

Helteideen og Valkyrieideen udtrykkes bestandig i nye Skikkelser, ligesom der af Odins Ring, Drypner, hver niende Nat dryppede otte ligesaa svære Ringe.

Frankernes Konge Sigmund, Bolfungs Søn, drog til Danmark, ægtede den danske Fyrstinde Borghild og opholdt sig saa der. Borghild fødte Sigmund en Søn. Det var Nat, Stormen rasede, Maanen skinnede. Nornerne kom, spandt Skjebnens gyldne Traad og fæstede dens Ender i Nord og Syd, Vest og Øst — Grændserne for den Nyfødtes tilkommende uhyre Magt. Ravn skreg til Ravn: Land mod Land.

„Ikke paa Træet
 Hærfaders Fugle
 længer skal sidde,
 savnende Bal:
 Dyrger af Dig snart
 taarner i Striden
 Sigmunds og Borghilds
 vældige Son.“

Drengen blev kaldet Helge, efter den norske Kong Hjørwards berømte Son, hvem vi i den foregaaende Artikel have fortalt om. Faderen gav ham Land og et herligt Sværd, han havde faaet af Odin. Helge fældede den mægtige Konge i Hundland, Hunding, der laa i Strid med hans Fader, og fik af denne tappre Bedrift Tilnavnet Hundingsbane. Hundings Søner fordrede for-gjæves Bøder og mødtes saa med Helge, der seirede.

Efter Kampen satte Helge sig træt ved Foden af en Klippe.

Det lynede. Ni Valkyrier svævede tilhest, hjelmbedækkede, med blodbestænkte Brynier, sunklende Landser og prægtige Skjolde over hans Hoved.

Deres Anførerinde kvad:

„Svava den fagre,
 gjensfødt i Sigrun,
 taler til Helge,
 gjensfødt som hun!

— Reis Dig fra Hvilen,
 vældige Helge,
 for din Valkyrie
 gjælder det Kamp!”

Hun fortalte derpaa, at hendes Fader, Høgne, Konge i Syden, havde lovet hende til Hødbrod, Granmars Søn, og at denne inden mange Nætters Forløb vilde hjemføre hende.

Hun boiede sig saa fra Hesten ned imod Helge og trykkede et Kys paa hans Læber.

Helge mælede: ”Enten fresser jeg Dig eller lader mit Liv!”

Han samlede derpaa sine blaasorte, langsnablede, guldsmykkede Krigsnekker.

Det var Morgen. Stavntjældene bleve løstede fra, Heltene reiste sig, Seilene heisedes, Arterne pladskede i Bandet, Spydene larmede, Skjoldene klang.

Paa Beien opstod en skrækkelig Storm. Jættene vilde Døttre søgte at vælte Skibene. Helge bød fjæl sine Mænd at heise Seilene høiere. Valkyrierne med Sigrun i Spidsen, svævede under Lyn over Flaaden og reddede den, saa Helge uskadt naaede Land.

Granmars Sønner sammendroge en uhyre Hær. Sigruns Fader, Høgne, stødte til dem med sine to Sønner, Brage og Dag. Der stod et vældigt Slag.

Helge var stedse foran sine Mænd i Kampen. Høgne og Brage faldt for hans Haand. Alle Granmars Sønner laa paa Balen. Dag blev tagen tilfange og svor Vølvingerne Trostfab.

Sigrun svævede med sine Valkyrier over Kamppladsen.

Hun traf Hødbrod døende og kvad:

„Ikke skal Hødbrod
slynge paa Leiet
Armen om Helges
elskede Mø!“

Hun ilede til Helge.

„Sorgblandet er vor Glæde“ — udbød denne — „jeg har dræbt din Fader og Broder!“ Sigrun græd. „Trost Dig, min elskede Valkyrie!“ vedblev han. „Gid dine Frænder ei havde stillet sig imellem os, da levede de endnu.“

Han ægtede derpaa Sigrun og avlede Sønner med hende.

Valkyrierne drages, som man ser, mere og mere ned paa Jorden.

— Helge blev ikke gammel. Dag offrede til Odin for Frændehevn og Valsfader laante ham sit Spyd, Gungner, de underjordiske Svartalfers herlige Værk. Han traf en Morgen Helge i en Lund og gjennem-borede ham med Spydet. Han red saa til Søsteren,

der sad paa Sevassfeld. „Nødig bringer jeg Dig Tidende, Søster“ — mælede han — „kun tvungen har jeg bedrøvet Dig: imorges sank vor Faders og Broders Bane- mand, din Husbond, for min hevnende Haand!“ Sigrun raabte: „Alle de Eder, Du svor Helge, men brød, komme over dit Hoved! Ei glide dit Skib, har det end Medbør — ei løbe din Hest, gjælder det end at undslippe dine Fjender — ei bide dit Sværd, medmindre det er vendt mod Dig selv!“ Dag udbrod: „Du er af- findig, Søster, saaledes at forbande din Broder! — Ddin raader, han har yppet Striden mellem Frænderne. — Jeg byder Dig gyldne Smykker og mit halve Land i Bod for din Husbonds Drab!“ Men Sigrun klagede: „Aldrig kommer Helge mere ridende paa sin raske, guldbidslede Ganger til Sevassfeld! — Hans Fjender saae ham og flygtede, som en Gedehjord fortunlet styrter ned af Fjeldet ved Synet af den grumme Ulv. Han var blandt Helte som en herlig Afsk blandt Tjørne — som en ung Hjort, der med de stolte Horn imod Himlen iler i Spidsen for en stor Dyreflo!“

En Hoi blev opkastet over Helge.

Sigrun sad grædende paa Sevassfeld.

En Aften gik hendes Terne forbi Helges Hoi. Den aabnede sig, Helge kom ridende til den med blødende Bunder i Spidsen for mange Mænd. Ternen udbrod: „Er det Blendværk, eller er Ragnarok kommen, eller

har Du maaske faaet Hjemlov?" Helge svarede: „Ei er det Blendværk, ei heller er Ragnarok kommen, ei heller har jeg faaet Hjemlov. — Ved Sigrun at komme til hendes døde Husbond og fiske hans Blod!“

Ternen ilede hjem.

Sigrun gik ind i Høien til Helge.

Hun udbød: „Jeg er saa glad ved vort Møde som Ddins graadige Ravne ved Synet af den varme Brød — som den dugbesprængte Slette ved Morgensrødens Komme! — Modtag din Hustrus Kys, min blege Helt, før Du kaster din blodige Brynie!“

Men, af, Helge“, — vedblev hun — „Du er blodig over hele Legemet, dit Haar er stivt af Rimefrost, dine Hænder ere iskolde! — Hvorledes skal jeg raade Bod herpaa?“

Helge svarede: „Du er Skyld deri. De Taarer, Du fælder over min Død, solklare, ringprydede Sydens Datter! falde blodigt og iskoldt paa mit Bryst i Valhal. — Dog nu er al Sorg glemt! Min lyse, varme Kvinde er i Høien hos den blege, kolde Døde!“

Sigrun redte et Leie.

„Her har jeg redt dit Leie, Helge!“ sagde hun. „Jeg vil endnu engang indslumre ved dit Bryst som før medens Du levede!“

„Nu kalder jeg Intet mere utroligt!“ udbød Helge. „Kvinden sover solklar ved min kolde Side i Høien.“

Om Morgenen reiste Helge sig. „Nu er det Tid at lade min blege Ganger trave ad rødmende Dst“ — sagde han — „snart vækker Balhals guldkammede Hane Einherierne!“

Han red derpaa bort med sine Mænd.

Sigrun gif hjem.

Næste Aften gif hun atter til Høien, men Helge kom ikke igjen.

Hun svandt hen af Længsel og Sorg og døde snart.

— — Hvilket imponerende Billede oprulles ikke her for vort Blik! Hustruen, den kongelige Valkyrie, gaaer ind i Gravhøien til sin døde Husbond, den unge Kongesøn, den herlige Helt — reder hans Leie — besfiger det med ham — hviler levende, lys og varm ved den blege, kolde Dødes Side. Kan Kjærligheden forherliges i stoltere Træk!

I Middelalderen har man et Pendant til Slutningen af denne Historie i Bisen om Aage og Else.

Helge Hundingsbane og Sigrun, for Helge Hjørwardsøn og Svava, gjenfødes atter. Men Kvadet, hvori de saaledes tredie Gang optræde, er desværre tabt*).

I Historien om Sigurd Fafnersbane fremtræder Valkyrien Brynhild. Da Sigurd, en Søn af Sigmund

*) Vi have kun fordærvede Spor deraf tilbage i en senere Saga.

Volsungesøn, Helge Hundingsbanes Fader, og Hjordis, som Sigmund havde ægtet, efterat han havde forladt Brynhild i Danmark, som havde forgivet hans ældste Søn, Sinfjotle — havde dræbt Fasner paa Guitaheden, sang en Fugl i Krattet:

„Sigurd, Du samle
Fasnersguldet,
stige paa Granes
herlige Ryg!
Skjebnen Dig vinker.
Mid ad grønne
Veie til Hindens
høie Fjeld!

Der, i Borgen,
fredset af Flammer,
slumrer paa Bjornens
vældige Hud
hjelmbedækket
Kongedatter,
fagrest af alle
Jordens Moer.

Driftig Valkyrien
trodsede Ddin.

Søvntornen kued den

Hustores Mod.

Nornerne byde:

Aldrig hun atter

skue mod Dagens

herlige Lys!"

Sigurd red saa sydefter til Frakland og op paa Hindarfjeld. Han saae i Frastand en stor Lysning, som af et Baal, Straaler fore mod Himlen. Da han kom nærmere, blev han en Skjoldborg vaer, fra hvilken der vaiede et Banner. Han gik ind i den. Der laa en Kriger i fuld Rustning og sov. Sigurd tog Hjelmen af hans Hoved — se! det var en deilig Mo. Sigurd vilde tage Brynien af hende; men den sluttede til Kroppen, som var den fastgroet. Han skar den da op med sit Sværd og drog den derpaa af. Skjoldmoen reiste sig, stirrede paa ham og kvad:

„Længe jeg slumred!

Din det voldte.

— Hvo har af Søvnens

Lænker mig løst?"

Sigurd sagde sit Navn.

Skjoldmoen skuede begejstret om sig og kvad:

„Hil Dig, Mattens

straalende Søn,

atter mit Die
 skuer din Glands!"

Dg hun vedblev:

„Afer, Afynier,
 lønner den Kæmpe,
 som har fra blege
 Skjebne mig frelst!"

Sigurd udspurgte hende saa, og hun fortalte: Hun var en Valkyrie, som hed Brynhild. To Konger stredes. Odin havde lovet den ene, en tapper Ddng, Seieren, men hun fældede ham desuagtet i Slaget. Da stak Seierfader hende med en Søvtorn og fastsatte, at hun aldrig mere skulde stride, men derimod elske. Hun af lagde saa det Løfte: kun at elske en Mand, der ikke kunde forfærdes.

Sigurd bad den fagre Valkyrie at lære sig Visdom.

Hun tog saa et Horn, fuldt af Mjød, rakte ham det til Velkomst og kvad:

„Mjød jeg Dig bringer,
 herlige Sigurd,
 blandet med Runers
 seierrige Kraft!"

Dg hun forklarede ham derpaa Runernes sære Magt. Hun gav ham desuden mange gode Raad.

Sigurd udbrod: „Intet Menneſte er klogere end Du! Du fylder hele mit Sind. Bær min!" Brynhild

svarede: „Dig vilde jeg kaare, om jeg end havde Balget mellem alle Mænd!“ De svore saa hinanden Trostaa. Sigurd gav Brynhild en Ring, der havde tilhørt Fafner. Til alt Fafnersguld det knyttede der sig Forbandelse. Loke havde aftvunget en Dværg det til Fafners Fader. Denne havde fortørnet spaaet, at det skulde volde dets Eier Ulykke. Fafner havde myrdet sin Fader for at bemægtige sig det. Fafners Broder havde forgjæves krævet sin Del af det og derfor faaet Sigurd til at dræbe Fafner. Guld det vedbliver bestandig at øve sit ulykkebringende Trykkeri.

Sigurd red fra Brynhild ad grønne Veie til Kong Gjukes Hal. Her grundlægges den tragiske Katastrose i Historien.

— — — Men vi ville paa dette Punkt afbryde Fortællingen om Brynhild. Den er nemlig saa vidtløftig, at det her ikke er Stedet at gjengive den fuldstændig. Det er tilmed neppe muligt at referere den almeninteressant i dens Helhed, om ikke af anden Grund, saa fordi der i den ældste Beretning, hvori den foreligger, i Kvadene i den ældre Edda, som her ere benyttede, er store Huller. Det hidtil Leverede er ogsaa fuldkommen tilstrækkeligt til at give en klar Forestilling om den heroiske Tidsalders og de heroiske Kvads Opsattelse af Balthyrierne. Det Konstitutive i denne er, som vi alt

ovenfor have bemærket, at Valkyrierne drages ned til Jorden fra den Transcendens, hvori de svæve i Mythologien, og med deres Valhals-Bæsen forbinde et jordist, ifølge hvilket de ere Kongedøttre, der tilsidst endog ægte Heltene og føde dem Børn.

Vi ville til Slutning dvæle ved den Maade, hvorpaa den kristne Sagatid opfattede Valkyrierne. Den fremtræder tydeligt i Historien om Hedin og Høgne.

Kongesønnen i Serkland, Hedin, drog en Winter ud i Skoven med sin Hird. Han blev skilt fra sine Mænd og kom til en stor aaben Plads. Der sad en stor, fager Kvinde paa en Stol og hilste ham. Han spurgte hvad hun hed, (Gøndul*) var Svaret. De talede saa sammen. Hun spurgte ham om hans Bedrifter, og han fortalte hende dem. Han var tidlig bleven stor og stærk, var dragen i Biking, havde hærjet vidt omkring i Spanien, Grækenland og andre Lande og gjort sig tyve Konger skatsskyldige. Han spurgte hende, om hun kjendte nogen Konge, der var ham lig i Tapperhed og Navnkundighed. Hun svarede, at hun kjendte en, der ikke stod tilbage for ham, men ligesom han, havde tyve Konger under sig — Høgne, nordpaa i Danmark. „Da skulle vi prøve hvo af os, der er den Andens Overmand“ mælede Hedin. „Det er nu Tid, at Du

*) Et Valkyrienavn — se den foregaaende Artikel!

drager til dine Mænd" — talede Gøndul — "de monne lede efter Dig". Han drog saa til sin Hird. Gøndul blev siddende. — Det var Aernes Bærk, at Hedin traf hende.

Hedin maaler sig derpaa med Høgne. De svømmede, skode, fægtede og prøvede hinanden i alle Idrætter. Ingen kunde afgjøre, hvem der tilkom Prisen. Heltene svore derpaa hinanden Fostbroderskab, de skulde være halvt om Alt.

Hedin var ugift. Høgne, der var nogle Aar ældre, var gift og havde med sin Hustru, den ætstøre Hervor, en Datter, Hilde, en saare smuk og forstandig Kvinde, som han elskede høit.

Høgne drog i Rething. Hedin blev tilbage for at passe Riget.

En Dag — det var ved Sommerens Slutning — drog Hedin ud i Skoven med sine Mænd for at fornøie sig. Han kom bort fra sit Følge og til en aaben Plads, hvor han traf Gøndul siddende paa en Stol — som hin Binterdag i Serkland. Hun forekom ham endnu skjønnere end dengang. Hun holdt et Horn i sin Haand, hvoraf hun bød ham at drikke. Hedin, der var varm og tørstig, drak. Da han havde drukket, glemte han Alt. Han satte sig saa ned og talede med Gøndul. Hun spurgte, om hun ikke havde sagt sandt om Høgne's Manddom. "Jo" — svarede han — "han staaer i Intet tilbage

for mig". — „Men Du staaer tilbage for ham i Et".
 — „Hvori". — „Han har en Dronning af stor Æt,
 men Du ingen". — „Jeg vil veile til hans Datter,
 Hilde, han vil give mig hende, og da er jeg ikke ringere
 gift end han". — „Din Anseelse monne formindskes, om
 Du anholder ham om Svogerskab. Hellere skulde Du,
 om Dig ikke fattes Mod, bortføre Hilde. lægge Dron-
 ningen foran Forstavnens paa Haldansdragen" — et
 Skib, til hvilket der ikke fandtes Magen, som havde til-
 hørt Høgenes Fader, Haldan — „lade den gaae over
 hende og skære hende sonder". Hedin var saaledes be-
 tagen af Glemsel og Ondskab ved Gonduls Drik, at
 han, uden at mindes sit Fostbroderskab med Høgne,
 tyktes, der var intet Andet at gjøre. Han gif til sine
 Mænd, fast besluttet paa at udføre Gonduls fule Raad.

Han bortfører saa virkelig Hilde. Hun spørger
 ham hvad hans Ægt er. Da han siger hende det, søger
 hun at holde ham tilbage. „Saaledes have mine Dromme
 været" — siger hun — „at jeg tyktes, Du og min
 Fader sloges og dræbte hinanden, ja, at endog en
 endnu tungere Skjebne kom over Eder. Monne det
 være mig en stor Sorg at se min Fader underkastet
 Meen og Trolddom, og ikke er det mig heller nogen
 Glæde at se Dig lide Trængsel og Besvær". Da Hedin
 svarede, at han ikke brød sig om hvad der fulgte paa,
 mælede hun: „Ikke kan Du gjøre herfor, Du er ikke

Dig selv mægtig!" Hedin lod saa Skibet skære Dronningen sønder.

Da han var fuldt færdig til Afreise, fik han Lyst til at gaae ene iland og hen til den Skov, hvori han før havde været. Da han kom til den aabne Plads, saae han Gøndul sidde paa Stolen. De hilste hinanden. Han fortalte hende, at han havde fulgt hendes Raad, og hun yttrede Tilfredshed derover. Hun bød ham atter at drikke af sit Horn. Da han havde gjort det, overfaldt Sønnen ham, og han lænede sit Hoved mod hendes Knæ. Da han var sovnet ind, drog hun sig bort under ham og mælede: "Nu vier jeg Dig til Ddin tilligemed Høgne og alle Eders Mænd!" Derpaa vaagnede han. Han saae et Glimt af den forsvindende Gøndul, der nu tyktes ham stor og sort. Han mindedes igjen Alt og tyktes sig rammet af en stor Ulykke. Han besluttede at drage langt bort fra Skuepladsen for sin Udaad, gif ombord og seilede strax afsted med Hilde.

Da Høgne kom hjem og spurgte hvad der var foregaaet, satte han efter Hedin. Han naaede denne ved en D. Hedin hilste Stalbroderen med Venlighed og mælede: "En stor Ulykke er overgaaet mig, Fostbroder — jeg har bortført din Datter og dræbt din Hustru; dog ikke af Ondskab, men hildet i onde Magters Garn". — Hedin og Høgne gif iland og sloges. De flevede hinanden ned i Skuldrene. Hvor tit det imidlertid

end ffete, stode de dog bestandigt op igjen og fortsatte Striden. Hilde sad i en Lund og saae paa den.

I det første Aar af sin Regjering kom den kristne Kong Olaf Trygvesson en Aften til Den. Hans Hirdmand, Ivar Ujomi, skulde holde Vagt. Vagtmændene pleiede altid at forsvinde ved denne D. Da Alle vare slumrede ind paa Skibene, iførte Ivar Ujomi sig sine Baabenklæder, tog sit gode Sværd og gif op paa Den. En Mand, der var stor af Væxt, ganske blodig og saae sørgmodig ud, kom gaaende imod ham. Hirdmanden spurgte ham om hans Navn. Han svarede, at han var Hedin fra Serkland og fortalte, at han og Høgne vare Skyld i, at Vagtmændene altid forsvandt ved Den. „Din har undergivet os og vore Mænd en saadan ond Skjebne, at vi kæmpe baade Dag og Nat“ — mælede han — „og har det nu varet gjennem mange Menneskealdrer. Vi kunne kun forløses ved at en kristen Mand kæmper med os. Thi vil jeg nu bede Dig at drage til Strid med os; jeg veed, at Du er en god Kristen og tjener en Konge, hvem megen Lykke følger. Min Hu siger mig, at vor Skjebne nu vil vendes“. Ivar Ujomi lovede at opfylde Hedins Ønske. Denne blev glad og angav saa Hirdmanden hvorledes han skulde bære sig ad i Kampen for at løse Trylleriet. Ivar kæmpede derpaa med Gjengangerne og nedlagde dem, hvorpaa Hilde forsvandt. Dagen brød da frem.

Hirdmanden gik til Kongen og fortalte ham hvad der var foregaaet. Olaf yttrede sin Tilfredshed dermed. Siden gik man op paa Den og hen hvor Striden havde staaet. Der var intet Spor tilbage af den. Der saaes imidlertid Blod paa Jvarens Sværd til Mærke, og Bagtmænd forsvandt aldrig mere ved Den. Derefter drog Olaf Trygvesson hjem.

Det kristnede Norden ser her polemisk tilbage paa sin hedenske Fortid. Aserne fremstilles som onde Magter, der gjennem Gondul, som først synes skjon, men tilsidst viser sig "sort", drive Heltene mod hinanden og til Middingsværk. Kristendommen hæver det fule Trylleri.

Vi staae nu ved Enden. Vi have gennemvandet tre Stadier af Valkyrieideen. I Mytherne fremtraadte Valkyrierne som transcendent; de heroiske Kvad droge dem ned til Jorden; den kristelige Saga sætter dem endnu dybere, gjør dem til Underverdenens Medskabere, der ove ond Trolddom.

Om Pressen i Frihedens Tjeneste.

(Af John Ewing.)

3.

(Slutning *).

The Review, Kvartalsfrivtet, er en Literatur-Gren, som Fastlandet ikke har, og, som Erfaringen synes at

*) Til Redacteurerne af

Literært Maanedskrift.

Ombord paa *Spitfire*, Capt.
Dreadnaught. Latit. 50° 47',
Long. 34° 7' W., d. 26. Febr. 1851.

Mine Herrer!

Inden min Afreise fra Liverpool havde jeg forsegleet og adresseret til Dem Nr. III af nærværende Artikel, men i det Hastværk og den Forvirring, som undertiden finder Sted ved Afreisen, havde jeg af Vanvare taget Pakken med ombord paa "*Spitfire*" og blev lidt ærgerlig, da jeg om Aftenen den 23. dennes fandt den i min Kåje. Er dette, tænkte jeg, kanskee et Omen, som skal give mig et Vink om, at min Artikel passer bedre for den vestlige Hemisphære end for den Længde-Grad (12. Lat. 55°), som jeg havde

vise, ikke kan have; og dette er vist ligesaa naturligt som let forklarligt. Reviewen er nemlig Pressens Over-

bestemt den for? — Jeg aabnede nu Pakken igjen og satte mig til at corrigere alt hvad der forekom mig at have et vestligt Snit. For at stille mit Gemyt paa et hensigtsmæssigt Standpunkt, søgte jeg at bilde mig ind, at jeg skrev for den 7de Kjøkken-Hjælperske af 20de Rang-Classe i den yngste Cesarownas daglige Kjøkken, og jeg stillede Kjøkken-Seddel-Censorens, H. E. Alexander Dimitriowitzes Frygt ret levende for mine Öjne. Lykkes det mig, tænkte jeg, at naae det ophøjede Maal at behage en saa oplyst Mand, som den russiske Kjøkken-Seddel-Censor — finder han, at mine literære Bestræbelser fortjene den 7de Kjøkken-Hjælperskes af 20de Rang-Classe bevaagne Opmærksomhed — kan jeg endog maaske, da jeg har den Ære at være kjendt af Kjøkken-Seddel-Censorens 4de Stövle-Blanqueur, gjöre mig et ikke aldeles forfængeligt Haab om, at min Artikel kan blive oversat paa Russisk — saa tör jeg næsten med Sikkerhed love mig, at samme Artikel vil læses med Interesse paa Dansk f. Ex. i Laaland-Falsters Stift, ja, endog af Hans Höiærværdighed Biskop Monrad selv. Dette er altsaa det ophöiede Maal, jeg har sat mig — dette er Standpunktet, fra hvilket jeg önsker at bedömmes. Jeg föler ret vel, at mine Tankers Icariske Flugt op til den 7de Kjøkken-Hjælperske udsætter mig for Dadel for Ubeskedenhed: men man maa stille sig höje Maal i denne Verden, ellers naar man ikke engang de lave.

Jeg skal dog derhos ikke nægte, at jeg föler en vis ret behagelig Sikkerhed her paa Atlanter-Havet: *quod si male palparim* den naadige 7de, saa befinder jeg mig her i

hus. Den er et Organ for den mere rolige, alsidige Debat, og det er saare naturligt, at Fæstlandet, som,

en ret anselig Afstand ikke blot fra Irkutsk men selv fra Tobolsk.

— I dette Brev tillader jeg mig endnu at berøre et Par Punkter betreffende et Magazins ydre Form, som tilbageholdtes i den foregaaende Artikel.

Det første af disse Punkter er Skriftens Størrelse. Erfaringen har nemlig godtgjort, at den hensigtsmæssigste Skrift for Magazinet er Petit, som bør sættes temmelig tæt. Skriften har en væsentlig Indflydelse paa Magazinet's Priis, og Prisen igjen paa dets Udbredelse; og Udbredelsen staaer atter i et ligefremt Forhold til den Gavn eller Skade, som det stifter. Saare barnagtig og erfaringsstridig er den Bemærkning, man ofte hører paa Fastlandet, at de smaa Typer fordærve Øjnene. Hvis en saadan Bemærkning beviser noget, saa beviser den i det højeste kun Mangel paa Læseøvelse hos Fastlænderen. Öiensvagthed er ingenlunde hyppigere hos os, skjönt vi læse meget Nonpareil og Perle. Naar Synet svækkes med den tiltagende Alder, tage vi vor Tillflugt til Brillen. Men Typernes Størrelse er af saare megen Betydning med Hensyn til Læsningens Udbredelse: thi hvad der i store Oplag meest fordyrer en Bog er Papiret. Men Papiret bør være hvidt og glat og limet. Hvor man bilder sig ind, at de store Typer ere nödvendige, lader man sig gjerne nøje med slettere Papir, slettere Sværte og mindre skarpe Typer. Saaledes have de større Typer, anvendte i Skrivter, som ere bestemte til Almeen-Læsning, en Tendens til at gjøre Bogtrykker-Konsten i det Hele uædlere, mere barbarisk, i enhver Henseende slettere; og de smaa Typer have aldeles den modsatte Tendens.

med Undtagelse af Spanien ikke endnu har kunnet fatte Betydningen af det legislative Overhuus, heller ikke føler nogen Trang til en saadan Institution i Pressen. Den forudsætter en langt fremrykket politisk Kultur og en ægte, uhyklet og inderlig Kjærlighed til Friheden. — Yes — there is the rub! som Prinds Hamlet siger. Det kunne altsaa synes temmelig hensynsløst at afhandle

I nøje Forbindelse hermed staaer det andet Punkt, dette nemlig: at Magazinet, hvis hensigtsmæssigste Format er Octav bør have Siden deelt i to Spalter. Naar Typerne ere smaa og Linierne tætte, saa tager Øjet lettelig Feil paa lange Linier, og det letter Læsningen meget at gjøre Linierne kortere. Det viser sig saaledes at Magazinet, som et ægte Foster af en meget fremrykket Civilisation, er saavel med Hensyn til sit indre som ydre Væsen en Art af Organisme, frembragt og bestaaende ved en streng og consequent Udførelse af visse intellectuelle Naturlove, hvis Overtrædelse, selv i tilsyneladende smaa Punkter, er livsfarlig for denne Organisme. *And this is the philosophy of it.*

Jeg maa skynde mig at slutte dette Brev, thi Damperen "Intrepid", som gaaer til Southampton, er i Sigte, skjönt endnu meget langt borte. Men Afstanden formindskes meget snart: vi have seilet omtrent en heel Længde-Grad siden jeg begyndte dette Brev. Jeg indeslutter i Pakken et lille Brev til Miss Ewing, som jeg beder Dem sende paa Post-Huset i Kjöbenhavn.

Yours sincerely

John Ewing.

denne Gjenstand, eller værdige den nogen Betragtning i noget som helst Fæstlands Sprog, med mindre det skulde være Spansk. Thi unægteligt er det, at den frie Presses organiske Sammenhæng er denne: Dagbladene svare til Grevstabs- og Folke-Møderne, Magazine til Underhuset og Reviewen til Overhuset, og i hvert af disse finder man en nøje dertil svarende Tone og Stil. Et Parti-Organ maa Reviewen, ligesom Magazine, altid være, ellers bliver den insipid og i politisk Henseende betydningsløs. Reviewen afhandler offentlige Emner i sidste Instance, deraf følger, at den er i en endnu højere Grad, end Magazine, forpligtet til fortrinsviis at tage sig af saadanne Livsspørgsmaal, som for Tiden agitere Gemytterne, og angaaende hvilke Parti-Anskuelserne allerede have udtalt sig med Skarphed og Klarhed. Den Skik, som overalt er vedtaget i de Engelske Reviewer: altid at sætte som Overstrift til deres Artikler, Titelen af en eller anden nylig udkommen Bog eller Pamphlet, staaer, som det synes, i Forbindelse hermed, thi hyppigt bliver Bogen ikke videre omtalt i Artiklen, og som oftest ikke egentlig recenseret; men dens blotte Titel synes dog at bevise, at det deri omhandlede Emne for Tiden interesserer Publicum. Men jeg vil ikke, i det mindste for Tiden, udførligere beskrive Reviewen, som staaer i nøje Forbindelse med Institutioner, Forudsætninger og politisk Udvikling, der ganske savnes paa Fæstlandet.

Pamphleten eller Flyveskriftet er den formløseste eller formfrie af den politiske Presses Frembringelser. Den brugtes dog meget i England ved det 18de Aarhundredes Begyndelse, ja endog tidligere, og det var ganske naturligt at den anvendtes meget hyppigere paa en Tid, da de øvrige Pressens Organer ikke endnu vare udviklede til den nærværende Modenhed. Daniel de Foe, Biskop Burnet, Roger P'Estrange og Flere anvendte Pamphleten meget. Nu er Pamphletens Brug i England naturligviis mere begrændset, dog gives der endnu Tilfælde i hvilke den fortrinsviis anvendes, f. Ex. naar en Statsmand eller Forfatter ønsker at anbefale en eller anden særegen Anstuelse eller Plan, som endnu ikke har vundet nogen Parti=Opinion for sig, ogsaa ved Parlaments Valg kan Pamphleten endnu med Fordeel anvendes baade til at anbefale Ens Venner og misanbefale Modstandere. I dette Tilfælde er den et Hjælpe=Corps, som bruges ved Siden af Dagbladene. De Stater, som slet ingen politisk Presse have og med hvis hele System den frie Presse er aldeles uforenelig, kunde dog undertiden geraade i det Tilfælde at maatte henvende sig til Publicum ad anden Bei end den sædvanlige gjennem diplomatisk Noter og Proclamationer. Selv den russiske Regjering kommer hyppigt i et saadant Tilfælde, og den kan dog af flere Grunde ikke tage sin Tilflugt til den indenlandske Journal = Presse; iblandt andre, af den

Hovedgrund at det russiske Sprog kun er lidet udbredt i Europa, og Czarens Regjering meest behøver at yttre sig om saadanne Forhold, der ligesaa meget angaae dens Naboer som egne Undersaatter. Følgelig maa den russiske Regjering for sine politiske Ideers Udbredelse især afbenytte Pamphletten, og det franske saavel som det tydske Sprog. Engelsk afbenytter den kun sjelden, formodentlig fordi russiske Tanker ikke tage sig ret naturligt ud i dette Sprog. De russisk-franske politiske Pamphletter udkomme saavel i selve Paris som i St. Petersborg, Frankfurt eller Wien, men affattes dog paa en mere eller mindre umiddelbar Maade allesammen i St. Petersborg. Undertiden synes de at blive til paa den Maade: Keiserens Tanker om en eller anden politisk Gjenstand erfares i hans nærmeste Dmgangs-Kreds. En Embedsmand i det udenlandske Departement, som fører en habil Pen, udvikler og motiverer disse Tanker i en fransk Memoire, denne forelægges Kantsleren, og hvis man saa finder dens Udgivelse tjenlig, trykkes den, meest anonymt eller pseudonymt eller blot med en eller anden Diplomats Begyndelses-Bogstaver, og denne Diplomat behøver ikke altid at være russisk; en østerrigsk eller tydsk kan ogsaa afbenyttes til en saadan heildunkel Patentitet. Undertiden anføres, som om det var anekdotviiis, selve Keiserens Ord i saadanne Skrifter, hvilket da naturligviis altid skeer for at give Tanken større

Eftertryk. Et Særkjende ved disse Pamphletter er, at Ordene „Revolution“ og „Civilisation“ forekomme hyppigt deri, og for det meste bruges som ensbetydende. „Orthodori“ og den „orthodoxe Keiser“ nævnes ogsaa hyppigt, og betyder Orthodori da altid den græske Kirkes Lære; men i dette Tilfælde er Pamphletten gjerne af panslavistisk Tendents. Dog er den russiske Regjering ikke udelukkende indskrænket til Pamphletten: den har ogsaa meget afbenyttet den tydske daglige Presse, især frankfurter og bayeriske, tildeels ogsaa preussiske Blade; denne Hjælpekilde optørredes dog i 1848, og er vel neppe endnu fuldkommen restaureret; desto mere maa altsaa Pamphletten afbenyttes. Næsten altid vise disse Skrifter betydelige Talenter, ikke blot stilistiske, men endog intellectuelle, og en livlig Fremstillings Gave, som grændser til Beltalenhed. Heri skjælnes de sig fordelagtigt fra de ægte tydske, som, hvorvel disse haves af meget forskjellig Bonitet, dog ofte ere i høi Grad flaaue, og enten affecteret sophistisk = schwerfällige, eller gongoristisk declamatoriske.

Men dette angaaer ikke „Pressen i Frihedens Tjeneste“ — tværtimod dens Bederspart. „Non ragioniam di lor.“

Hvor den regelmæssige Journal = Literatur geraader i dybt Forfald, hvilket unægtelig synes at være Tilfældet t. Ex. i Danmark siden 1848, saa er vel Pamphletten

den Yttringsform, som den tænkende politiske Skribent meest bliver fristet til at afbenytte, og dog hjælper en saadan Udvej ikke stort; thi endog Flyvestriftet maa forudsætte noget politisk Liv; mangler dette, saa læses det ikke.

The Annuals er egentlig en tydsk Dypfindelse; de kaldes i Tydskland „Musen-Almanachen“; disse forplantedes fra Tydskland til England; de ere sædvanlig af blandet æsthetisk Indhold og uden politisk Betydning.

Annual Registers eller Annuals er en Literatur-Form, som den gamle Verden kiendte og i mange Retninger uddannede. I de nyere Tider er det England, som meest har udvidet og uddannet den. Denne Form tilhører ikke Debatten; thi et heelt Aar er et for langt Pusterum mellem Replikkerne. Annaler vor folgeligen ikke være Parti-Organer, men saavidt muligt upartiske Optegnelser af Debatter og Begivenheder, kort sagt af hele Samtids-Historien. Deres store Nytte for tilkommende Historiefrivere er aabenbar; men denne Literatur-green kan næppe komme til nogen Udvikling uden hos de Folk, hvis Sprog og Literatur er meget udbredt, og hvis Historie er betydningsfuld. Mærkeligt er det, at de Franske ikke have ydet noget ret betydeligt i dette Fag, hvorvel de staae øverst i et Fag, som hermed er nærbeslægtet, nemlig „Memoirerne“; men kanske just af den Grund staae Annalerne hos dem mere tilbage.

Memoiren er af en mere subjectiv Character, Annalen af en mere objectiv: deraf forklares vel hvorfor den første er mere udviklet i Frankrig, og den sidste i England.

De spanske Cronicas eller Coronicas, (Florian de Scamps, Garibay etc.) vare en Art af Annaler, og dette Literatur-Fag blomstrede i Spanien saalænge dette Rige endnu var stort og mægtigt, men synes at være gaaet til Grunde med Rigets Forfald.

Af foranstaaende Betragtninger synes at fremgaae: at det Pressens Organ i Frihedens Tjeneste, som meest savnes i Danmark, netop er Magazinet, og vi maa næsten betragte det som et Særsyn, at Trykkesfriheden ikke har formaaet at fremtrylle det, saa meget des mere, som i Tider, da Pressen i Danmark befandt sig under ugunstigere Vilkaar, et Maanedsskrift, som dog, ifølge Forholdene, kun ufuldkomment kunde tilfredsstille de Fordringer, som maa gjøres til et Magazin, ved en Mand's (Rabbe's) Flid og Stræbsomhed bestod igjennem en lang Række Aar og sikkert indbragte Forlæggeren anselige Procenter. Ja, endog Odin Wulff's Journal bestod paa samme Tid, hvorvel den meest befattede sig med et Magazines Nonpareil-Materiale.

Jeg føler mig dog overbevist om, dels at Avispressen, som for Tiden er geraadet i Forfald, ikke lettelig vil vinde et nyt Opsving, med mindre et Magazin kommer istand, og dels at Folke-Repræsentationen, Rigs-

dagen, savner den Spore, saavel som ogsaa Understøttelse, som Magazinet kan yde paa en kraftigere, en eftertryffeliger Maade end Dagbladet. I første Henseende er det nødvendigt, at de Elementer udsøndres af Dagbladet, som ikke tilhøre det, og som det kun kan behandle keitet og utilfredsstillende; dels ogsaa at Dagspressen har en Dommer over sig, som eftertryffeligt revser dens Feiltrin og Misgreb; og endelig at Dagspressen faaer fri Raadighed over et vigtigt Element, som med Rette tilkommer den, nemlig Debatterne, og at den ikke deri skal have en kostbar officiel Juffer til Medbeiler. I sidst anførte Henseende er det alt forhen berørt, at Magazinet's Daddel falder med sværere Bægt end Dagbladets, ligesom og dets Bisald giver en større Dymuntring. Og hertil kommer, at uden et Magazin, den offentlige Debats Hovedæmner ikke kunde drøftes af Pressen med nogenlunde Grundighed; thi den daglige Presses flygtige Betragtninger glemmes snart og opbevares sjelden, og Pampletten kan, i det mindste i Danmark, sjelden vente at opnaae en saadan Udbredelse som Magazinet; og endelig mangle uden Magazinet Partierne et vigtigt Støttepunkt, ja, ligesom Spiren til deres Organisation; men uden Partier intet parlamentarisk Liv, og uden parlamentarisk Liv ingen politisk sædelig Udvikling; men Ligegyldighed, Stagnation og Død; ja, tilsidst fuldkommen Forholdsløshed

mellem Folk og Rigsdag, med andre Ord Kulde, Ringeagt, Uvillie. Ere der allerede nogle saadanne Tegn for Haanden i Henseende til den danske Rigsdag?

Til Slutning bemærker jeg: Organiseret maa Pressen være, hvis den skal yde Friheden nogen Tjeneste. Det er nødvendigt, at alle de, som deltage i dens Virksomhed hos et Folk, som oprigtigen vil være frit, ere gennemtrængte af denne Grundsætning; men dette forudsætter tillige en meget almindelig udbredt Lyst til at arbeide til et fælleds, ophøjet Maal med forenede Kræfter!

Hoved-Momenterne til en politisk Presses Organisation ere, troer jeg, angivne i foreliggende Artikel.

Troubadour - Poesien.

(Af G. Fistaine.)

6.

(Slutning.)

Næst efter Kjærligheden, var der Intet, Troubadourerne hellere besang end Krigermod. Tapperhed var en Egenskab, uden hvilken en Ridder vilde være en Uting, og derfor maatte den nødvendigen blive et Hovedmotiv i al Ridderpoesie. Den provengalske Poesies blomstrende Periode falder desuden sammen med Korstogene, hvorfor den især besynger disse hellige Krige, saa at den provengalske krigeriske Poesie næsten altid bliver religiøs i sit Væsen, hvorfor vi ogsaa nedenfor have kaldt den religiøskrigerisk; vel findes der flere Sange, hvor den ridderlige Tapperhed forherliges uafhængigt af ethvert religiøst Motiv, men disse ere baade færre i Antal og af mindre indre Værd og give langt fra et saa tro

Billed af de Følelser og Ideer, der beherskede Tidsalderen, som de første.

Korstogene, og den Tanke at befrie den hellige Grav, begejstrede denne religiøse Tidsalder, men dog kunde den pludselige Adskillelse af Venner og Frænder, af Sødsfænde og Nærbeslægtede, af Elskere og Nærforbundne o. s. v. ikke andet end fremkalde triste og sorgmodige Betragtninger hos Mange midt under deres religiøse Enthousiasme. Vi finde derfor ogsaa, at i mange Digte en sorgmodig og melankolsk Tone fortrænger Begejstringen for den hellige Sag. Det af os tidligere citerede Fragment af Greven af Poitiers, er et Exempel herpaa. (Januar-Heftet Pag. 222.)

Men Begejstringen for de hellige Krige, som saadanne, havde egentlig heller ikke endnu paa Greven af Poitiers' Tid ret grebet Troubadourerne. Dette skete først ved det 3die Korstog (1189—1192—3), som anførtes af Europas tre mægtigste og meest ridderlige Fyrster, Frederik Barbarossa, Ricard Løvehjerte og Philip-August, af hvilke især de to første vare Troubadourernes Yndlinge.

De meest anseete Troubadourer fappedes om at forherlige disse Begivenheder, hvorfor vi ogsaa blandt de herhen hørende Digtninger, ville vælge vore Citater. Følgende Sang er et Digt af en Troubadour (Peirols fra Auvergne), som tog Korset, nærmest foranlediget,

som det synes, af en ulykkelig Kjærlighed, Noget som vi forresten ofte finde.

„Da Kjærligheden“, begynder Digteren, „fornam, at mit Hjerte ikke længere havde nogen Tanke tilovers for den, saa begyndte den en Riv med mig; hører hvorledes: Ven Peirols, det er en stor Misgjerning af Dig at forlade mig; naar jeg ikke længer er Gjenstand for Dine Tanker, naar Du ophører at synge, hvad vil Du da blive til; hvad vil Du betyde uden mig?“

— „Kjærlighed! længe har jeg tjent Dig, og Du har ingen Medlidenhed havt med mig; Du veed selv, hvor lidet Godt, der er blevet mig til Deel ved Dig! Jeg anklager Dig ikke, men skjænk mig i det Mindste Fred for Fremtiden: jeg forlanger kun dette alene, dette er mit eneste Dnske.“

— „Hvorledes Peirols! Du forglemmer den skønne og høie Dame, som paa min Befaling modtog Dig saa venligt og forelsket! Dit Hjerte er meget letfærdigt, og Ingen skulde have troet det af Dine Sange, der syntes saa glade og elskovsfulde!“

— „Kjærlighed! jeg har stadigt elsket min Dame fra den Tid, jeg først saae hende, og jeg elsker hende

endnu, jeg elsker hende med ren Kjærlighed, i den Grad, at hun alene har behaget og henrykt mig fra det første Dieblif. Men nu er den Tid kommen, da mange Veninder med Taarer skulde forlades af deres Venner, som, naar ikke Saladin tvang dem dertil, vilde forblive glade hos dem."

— „Peirols! det er sikkerligen ikke dine Storme paa Davids Taarn, som vilde jage Tyrkerne eller Araberne bort fra det. Hør et godt og venligt Raad: elst og syng. Hvorledes! Du vil gaae med paa Korstoget, og Kongerne gjøre det ikke engang! Betragt blot de Krige, de paaføre hinanden indbyrdes; se blot Baronerne, hvor de opsoge enhver Leilighed til Riv!"

„Kjærlighed! jeg har aldrig svigtet Dig, Du veed det. Men nu er jeg nødt til at være Dig ulydig. Jeg beder Gud at stifte Fred mellem Kongerne, og at være min Fører paa Veien. Korstoget drages kun alt for længe i Langdrag, og stor Gavn vilde det være, om den fromme Greve af Montferat havde flere Ledfagere!"

Flere Troubadourer fra den Tid udaandede deres krigerst = religiøse Betragtninger i de saakaldte Prædikener (Priezas, Preziansas,) som de sang

eller reciterede paa offentlige Pladser eller i Borgene for at opmuntre og begeistre Folket og Ridderne til Deeltagelse i de hellige Krige. Argumentationen i disse Opmuntringer støtter sig næsten stedse mere eller mindre til den Tanke, at Gud er død paa Korset for at frelse Menneskene, hvorfor enhver Christen bør søge at udrive det hellige Land af de Bantroendes Hænder, for saaledes at betale Kjærlighed med Kjærlighed, at bringe Offer for Offer. At døe i denne Kamp er en skjønnere og ønskeligere Død end nogen anden, da den tilsikkrer os Paradisets evige Glæder og befrier os fra Jordens Elendigheder o. s. v.

Følgende Digt vil give Læseren et Begreb om en af disse Prædikener: (Pons de Capdeuil, i det 12te Aarhundrede)

„Til Tre for Faderen, hos hvem er al Magt og al Sandhed, for Sønnen, som glimrer ved den høieste Fornuft og Godhed, og for den hellige Aand, alle Gøders Kilde! -- vi skulle troe paa enhver af dem, og paa dem alle; jeg veed, at den hellige Treenhed er den sande Gud, som tilgiver, den sande Frelser, som belønner; derfor anklager jeg mig for de Døds- synder, som jeg har begaaet, ved mine Ord og mine Tanker, ved Usandhed og onde Gjerninger, og jeg beder om Tilgivelse derfor.

Den, som indtager Sanct Peters Stol, han, som har Ret til at løse Mennesket for hans Synder baade paa Jorden og i Himlen, har ved sine Legater, og Cardinalerne givet os Syndsforladelse for vore Feil; — vee den, som skulde betvivle hans Magt! jeg anseer ham som falsk, troløs og forræderisk mod vor hellige Lov, og hvis han ikke iler mod at tage Korset og at drage bort, saa sætter han sig ligefrem op imod Guds Villie.

„Den Christne, som tager Korset, sikkrer sin Lykke. Den Tappreste, den meest Vrede vil kun være en feig og foragtelig Person, hvis han bliver tilbage, medens den Laveste vil blive fri og ædelbaaren, hvis han drager bort; Intet skal fattes ham, den hele Verden skal hellige hans Hæder — den Tid er forbi, da et raget Hoved, Tonsur og Munkenes bodfærdige Stræng-
hed vare Midler til at fortjene Himlen. — Gud lover alle dem Frelse, som bevæbne sig i hans Navn og drage hen for at hevne paa Tyrkerne de Fornærmelser, som de have tilføiet ham; Fornærmelser, som overgaae alle dem, som man nogensinde har kjendt.

Den mægtigste Mand frembringer ofte kun Daar-
skab og Skade naar han raner Andres Arv, naar han angriber Borge, Taarne og Forstandsninger; han

troer at have gjort de skjønneste Erobringer, og dog eier han mindre end den Fattige i al sin Røgenhed. Sandeligen Lazarus havde Lidet; men den Rige, som uden Barmhjertighed nægtede ham en ringe Hjælp, — hvad kunde hans Rigdomme nytte ham, da Døden overrumplede ham? Bee den, som beriger sig med Urette! den hovmodige Rige blev forstødt af Herren, og den Fattige opnaaede Himlens Skatte.

Frankrigs Konge! Englands Konge! slutter endelig Fred! den af Eder, som først samtykker heri, vil være hæderligst i den Ewiges Dine; hans Løn er ham sikker; Hæderens Krone venter ham i Himlen. Maatte ogsaa Kongen af Apulien og Keiseren forene sig som Venner og Brødre indtil den hellige Grav er befriet! saaledes som de tilgive hinanden, saaledes skulle de selv tilgives paa Dommens frygtelige Dag.

Forherligede Jomfrue! Forbarmelsens og Sandhedens Moder, Frelsens Lys, Haabets Stjerne, Troens guddommelige Klarhed, Du i hvem Gud incarnerte sig for at løskjøbe Verdens Brøde, bed for os stakkels Syndere til din Fader og din Søn; er Du ikke hans Datter og hans Moder? Blide, forherligede Jomfru, beskyt vor hellige Lov, og giv

os Styrke og Magt til at tilintetgjøre de forræderste, vantroende Tyrker!"

Paa provengalske Sange af denne og lignende Art kunde endnu ansføres mange Exempler, hvis det indfrænkede Rum tillod det; nogle enkelte Fragmenter tagne hist og her maae tjene til endmere at klare Begrebet om denne Art Compositioner, saaledes hedder det et Sted:

"Jdmyger Eder med Jver for Korset, thi ved det skulle I erholde Tilgivelse for Eders Synder; det er paa Korset at vor Herre har løskjøbt Eders Feil og Eders Brøde, da hans hellige Medlidenhed ffjente den gode Røver Naade, og da hans Brede faldt tungt paa den Dnde, og da han modtog Longinus' Fortrydelse; ved Korset frelste han dem, som vare paa Fortabelsens Bei; han led Døden, og led den for vor Skyld alene; ve derfor den, som ikke belønner en Guds Edelmødighed!" o. s. v.

Den samme Tanke er udtrykt endnu skarpere af en anden Troubadour, som siger:

— "At Alle nu gaae hen og tage Korset i den Guds Navn, som blev korsfæstet mellem to Røvere, da han saa uretsfærdigt blev fordømt af Jøderne. Hvis vi endnu sætte nogen Pris paa Loyalitet og Tapperhed, saa ville vi blues for saaledes at lade Christus arve-

løs; men vi ønske kun, og elske kun det som er ondt, og vi foragte det, som alene er godt og rigtigt. Hvorledes! Livet i vort Fødeland er kun en uafbrudt Fare for os — og Døden i det hellige Land er evig Lyksalighed for os!

Skulde man vel betænke sig paa at trodse og lide Døden for Guds Skyld, som værdigede et lide den for vor Befrielse? Ja visseligen! de, som plante det seierrige Kors paa Thabor skulle frelles med Sanct Andreas. Ingen frygte paa sin Bei Kjødets Død; nei! hvad vi skulde frygte, det er Aandens Død, som styrter os i det Svælg, hvor der er Taarer og Tænders Gnidsel, saaledes som Sanct Matthæus viser og forsikkrer os det." etc.

Endnu et lille Exempel; en anden Troubadour siger: „Hvilken Sorg! hvilken Fortvivlelse! hvilke Taarer! naar Gud siger til Eder: „Gaaer Elendige, viger til Helvede, hvor I for bestandigt skulle pines i Kvaler og Smerter; det er for at straffe Eder fordi I ikke have villet troe, at jeg har lidt en grusom Lidelse. Jeg er død for Eder, og i I have forglemt det!“

Men de, som paa Korstoget have fundet Døden, ville kunne sige:

Dg vi Herre, vi ere døde for Dig" —

Men denne Enthusiasme varede dog kun kort, thi Korstogets uheldige Udfald forvandlede snart Sangene til bittere Klager; saaledes udbryder en Troubadour ganske modløs:

„Sorg og Smerte overvælde mig i den Grad, at jeg er nær ved at døe; det er overvundet, det er nedværdiget, det Kors vi havde taget til Værelse for ham, som opgav Aanden for at friskjøbe vore Synder. Hverken dette hellige Tegn, eller vore hellige Love, — Intet beskytter os, Intet sikrer os mod de barbariske Tyrker! Maatte Gud fordømme dem! Men af! det synes, hvis det er tilladt for Mennesket at dømme, at Gud selv hjælper dem til vor Fortabelse.“ o. s. v.

Dg længere nede:

„Ja! tusinde Gange affindig den, som endnu vil bekjæmpe Tyrkerne, siden Christus selv Intet gjør dem stridigt! Ve os! de have seiret, de vedblive at seire over Franske, Tartarer, Armeniere og Perser! med hver Dag vinde de nye Fordele. Gud slumrer, Gud, som før stedse vaagede for os, og Mahomed's Magt glimrer og forhøier Sultanens Hæder.“ o. s. v.

Sange af denne Art, fulde af Mismod og Sorg over de Christnes ringe Fremgang mod Mahomedanerne i det hellige Land, ere hyppige, men Rummet tillader os ikke flere Citater. Derimod skulle vi tilføie nogle faa Exempler, i hvilke Tapperheden og Krigens Rædsler forherliges for deres egen Skyld, uden Hensyn til Korstogene eller andre Motiver. Saaledes udraaber Bertrand de Born et Sted:

„Vi skulle nu faae at see, hvilke Krigere bedst ville udholde Krigens Farer og Moisommeligheder. D! fortryllende Skue! seer disse Heste, disse Skjolde, disse Hjelme og Sværd! hist, gjennembrudte Mure, omstyrtede Taarne; her angribes og bestormes Borge; overalt høres Larm af Slag og Hug, som uophørligen gjentages, overalt sees sonderknuste Hoveder“ o. s. v.

Et andet Sted siger den samme Digter:

„Nei! hverken ved Mad, eller ved Drikke, eller ved Hvile finder jeg en saa rig Nydelse, som ved at høre fra begge Sider Raabet: til Hjælp! til Hjælp! ved at høre Hestenes Brindstken, naar de ere forladte paa Kamppladsen, og Raabene: Mod! Mod! For mig er det en Nydelse at se Anførere og Soldater rulle ned i de dybe Grave, og betragte de Døde henstrakte paa Jorden med Faner og Bannere ved deres Sider“ o. s. v.

Sirventen (Sirventes) er Hovedudtrykket for Provencalernes satiriske Poesie. Af disse have Troubadourerne efterladt mange, som almindeligviis ere afdelte i coples (couplets), og enten ere reent personlige, og i saa Tilfælde meget bidende, i høieste Grad bittre og fornærmende i deres hele Form, eller de gaae mere ud paa at skildre Sædernes Fordærvelse og at revse de forskjellige Samfundsklassers Egoisme og Gjærrighed; endelig have de ofte en mere politisk Character, og dadle saa især Fyrsternes og Baronernes Boldsomheder, som forstyrrede den offentlige Orden og Ro. Disse Sirventer faae ofte en krigerisk Character, idet de opmuntre til Hevn eller Forsvar mod denne eller hin Fyrstes Boldsomheder, eller og til Deeltagelse i Korstogene, hvorved deres Vigegyldighed og Træghed, som foretrak at blive hjemme for at deeltage i de hellige Krige, ikke skaanedes. Nogle Exempler ville give Læseren et klarere Begreb om denne Genre. I den følgende Sirvente dadler Troubadouren Elias Carel skarpt Greven af Monteferrat, fordi han ikke viste sig sine Forsædre værdig, men, istedetfor at forsvare deres Erobringer i det hellige Land, foretrak at leve rolig og ubekjendt i Montferrat:

„Marquis, jeg vil, at Munkene i Cluny skulle gjøre Dig til deres Chef, eller at Du bliver Abbed i Citeaux, siden dit Hjerte er usfelt nok til at foretrække en Ploug og to Oxer i Montferrat for et

Rongerige i et fremmed Land. Man kan længe nok sige, at Sønnen af en Leopard aldrig vanslægtet i den Grad, at den skjuler sig som en Ræv i et Hul!

Uden at anvende enten Kostbarheder eller Krigsmaskiner vilde Du kunne besidde Kongeriget Thessalonica og flere Slotte i andre Lande, som det er overflødigt at opregne. Marquis, jeg besværges Dig at tænke paa at Rolfo og hans Broder Grev Guy og Rinaldo, Flamlænderne og de Franske, Bourguignonerne, Lombarderne, fort Alle, vove at sige, at Du ligner en Bastard" o. s. v.

En anden Troubadour gaaer løs paa de forskjellige Samfundsklasser:

"Jeg seer de Lovkyndige", siger han, "begaae store Misgreb; de ere duelige i den Kunst at bedrage og forføre; ved denne forbryderiske Kunst tilintetgjøres den gode Ret. Uret faaer Skin af Ret, og saaledes fortabe de Deres egne og Andres Sjæle; ja! indviede til Helvede, skulle de der, med de andre Fordømte, lide utaalelige Pinsler og uendelige Smerter."

Om Præsterne hedder det paa et andet Sted:

„Først vil jeg tale om Kirken; med Foragt for de helligste Love bedrager den, og deri gjør den Uret. Følgende den Begjærlighed, af hvilken den beherskes, sælger den for usfelt Guld Tilgivelse for enhver Brøde. Præsterne raabe uden Døvhør fra Prædikestolen, at man ikke skal begjære jordist Guds; men deres Tale stemmer ikke overens med deres Handlemaade; de forsvare Koveri og Gudsbespottelse, og gjøre sig selv skyldige deri; — ulykkeligvis danner vort Aarhundrede sig efter deres Exempel.“

I det Hele var det især Præsterne, som Troubadourerne forfulgte med deres bittre Satire, der var saa meget mere bidende, som den maa antages for at være sand, da de Betsyldninger, som reises mod Præsterne, med saa Modificationer, der have deres Grund i forandrede Omstændigheder, passe paa den Tid som paa vor Tid, saaledes hedder det hos en anden Troubadour:

„Præsterne søge at rive til sig med begge Hænder, hvormange Ulykker de end afstedkomme derved; hele Verden er deres, de søge at gjøre sig til Herrer over den. Nøgles Ret og Eiendomme usurpere de, mod Andre vise de Udelmodighed; snart vise de Overbærenhed, snart Hyklari; de give Syndsforladelse og smigre for Folk; snart tage de deres Tilflugt til

Bønner, snart forfølge de med morderiske Slag; Nogle forføre de med Gud, Andre med Djævelen."

Et andet Sted hedder det:

"Hvilken Daarskab! de (Præsterne) paaftaae, at guldbindvirkede Stoffer ikke passe for Damerne; hvis Damerne ikke begaae anden Synd; hvis de ikke hovmode sig derover, saa vil en smuk Pynt ikke berøve dem Guds Naade og Godhed. De, som opfyldte deres Pligter mod Gud, mishage ham ikke fordi de ere pragtfulde i deres Dragt; heller ikke ville Præsterne og Munkene opnaae Guds Naade ved deres sorte Klæder og hvide Ritler, hvis de ikke besidde andre Fortjenester end deres Klædedragt" o. s. v.

Foruden de trende Hovedarter, hvortil vi i det Foregaaende have henført den provencalske Poesie, ere der endnu flere mindre betydelige Genre, som meer eller mindre falde ind under de tre Hovedarter. Herhen hører en bizar Slags Composition, Discort kaldet, hvori de enkelte Stropher ere skrevne i forskjellige Sprog, provencalsk, spansk, italiensk, gasconsk, o. s. v., og som ere af erotisk Indhold. — Pastorellen, en Art dialogerede Hyrdedigte, ligeledes af erotisk Indhold. I Serena (Serenaden) sukker Elskeren efter Aftenens Komme, og klager over den lange Dag, der fjerner ham fra hans

Elfferinde; modsat denne er Alba, i hvilken Digteren besynger den Lykke, han i Nattens Stilhed har nydt i sin Elfferindes Arme, i det han beklager sig over Morgenrøden, som tvinger ham til at skilles fra hende. Begge Slags Sange have Dmqvæd, hvori Ordene sers (Aften), i de første, og alba (Morgenrøde) i de sidste, ere saaledes stillede, at de altid ende hvert couplet. Vi vedføie et Exempel paa en Alba:

„I en Have, under Hvidtjørnens Lov, trykker
Damen sin Elffer til sit Bryst, indtil Bagten raaber,
at han seer Morgenrøden. O Gud! O Gud! at
Morgenrøden kommer saa hurtigt!

Gud give, at Natten aldrig hørte op, at min
Ben ikke skulde forlade mig, og at Bagten aldrig saae
hverken Dag eller Morgenrøde. O Gud! O Gud!
at Morgenrøden kommer saa hurtigt!

Smukke, blide Ben! lader os kyskes, Du og
jeg, hist henne paa Engen, hvor de smaae Fugle
synge, og lader os gjøre det Altsammen for at
ærgre de Skinsyge. O Gud! O Gud! at Morgen-
røden kommer saa hurtigt!

Smukke, blide Ben! lader os begynde en ny Leg
i Haven, hvor Fuglene synge, indtil vor Bægter

blæser paa sin Hyrdesloite. D Gud! D Gud! at Morgenrøden kommer saa hurtigt!”

Bed det stille Pust, som kommer hist henne fra; af min smukke og muntre Vens Aandedræt har jeg inddruffen en sød Duft. D Gud! D Gud! at Morgenrøden kommer saa hurtigt!

— Damen er smuk og munter; for hendes Skjønhed betragte mange Folk hende, og hendes Hjerter elsker oprigtigt. D Gud! D Gud! at Morgenrøden kommer saa hurtigt!”

Andre Sange synes, efter deres Navn at domme, at have været bestemte til at ledsages af Dands. Saa-danne ere Balladen, Dansaen og Ronden; atter andre, de saakaldte Digte med Commentar, vare forsynede med en Slags Forklaring i Prosa af de enkelte Stropher, hvilken tjente til nærmere at udvikle Tanken og fængsle Tilhørernes Opmærksomhed. En egen Art Compositioner vare de saakaldte Epistler eller Breve, som dels vare af erotisk Indhold, og som oftest rettede til en eller anden Fyrste eller fornem Herre, hvis Beskyttelse og Bevaagenhed Digteren udbad sig; dels af moralsk og religiøst Indhold, eller vel ogsaa indeholdende Vink og Raad angaaende Kunster og Videnskaber.

Vi vilde slutte disse Bemærkninger over Troubadour-
poesien med en Ballade, som udmærker sig ved en
gracieuſ Naivitet:

„Smuk er jeg, og tung Sorg føler jeg derved,
formedelst min Mand, thi jeg vønſter og begjærer ham
ikke; ſige Eder vil jeg, hvorfor jeg er ſaa trodſig:

Jeg er ſmuk;

Jeg er net, ung og nydelig,

Jeg er ſmuk;

Dg en Mand burde jeg have, med hvem jeg kunde
glæde mig, med hvem jeg beſtandigt kunde lege
og lee:

Thi jeg er ſmuk.

Gud forbyde, at jeg nogenſinde ſkulde være forelſket
i ham:

Thi jeg er ſmuk!

Alt elſke ham lyster mig ingeniunde,

Thi jeg er ſmuk:

Tvertimod, naar jeg ſeer ham, er jeg ſaa ſtamfuld
derover, at jeg beder Døden, at den ſnart vil komme
og befrie mig for ham:

Thi jeg er ſmuk.

Men angaaende een Sag er jeg vel enig med
mig ſelv —

Jeg er smuk,
 at min Ven har viet mig sin Kjærlighed;
 Jeg er smuk:
 Se det yndige Haab, til hvilket jeg har hengivet mig,
 Jeg er smuk:
 Jeg græder og sukker naar jeg ikke seer og betragter ham;
 Jeg er smuk.

I denne Tone digter jeg en smuk Ballade,
 Jeg er smuk,
 Og beder Alle, at den maa blive sunget vidt og bredt,
 Thi jeg er smuk,
 Og at enhver Dame vil synge den, lært af min
 Ven, som jeg saameget elsker og længes efter,
 Jeg er smuk.

Og jeg vil sige Eder, hvorom jeg er enig med
 mig selv,
 — Jeg er smuk,
 nemlig, at min Ven længe har elsket mig,
 — Jeg er smuk,
 Og nu vil jeg ganske hengive ham min Kjærlighed
 og de Forhaabninger, jeg saa meget elsker og ønsker,
 Jeg er smuk.

Literatur.

Yderligere Bidrag til Forhandlingerne om de kirkelige Forhold i Danmark, af Biskop Dr. Wynnster. Kbh. 1851. Neigels Forlag.

Den høiærværdige Forfatter har i den senere Tid udmærket sig ved en Productivitet, som man ikke skulde vente af hans Alder; Aaret 1848 synes at have vaakt et nyt Liv hos ham, som han har lagt for Dagen i Prædikener og Brochurer af theologisk og kirkelig-politisk Indhold. Kilden til denne Productivitet turde imidlertid mindre være at søge i en indre Livskraft, i en selvstændig aandelig Magt, der uafhængig af ydre Betingelser lægger sig for Dagen — saaledes som vi f. Ex. have fundet den i H. C. Ørstedes sidste Skrifter — end i antipathiske Stemninger og Affecter, hvilke de sidste Aars uventede og uhorste Begivenheder og Foretagender

have vaakt hos Forfatteren. Hans literære Productivitet, hans Arbeiders Livlighed er kun en Reaction mod den sandfelig Fornemmelses Pirring og vil hendøe i samme Grad, som denne Fornemmelse ved en hyppig Gjentakelse sløves.

Til denne Slutning har Betragtningen af Forfatterens Brochurer ført os — vi tilstaae, at hans Prædikener ere forblevne os ubekjendte. Den Ordets Kraft og Myndighed, der træder os imøde, rober sig snart som forceret og fremtvungen, ikke som den faste Overbeviisnings og uroffelige Selvtillids rolige Yttring. Man kan under Læsningen ikke undgaae Indtrykket af denne Overspændthed og Irritation, der vil have en saameget større Slappelse af den endnu tiloversblevne Livskraft til Følge — dog vi ville ikke gaae nærmere ind paa det Pathologiske, men skulle kun tillade os at erindre Forfatteren om det Horatianske: solve senescentem etc.

Det er vanskeligt at forklare sig det her anmeldte Skrifts Tilblivelse uden af Forfatterens pirrelige, forbittede Stemning; det mangler en bestemt Plan og Formaal. Forf. er selv i Forlegenhed med at angive sit Diemed, thi medens han skrev, var det Spændteste Forslag blevet fortrængt af et andet, som havde al Udfigt til at faae Lovskraft, da det blev understøttet af Cultusministeren, og som nu virkelig er antaget af begge Thing og stadfæstet af Kongen. Forf. er aabenbart utilfreds ogsaa med det for-

andrede Lovforslag, men i Betragtning af dets gunstige Chancer angriber han det ikke ligefrem, men søger kun at vække Utilfredshed med dets Bestemmelser og udbrede den Mening, at intet Væsentligt vil blive afgjort ved denne Lov. „Man maa ikke glemme, hedder det Pag. 2, at Sagen ingenlunde er afgjort, fordi hiint Lovudkast finder Afgjørelse, alle de herved anrørte Spørgsmaal ville paa ny komme frem, naar de afvigende Religionspartiers Forhold skulle bestemmes; og dersom de ikke af sig selv ville frembyde sig, kan der ikke være Tvivl om, at de, der have stridt for det nu forkastede Forslag, ville paa ny fremlægge det Væsentlige deraf, ja endnu gaae langt videre.“ Dette er meget siffigt; Forf. vil paabyrde sine Modstandere et Initiativ, som han selv ikke har Mod til at tage, han vil betjene sig af Grundtvig og Spandet for at faae en Lov tilbagetaget, som heller ikke passer i hans System. „Muligen er, inden disse Blade komme for Lyset, dette Lovforslags Skjæbne afgjort (S. 37). Det var ogsaa langt mindre dette Forslag, der habdes for Die, end den Retning, den Synsmaade, hvoraf det oprindelige Forslag er fremgaaet.“ Saaledes har Forf. ikke turdet vedkjende sig det bestemte Formaal at angribe Folkethingets Lovforslag, han har kun angrebet det indirecte i dets almindelige Principer og Synsmaader og derved stræbt at fremkalde og nære en Misfornøielse, der kunde forberede dets Tilbagekaldelse. Men trods de

anførte Yttringer er Forf. neppe saa sanguinsk, at han skulde nære noget alvorligt Haab om at faae Loven cæsureret; hans Skrift er kun en Demonstration af den geistlige Brede, et statskirkeligt Mistillidsvotum, som fuldkommen passer til den confuse Indignation hos Borgerstabet, hvorover Forf. saameget glæder sig (Pag. 4).

Forf. har dog ikke vovet ligesrem at stille sig paa det klerikale Standpunkt, men foretrækker at benytte Grundloven, af hvis Paragrapher han er en ligesaa paalidelig Fortolker som f. Ex. A. S. Drsted. Af Grundlovens § 59, som fordrer, at Rigsdagsmanden skal aflægge Eed paa Grundloven og § 8, hvor denne Eed formuleres paa den sædvanlige Maade: saasandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord, slutter Forf., at den som ikke troer paa nogen Gud eller noget helligt Ord, ikke tør være Rigsdagsmand eller have Adgang til den fulde Nydelse af borgerlige Rettigheder. Det er vistnok Tilfældet, at Enhver, som vægrer sig ved at aflægge den foreskrevne Eed, udelukker sig selv, men ligesaavist er det, at ingen Anden end den Bedkommende selv har at afgjøre, om han tør aflægge Eden eller ikke. Vi have kun anført dette som Prøve, og agte forøvrigt ikke at indlade os paa Forfatterens Grundlovsfortolkninger, hans Synsmaader trænge aabenbart til at retfærdiggjøres paa andre Maader. Dette kan nu deels ske ved en Fordreielse af Modstandernes Mening, deels ved en Forherligelse af Stats-

kirkens velsignelsesrige Virkninger. Begge disse Midler har Forf. betjent sig af dog med den Forsigtighed og Snildhed, som man kunde vente af en saa erfaren Mand. Skjøndt der virkelig ved denne Leilighed, siger han Pag. 28, og i stedse stigende Grad ere fremkomne Yttringer, der synes at antyde, at man tilsidst vil fordre det som en borgerlig Rettighed at kunne indgaae Egtteskab paa Tid eller samtidig med Flere: tør vi dog haabe, at man endnu ved det borgerlige Egtteskab vilde paalægge de samme Forpligtelser, som hidtil ved de kirkelige og at hine Slags Egtteskaber vilde som „stridende mod Sædeligheden og den offentlige Orden“ blive anseete for utilladelige. Pag. 4 definerer Forf. Agitation som en urolig, uordentlig Bevægelse fremkaldt ved underfundige eller i anden Henseende forkastelige Midler. Vi maae henstille til Hs. Excellence, om ikke en saadan Insinuation, som den der indeholdes i Forsætningen, for hvilken der ikke føres Skygge af Beviis, turde være at hense til de ovenomtalte Agitationsmidler; aabenbar er den beregnet paa Andre end et sagkyndigt Publikum. Og hvad den i Eftersætningen udtalte Forhaabning angaaer, da formilder den ingenlunde den ommeldte Insinuation, thi det er kun Erindringen om den religiøse Sanction, der hidtil var forbundet med Egtteskabets Stiftelse, som skal forhindre det borgerlige Egtteskab fra at udarte til Tvoislesløshed (Pag. 28).

Her komme vi altsaa til Forfatterens Betragtning-
maade af Religionens Forhold til Sædeligheden. Al
Sædelighed hviler paa en religiøs Grund, hedder det
Pag. 29. Religionen maa til for at give de ethiske
Bestemmelser Hellighedens Charakter, med andre Ord
uden Religion kan der ikke tænkes nogen absolut sædelig
Forpligtelse, følgelig ingen sædelig Handling. Vi ville
her ikke indvende, at den Philosoph, som opfandt Theorien
om det kategoriske Imperativ, det absolute „du bør“,
om hvilket Forf. taler, ikke grundede Sædeligheden paa
Religionen, men omvendt udledede Religionen af Mo-
ralen; vi ville foreløbig indrømme Forfatterens Sætning
i dens ubestemte Almindelighed. Sædelighed uden Ideal
kan ikke tænkes, og forsaavidt Religionen indeholder An-
stuelser af Idealet, berøver vistnok Sædeligheden paa
Religionen; i Grunden siger dette ikke Andet end at
ethvert Begreb har sin egen Idee til Forudsætning; den
sædelige Forpligtelse eksisterer kun i Kraft af dens Be-
grundelse i Menneskets Væsen. Dog er dette ikke Hr.
Biskop Mynsters Mening; ved Prædikaten Hellighed,
som han bruger om den sædelige Forpligtelse, vil han
have den betegnet som et udvortes, vilkaarligt Bud af
Guddommen, og det er først Tanken om hiin overmenneske-
lige Magt, som giver Handlingen dens sædelige Charak-
ter. I det daglige Livs Forhold behøver man vistnok
ikke at sætte dette udtrykkelige Hensyn til Gud — som
i gamle Dage, da Bøn og Paakaldelse ledsagede det i
sædelig Henseende meest Indifferent, f. Ex. Maaltidet
— men ved vigtigere og høitideligere Foranledninger
maa Mennesket mindes om Forpligtelsens overjordiske
Dyrindelse. Derfor maa Egtteskabet have sin religiøse
Sanction.

Der er vistnok mange Mennesker, for hvilke den
sædelige Forpligtelse først faaer noget Eftertryk ved at
forestilles som udvortes Bud, som religiøst Dogma, til
disse regne vi navnlig Undertegnerne af de bekjendte anti-

spandetste Adresser. Dog antage vi, at disse tage Feil baade af sig selv og Andre, naar de tillægge den kirkelige Ritus ved Ægteskabets Stiftelse nogen vedvarende heldbringende Indflydelse paa selve Ægteskabet. „Mangt Ægteskab, som blev indgaaet letsindigt eller af egenyttige Hensyn, er siden blevet et lykkeligt og hæderligt Ægteskab og hertil bidrog den Bevidsthed om Ægteskabets Hellighed, som de, der indgik det, fordi de maatte underkaste sig den kirkelige Vielse, ikke ganske kunde gvæle.“ (S. 30.) Denne Sætning kunde levere et passende Stof for en christelig Tendentnovelle og vi haabe det vil blive benyttet, thi den eneste Veie, ad hvilken Fors. Mening kan gjøres nogenlunde probabel, er den novel-listiske.

I Grunden er det Fors. Mening, at den kirkelige Act virker magist, eller, som han S. 29 udtrykker sig, „hemmelighedsfuldt“. Det kirkelige Væsen kan aldrig ganske retfærdiggjøre sig som Ceremoni eller Ord; dets egentlige hemmelige Mening er Underet, hvormed det offentlig identificerede sig, saalænge man troede paa Underet; nu da denne Tro er forsvunden, søger Kirken vel at underlægge sine Handlinger en blot moralsk, høiere Betydning, men gjør dog et Væsen af dem, som rober, at den i Hjertet protesterer mod at være indskrænket til blot naturlige Midler. Hvad der paa naturlig Maade har udviklet sig i den Enkeltes eller det Heles sædelige Forhold, det tager Kirken til Indtægt som dens „hemmelighedsfulde“, ubegribelige, overnaturlige Værk. Biskop Mynster udleder saaledes vor Armees Troskab, Tapperhed og øvrige fortrinlige Egenskaber af Kirkens Indflydelse. „Følge vi kun vor Stands Fordomme, naar vi antage, at alt dette for saa stor en Deel skyldes det kirkelige Samfund, som Folket hidtil har bevaret, at det vilde have været anderledes, dersom i vort Land Kirkens Grundvolde havde været rokkede, saa at Sædelighedens skjønne Bygning ikke havde kunnet opføres derpaa?“ (S. 37). Altsaa

vi skyldte vor Kirke det heldige Udfald af Krigen; det kan man kalde en dristig Paaastand. Lykkes det den høi-ærværdige Forf. at gjøre den antagelig, da er det vistnok ude med Religionsfriheden her i Danmark, thi hvad andet betyder da Religionsfrihed end Folkets sædelige Opøsning og den dermed følgende Umulighed af at forsvare Landet mod dets Fjender? Hvo smigrer ikke nu den patriotiske Stolthed over vor lykkelig tilendebragte Krig, hvo søger ikke at bringe sin Sag i en vis Forbindelse med den lovpriiste Krigshær og dermed skaffe den lidt Popularitet! Kappes ikke Rigsdag, Borgerklub, Bureaukratie og Aristokratie om at svinge Nøgelsekarret; træffe ikke de forstjelligste Personligheder, Grundtvig, Dirckinck, Edvard Meyer, Ploug, sammen paa dette Punkt? Men Religionen og Kirken skulde dog holde sig tilbage af Respekt for sin egen Værdighed, som ikke taaler at laane nogen Glands andetsteds fra; den opgiver sig selv ved at skyde sig ind under uvedkommende Stemninger og Sympathier. Biskop Mynster har derfor ikke gjort Kirken nogen bedre Tjeneste end mangen snild Advokat har gjort sin Sag ved altfor kunstige Beviser, der ofte kun bidrage til at vække Mistanke om Sagens Keenhed.

— e —

 Paa Boghandler Philipsens Forlag udkommer om nogle Dage en Afhandling: **Striden mellem Orsted og Mynster eller Videnskaben og den officielle Theologi af H—i.** Dette Arbeide, der oprindeligt var bestemt for „Literært Maanedsskrift“ men paa Grund af dette Tidsskrifts Dphor udkommer som Brochure, anbefales paa det bedste til Læseverdenen.

